آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم | مرحله بیست‌ویکم

سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ | تاریخ برگزاری: ۳۰/خرداد/۱۴۰۴

دفترچه شماره یک

ریاضی‌وآمار	زبان‌وادبیات‌فارسی
ریاضی و آمار (۱) کل کتاب صفحهٔ ۹ تا ۱۱۷ ریاضی و آمار (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۷۰ ریاضی و آمار (۳) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۰۴	علوم و فنون ادبی (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱۰ تا ۱۰۷ علوم و فنون ادبی (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱۰ تا ۱۰۸ علوم و فنون ادبی (۳) کل کتاب صفحهٔ ۱۰ تا ۱۲۲
علوم‌اجتماعی	روان‌شناسی
جامعه‌شناسی (۱) کل کتاب صفحهٔ ۳ تا ۱۳۵ جامعه‌شناسی (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۳۵ جامعه‌شناسی (۳) کل کتاب صفحهٔ ۲ تا ۱۱۵	کل کتاب صفحهٔ ۸ تا ۲۰۶

بودجه‌بندی دروس

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی
ریاضی	۲۰	۱	۲۰	۳۰ دقیقه
زبان و ادبیات فارسی	۳۰	۲۱	۵۰	۳۰ دقیقه
علوم اجتماعی	۱۵	۵۱	۶۵	۲۵ دقیقه
روان‌شناسی	۱۵	۶۶	۸۰	
مجموع	۸۰ سؤال			۸۵ دقیقه

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه‌نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

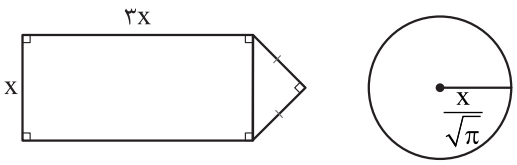
ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۴

آزمون جامع - مطابق با کنکور سراسری

Azmoon.kheilisabz.com

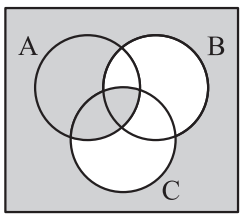
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱- اگر اختلاف مساحت دو شکل زیر ۲۵ باشد، طول مستطیل کدام است؟

۱) ۵
۲) ۱۰
۳) ۱۵
۴) ۱۲

۲- کدام گزینه، ناحیهٔ رنگی را نشان می‌دهد؟

۱) $(A' \cap C)' - (B - C)$
۲) $(A \cup C) - (B' \cap C)$
۳) $(A' \cup B) - (C' \cap B)$
۴) $((B \cup C) - A)'$

۳- سرعت علی و ایمان در انجام کاری یکسان است. اگر امین بخواهد این کار را به تنهایی انجام دهد، ۵ ساعت زودتر از ایمان انجام می‌دهد. حالا اگر هر سه نفر با هم این کار را انجام دهند، کل کار در ۶ ساعت انجام می‌شود. علی به تنهایی این کار را در چند ساعت انجام می‌دهد؟

۱) ۱۵ ۲) ۱۸ ۳) ۲۰ ۴) ۲۵

۴- تابع f به هر عدد حقیقی، دو واحد بیشتر از جزء صحیح مکعب آن عدد را نسبت می‌دهد. مقدار $f(\frac{۵}{۳}) + f(-\frac{۱}{\sqrt[۳]{۳}})$ کدام است؟

۱) ۶ ۲) ۷ ۳) ۸ ۴) ۹

۵- اگر رابطهٔ $\{(a^۲ - ۱, ۱), (a^۴ + ۳a, b + a + ۴), (c, \frac{b}{a})\}$ تابع همانی باشد، کدام عدد در دامنهٔ f وجود دارد؟

۱) $\sqrt{۲}$ ۲) $-\sqrt{۲}$ ۳) ۲ ۴) -۲

۶- تابع $f : \mathbb{Z} \to \{k\}$ مفروض است. اگر $k \in \mathbb{N}$ و $\text{sign}(-k) + [f(a)] = \frac{f(a)+۲}{f(-a)-۲}$ باشد، کدام گزینه حتماً درست است؟

۱) $a + k = ۵$ ۲) $kf(a) = ۸$ ۳) $f(k) = ۴$ ۴) $f(۲/۵) = ۴$

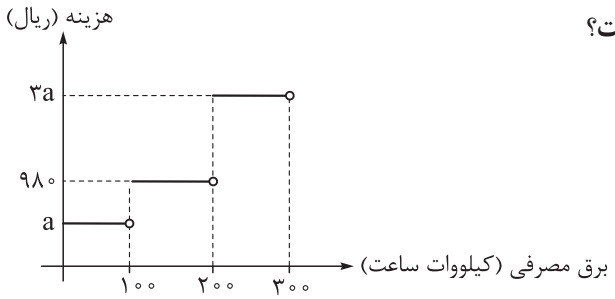
۷- دو عدد داریم که یکی از آن‌ها از ۳ برابر دیگری ۲ واحد کم‌تر است. کم‌ترین مقدار حاصل‌ضرب این دو عدد کدام است؟

۱) $\frac{۱}{۳}$ ۲) $-\frac{۱}{۳}$ ۳) $\frac{۲}{۳}$ ۴) $-\frac{۲}{۳}$

محل انجام محاسبات

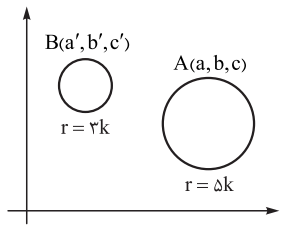
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸- نمودار پلکانی هزینهٔ برق مصرفی در یک دوره، در زیر رسم شده است. اگر هزینهٔ مصرفی مازاد بر ۲۰۰ تا ۳۰۰ کیلووات ساعت ۱۶۵۰۰۰ ریال باشد، هزینهٔ کل برق مصرفی این دوره چند ریال است؟

۱) ۳۰۴ هزار
۲) ۳۰۸ هزار
۳) ۳۱۲ هزار
۴) ۳۱۸ هزار

۹- با توجه به نمودار حبابی مقابل، اگر $c + c' = ۲۳۸$ باشد، مقدار $c - c'$ کدام است؟

۱) ۹۶
۲) ۱۱۲
۳) ۱۰۸
۴) ۱۱۴

۱۰- دانش‌آموزی برای حل معادلهٔ $x - ۴ = ۱$، مراحل زیر را رفته است. ایراد حل در کدام مرحله است؟

مرحلهٔ ۱: $(۴ - x)^۲ = ۱^۲$
مرحلهٔ ۲: $۱۶ - ۸x + x^۲ = ۱$
مرحلهٔ ۳: $x^۲ - ۸x + ۱۵ = ۰$
مرحلهٔ ۴: $(x - ۳)(x - ۵) = ۰$
مرحلهٔ ۵: $\frac{(x-۳)(x-۵)}{x-۳} = \frac{۰}{x-۳}$
مرحلهٔ ۶: $x - ۵ = ۰$
مرحلهٔ ۷: $x = ۵$

۱) مرحلهٔ ۱ ۲) مرحلهٔ ۳ ۳) مرحلهٔ ۵ ۴) مرحلهٔ ۲

۱۱- اگر گزارهٔ $(p \wedge \sim r) \Rightarrow (q \Rightarrow s)$ نادرست باشد، کدام گزاره با گزارهٔ $r \Leftrightarrow s$ هم‌ارزش است؟

۱) $q \Rightarrow (p \wedge r)$ ۲) $p \Leftrightarrow q$ ۳) $p \wedge q \wedge s$ ۴) $p \Rightarrow r$

۱۲- اگر میانگین اعضای مجموعهٔ $A = \{۲x_۱ + ۱, ۲x_۲ + ۱, \ldots, ۲x_{۱۰} + ۱\}$، دو برابر میانگین اعضای مجموعهٔ $B = \{-x_۱ + ۸, -x_۲ + ۸, \ldots, -x_{۱۰} + ۸\}$ باشد، میانگین اعضای A کدام است؟

۱) ۶/۵ ۲) ۷/۵ ۳) ۸/۵ ۴) ۹/۵

۱۳- انحراف معیار ۱۳ دادهٔ آماری ۴ است. اگر ۷ داده که تفاضل آن‌ها از میانگین داده‌های اولیه برابر با صفر است به داده‌ها اضافه کنیم، واریانس ۲۰ دادهٔ جدید کدام است؟

۱) ۱۰/۴ ۲) ۱۰/۸ ۳) ۱۱/۲ ۴) ۱۱/۶

۱۴- در جامعه‌ای با جمعیت فعال ۳۶۵۰ نفر، تعدادی بیکار داریم. اگر بخواهیم نرخ بیکاری ۲ درصد کم شود، باید برای چند نفر شغل ایجاد کنیم؟

۱) ۷۳ ۲) ۸۱ ۳) ۹۰ ۴) ۹۱

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵- با حروف کلمهٔ tehran چند کلمهٔ شش‌حرفی بدون تکرار حروف می‌توان نوشت، به طوری که هیچ حرف صداداری بعد از t نباشد؟ (a و e صدادار هستند.)

۱) ۲۰۸ ۲) ۲۱۲ ۳) ۲۲۸ ۴) ۲۴۰

۱۶- هر یک از اعداد دورقمی را که می‌توان با ارقام ۰، ۱، ۳، ۴ و ۵ نوشت، روی کارت‌هایی می‌نویسیم و پس از مخلوط‌کردن کارت‌ها، یک کارت را به طور تصادفی خارج می‌کنیم. با کدام احتمال، عددِ روی کارت مضرب ۵ نیست؟

۱) ۰/۵ ۲) ۰/۵۵ ۳) ۰/۶ ۴) ۰/۷

۱۷- اگر $b_{n+1} = b_n + 2n$، $b_1 = 2$ و $a_{n+1} = \begin{cases} \frac{1}{2}b_n & n \text{ فرد} \\ b_n + \frac{n}{2} & n \text{ زوج} \end{cases}$ باشد، مقدار $a_5 + a_4$ کدام است؟

۱) ۲۰ ۲) ۱۸ ۳) ۲۴ ۴) ۱۶

۱۸- جملهٔ هشتم یک دنبالهٔ حسابی، ۵ برابر جملهٔ اول آن است. اگر مجموع هشت جملهٔ اول این دنباله ۷۲ باشد، اختلاف مشترک این دنباله کدام است؟

۱) $\frac{6}{7}$ ۲) $\frac{8}{7}$ ۳) $\frac{10}{7}$ ۴) $\frac{12}{7}$

۱۹- در یک دنبالهٔ هندسی با نسبت مشترک ۲، مجموع ۱۲ جملهٔ اول چند برابر مجموع ۶ جملهٔ اول است؟

۱) ۶۳ ۲) ۶۴ ۳) ۶۵ ۴) ۶۶

۲۰- در تساوی $(\frac{7}{2})^{-2} = \frac{x^5 \times \sqrt[8]{16} \times \sqrt[5]{14^{15}}}{\sqrt[4]{64} \times 21^5}$، مقدار x کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۳ ۳) ۶ ۴) ۷

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱- کدام مورد، بیانگر ویژگی‌های «فکری و ادبی» سده‌های پنجم و ششم است؟

۱) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی ـ رواج هجو در شعر

۲) رواج داستان‌سرایی و مجموعه‌های داستانی ـ فراوانی ترکیبات نو

۳) توجّه بیشتر به آرایه‌های ادبی ـ فاصله‌گرفتن غزل از عشق زمینی

۴) ورود اصطلاحات عرفانی ـ کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری

۲۲- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام‌یک از قسمت‌های مشخّص‌شده نادرست است؟

تا حدود نیمهٔ دوم قرن ششم و آغاز قرن هفتم، شعر پارسی هم‌چنان تحت تأثیر سبک دوره‌های سامانی و غزنوی
۱ **۲**

است؛ یعنی سخن شاعرانی چون ناصرخسرو قبادیانی یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است.
۳ **۴**

۱) یک ۲) دو

۳) سه ۴) چهار

۲۳- همهٔ عبارات بیانگر ویژگی زبانی نثر در دورهٔ «صفویه» است؛ به‌جز ..... .

۱) قرعهٔ مشورت در میان انداخت و گفت که «ای شیرمردان رستم‌شعار / مدارید اندیشه از کارزار»

۲) قرایوسف یک‌یک را در آغوش گرفته، همه را به وعده‌های نیکو خشنود گردانید

۳) انواع تُحف و تبرّکات از اقمشهٔ نفیسه و امتعه و سایر ارمغان گیلانات متحف داشتند

۴) تا جایی که خلق از مکاید فعلش به جهان برفتند و از کربت جورش راه غربت گرفتند

۲۴- کدام مورد از «ویژگی‌های زبانی» شعر سبک هندی نیست؟

۱) چهارچوب زبان همان چهارچوب فارسی قدیم یعنی زبان سبک خراسانی است که مختصات جدید یافته است.

۲) زبان سبک هندی را باید زبانی واقع‌گرا قلمداد کرد؛ زیرا زبان حقیقی مردم آن دوره بوده است.

۳) در این دوره با از بین رفتن سلطهٔ حکومت بغداد بر ایران، کاربرد لغات عربی کم شد.

۴) با رو آوردن طبقات مختلف مردم به شعر، زبان کوچه و بازار به شعر راه یافت و روح تازه‌ای در زبان شعر دمیده شد.

۲۵- همهٔ عبارات زیر، بیانگر ویژگی‌های ادبیات در قرن یازدهم است؛ به‌جز ..... .

۱) شاعران سروده‌های خود را بیشتر با مضامین پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی همراه کردند

۲) حکومت صفوی مذهب شیعه را ترویج کرد و به شعر ستایشی و درباری و عاشقانه‌های زمینی بی‌توجّه بود

۳) رفاه اقتصادی مردم، این امکان را فراهم آورده بود که هر کس به اندازهٔ توان خود به امور فرهنگی و ادبیات بپردازد

۴) مکتب وقوع، نتیجهٔ چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید در قرن یازدهم بود

۲۶- انتساب چند اثر به پدیدآورندهٔ آن، درست ذکر شده است؟

(زمستان: اسماعیل فصیح) ـ (همسایه‌ها: سیمین دانشور) ـ (تنگسیر: صادق چوبک) ـ (خسی در میقات: جلال آل‌احمد) ـ (خواب ارغوانی: قیصر امین‌پور) ـ (آینه‌های دردار: هوشنگ گلشیری)

۱) دو ۲) سه

۳) چهار ۴) پنج

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۷- با توجّه به تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، چند مورد نادرست ذکر شده است؟

• ایرانیان در سه قرن نخست هجری به فعالیت‌های علمی و ادبی خود ادامه دادند و به زبان‌های فارسی، پهلوی و عربی آثار فراوان پدید آوردند.

• قرن پنجم و نیمهٔ اوّل قرن ششم، مهم‌ترین دورهٔ تمدّن اسلامی ایران بوده است و نظم و نثر فارسی در این دوره شکوفا شد.

• قرن چهارم هجری، دوران غلبه، رواج و ارائهٔ آداب و رسوم ملّی بود و پایهٔ حماسه‌های ملّی به زبان فارسی در این قرن گذاشته شد.

• در زمان غزنویان، بخارا عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد و بسیاری از دانشمندان این شهر، آثار ارزنده‌ای به پارسی و عربی پدید آوردند.

• در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمهٔ متون عربی، وارد فارسی دری می‌شود.

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

۲۸- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیّات ایراد دارد؟

۱) حمید سبزواری و نصرالله مردانی پس از پیروزی انقلاب با ارزش‌ها و مفاهیم تازه‌ای که در زندگی اجتماعی شکل گرفته بود، هماهنگ شده و شاخهٔ نیرومندی از ادب انقلاب را ادامه دادند.

۲) محمود دولت‌آبادی و هوشنگ ابتهاج پس از انقلاب، در کشور به فعالیت‌های خود ادامه دادند و با اندیشه‌های ادبی خود، هم‌زمان با انقلاب به تولید آثار ادبی ارزشمندی پرداختند.

۳) هر چند در سال‌های آغازین انقلاب، در میان شاخهٔ جوان، اقبال به شعر نیمایی کم‌رنگ بود، دیری نپایید که شعر نیمایی، با مقیاسی گسترده، در شعر انقلاب جای خود را باز کرد.

۴) موضوعاتی مثل: جهاد، شهادت، ایثار، آزادگی و عشق، همراه با ورود برخی مظاهر فرهنگ غربی مهم‌ترین موضوعات ادبیات دورهٔ انقلاب اسلامی هستند.

۲۹- در کدام بیت «تعداد تشبیه» متفاوت است؟

۱) کوه غم بر خاطر آزادهٔ ما بار نیست / خنده‌رو چون کبک، در دامان کهساریم ما

۲) سرو بالای منا گر چو گل آیی به چمن / خاک پایت نرگس اندر چشم بینایی کند

۳) چو شام زلف تو مشّاطه از قمر برداشت / رخ تو رونق خورشید خاوری بشکست

۴) چون پرده براندازد از آن روی چو خورشید / بر گردنش آن زلف پریشان، مزه دارد

۳۰- آرایه‌های «استعاره، تشبیه، موازنه، جناس» همگی در کدام بیت یافت می‌شوند؟

۱) ای اژدهای دهر، دلم بیشتر بخور / وی آسیای چرخ، تنم تنگ‌تر بسای

۲) از دیده، گاه پاشم دُرهای قیمتی / وز طبع، گه خرامم دَر باغ دلگشای

۳) گر شیر شرزه نیستی ای فضل، کم شِکَر / ور مار گرزه نیستی ای عقل، کم گَزای

۴) نظمی به کامم اندر چون بادهٔ لطیف / خطّی به دستم اندر چون زلف دلربای

۳۱- آرایه‌های مقابل کدام ابیات درست است؟

الف) از نرگس بیمار بود تازگی حُسن / معموری آفاق ز دل‌های خراب است(پارادوکس، ایهام تناسب)

ب) گر دهدت روزگار، دست و زبان زینهار / هر چه بدانی مگوی، هر چه توانی مکن(لف و نشر نامرتب، مجاز)

ج) گوهر، حدیث پاکی دامان او شنید / از شرم، هر دو دست صدف را به رو گرفت(حسن تعلیل، تشخیص)

د) به وفایی که نداری قسم ای ماه‌جبین / هر جفایی که کنی بر دل ما عین وفاست(جناس، استعارهٔ مصرحه)

۱) «ب» ـ «ج» ۲) «الف» ـ «د» ۳) «ب» ـ «د» ۴) «الف» ـ «ج»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۲- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

«چشم و دل من ز هجرت ای دُرّ خوشاب صحرای پرآتش است و دریای پرآب»

۱) تشبیه، جناس، لف و نشر، پارادوکس
۲) استعاره، تضاد، حسن تعلیل، جناس
۳) استعاره، تشبیه، لف و نشر، اغراق
۴) تشخیص، ایهام تناسب، تضاد، اغراق

۳۳- در کدام بیت هر سه آرایهٔ «مجاز، جناس و تشبیه» مشهود است؟

۱) وجود من چو قلم سر نهاده بر خط توست بگردم ار به سرم هم‌چنان بگردانی
۲) خوش آن‌که نگاهش به سراپای تو باشد آیینه‌صفت محو تماشای تو باشد
۳) گفتم از محمل آن جان جهان برگردم پایم از خون دل سوخته در گل می‌شد
۴) تا دلم در خم آن زلف سمن‌سا افتاد کار من همچو سر زلف تو در پا افتاد

۳۴- آرایه‌های ابیات زیر کدام‌اند؟

«ساز هم با نفس گرم تو آوازی داشت بی تو دیگر سر ساز و دل آوازم نیست
سایه، چون باد صبا خستهٔ سرگردانم تا به سر سایهٔ آن سرو سرافرازم نیست»

۱) استعاره، جناس ناهمسان، تشبیه، مجاز
۲) واج‌آرایی، حس‌آمیزی، ایهام، لف و نشر
۳) تکرار، جناس همسان، تشبیه، تضمین
۴) مجاز، حسن تعلیل، کنایه، مراعات نظیر

۳۵- در کدام ابیات هر سه آرایهٔ «تشبیه، استعاره و جناس» یافت می‌شود؟

الف) سنبلت زان‌رو به بالا سر فرود آورده است تا چو بالای تو دایم کار او بالا بود
ب) به مهر روی تو در آفتاب نتوان دید به بوی زلف تو در مشک ناب نتوان دید
ج) همچو چین طرّهٔ مشکین بت‌رویان چین شد جهان از ناف شب پر نافهٔ مشک تتار
د) جعد سنبل چون شکن گیرد ز باد صبحدم از شکنج زلف آن پیمان‌شکن یاد آورید
ه) سنبل دمیده گِرد گلستان عارضش ریحان شکفته بر سر سرو سمن‌برش

۱) «ب» ـ «د» ـ «ه»
۲) «الف» ـ «ج» ـ «ه»
۳) «ب» ـ «ج» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ب» ـ «د»

۳۶- آرایه‌های «استعاره، متناقض‌نما، ایهام، موازنه و لف و نشر» به ترتیب در کدام ابیات به چشم می‌خورد؟

الف) رحم آر بر دل من کز مهر روی خوبت شد شخص ناتوانم باریک چون هلالی
ب) این خیال است که وصل تو به ما پردازد هم خیالت کند از چنگ غم آزاد مرا
ج) شام را تا سایه‌بان روز روشن دیده‌ام تیره شد شام من از صبح سحرپوش شما
د) به سخن گفتن ماهند چو گویند سخن به کمر بستن سروند چو بندند کمر
ه) یاد لب و دندانش بر خاطر من بگذشت چشمم گهرافشان شد طبعم شکرستانی

۱) «الف» ـ «ب» ـ «د» ـ «ج» ـ «ه»
۲) «ب» ـ «ج» ـ «ه» ـ «الف» ـ «د»
۳) «ب» ـ «ج» ـ «الف» ـ «د» ـ «ه»
۴) «الف» ـ «ب» ـ «ج» ـ «ه» ـ «د»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۷- کدام ابیات به ترتیب می‌توانند با واژه‌های «گریبان و رهگذر» هم‌قافیه شوند؟

الف) نوش دان هر چه زهر او باشد / لطف دان هر چه قهر او باشد
ب) ز آینه روی را هنر باشد / گرچه پشتش پر از گهر باشد
ج) دولت و ملک و عزّ هر دو جهان / پیش عاقل به آشکار و نهان
د) اندکی زو حیات انسان است / باز بسیارش آفت جان است
هـ) ذکر بر دوستان و کم‌سخنان / چه شماری به سان پیرزنان
و) بی‌شمار ار چه گوش سر شنود / گوش درد از یکی خبر شنود

۱) «ج، د» ـ «ب، و»
۲) «د، هـ» ـ «الف، ب»
۳) «ج، هـ» ـ «الف، و»
۴) «د، ج» ـ «و، الف»

۳۸- قافیهٔ کدام ابیات نادرست است؟

الف) تو مگر خود مرد صوفی نیستی / هست را از نسیه خیزد نیستی
ب) هست از آیینه دل در دل نگر / تا ببینی روی او در دل نگر
ج) گل که حالی بشکفد چون دلکشی / از همه در روی من خندد خوشی
د) هر که کل شد جزو را با او چه کار؟ / وانکه جان شد عضو را با او چه کار؟

۱) «الف» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «ج»
۴) «ب» ـ «د»

۳۹- با توجّه به اختیارات شاعری، وزن کدام سروده درست است؟

۱) میهمان‌خانهٔ مهمان‌کش روزش تاریک (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)
۲) همان خندهٔ خاموش در او خفته بسی راز (مفاعیل مفاعیل مفاعیل مفاعی)
۳) پس از چندی، پر و بالی به هم زد مرغ حق (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعولن)
۴) یک آسمان پرنده، رها روی شاخه‌ها (مستفعلن مفاعلن مستفعلن فع)

۴۰- کدام ابیات را می‌توان به دو شکل دسته‌بندی هجایی کرد و در هر دو شکل وزن «دوری» می‌شود؟

الف) ای ز فروغ رخت تافته صد آفتاب / تافته‌ام از غمت، روی ز من برمتاب
ب) خوش بود روزگاری بر بوی وصل یاری / هم خوشدلیش رفته، هم روزگار، هیهات
ج) چو آفتاب رخت سایه بر جهان انداخت / جهان کلاه ز شادی بر آسمان انداخت
د) از پرده برون آمد، ساقی قدحی در دست / هم پردهٔ ما بدرید، هم توبهٔ ما بشکست
هـ) بتم از غمزه و ابرو، همه تیر و کمان سازد / به غمزه خون دل ریزد، به ابرو کار جان سازد

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «د»
۳) «ب» ـ «هـ»
۴) «ج» ـ «د»

۴۱- در میان مصراع‌های زیر به ترتیب چند مصراع در بحر «هزج مثمن سالم» و چند مصراع در بحر «رمل مسدس محذوف» سروده شده است؟

- کامم از تلخی غم چون زهر گشت
- نشیند بر لب جویی و سروی در کنار آرد
- سر ندیدم کز گریبان وفا برداشتی
- تو هیچ عهد نبستی که عاقبت نشکستی
- نیاید هیچ در چشمم به‌جز خاک سر کویت

۱) دو ـ دو
۲) سه ـ دو
۳) دو ـ یک
۴) سه ـ یک

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۲- نام بحر کدام سروده در مقابل آن نادرست است؟

۱) در فروغ شمع روی دوست ناپروا شدم (رمل مثمن محذوف)
۲) خطش طوطی است یا هندوستان است (هزج مثمن محذوف)
۳) در آن گوشه چندان غزل خواند آن شب (متقارب مثمن سالم)
۴) خون به دل از بوی مویت نافهٔ تاتار دارد (رمل مثمن سالم)

۴۳- اختیارات شاعری «ابدال، بلندبودن هجای پایانی، کوتاه تلفظ‌کردن مصوت بلند و حذف همزه» همگی در کدام سروده یافت می‌شود؟

۱) گهی در خاطرم می‌جوشد این وهم / ز رنگ‌آمیزی غم‌های انبوه
۲) خندید آسمان و فروریخت آفتاب / در دیدهٔ امیدم باران روشنی
۳) ویران کنی آن دل که در او سازی منزل / هرگز نگذاری که بود منزلت آباد
۴) شمع افسردهٔ ماه از پس آن ابر سیاه / گاه می‌خندد و می‌تابد از اندوهی سرد

۴۴- در کدام بیت، سه نوع اختیار وزنی و دو نوع اختیار زبانی به چشم می‌خورد؟

۱) من اگر نیکم و گر بد تو برو خود را باش / هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت
۲) به ادب نافه‌گشایی کن از آن زلف سیاه / جای دل‌های عزیز است به هم بر مزنش
۳) یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم / دولت صحبت آن مونس جان ما را بس
۴) دلِ دیوانه از آن شد که نصیحت شنود / مگرش هم ز سر زلف تو زنجیر کنم

۴۵- با توجّه به سرودهٔ زیر، کدام مورد نادرست است؟

«هر سبزه که بر کنار جویی رُسته است / گویی ز لب فرشته‌خویی رُسته است
پا بر سر سبزه تا به خواری ننهی / کان سبزه ز خاک لاله‌رویی رُسته است»

۱) قافیهٔ ابیات، براساس قاعدهٔ «۱» و تبصرهٔ قافیه، سروده شده است.
۲) آرایه‌های «تکرار، تشبیه، تمثیل و استعاره» در ابیات به کار رفته است.
۳) در ابیات، اختیار شاعری «قلب، ابدال و تغییر کمیت مصوت‌ها» یافت می‌شود.
۴) ابیات با مصراع «نرگس از چشم بتی رسته است و سنبل از خطی» قرابت مفهومی دارند.

۴۶- کدام ابیات، دارای مفهوم یکسان هستند؟

الف) در چمن هر ورقی دفتر حالی دگر است / حیف باشد که ز کار همه غافل باشی
ب) بال بگشا و صفیر از شجر طوبی زن / حیف باشد چو تو مرغی که اسیر قفسی
ج) تا کی آخر چو بنفشه سرِ غفلت در پیش / حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار
د) به بام بارگاه دوست، روزی بال بگشایم / اگر اندر هوای او فروریزد پر و بالم
ه) تو را ز کنگرهٔ عرش می‌زنند صفیر / ندانمت که در این دامگه چه افتاده است

۱) «الف، ج» ـ «ب، ه»
۲) «الف، ب» ـ «د، ه»
۳) «ج، ه» ـ «ب، د»
۴) «ب، ج» ـ «الف، د»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۷- مفهوم «منشین ترش از گردش ایّام که صبر / گرچه تلخ است ولیکن بر شیرین دارد» در کدام بیت یافت می‌شود؟

۱) صبـرم ز روی دوسـت میسّـر نمی‌شـود / دانی طریق چیست؟ تحمّل ز خوی دوست
۲) آن را کـه میسّـر نبـود صبـر و قناعـت / بایـد کـه ببنـدد کمـر خدمـت و طاعـت
۳) کامجویان را ز ناکامی چشیدن چاره نیست / بـر زمسـتان، صبـر بایـد طالـب نـوروز را
۴) مشـتاق تـو را کـی بـود آرام و صبـوری / هرگـز نشـنیدم کـه کسـی صبـر ز جـان کرد

۴۸- مفهوم کدام بیت، با ابیات دیگر تفاوت دارد؟

۱) اگـرچـه مایهٔ خوبی لطافت اسـت ولیک / تـو را ورای لطافـت، لطیفـهٔ دگـر اسـت
۲) لطیفه‌ای است نهانی که عشق از او خیزد / که نام او نه لبِ لعل و خطّ زنگاری است
۳) لطیفه‌ای است جمالش که از لطافت و حُسن / ز هـر چـه عقـل تصـوّر کنـد، لطیف‌تر اسـت
۴) آن نه خال است و زنخدان و سر زلف پریشان / کـه دل اهل نظر برد که سـرّی اسـت خدایی

۴۹- کدام بیت با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

«بـه جفایـی و قفایـی نـرود عاشـق صـادق / مـژه بر هـم نزند گـر بزنی تیر و سـنانش»

۱) بـه اختیـارت اگـر صـد هـزار تیـر جفاسـت / بـه قصـد جـان مـن خسـته در کمـان داری
۲) کـی شـود بـا یکدگـر مـژگانِ عاشـق آشـنا / نیسـت نبض مـوج را امـکان آسـودن در آب
۳) گـر بـر وجـود عاشـق صـادق نهنـد تیـغ / بینـد خطـای خویـش و نبینـد خطـای یـار
۴) قیمـتِ عشـق نداند قـدمِ صـدق نـدارد / سسـت‌عهدی کـه تحمّـل نکنـد بـار جفـا را

۵۰- کدام بیت با بیت زیر تناسب مفهومی دارد؟

«سـپهر، مـردمِ دون را کنـد خریـداری / بخیل سـوی متاعـی رود که ارزان اسـت»

۱) ز محنـتِ شـب و روز زمانـه دانسـتم / که دهر با همه از پشت و روی در جنگ است
۲) گیتی متاع چون منش آید گران به دست / امّـا تـو هـم بـه دسـت مـن ارزان نیامـدی
۳) دیری است کاین زمانهٔ بدخوی سفله‌طبع / بـا سـفلگان چمیـد و ز آزادگان رمیـد
۴) چون فغان من دلسوخته از گردون است / می‌رسـانم همـه شـب آه و فغـان بـر گـردون

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۱- کدام گزینه دربارهٔ پیامدهای جهان اجتماعی و قدرت اجتماعی به ترتیب نادرست و درست است؟

۱) رأی‌آوردن حکومت اسلامی در انتخابات الجزایر در سال ۱۹۹۱ میلادی و ممانعت از اجرای آن از طریق کودتای نظامی، بیانگر این است که در جهان معنوی، هویت‌های نفی‌کنندهٔ ابعاد متعالی انسان، به رسمیت شناخته نمی‌شوند. ـ برای داشتن قدرت اجتماعی باید شخص مقابل با میل درونی بپذیرد مطابق آن‌چه از او می‌خواهیم عمل کند؛ بنابراین قدرت اجتماعی با تهدید و ترس کسب نمی‌شود.

۲) جهان اجتماعی پس از آن‌که با کنش انسان تحقق پیدا کرد، تداوم یا حذف آن هم‌چنان وابسته به قرارداد و ارادهٔ افراد است و جهان اجتماعی جدید موقعیت‌های جدیدی را به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها برای کنش‌ها و انتخاب‌های بعدی ما فراهم می‌آورد. ـ به دلیل این‌که انسان نمی‌تواند به تنهایی هیچ‌یک از نیازهای خود را برآورده سازد، نیازمند کمک دیگران و داشتن قدرت اجتماعی است.

۳) هر جامعه‌ای به تناسب لایه‌های عمیقی که دارد، برخی تغییرات هویتی و تحرک‌های اجتماعی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند؛ مثلاً در جامعهٔ فئودالی، سرمایهٔ اقتصادی افراد، موقعیت اجتماعی آن‌ها را معین می‌کرد. ـ اقتدار، قدرت اجتماعی رسمی‌شده‌ای است که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید.

۴) فرصت‌ها و محدودیت‌ها به صورت حقوق و تکالیف در نقش‌های مختلف افراد ظاهر می‌شوند و ارزیابی جهان‌های اجتماعی براساس آن‌ها صورت می‌گیرد. ـ قدرت مشروع، قدرتی اجتماعی است که براساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص اعمال شود و مدار آن حق و باطل است.

۵۲- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه ارتباط دارد؟

- **پوشش سر پادشاهان سلجوقی، تاج با تزئیناتی از جواهرات**
- **مسابقات بین‌المللی قرآن در مالزی**
- **سازمان همکاری شانگهای با عنوان ناتوی شرق**
- **اعتراض امام خمینی به کاپیتولاسیون و رفتار استعماری شاه**

۱) دورهٔ خلافت در تاریخ فرهنگ اسلامی ـ جامعهٔ جهانی قبل از ظهور غرب جدید ـ حامی کشورهای در حال رشد و ارتقادهندهٔ وضعیت آن‌ها ـ مقاومت منفی

۲) نمایان‌شدن ارزش‌های جاهلی در عصر خلافت ـ آشنایی با فرهنگ اسلامی از طریق تجارت ـ مقاومت در برابر جهانی‌سازی اقتصادی ـ فعالیت رقابت‌آمیز

۳) دوری استبداد قومی از ارزش‌های اسلامی ـ قوت و قدرت فرهنگی اسلام ـ افول دولت ملت‌ها و جهانی‌شدن ـ حرکت به سوی اصلاح ساختار

۴) رفتار در چارچوب ارزش‌های قومی ـ برخورداری اسلام از ظرفیت برتر فرهنگی ـ وضعیت کشورهای جهان سوم در جهان دوقطبی ـ انقلاب اجتماعی

۵۳- فرهنگ مدرن با ترویج سکولاریسم تلاش کرد دین را از عرصه‌های عمومی زندگی اجتماعی کنار بزند و آن را به حوزهٔ خصوصی زندگی افراد محدود کند؛ با این حال در اواخر قرن بیستم، گرایش به دین به سطوح مختلف زندگی انسان در جامعهٔ غربی بازگشت. کدام‌یک از گزینه‌های زیر، دلیل این بازگشت را بیان می‌کند؟

۱) سکولاریسم نتوانست آموزه‌های دینی را از فرهنگ عمومی حذف کند، زیرا نهادهای سنتی کلیسا در غرب هم‌چنان قدرت خود را حفظ کرده بودند و از نفوذ در عرصه‌های اقتصادی و سیاسی دست نکشیده بودند.

۲) فرهنگ مدرن با تکیه بر عقلانیت علمی و ابزاری توانست ابعاد مادی و دنیوی زندگی انسان را سامان دهد، اما در پاسخ به نیازهای فطری انسان ناکام ماند و این خلأ موجب گرایش دوباره به دین شد.

۳) تلاش فرهنگ مدرن برای حذف دین از عرصه‌های عمومی در نهایت موجب تقویت ارزش‌های دینی در حوزه‌های تخصصی مانند هنر و اقتصاد شد و نوعی افول سکولاریسم پدید آمد.

۴) پسامدرنیسم نتیجهٔ طبیعی پیشرفت علمی و صنعتی غرب بود که پس از تحقق اهداف مادی، به نحو اجتناب‌ناپذیری به سوی عقاید و ارزش‌های دینی روی آورد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۴- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- **کدام کشورها از طریق مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری در نظام نوین جهانی ادغام شدند؟**
- **جهان اجتماعی چگونه افراد را با انتظارات جامعه مطابقت می‌دهد؟**
- **چرا ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؟**
- **وجود اسراف و تبذیر در ایران را بر چه اساس می‌توان ارزیابی کرد؟**

۱) عثمانی و ایران ـ کنترل اجتماعی ـ محرومیت فرهنگ‌ها از علم مبتنی بر پایهٔ بنیان‌های معرفتی و دینی ـ واقعیت‌های موجود در جامعه

۲) هندوستان و اندونزی ـ جامعه‌پذیری ـ نبود منابع و امکانات لازم برای حفظ استقلال فرهنگی در کشورهای غیرغربی ـ لایه‌های عمیق جهان اجتماعی

۳) اندونزی و الجزایر ـ جامعه‌پذیری ـ ممانعت غرب از آموزش دانش‌های راهبردی به کشورهای غیرغربی ـ واقعیت‌های موجود در جامعه

۴) چین و ژاپن ـ کنترل اجتماعی ـ بازنگری هویت خود از منظر غرب از سوی فرهنگ‌های دینی ـ آرمان‌های جهان اجتماعی

۵۵- کدام گزینه به ترتیب نشان‌دهندهٔ افول معانی، سقوط ارزش‌ها و رکود اراده‌هاست؟

۱) جامعه‌شناسی تبیینی نمی‌تواند تفسیرهای افراد از ابزارهایی مانند اینترنت را درک کند. ـ جامعه‌شناسی تبیینی ارزش‌هایی چون فداکاری و رضایت الهی را نمی‌تواند بررسی کند. ـ افراد نظم موجود را رعایت می‌کنند بی‌آن‌که از آرمان‌های آن آگاه باشند.

۲) پژوهش‌های تجربی صرفاً انگیزه‌های ظاهری رفتارها را ثبت می‌کنند. ـ تحلیل‌های تجربی به احساسات جوانان در استفاده از فضای مجازی توجهی نشان نمی‌دهند. ـ خلاقیت افراد در مواجهه با نظم اجتماعی تضعیف می‌شود.

۳) رویکرد تبیینی اهداف و انگیزه‌های درونی کنشگران را نادیده می‌گیرد. ـ ساختارهای اجتماعی به طور طبیعی جایگزین اراده‌های افراد می‌شود. ـ انسان‌ها بدون آگاهی از آرمان‌ها به رفتارهای اجتماعی خود مطابق با نظم اجتماعی ادامه می‌دهند.

۴) در جامعه‌شناسی تبیینی، امکان همراهی همدلانه با کنشگران نادیده گرفته می‌شود. ـ نظم اجتماعی به عنوان امری تجربی و طبیعی فرض می‌شود. ـ نادیده‌گرفتن هدف کنش، موجب شکل‌گیری قفس آهنین می‌شود.

۵۶- در ارتباط با مطالعهٔ علمی ارزش‌های سیاسی، کدام گزینه درست است؟

۱) جامعه‌شناسی تفسیری همانند جامعه‌شناسی انتقادی امکان مطالعه و بررسی قدرت در قلمرو آرمانی را داراست.

۲) جامعه‌شناسی تبیینی همانند جامعه‌شناسی تفسیری امکان مطالعهٔ فضیلت‌ها و رذیلت‌های سیاسی در قلمرو حقیقی را ندارد.

۳) جامعه‌شناسی انتقادی برخلاف جامعه‌شناسی تفسیری، امکان مطالعهٔ معانی و تدابیر سیاسی در قلمرو آرمانی را ندارد.

۴) جامعه‌شناسی انتقادی برخلاف جامعه‌شناسی تبیینی، امکان مطالعهٔ قدرت در قلمرو واقعی را دارد.

۵۷- به ترتیب، کدام‌یک تفاوت اساسی میان جامعه‌شناسی انتقادی و جامعه‌شناسی تفسیری را به خوبی نشان می‌دهد و در جامعه‌شناسی انتقادی چگونه می‌توان از سلطه‌های اجتماعی و فرهنگی جلوگیری کرد؟

۱) جامعه‌شناسی تفسیری بر توانایی افراد در ساختن معانی و ارزش‌ها تأکید می‌کند، در حالی که جامعه‌شناسی انتقادی معتقد است که ساختارهای اجتماعی، قدرت ایجاد سلطه بر افراد را دارند. ـ با نقد علمی ساختارهای سرکوبگر و فراهم‌آوردن زمینه برای ایجاد ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر

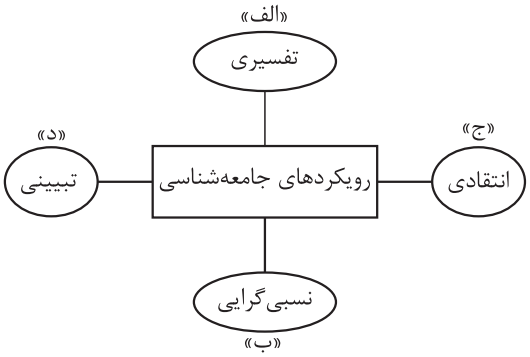
۲) جامعه‌شناسان تفسیری نقد ساختارهای اجتماعی را مهم نمی‌دانند، در حالی که جامعه‌شناسان انتقادی بر اهمیت ارزیابی‌های فردی و شخصی افراد در مواجهه با پدیده‌های اجتماعی تأکید می‌کنند. ـ با تبیین مفاهیم و معانی درست برای افراد و گروه‌ها و جلوگیری از تحمیل ارزش‌های خاص

۳) جامعه‌شناسان تفسیری جهان اجتماعی را مستقل از اراده‌های فردی می‌بینند، در حالی که جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند که ساختارها نباید بر افراد جامعه حاکم شوند. ـ با تجویز قواعد با هم زندگی کردن و جلوگیری از اعمال سلطه بر انسان از طریق ساختارهای اجتماعی

۴) جامعه‌شناسی تفسیری بر تحلیل و توصیف سلطه در روابط اجتماعی تأکید دارد، در حالی که جامعه‌شناسی انتقادی معتقد است معانی و ارزش‌ها در روابط انسانی، بر آن‌ها سلطه‌گری می‌کند. ـ با جلوگیری از سرکوب آزادی‌های فردی و تأکید بر یکسان‌سازی ارزش‌ها و معانی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۸- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت نمودار است؟

- **هیچ‌گونه حقیقت یا فضیلتی را کشف نمی‌کند تا به نقد کنش‌ها بپردازد.**
- **با غلبهٔ آن، جامعه‌شناسی دغدغهٔ نزدیک‌شدن به علوم طبیعی را ندارد.**
- **بیشتر مطالعات آن به توصیف خصوصیات قابل مشاهدهٔ ما محدود می‌شوند.**
- **علم با درست و غلط دانستن و خوب و بد کردن امور سلطه‌گری می‌کند.**

۱) ج ـ ب ـ د ـ الف ۲) د ـ ب ـ ج ـ الف ۳) ج ـ الف ـ د ـ ب ۴) د ـ الف ـ ج ـ ب

۵۹- با توجه به معانی عقل عام و خاص، کدام نمودار درست است؟

۱)
عقل عام
- عقل تجربی ← استفاده از روش‌های آماری برای پیش‌بینی تغییرات جمعیتی در جمعیت‌شناسی
- عقل انتقادی ← بررسی ارزش‌های اخلاقی مانند عدالت یا آزادی در قالب نقدهای فلسفی یا اجتماعی
- عقل تفسیری ← فهم معنای یک جمله در موقعیت‌های اجتماعی خاص مانند یک مناظرهٔ تلویزیونی

۲)
عقل خاص
- عقل نظری ← تدوین راهبردهای اجتماعی مانند سیاست‌های رفاه اجتماعی برای بهبود شرایط جامعه
- عقل عملی ← استفاده از اصول ریاضی برای فهم روابط بین متغیرها و پدیده‌ها، مانند معادلات فیزیکی

۳)
عقل خاص
- عقل انتقادی ← نقد و بررسی شرایط اجتماعی مانند ارزیابی میزان برابری در دستیابی به موقعیت‌های آموزشی
- عقل ابزاری ← بررسی قوانین فیزیک مانند قانون گرانش یا قوانین حرکتی نیوتن
- عقل تفسیری ← درک ارزش‌های نمادین در یک جشن یا آیین خاص

۴)
عقل عام
- عقل عملی ← درک ارزش‌های اخلاقی همچون عدالت، صداقت یا احترام به حقوق دیگران
- عقل نظری ← بررسی و تحلیل حقیقت‌ها در حوزه‌های فلسفی و متافیزیکی

۶۰- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام جریان است؟

- **در چارچوب نظریه‌ها و مکاتب چپ شکل گرفت.**
- **گاهی به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند.**
- **ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است.**
- **نظام معیار جهان اجتماعی است که بسیاری کم‌وبیش آن را رعایت می‌کنند.**

۱) انقلاب کبیر فرانسه ـ تنازع هویت‌ها ـ نظام اجتماعی ـ واقعیت‌ها
۲) جریان‌های سوسیالیستی ـ مدل تکثرگرایی ـ قواعد اجتماعی ـ قلمرو آرمانی
۳) شکل‌گیری اتحاد جماهیر شوروی ـ تعارف هویت‌ها ـ نظم اجتماعی ـ ارزش‌های اجتماعی
۴) انقلاب‌های آزادی‌بخش ـ سیاست هویت ـ ساختار اجتماعی ـ آرمان‌ها

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۱- حقیقت مغفول آشکارشده در رویکرد رقیب جامعه‌شناسی انتقادی چیست و فرهنگ غرب چه زمانی و چگونه دئیسم را پذیرفت؟

۱) هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود و هر فرهنگ و هویتی می‌تواند نظریه‌های متناسب با خود را تولید کند. ـ سده‌های هفدهم و هجدهم، همراه‌شدن رویکرد دنیوی با عقل‌گرایی و عدم پذیرش وحی

۲) کنش‌های ناپسند و ظالمانهٔ انسان محدود به سلطه و سرکوب اجتماعی نیست و عدالت نیز صرفاً نقد و نفی سلطه و سرکوب نمی‌باشد. ـ سده‌های نوزدهم و بیستم، با افول حس‌گرایی و رواج عقل‌گرایی و نفی وحی

۳) هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که در زمینهٔ فرهنگی و تاریخی دیگری شکل گرفته‌اند. هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد. ـ سده‌های هفدهم و هجدهم، داشتن رویکرد دینی به همراه عدم پذیرش عقل و حس

۴) هویت‌های انسانی و فرهنگی ناپسند باید به حاشیه رانده شده و حذف شوند و مخالفت و مبارزه با آن‌ها باید از ملزومات هر رویکرد باشد. ـ سده‌های نوزدهم و بیستم، با نفی وجود خدا و نفی وجود برنامه‌ای برای سعادت بشر

۶۲- به ترتیب، هر یک از عبارت‌های زیر در رابطه با ویژگی کدام رویکرد صدق می‌کند؟

- **بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند.**
- **نقطهٔ شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود.**
- **دور از دسترس ساختن امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت**
- **تقسیم حرکت جوامع بشری به دو مقطع ارگانیکی و مکانیکی**

۱) منحصرندانستن ادراک و آگاهی به انسان ـ طبیعی‌دانستن قشربندی اجتماعی ـ طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت ـ باور به متنوع‌بودن جهان‌های اجتماعی

۲) دیدگاه اول دربارهٔ تعامل انواع جهان‌ها با یکدیگر ـ باور به لزوم حذف مالکیت خصوصی ـ پذیرش وجود جهان دیگر در محدودهٔ منافع و خواسته‌های دنیوی انسان ـ نگاه عرضی به جهان‌های اجتماعی

۳) مادهٔ خام دانستن جهان طبیعت ـ اعتقاد به وجود قشربندی در تمامی زمان‌ها و مکان‌ها ـ به فراموشی سپردن ظرفیت‌ها و خواسته‌های معنوی انسان‌ها ـ قراردادن همهٔ جوامع در یک خط

۴) محدوددانستن جهان تکوینی به جهان طبیعت ـ برقراری عدالت از طریق توزیع برابر ثروت ـ منع انسان از تناول گیاهان و حیوانات ـ در نظر گرفتن جهان‌های اجتماعی در طول هم

۶۳- به ترتیب کدام گزینه با جدول زیر هماهنگ است؟

عمیق‌ترین پدیدهٔ اجتماعی	«الف»	نادیده‌گرفتن ارادی‌بودن کنش	«ب»
«ج»	طرفداران قشربندی اجتماعی	«د»	عزت و سعادتمندی انسان در صورت نزدیک‌شدن به خداوند

- **نادیده‌گرفتن نقش انسان در نابرابری‌ها**
- **وجود نظمی جدا از نیازهای واقعی انسان**
- **باور و اعتقاد انسان‌ها نسبت به اصل جهان**
- **انسان‌شناسی فرهنگ توحیدی اسلام**

۱) الف ـ ج ـ د ـ ب ۲) د ـ ب ـ ج ـ الف ۳) الف ـ د ـ ج ـ ب ۴) د ـ ب ـ الف ـ ج

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۴- هر یک از عبارت‌های زیر، از نظرات کدام اندیشمند است؟

- **عقلانیت در جهان اسلام متفاوت از عقلانیت موجود در جهان غرب است.**
- **اگر بلاهت و حماقت مجازات طبیعی خود را ببینند، پیشرفت کشور به بهترین وجه تأمین خواهد شد.**
- **تعارفات ایرانیان، از احترام، تواضع و صمیمیت ایرانی ناشی می‌شود.**
- **جوامع عقب‌مانده باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.**

۱) محمدعابد الجابری ـ ماکس وبر ـ ویلهم دیلتای ـ کنت

۲) طه عبدالرحمن ـ ریکاردو ـ سوفیا کوتلاکی ـ مارکس

۳) ابن خلدون ـ آیزایا برلین ـ چارلز هندی ـ اسپنسر

۴) ابوعلی مسکویه ـ مالتوس ـ جولین آسانژ ـ دورکیم

۶۵- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- **اندیشمندانی که روش علوم انسانی و علوم اجتماعی را متفاوت می‌دانند، معتقدند که فلسفهٔ علوم اجتماعی از روش تجربی استفاده می‌کند.**
- **کشورهای غربی در نخستین نظریه‌پردازی‌های خود بعد از انقلاب اسلامی، این انقلاب را به شکل‌گیری نظام نوین جهانی بر مدار یک قطب معنا کردند.**
- **بسیاری از متفکران، شکل‌گیری دوران پسامدرن را تحول هویت جهان اجتماعی و برخی آن را تحول درونی در این جهان می‌دانند.**
- **با شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی و بازارهای مشترک منطقه‌ای، سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌های بین‌المللی به منطقهٔ خاصی محدود نمی‌شود.**

۱) د ـ ن ـ د ـ ن

۲) ن ـ ن ـ د ـ د

۳) ن ـ د ـ ن ـ د

۴) د ـ ن ـ ن ـ ن

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۶- موارد کدام گزینه به ترتیب با ویژگی‌های مطرح‌شده در عبارات زیر همخوانی بیشتری دارند؟

- **دانشگاهی برای بررسی و آموزش روش‌های ارتباطی زنبورها با یکدیگر، کندویی شیشه‌ای با همهٔ ویژگی‌های یک کندوی طبیعی در کلاسی تعبیه کرده است.**
- **سامانه‌ای الکترونیک را در نظر بگیرید که با دریافت پاسخ هر سؤال، سؤال بعدی و از پیش مشخص را از آزمودنی می‌پرسد. این سامانه توانایی جایگزینی کدام‌یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات را ندارد؟**
- **رعایت این نکته در طراحی روش‌های ارزیابی سطح زبان خارجی افراد ضروری است که هر فرد با سطح مشخصی از مهارت در نوبت‌های مختلف برگزاری، نمره‌ای تقریباً ثابت دریافت کند.**

۱) مشاهدهٔ طبیعی ـ پرسش‌نامه ـ مصاحبه
۲) مشاهدهٔ طبیعی ـ مصاحبه ـ آزمون
۳) مشاهدهٔ آزمایشگاهی ـ مصاحبه ـ آزمون
۴) مشاهدهٔ آزمایشگاهی ـ پرسش‌نامه ـ مصاحبه

۶۷- هر یک از افراد زیر، به ترتیب احتمالاً چندساله‌اند؟

- **پس از گیرافتادن توپ، احمد از درخت بالا نمی‌رود، چون احتمال می‌دهد افتادن از آن ارتفاع فاجعه است.**
- **حسنا با دیدن جلد جذاب کتابی اصرار به خرید آن دارد، اما مادر که آن را پیش‌تر خوانده می‌داند کتاب خوبی نیست.**
- **سمیرا پس از شنیدن تأثیر مثبت چیدن پازل بر حافظه، بیش از گذشته و با همین هدف از این ابزار سرگرمی استفاده می‌کند.**
- **وقتی از مه‌لقا پرسیده می‌شود کار کدام دوستش بد بوده پاسخ می‌دهد، اما در پاسخ به سؤال چرایی نحوهٔ استدلال و قضاوتش، جواب خوبی نمی‌دهد.**

۱) ۱۵ساله ـ ۴ساله ـ ۱۶ساله ـ ۹ساله
۲) ۱۳ساله ـ ۶ساله ـ ۹ساله ـ ۴ساله
۳) ۱۱ساله ـ ۸ساله ـ ۱۱ساله ـ ۱۳ساله
۴) ۹ساله ـ ۱۲ساله ـ ۱۸ساله ـ ۱۵ساله

۶۸- عبارت‌های زیر به ترتیب نشان‌دهندهٔ کدام تغییرات در حوزهٔ رسش جنسی هستند؟

- **افزایش ترشح آندروژن‌ها موجب ضخیم‌ترشدن تارهای صوتی و تغییر تن صدا در پسران می‌شود.**
- **در مردان، افزایش هورمون تستوسترون باعث رشد و تکامل غدد برون‌ریز دستگاه تناسلی می‌شود.**
- **افزایش سطح پروژسترون باعث آماده‌شدن غدد تولید شیر در خانم‌ها می‌شود.**
- **تخمدان‌ها در دختران شروع به آزادسازی تخمک در دوره‌های متناوب می‌کنند.**

۱) اولیه ـ ثانویه ـ اولیه ـ ثانویه
۲) اولیه ـ اولیه ـ ثانویه ـ ثانویه
۳) ثانویه ـ اولیه ـ ثانویه ـ اولیه
۴) ثانویه ـ ثانویه ـ اولیه ـ اولیه

۶۹- در کدام‌یک از موارد زیر، پدیدهٔ آماده‌سازی بر رفتار فرد تأثیر گذاشته است؟

۱) معلمی که قبل از تدریس مبحث جدید، دانش‌آموزان را با یک داستان جذاب و مرتبط آشنا می‌کند تا انگیزه و فهم بهتری برای ورود به موضوع اصلی داشته باشند.
۲) یک پزشک که سال‌ها تجربهٔ تشخیص بیماری دارد، بلافاصله پس از دیدن علائم بیمار، بیماری او را شناسایی می‌کند.
۳) فردی که پس از دیدن تبلیغات تلویزیونی یک برند، هم‌چنان محصولی خاص را که کیفیت آن را برتر می‌داند خریداری می‌کند.
۴) فرد سالمندی که پس از تماشای یک مستند در رابطه با افراد کهنسال و شنیدن کلماتی مانند «پیر»، «شکستن» و «پوکی استخوان»، ناخودآگاه آهسته‌تر از قبل راه می‌رود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۰- در هر یک از موقعیت‌های زیر، افراد به ترتیب ممکن است بیشتر دچار کدام‌یک از حالت‌ها شوند؟

- **یک جراح مغز در حین عمل، بخش‌های بیشتری از تومور را از بافت مغز جدا می‌کند.**
- **یک نگهبان امنیتی به مدت طولانی مانیتورهای دوربین مداربسته را نگاه می‌کند.**
- **یک مأمور فرودگاه که در حال بررسی چمدان‌های مسافران است.**

۱) رد درست ـ کاهش کارایی گوش‌به‌زنگی ـ کاهش هشدار کاذب به دلیل اهمیت تکلیف

۲) هشدار کاذب ـ افزایش احتمال از دست دادن محرک هدف ـ افزایش احتمال از دست دادن محرک در اوقات شلوغی فرودگاه

۳) هشدار کاذب ـ افزایش احتمال اصابت ـ کاهش توجه مستمر به دلیل دشواری تکلیف

۴) رد درست ـ کاهش بروز هشدار کاذب ـ افزایش کارایی فرد در جست‌وجو در صورت وجود ویژگی منحصربه‌فرد محرک هدف

۷۱- بازی پانتومیم را در نظر بگیرید. در این بازی فردی می‌بایست بدون صحبت‌کردن، کلمهٔ مشخص‌شده توسط تیم حریف را بازی کند تا هم‌تیمی‌هایش بتوانند کلمه را حدس بزنند. در رابطه با این بازی، کدام گزینه درست است؟

۱) هر یک از حدس‌های نزدیک به واژهٔ درست تیم حدس‌زننده در حکم رمزهایی بهتر برای به‌خاطرسپاری اطلاعات یا همان رمزگردانی است.

۲) هر چه‌قدر زمان بگذرد و تیم حدس‌زننده نتواند واژه را پیدا کند، به دلیل عامل گذشت زمان، حدس درست کلمه دشوارتر خواهد شد.

۳) اگر بازیکنان تیم حریف واژه‌های نامربوطی را در حین بازی تکرار کنند، پیداکردن واژهٔ درست به دلیل تداخل اطلاعات دشوار می‌شود.

۴) بسیاری از کلمات انتخاب‌شده به دلیل عدم رمزگردانی فرد بازی‌کننده به خوبی اجرا نشده و گروه حدس‌زننده نمی‌توانند آن‌ها را پیدا کنند.

۷۲- کدام‌یک از افراد زیر گام‌های بیشتری را از روش پس‌خبا اجرا کرده‌اند؟

۱) رضا براساس تجربهٔ دانش‌آموزی خود باور دارد بهترین سبک درس‌خواندن برای او حل تمرین است. به همین خاطر متن درس را روخوانی می‌کند و بعد با مراجعه به کتاب‌های کمک‌درسی، حجم زیادی از تمرین‌های تشریحی و تستی را حل می‌کند تا مطلب درسی در خلال این فرایند برای او جا افتاده و نهادینه شود.

۲) مهگل پیش از شروع مطالعه، زمان معقولی را برای انتخاب منبع درست مطالعاتی می‌گذارد و با شناسایی منابع مناسب، آن‌ها را مطالعه می‌کند. یعنی اول متن کتاب درسی را با دقت و کلمه به کلمه خوانده و به خاطر می‌سپارد، بعد به سراغ کتاب کمک‌آموزشی تشریحی خود رفته و تمرین حل می‌کند. سپس درس‌نامهٔ کتاب تستی خود را خوانده و بعد تست می‌زند.

۳) عماد عادت دارد پیش از کلاس درس، یک دور متن کتاب را روخوانی کند تا با آمادگی به کلاس درس برسد و در طی کلاس درس با خوب گوش‌دادن به معلم و پرسیدن سؤال‌های به‌جا و دقیق یادگیری عمیقی داشته باشد. هم‌چنین بعد از تمام‌شدن کلاس‌های درسی در همان روز، متن درس را دقیق می‌خواند و تمرین‌هایی که دبیر به عنوان تکلیف داده را حل می‌کند.

۴) نگار قبل از آن‌که متن درس را بخواند، به سراغ خلاصهٔ مطالب انتهای فصل می‌رود و مطالعهٔ خود را با خواندن سؤالات کلیدی اول هر فصل شروع کرده و سپس به خواندن متن درس می‌پردازد. نگار عادت دارد بعد از مطالعه، پاسخ سؤالات کلیدی اول فصل را بنویسد و با جست‌وجو در اینترنت، نمونه سؤال‌هایی از آن درس پیدا کرده و به آن‌ها پاسخ دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۳- فردی را در نظر بگیرید که مشغول آشپزی است و اقدامات زیر را انجام می‌دهد. در طی این اقدامات، هر یک از عبارات مشخص‌شده به ترتیب به کدام‌یک از مراحل حل مسئله مربوط می‌شود؟

«با قاشقی مزهٔ غذای در حال پخت را می‌چشد تا متوجه ادویه‌های مورد نیاز غذا شود. پس از چشیدن غذا، مقداری نمک به آن اضافه می‌کند. بعد از اضافه‌کردن، غذا را مجدد می‌چشد و مزهٔ غذا را با قبل از اضافه‌کردن نمک مقایسه می‌کند، اما متوجه می‌شود دیگر مسئلهٔ غذا نه نمک که ترشی آن است؛ پس مقداری آبلیمو به قابلمه اضافه می‌کند.»

۱) تشخیص مسئله ـ انتخاب راه‌حل جایگزین
۲) ارزیابی راه‌حل ـ بازبینی و اصلاح راه‌حل
۳) تشخیص مسئله ـ بازبینی و اصلاح راه‌حل
۴) ارزیابی راه‌حل ـ انتخاب راه‌حل جایگزین

۷۴- کدام گزینه به ترتیب در ارتباط با دو عبارت زیر درست است؟

- **دستیابی به اصول و قوانین قابل استفاده در حل مسائل زندگی روزمره می‌تواند از طریق حل تمرین‌های مختلف آموزشی حاصل گردد.**
- **در بازی شطرنج می‌توانیم مهرهٔ سرباز را به خانهٔ آخر رسانده و آن را به وزیر تبدیل کنیم، اما ممکن است توسط کمین مهرهٔ حریف، به سرعت مهرهٔ واردشده را از دست بدهیم.**

۱) تجربهٔ گذشته بر توانایی ما در حل مسئله تأثیر می‌گذارد. ـ پیچیده‌بودن آن، اقدامات در دسترس را محدود و نامعلوم می‌کند.
۲) نظام تعلیم و تربیت در تلاش برای رسیدن به راه‌حل مسائل خاص است. ـ تعداد قوانین و ساختارمندنبودن این بازی، پیش‌بینی بازی حریف را سخت می‌کند.
۳) وجود راهبردهای در دسترس امکان دستیابی به هدف را فراهم می‌کند. ـ قابل تعریف‌نبودن این مسئله به دلیل علت‌های مختلف برد و باخت است.
۴) از نتایج تعمیم‌پذیری یک مسئله است. ـ با اجرای راهبردهای استاندارد می‌توان رسیدن به هدف یعنی کیش و مات کردن حریف را تضمین کرد.

۷۵- درستی یا نادرستی عبارات زیر را به ترتیب مشخص کنید.

الف) از نظر امام علی (ع)، لازمهٔ تصمیم‌گیری مشورت‌کردن با دیگران است.
ب) با در نظر گرفتن تعداد اولویت‌ها و افراد تصمیم‌گیرنده، ۶ نوع تصمیم‌گیری وجود دارد.
ج) تصمیم‌گیری برای انتخاب شغل با تصمیم‌گیری برای انتخاب رئیس‌جمهور از نظر «نوع» یکسان هستند.
د) گاهی در تصمیمی که فقط دو اولویت وجود دارد، تصمیم‌گیری می‌تواند دشوار باشد.

۱) درست ـ نادرست ـ نادرست ـ درست
۲) نادرست ـ درست ـ درست ـ نادرست
۳) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ درست
۴) درست ـ نادرست ـ نادرست ـ نادرست

۷۶- نوع تعارض در کدام‌یک از گزینه‌های زیر متفاوت است؟

۱) سارا به شدت به بازی‌های معمایی مانند اتاق فرار علاقه دارد، اما از حضور در فضاهای بسته و تاریک می‌ترسد.
۲) نگین به فعالیت‌های هنری مانند نقاشی علاقه دارد، اما نمی‌خواهد با تهیهٔ وسایل آن هزینه‌های زیادی به خانوادهٔ خود تحمیل کند.
۳) مسعود تمایلی به ادامهٔ تحصیل و شرکت در کنکور کارشناسی ارشد ندارد، اما اگر در این آزمون شرکت نکند، باید به خدمت سربازی برود.
۴) علی می‌خواهد با فریادزدن خشم خود را تخلیه کند، اما نگران است اطرافیان او را قضاوت و یا طرد کنند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۷- حامد در آزمون ریاضی نمرهٔ پایینی گرفته است. او با خود فکر می‌کند که ریاضی به هیچ عنوان درس مناسب او نیست و توانایی یادگیری آن را ندارد؛ در نتیجه حامد تصمیم می‌گیرد دیگر برای این درس تلاش نکند. کدام‌یک از گزینه‌های زیر به درستی بیانگر نوع اِسناد حامد و تأثیر آن در شکل‌گیری رفتارهای اوست؟

۱) حامد نتیجه را به یک عامل درونی، پایدار و قابل کنترل نسبت داده است که این نوع اِسناد معمولاً هنگام شکست به ایجاد انگیزه برای جبران شکست می‌انجامد.

۲) حامد نتیجه را به یک عامل بیرونی، ناپایدار و غیر قابل کنترل نسبت داده است که احتمال شکل‌گیری درماندگی آموخته‌شده را افزایش می‌دهد.

۳) حامد نتیجه را به یک عامل درونی، پایدار و غیر قابل کنترل نسبت داده است که این نوع اِسناد در درماندگی آموخته‌شده رایج است.

۴) حامد نتیجه را به یک عامل درونی، پایدار و قابل کنترل نسبت داده است که این نوع اِسناد معمولاً هنگام شکست به یأس و دلسردی برای شرکت در آزمون‌های بعدی می‌انجامد.

۷۸- عامل مؤثر بر هر یک از رفتارهای زیر به ترتیب کدام است؟

- **سعید با وجود خستگی فراوان، همواره پیش از برگشت به خانه به مادر کهنسالش سر می‌زند.**
- **اکثر حیوانات وقتی مادر می‌شوند، هنگام حملهٔ دشمن از فرزندانشان دفاع می‌کنند و جان خود را به خطر می‌اندازند.**
- **با وجود آسیب به تجارت شخصی، آرش به کاندیدایی رأی می‌دهد که صلاح کشور را در رئیس‌جمهورشدن او می‌بیند.**
- **حمید برحسب عادت‌های خانوادگی و به توصیهٔ مادرش، همیشه اجازه می‌دهد افرادی که سن کم‌تری دارند پیش از او آب بنوشند.**

۱) نگرش ـ نگرش ـ نگرش ـ نگرش
۲) انگیزش ـ نگرش ـ انگیزش ـ انگیزش
۳) نگرش ـ انگیزش ـ نگرش ـ نگرش
۴) انگیزش ـ انگیزش ـ انگیزش ـ انگیزش

۷۹- آقای نعیمی مدتی است به سرطان مبتلا شده و دوره‌های شیمی‌درمانی را آغاز کرده است و قرار است پس از شش جلسه، تأثیر درمان بر روند بیماری او بررسی شود. در حال حاضر او نسبت به قبل تحریک‌پذیرتر شده و زودتر نسبت به اتفاقات عصبانی می‌شود، با همسرش دچار تعارض شده، احساس ناامیدی می‌کند و نمی‌تواند روی مسائل کاری‌اش تمرکز داشته باشد. دربارهٔ آقای نعیمی کدام گزینه به مطلب درستی اشاره دارد؟

۱) آقای نعیمی در قسمت میانه از پیوستار سلامتی قرار دارد و با نتیجه‌بخش‌بودن مراحل درمان، به قسمت انتهایی راست پیوستار نزدیک می‌شود.

۲) از آن‌جایی که روان‌شناسی سلامت ماهیت پیشگیرانه دارد، نمی‌تواند به بیماری آقای نعیمی که تا این مرحله پیش رفته کمکی کند.

۳) شروع شیمی‌درمانی توسط آقای نعیمی می‌تواند بیانگر تلاش او برای ارتقای جایگاهش در پیوستار سلامت باشد.

۴) تحریک‌پذیری و ناامیدی او به خوبی بیانگر تأثیر متقابل جسم و روان و عاملیت متغیرهای روان‌شناختی در شکل‌گیری سرطان او هستند.

۸۰- درستی و نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف) تلاش‌های فرد برای مواجهه با فشار روانی به منظور پذیرش آن همیشه سازگارانه است.

ب) در موقعیت فشارآور، ادراک کنترل شخصی در فراخوانی روش‌های مقابله‌ای نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای دارد.

ج) برداشت اولیهٔ فرد از موقعیت و احساس خطرناک‌بودن موقعیت برای فراخوانی مقابله‌ها کافی است.

د) اگرچه همهٔ مردم با فشارهای روانی متعددی مواجه می‌شوند، ولی با روش‌های یکسانی با آن‌ها مقابله می‌کنند.

۱) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست
۲) درست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست
۳) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ درست
۴) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحهٔ شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی Kheilisabz_edit@ در همهٔ پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم | مرحله بیست‌ویکم

سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ | تاریخ برگزاری: ۳۰/خرداد/۱۴۰۴

دفترچه شماره دو

بودجه‌بندی دروس

زبان عربی	تاریخ
عربی، زبان قرآن (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۱۰ عربی، زبان قرآن (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۰۶ عربی، زبان قرآن (۳) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۸۳	تاریخ (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۵۲ تاریخ (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۸۶ تاریخ (۳) کل کتاب صفحهٔ ۲ تا ۱۶۳

جغرافیا	فلسفه‌ومنطق	اقتصاد
جغرافیا (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۰۰ جغرافیا (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۵۸ جغرافیا (۳) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۱۵	منطق کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۱۳ فلسفه (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۹۳ فلسفه (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۱۱	کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۶۰

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی
زبان عربی	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه
تاریخ	۱۳	۱۰۱	۱۱۳	۲۰ دقیقه
جغرافیا	۱۲	۱۱۴	۱۲۵	
فلسفه و منطق	۲۰	۱۲۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه
اقتصاد	۱۵	۱۴۶	۱۶۰	۱۵ دقیقه
مجموع	۸۰ سؤال			۷۵ دقیقه

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۴

آزمون جامع - مطابق با کنکور سراسری

آزمون خیلی سبز! تجربی | ریاضی | انسانی

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud www.SanjeshCloud.ir

• **عيّن الأنسب للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۸۱ ـ ۸۹):**

۸۱- ﴿أ تأمرون النّاس بالبرّ و تَنسون أنفُسكُم﴾:

۱) آیا مردم را به نیکی فرا می‌خوانید و خود را فراموش می‌کنید؟

۲) آیا مردم را به نیکی امر می‌کنید و خودتان را فراموش می‌کنید؟

۳) آیا مردم را به نیکویی دستور می‌دهید ولی خودتان را از یاد می‌برید؟

۴) آیا به مردم برای نیکی فرمان می‌دهید در حالی که خودتان آن را از یاد می‌برید؟

۸۲- «الّذين يَعيشون في مُدن العالم الكبيرة يُواجهون مَشاكل عديدةً؛ منها الشوارع المزدحمة و الملوّثات الّتي تُهدّد سلامة الإنسان كغازات تُنتجها السيّارات القديمة!»:

۱) کسانی که در شهرهای بزرگ جهان زندگی می‌کنند با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شوند؛ از جمله خیابان‌های شلوغ و آلوده‌کننده‌هایی که سلامتی انسان را تهدید می‌کنند همچون گازهایی که خودروهای قدیمی آن‌ها را تولید می‌کنند!

۲) کسانی که در شهرهای جهان بزرگ در حال زندگی‌اند با سختی‌های بسیار روبه‌رو می‌شوند؛ از جمله خیابان‌های پرازدحام و آلودگی‌هایی که سلامت انسان را تهدید می‌کنند مثل گازهایی که خودروهای قدیمی آن‌ها را تولید می‌کنند!

۳) آنان که در شهرهای بزرگ دنیا زندگی می‌کنند با مشکلات بسیاری روبه‌رو می‌شوند؛ غیر از خیابان‌های شلوغ، آلوده‌کننده‌هایی هستند که سلامتی انسان را تهدید می‌کنند مانند گازهایی که از ماشین‌های قدیمی تولید می‌شود!

۴) افرادی که در شهرهای بزرگ عالم زندگی می‌کنند با مشکلات زیاد روبه‌رو می‌شوند، خیابان‌های شلوغ و آلودگی‌هایی که تهدیدکنندهٔ سلامتی انسان هستند و گازهایی که خودروهای قدیمی تولید می‌کنند از آن‌ها هستند!

۸۳- «كان نَبيّنا الكريمُ (ص) يُؤكّد على الاهتمام بالجيران تأكيداً و لا يَردّ من يأتي إليه لِحاجة خائباً و بأخلاقه الحسنة يُجذَب الآخرون إلى دين الإسلام!»: پیامبر گرامی (ص) ...

۱) بر توجه به همسایگان یقیناً تأکید داشت و کسی که با حاجتی پیش او می‌آمد ناامید برنمی‌گشت و با اخلاق نیکویش دیگران به دین اسلام جذب می‌شدند!

۲) پیوسته بر توجه به همسایگان تأکید می‌کرد و کسی را که برای خواسته‌ای پیش او می‌آمد ناامید برنمی‌گرداند و با خلق نیکوی خود دیگران را به دین اسلام جذب می‌کرد!

۳) بی‌تردید بر اهمیت‌دادن به همسایگان پافشاری می‌کرد و هر کس را که برای حاجتی پیش او می‌آمد ناامید برنمی‌گرداند و با اخلاق نیکویش دیگران را به دین اسلام جذب می‌نمود!

۴) بر اهمیت‌دادن به همسایگان شدیداً تأکید می‌کرد و آن‌کس را که برای حاجتی پیش او می‌آمد ناامید برنمی‌گرداند و با اخلاق نیکوی او دیگران به دین اسلام جذب می‌شدند!

۸۴- «هناك أشخاصٌ لا تَنهمر دموعُهم إلّا ليخدعوا الآخرينَ؛ هؤلاء يريدون أن يبلغوا غاياتهم بالاحتيال!»:

۱) افرادی وجود دارند که اشک‌های خود را جز برای این‌که دیگران را بفریبند، جاری نمی‌کنند؛ اینان می‌خواهند که هدف‌های خود را با دغلکاری به دست بیاورند!

۲) افرادی هستند که اشک‌هایشان تنها برای این‌که دیگران را فریب بدهند، سرازیر می‌شود، این‌ها می‌خواهند با فریبکاری به هدف‌هایشان برسند!

۳) اشخاصی وجود دارند که برای فریب‌دادن دیگران اشک‌هایشان جاری می‌شود اینان تنها می‌خواهند فریبکاری کنند تا به هدف‌های خود برسند!

۴) اشخاصی هستند که اشک‌هایشان را فقط برای این‌که دیگران را فریب بدهند سرازیر می‌کنند اینان می‌خواهند با دغلکاری به هدف خود برسند!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۵- «يَحتفلُ كثيرٌ من الشّعب الإيرانيّ باليوم الخامس عشر من شهر شعبان و يَعدّونهُ أكبر أعيادهم و هو يوم يَختصّ بميلاد الإمام الثّاني عشر (ع)!»:

۱) بسیاری از ملت ایران در روز پانزدهم ماه شعبان جشن می‌گیرند و آن را بزرگ‌ترین عیدهایشان به شمار می‌آورند و آن روزی است که به میلاد امام دوازدهم (ع) اختصاص دارد!

۲) بیشتر مردم ایران در پانزدهمین روز از ماه شعبان جشن می‌گیرند و آن را بزرگ‌ترین عیدشان می‌پندارند، زیرا آن روز به میلاد امام دوازدهم (ع) اختصاص یافته است!

۳) بسیاری از مردم ایرانی در روز پانزدهم از ماه شعبان جشن برگزار می‌کنند و آن را عید بزرگ خود می‌شمارند و آن روزی است که به میلاد امام دوازدهم (ع) اختصاص دارد!

۴) بسیاری از ملت ایران پانزدهمین روز ماه شعبان را جشن می‌گیرند و آن را بزرگ‌ترین عیدهایشان به شمار می‌آورند و آن روز را به میلاد امام دوازدهم (ع) اختصاص می‌دهند!

۸۶- عيّن الصّحيح:

۱) كنتُ أتمنّى أن ينزل مطراً كثيراً لِتَنمو حبوبٌ غرستُها في حَقلي: آرزو می‌کردم که بسیار باران ببارد تا دانه‌هایی که در مزرعه‌ام کاشته‌ام رشد کنند!

۲) المُخترَعات قد تُستخدَم في مَجالات تَضرُّ البشرَ و تُصيبُ النّاسَ: اختراعات گاهی در زمینه‌هایی به کار برده می‌شوند که به بشر زیان می‌رسانند و مردم را گرفتار می‌نمایند!

۳) لِيُخيّر الآباء و الأُمّهات أولادَهم في اختيارِ فُروع دِراستهم: پدران و مادران به فرزندانشان باید اختیار دهند تا رشتهٔ درسی‌شان را انتخاب کنند!

۴) الفنون الّتي قد تَعلّمناها عند طفولتنا تُعيننا على بناء حياة عالية: هنرهایی که در کودکی‌مان یاد گرفته بودیم ما را در ساختن زندگی والا یاری می‌کند!

۸۷- عيّن الخطأ:

۱) الأطفالُ المُعوّقون عطايا أهداها الله على والديهم: کودکان معلول هدیه‌هایی هستند که خداوند به پدر و مادرشان هدیه کرده است!

۲) ما أضعفَ المُتردّدين الّذين لا يَقومون بما عَزموا عليه: انسان‌های مردّدی که به آن‌چه تصمیم گرفته‌اند، اقدام نمی‌کنند ناتوان‌ترینند!

۳) إيّاك و مصادقةَ من يُؤثر نفسه عليك في المصاعب: از دوستی با کسی که در سختی‌ها خود را بر تو ترجیح می‌دهد خودداری کن!

۴) أخذتُ أُرسلُ رسالاتٍ عبر الإنترنت لزملائي القدماء: شروع کردم به فرستادن پیام‌هایی برای هم‌کلاسی‌های قدیمی‌ام از طریق اینترنت!

۸۸- «دشنام‌دهنده‌ات خوار است پس او را با سکوت‌کردن در برابرش مجازات کن!»:

۱) شاتمكَ مُحتقرٌ فعاقِبهُ بالصّمت أمامه!

۲) سابّكَ مُهانٌ فجزاؤه بالسكوت أمامه!

۳) شاتمكِ اُحتُقر فعاقِبيها بالسّكوت أمامه!

۴) سابّك ذَلّت فعاقِبهُ بالصّمت أمامه!

۸۹- «يَكذب الإنسان الضّعيف و يَصدق الإنسان القويّ!» عيّن الأقرب من مفهوم هذه العبارة:

۱) ندانی تو گفتن سخن جز دروغ / دروغ آتشی بد بود بی‌فروغ

۲) برای رونق بازار خویش بازرگان / همی خورد ز پی یک دروغ صد سوگند

۳) لابه و مکّاری و کین و دروغ / این‌همه از خوف می‌گیرد فروغ

۴) تا کی ز دروغ راست مانند / زین درد امید کی دوا را

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• اقرأ النّصَّ التالي ثمّ أجب عن الأسئلة بما يُناسب النّصّ (۹۰ـ۹٤):

يُعَدّ التّخطيط (اتّخاذُ البرامج للعمل) من المهارات الأساسيّة الّتي يَحتاج إليه كلّ إنسان يَتمنّى النّجاح والتّفوّق في حياته الشّخصيّة و الدّراسيّة. فهو لا يُحدَّدُ فقط على تنظيم الوقت، بل يَشمل وضع الأهداف و تَحديد الأولويّات و اختيار الوسائل المناسبة لتحقيقها. قد أثبتت الدّراسات التّربويّة الحديثة أنَّ الطّلاّب الّذين يُمارسون التَّخطيط المُنتظم يَحصلون على نتائج دراسيّة أعلى بنسبة ۳۰٪ مقارنةً بغيرهم. التّخطيط الجيّد يُساعد على زيادة التّركيز و يَمنح الشّخص شعوراً بالسّيطرة على حياته و مسؤوليّاته. كَما يُكثِر الثّقة بالنّفس فيَستطيع الإنسان اتّخاذ القرارات الصّحيحة في الوقت المناسب.

و لذلك يُوصي خبراء التّربية و التّطوير الذّاتي جميعَ الطّلاب باستخدام جداول زمنيّة و تَحديد أهداف أسبوعيّة و شهريّة واضحة. إنّ التّخطيط لا يُؤثّر فقط على الجوانب الدّراسيّة بَل يُساعدهم في بناء شخصيّة منظّمة و ناجحة في المستقبل. و باختصار، التّخطيط ليس رفاهيّة بل هو ضرورة لكلّ من أراد أن يَصنع مستقبلاً مُشرقاً و يُحقّق أحلامه بخُطوات ثابتة و دقيقة.

۹۰- عيّن ما ليس من ثمرات التّخطيط:

۱) الشّعور بالسّيطرة على الحياة!
۲) تحقّق الآمال و ازدياد الدّقة في العمل!
۳) كسب المهارات الأساسيّة قبل بداية الأعمال!
۴) القيام بأعمال أهمّ من غيرها في الوقت المناسب!

۹۱- «الطّالب الّذي له تخطيط منتظم ....» عيّن الصّحيح للفراغ:

۱) يَفوز في المستقبل و إن كان خاسراً في بداية عمله!
۲) لا يَشتغل بأيّ عمل لم يَكتبه في جداول زمنيّة!
۳) يَضع أهدافاً مختلفة لنفسه و يحصل عليها واحداً واحداً!
۴) يُحسّ بالثّقة في نفسه و لا يتّبع الآخرين في إجراء خُطّته!

۹۲- عيّن سؤالاً لم يُذكر جوابه في النّصّ:

۱) ما هو التّخطيط؟
۲) مَن يحتاجُ إلى التّخطيط؟
۳) أيُّ ثمرة من أثمار التّخطيط أهمّ من غيرها؟
۴) لم على الطّلاّب أن يكون لَهم تخطيطٌ مُنتظمٌ؟

• **عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ للكلمات (۹۳ و ۹٤):**

۹۳- «يُعَدّ ـ تَنظيم ـ الأهداف ـ يَتمنّى»:

۱) يُعَدّ: فعلٌ مضارعٌ ـ للغائب ـ مجرّد ثلاثي ـ حروفه الأصليّة: «ع د د» ـ معرب ـ مجهول / فعلٌ و نائب فاعله «التّخطيط»
۲) تنظيم: اسم ـ مفرد مذكّر ـ مصدر مزيد ثلاثي (ماضيه: نَظّم) ـ معرب / مجرور بحرف الجرّ
۳) الأهداف: جمع تكسير و مفرده «هدف» و هو مذكّر ـ معرّف بأل ـ معرب / مضاف إليه و مجرور بالكسرة
۴) يَتمنّى: فعل مضارع ـ للمفرد المذكّر ـ مزيد ثلاثي على وزن «يتفعّل» ـ معلوم ـ لازم / فعل و فاعله «النّجاح»

۹۴- «لا يُؤثّر ـ مُنظَّمة ـ يُكثِر ـ أثبتت»:

۱) لا يُؤثّر: فعل مضارع للنّفي ـ للغائب ـ مزيد ثلاثي من باب تفعيل ـ لازم ـ معلوم / فعل مع فاعله خبر إنّ
۲) مُنظَّمة: اسم ـ مفرد مؤنث ـ اسم مفعول مأخوذٌ من «تنظيم» ـ معرب ـ نكرة / صفة و مجرور بالتبعيّة من موصوفها
۳) يُكثر: فعل مضارع ـ حروفه أصليّة كلّها (مجرّد ثلاثي من مصدر «كثرة») ـ متعدّ ـ معلوم / مفعوله «الثّقة»
۴) أثبتت: فعلٌ ماضٍ ـ للمفرد المؤنّث ـ مزيد ثلاثي من مصدر «إثبات» ـ له حرف زائد واحد ـ معلوم/ فعل و فاعله «الدّراسات»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• **عيّن الجواب الصّحيح للأسئلة التّالية (۹۵-۱۰۰):**

۹۵- عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) الطّائِرُ الطَّنّانُ يُحَرِّكُ جَناحَيهِ بِسُرعَةٍ لا تَسمَحُ للإنسانِ أنْ يُشاهِدَهُما!

۲) اِجتَمَعَ السُّيّاحُ في قاعَةِ المَطارِ مُنتَظِرينَ بِحُضورِ الدَّليلِ لأنَّهُ قَد تَأَخَّرَ!

۳) المُفرِداتُ الّتي تَنتَقِلُ مِن لُغَةٍ إلىٰ لُغَةٍ اُخرىٰ تَجعَلُ اللُّغَةَ أغنىٰ مِن قَبل!

۴) بَعدَ أنْ اِنْتَشَرَ خَبَرُ فَوتِ «نُوبل» في صَحيفَةٍ نَدِمَ عَلىٰ اِختِراعِ الدّيناميتِ!

۹۶- عيّن الصّحيح في استخدام العدد:

۱) باب الغرفة الرّابعة في الطّابِق الثّاني من هذا الفندق كان مُغلقاً!

۲) اِنضمّ اثنان مهاجمان و حارس مرمى واحد إلى فَريق «استقلال»!

۳) حلُّ هذه الأسئلة الصّعبة في الامتحان استغرق ثلاثين و خمس دقائق!

۴) ما قَبل الحَكَمُ الهدف الّذي سُجِّل في الدّقيقة اثنتين و أربعين بسبب تَسلّلٍ!

۹۷- عيّن ما ليس فيه فعلٌ متعدّ:

۱) إذا نتعدّى على طبيعة حولنا ظالمينَ يرجع هذا التّعدّي إلى أنفسنا!

۲) أوّل دعائنا هو أن يَحمينا ربّنا عن شرور الحادثات و يُعيننا في الخيرات!

۳) بعدما يسحبُ الإعصار الأسماك إلى السّماء تتساقط في منطقة بعيدة!

۴) لا تَسمح للآمال البَعيدة أن تَغرّكَ فإنّها تُمرّر عيشك و تُصبح محزوناً!

۹۸- عيّن ما فيه «لام» أمرٍ:

۱) جاء الجنود بالأسرى عند النبيّ ليحكم عليهم بالسّجن أو الإطلاق!

۲) مَصادر المياه الحُلوة مُحدَّدة جدّاً فلنَقتصِد كلُّنا في استهلاكها!

۳) حضرَ الأساتذة في هذه القاعة ليستمعوا إلى كلام مستشرق شهير!

۴) لإطفاء حريق عظيم حدث في السّوق اجتمع جماعة كثيرون!

۹۹- عيّن ما ليست فيه الحال:

۱) ليت الإنسان يعرف العالم الأكبر من هذا العالم مُنطوياً في وجوده!

۲) هذا الشّيخ المزارع يشتغل بغرس فسائل آملاً بأن يأكل من ثمارها الآخرون!

۳) عندما يُشاهد الوالدان نشاط أولادهما عند اللّعب يصيران فرحين!

۴) ينام السّمك المدفون تحت الطّين أكثر من سنة و هو لايحتاج إلى الطّعام!

۱۰۰- عيّن المستثنى منه اسم فاعل:

۱) أعجب المُشاهدين فِلمٌ شاهدوه في التّلفاز إلّا اثنين منهم!

۲) قبل المهندسون اقتراحات طرحها عمّال المصنع إلّا واحدة منها!

۳) اُصيب أعضاء الأسرة إلى مرض الزّكام إلّا بنتاً تلتزم بالنّظافة!

۴) لا تنعقد اليوم المسابقات الرّياضيّة بسبب تلوّث الجوّ إلّا كرة المنضدة!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۱- کدام مورد دربارهٔ اندیشه و تعالیم کنفوسیوس، درست است؟

الف) آیین او با انکار کامل خدایان چینی، به نحوهٔ ادارهٔ جامعه پرداخته است.

ب) تعالیم او برای اولین بار در دوران سلسلهٔ هان رواج یافت و آموزش داده شد.

ج) در چارچوب اصول آن، افراد باید براساس توانمندی و شایستگی‌های خویش به خدمت گرفته شوند.

د) در نتیجهٔ به‌کارگیری این تعالیم در چین، آزمونی برای اثبات صلاحیت داوطلبان خدمات دولتی به وجود آمد.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ج» ـ «د»
۳) «الف» ـ «ج»
۴) «ب» ـ «د»

۱۰۲- کدام موارد دربارهٔ خدای‌نامه‌ها در دورهٔ باستان، درست است؟

الف) نوشتن آن‌ها از وظایف اصلی دبیران بوده و تا دو قرن پیش از منابع مورد استفادهٔ مورخان برای نگارش تاریخ ایران باستان بوده‌اند.

ب) منبع تدوین آن‌ها ادبیات شفاهی و محتوای آن‌ها داستان‌های ملی و پهلوانی‌ای بوده که پیش‌تر رواج فراوان یافته بود.

ج) محتوای آن‌ها که در دستهٔ تاریخ‌های عمومی قرار می‌گیرند، آمیخته با افسانه است و مطالب مربوط به سلسله‌های باستانی در آن‌ها، با واقعیات تاریخی انطباق ندارد.

د) متن پهلوی و ترجمهٔ عربی آن‌ها از بین رفته، اما مورد اخیر در قرون نخستین اسلامی وجود داشته و مورد استفادهٔ مورخان مسلمان بوده است.

۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «ج»
۳) «ب» و «د»
۴) «ج» و «د»

۱۰۳- کدام مورد دربارهٔ وجه مشترک حکومت بیگانگان بر ایران (سلوکیان و ایلخانان) درست است؟

۱) هر دو از مقامات ایرانی برای ادارهٔ امور سیاسی خود بهره بردند.

۲) هر دو به دنبال تثبیت دین و فرهنگ خود در ایران بودند.

۳) هر دو با سپاهیان حاکمانِ وقت در مصر وارد جنگ شدند.

۴) هر دو بیش از صد سال بر ایران حکومت کردند.

۱۰۴- با توجه به اهداف و برنامه‌های مرداویج، در صورتی که وی توسط غلامان شورشی خود کشته نمی‌شد و حمله‌اش به بغداد موفقیت‌آمیز می‌بود، وقوع یا عدم وقوع کدام‌یک از حالات زیر ممکن بود؟

الف) به نام طغرل سلجوقی سکه، ضرب نمی‌شد و لقب سلطان رکن‌الدوله به او داده نمی‌شد.

ب) قلمرو آنان به طبرستان هم گسترش پیدا می‌کرد و احتمال دشمنی یا هم‌پیمانی آن‌ها با حکومت علویان طبرستان، افزایش می‌یافت.

ج) روابط جانشینانش با خلافت عباسی تیره و تار می‌شد و احتمالاً مجبور به جنگ با متحدان خلیفه می‌شدند.

د) خوارزمشاهیان از آمادگی بیشتری برای مقابله با هجوم مغولان برخوردار می‌شدند.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ج» ـ «د»
۳) «ب» ـ «ج»
۴) «الف» ـ «د»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۵- سه گزارهٔ زیر دربارهٔ منابع تاریخ‌نگاری ایران باستان تا دوران معاصر به موارد کدام گزینه اشاره دارند؟

الف) با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان و خوانده‌شدن خط میخی، کتیبهٔ بیستون رمزگشایی شد.

ب) کتاب‌های تاریخی به‌جامانده از عصر ایلخانان در زمرهٔ بهترین تاریخ‌نگاری‌های جهان اسلام تا آن زمان به شمار می‌روند.

ج) امیرکبیر برای رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه در عصر ناصرالدین‌شاه قاجار، روزنامه‌ای را منتشر کرد.

۱) «الف»: معروف‌ترین سنگ‌نوشتهٔ دورهٔ ساسانی ـ «ب»: تاریخ جهانگشا ـ «ج»: وقایع اتفاقیه

۲) «الف»: وقایع دوران داریوش اول ـ «ب»: تاریخ گزیده و احسن‌التواریخ ـ «ج»: کاغذ اخبار

۳) «الف»: سنگ‌نوشتهٔ شاپور یکم ـ «ب»: حبیب‌السیر ـ «ج»: دولت علیّهٔ ایران

۴) «الف»: منبع نوشتاری دورهٔ هخامنشیان ـ «ب»: جامع‌التواریخ ـ «ج»: وقایع اتفاقیه

۱۰۶- چه تعداد از موارد زیر دربارهٔ ویژگی‌های هنر و معماری ساسانیان (۱)، سلجوقیان (۲)، تیموریان (۳) و اشکانیان (۴) درست است؟

الف) کاربرد آرایه‌های معماری **ب) تزئین بناها**

ج) تأثیر و تأثر **د) آثار پدیدآمده**

- **«الف» با مصداق کاربرد گنبد، ایوان و طاق از وجوه پیوند (۱)، (۳) و (۴) و با مصداق کاربرد وسیع آن‌ها از اشتراکات (۱) و (۴) است.**
- **«ب» با مصداق گچ‌بری از اشتراکات هر چهار مورد، با مصداق کاشی‌کاری از مشترکات بین (۲) و (۳) و با مصداق نقاشی دیواری از وجوه افتراق (۱) و (۴) است.**
- **«ج» در معنای الگوبرداری از ویژگی‌های (۴) و در معنای تأثیرگذاری از وجوه مشترک (۱) و (۲) است.**
- **«د» با مصداق ساخت کاروانسرا از شباهت‌های بین (۱) و (۲) و با مصداق ساخت شهر از ویژگی مشترک (۳) و (۴) است.**

۱) چهار ۲) سه

۳) دو ۴) یک

۱۰۷- کدام موارد دربارهٔ امپراتوری عثمانی درست است؟

الف) در قرن ۱۸ م بر بخش‌های وسیعی از شمال آفریقا و آسیای غربی تا اروپای شرقی حکومت می‌کرد، اما در جنگ جهانی اول توسط ارتش متحدین اشغال شد و بین انگلستان، روسیه و فرانسه تقسیم شد.

ب) در قرن دهم هجری هم‌زمان با روی کار آمدن صفویان در حال اوج‌گرفتن بود، در قرن هفدهم دچار ضعف شد، اما با اصلاحاتی که توسط دولتمردان آن انجام شد توانستند قدرت گذشته را بازیابند.

ج) دولت روسیه که از زمان پتر کبیر به دنبال تسلط بر سرحدات عثمانی بود، در طول قرن نوزدهم بارها به حوزهٔ دریای سیاه که جزء قلمرو عثمانی بودند، یورش آورد.

د) اختلافات مرزی عثمانی که به دنبال تسلط کامل بر جهان اسلام بود با ایران، از زمان تأسیس سلسلهٔ شیعه‌مذهب صفوی آغاز و با بستن دو قرارداد ارزنةالروم اول و دوم به مصالحه رسید.

۱) «الف» و «ب» ۲) «الف» و «د»

۳) «ب» و «ج» ۴) «ج» و «د»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۸- در کدام موارد، اوضاع اجتماعی و اقتصادی ایران در حکومت سلسله‌های ایرانی مسلمان درست توصیف شده است؟

الف) شهر و شهرنشینی در پی رشد کشاورزی و تجارت گسترش یافت و به واسطهٔ آن صنعت رشد چشمگیری یافت.

ب) توجه و حمایت رسمی از زبان و ادب فارسی آغاز شد و از اهل علم و دانشمندان مذاهب و ادیان مختلف با مدارا و بدون تعصب و تنگ‌نظری حمایت می‌شد.

ج) روی کار آمدن سلسله‌هایی با تبار دهقانی و داشتن روابط خصمانه با خلافت، موجب کندشدن روند اسلام‌پذیری ایرانیان در این دوره شد.

د) تجارت دریایی خلیج فارس با هند، چین، جنوب شرقی آسیا و شرق آفریقا گسترش یافت و بندر سیراف رونق زمان ساسانیان را بازیافت.

۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «ج»
۳) «ب» و «د»
۴) «ج» و «د»

۱۰۹- کدام مورد دربارهٔ وضعیت علم و آموزش در قرون وسطا درست است؟

الف) رونق یا رکود تعلیم و تربیت و علم و آموزش در این زمان دقیقاً همسو با رونق یا رکود وضعیت شهرنشینی بود.

ب) کلیسا به عنوان قدرتمندترین نهاد این دوره، تسلط کاملی بر ترجمهٔ کتاب مقدس به زبان‌های گوناگون داشت و از این راه ثروت فراوانی کسب می‌کرد.

ج) نخستین مراکز آموزش عالی این عصر در سرزمینی تأسیس شد که تأثیر جنگ‌های صلیبی بر رونق آن بیشتر از سایر شهرها بود.

د) برتری فلسفه بر علوم تجربی در این دوره، مانند رویکرد آموزشیِ عصر صفوی است و مصداق آن از نحوهٔ تدریس این دو علم در دانشگاه پاریس کاملاً پیداست.

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «د»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ج» ـ «ب»

۱۱۰- کدام موارد از رویدادها و تحولات روسیه در قرن‌های ۱۷ و ۱۸ میلادی است؟

الف) واردشدن به مسابقهٔ استعمار از طریق تقویت نیروی دریایی

ب) عقب‌نشینی آن‌ها از ایران در زمان نادرشاه

ج) تصرف گرجستان و آغاز جنگ‌های ایران و روس

د) رقابت و کشمکش با آلمان بر سر شبه‌جزیرهٔ بالکان

۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «د»
۳) «ب» و «ج»
۴) «ج» و «د»

۱۱۱- در کدام مورد، نقش نخست‌وزیر مذکور در برهه‌های تاریخی و وقایع مربوط به آن، به درستی ذکر شده است؟

الف) انتصاب به نخست‌وزیری پس از دور اول نخست‌وزیری مصدق: احمد قوام

ب) عقد قرارداد با انگلستان در دوران رضاشاه و واگذاری مسئولیت ایجاد ارتش یکپارچهٔ ایران به انگلستان: وثوق‌الدوله

ج) مرد آهنین ایالت پروس و متحدکنندهٔ سرزمین‌های آلمان در ابتدای قرن نوزدهم: بیسمارک

د) مأمور اجرای اصلاحات در کشور و اقدام به اصلاح قانون انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی: اسدالله علم

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «الف» ـ «د»
۳) «ج» ـ «د»
۴) «ج» ـ «ب»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۲- کدام موارد دربارهٔ نقش انگلیس در رویدادهای سیاسی ایران معاصر درست است؟

الف) تجاوز به آبادان و خرمشهر در جنگ جهانی دوم و درگیری با نیروهای ایران به فرماندهی دریادار غلامعلی بایندر

ب) تهدید اقتصادی ایران و اقدام به قطع رابطهٔ سیاسی با تهران برای ممانعت از ملی‌شدن صنعت نفت ایران

ج) حمایت و جانبداری از عراق و دادن انواع سلاح‌های پیشرفته و تسلیحات شیمیایی به حکومت بعثی

د) انعقاد قرارداد نفتی ۱۹۳۳ با رضاشاه به مدت ۶۰ سال با تعهد به تأسیس شرکت نفت ـ پارس و انگلیس

۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «ج»
۳) «ب» و «د»
۴) «ج» و «د»

۱۱۳- کدام مورد دربارهٔ موقعیت و اقدامات شخصیتی که رهبری حرکت اعتراضی علیه نوز بلژیکی را بر عهده داشت، درست است؟

۱) با اظهار مخالفت شدید نسبت به بنای بانک استقراضی روسیه و هدایت مردم، باعث متوقف‌شدن روسیه شد.

۲) از مراجع ساکن ایران بود که سوء استفاده از نام آزادی و مشروطه را وسیله‌ای برای افزایش نفوذ غرب و غرب‌گرایان سکولار می‌دانست.

۳) در جریان مهاجرت کبری و مهاجرت علمای قم به تهران، رهبری ایشان در کنار شیخ فضل‌الله نوری بر استحکام قیام افزود.

۴) پس از به توپ بسته شدن مجلس، با آن‌که از خطر اعدام در امان ماند، اما توسط قوای قزاق، دستگیر، شکنجه و تبعید شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۴- با توجه به موارد زیر، کدام عبارت با ویژگی‌های سکونتگاه‌های شهری یا روستایی مطابقت دارد؟

الف) روستای لیقوان در آذربایجان شرقی در کنار چشمه‌ها گسترش یافته است.

ب) متخصصان پیش‌بینی می‌کنند افزایش بزهکاری در شهرهای بزرگ موجب روی‌آوردن و مهاجرت بسیاری از مردم این شهرها به روستاها خواهد شد.

ج) تسلط بر دریای سیاه از طریق کریمه باعث شده است که این شبه‌جزیره نسبت به جزایر اطراف اهمیت بسیار بالایی برای دولت‌های غربی پیدا کند.

د) شهر بیشاپور که زمانی اهمیت ارتباطی زیادی در عصر ساسانیان داشت، در اثر جنگ از بین رفته است.

ه) خاک جلگه‌ای حاصلخیز روستای آق اولر تالش بر سکونت‌گزینی این منطقه تأثیر به‌سزایی داشته است.

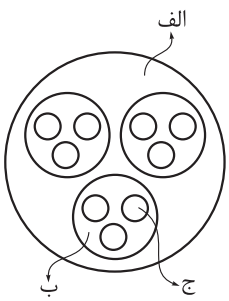
۱) «الف» و «ه» هر دو به مفهوم مقر اشاره دارند و از لحاظ تقسیم‌بندی انواع سکونتگاه به لحاظ شیوهٔ زندگی، هر دو از قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته‌شده در ایران هستند.

۲) «ب» به مفهوم موقعیت و «ه» به مفهوم مقر اشاره دارند و شهر مذکور در «ب» اگر در ایران باشد، فقط در صورتی می‌تواند مادرشهر نام بگیرد که بالای یک میلیون نفر جمعیت داشته باشد.

۳) «ج» و «د» هر دو به مفهوم موقعیت اشاره دارند و هر دو مصداقی از تأثیر عوامل انسانی بر سکونتگاه و فضای جغرافیایی هستند.

۴) «الف» به مفهوم مقر و «ب» به مفهوم موقعیت اشاره دارند و اگر مظاهر شهری در روستای «الف» رواج یابد، به لحاظ تغییرات شهرنشینی و روستانشینی می‌تواند نتایجی همسو با موقعیت «ب» داشته باشد.

۱۱۵- با توجه به شکل زیر، کدام مورد مطابق با تقسیم‌بندی صنایع ایران، تدوین شده است؟

۱) اگر «الف» صنایع ماشینی باشد، «ب» و «ج» به ترتیب صنایع شیمیایی و صنعت پتروشیمی را شامل می‌شود که دومین بخش صنعتی بزرگ کشور است.

۲) اگر «الف» صنایع ماشینی باشد، «ب» صنعت پتروشیمی و «ج» صنعت نفت و گاز است که بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور است.

۳) در صورتی که «ج» صنعت فولاد باشد، «الف» صنایع ماشینی و «ب» فلزات اساسی را شامل می‌شود که بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را پوشش می‌دهد.

۴) در صورتی که «ج» صنایع دفاعی باشد، «الف» صنایع اصلی و «ب» صنایع ماشینی است که استان‌های یزد، کرمان و اصفهان بیشترین شاغلان این بخش را دارند.

۱۱۶- با توجه به ویژگی‌های «دریاهای ایران»، موارد ..... با ویژگی‌های دریای ..... مطابقت دارند.

الف) زاویهٔ تابش خورشید به آن هنگام ظهر نزدیک به عمود است.

ب) گسترهٔ امتداد آن مشابه رشته‌کوه تالش است.

ج) یکی از کشورهای همسایهٔ این دریا، شامل ناحیه‌ای است که در امور داخلی خود استقلال محدود دارد، اما تابع حکومت مرکزی است.

د) در فاصلهٔ بین این دریا تا محدوده‌ای که در آن دریاچه‌های فصلی هم به چشم می‌خورد، چندین گل‌فشان وجود دارد.

۱) «الف» برخلاف «ب» و همانند «د» ـ عمان
۲) «ب» همانند «د» و برخلاف «الف» ـ خزر
۳) «ج» برخلاف «د» و همانند «الف» ـ عمان
۴) «د» همانند «ج» و برخلاف «ب» ـ خزر

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۷- در نتیجهٔ پاره‌ای عوامل، برخی از کشورها در سطح جهان قدرت زیادی دارند. این کشورها ..... .

۱) از لحاظ شکلی طویل و گسترده و دارای جمعیت زیادند؛ به گونه‌ای که اقوام مختلف در بخش خاصی از آن کشور ساکن‌اند

۲) دارای مواد معدنی بسیاری همچون بوکسیت و سنگ آهن هستند و صادرات این مواد نقش تعیین‌کننده‌ای در اقتصاد کشور دارند

۳) وسعت زیادی دارند و منابع انرژی و معدنی خود را در امور نظامی و صنایع دفاعی کشور سرمایه‌گذاری می‌کنند

۴) کشورهای جزیره‌ای منطقهٔ معتدل هستند که بخش میانی هرم سنی جمعیت آن‌ها بزرگ‌تر و پهن‌تر از قاعدهٔ آن است

۱۱۸- با توجه به تأثیر عامل صعود در انواع بارش، به ترتیب کدام پدیده اتفاق می‌افتد؟

۱) در بارندگی کوهستانی، شکل و جهت ناهمواری مانع از حرکت افقی تودهٔ هوای مرطوب می‌شود، بنابراین تودهٔ هوا تا ارتفاع معینی بالا می‌رود و به نقطهٔ اشباع می‌رسد.

۲) در بارندگی همرفتی، تودهٔ هوا از هوای مجاور خود سردتر می‌شود و همراه با بالارفتن به نقطهٔ اشباع می‌رسد و پس از تشکیل ابر، می‌بارد.

۳) در بارندگی جبهه‌ای، توده‌های هوا به هم برخورد می‌کنند، تودهٔ هوای گرم‌تر به سمت بالا می‌رود، سرد می‌شود و پس از تشکیل ابر به نقطهٔ اشباع می‌رسد.

۴) در بارندگی سیکلونی که بیشتر بارش‌های بهاری را شامل می‌شود، تودهٔ هوای سرد به سمت بالا می‌رود، تشکیل ابر می‌دهد و بارندگی صورت می‌گیرد.

۱۱۹- کدام مورد ارتباط سؤالات کلیدی در جغرافیا را با متن زیر، به ترتیب از «الف» تا «د» به درستی مطرح کرده است؟

«کشورهای مرکز از طریق سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های چندملیتی از نیروی کار ارزان‌قیمت کشورهای پیرامون استفاده می‌کنند. این شرکت‌ها با احداث مزارع پلانتیشن در کشورهای نواحی استوایی از نیروی کار ارزان‌قیمت آن‌ها بهره می‌برند.»

الف) «کجا»، این پدیده در کدام مکان اتفاق افتاده است؟

ب) «چه چیز»، چه چیزی اتفاق افتاده است؟

ج) «چرا»، علت وقوع این پدیده چیست؟

د) «چه‌طور»، زمینه‌های به وجود آمدن این پدیده چیست؟

۱) کشورهای مرکز ـ سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر ـ جذب و دریافت سود و ثروت جهان ـ گسترش شرکت‌های چندملیتی

۲) کشورهای پیرامون ـ بهره‌برداری از منابع دیگر کشورها ـ کمبود نیروی کار ماهر و متخصص ـ ایجاد مزارع پلانتیشن

۳) کشورهای مرکز ـ بهره‌برداری از منابع دیگر کشورها ـ داشتن نیروی ماهر و متخصص ـ استفاده از نیروی کار ارزان‌قیمت

۴) کشورهای پیرامون ـ سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر ـ کمبود زیرساخت‌ها و تجهیزات لازم برای توسعهٔ صنعتی ـ صنعتی‌شدن

۱۲۰- براساس متن زیر، کدام عبارت درست است؟

«اشکال فرسایش در بیابان‌ها ناشی از دو فرایند «الف» و «ب» است که به ترتیب اشکال کاوشی (کنده‌شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن به مکان دیگر) و تراکمی (انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان) است.»

۱) کلوت جزو «الف» است که در آن باد در طی زمان مواد ریزتر را با خود می‌برد و مواد درشت‌تر باقی می‌ماند و شیارهای موازی در رسوبات ایجاد می‌کند.

۲) برخان‌ها جزو «ب» و تپه‌های ماسه‌ای هلالی‌شکل و منفردی هستند که دو زائده یا بازو در جهت باد دارند.

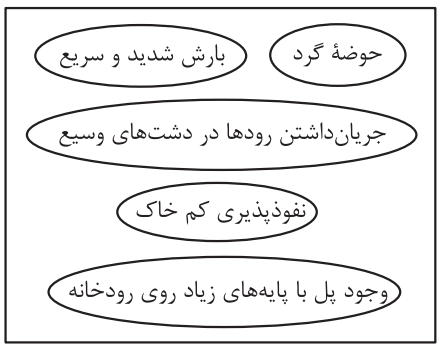
۳) ستون‌های سنگی جزو «الف» هستند که حاصل فرسایش بادی ـ آبی هستند که در اثر باد، مواد نرم زیر تخته‌سنگ‌ها کنده و منتقل می‌شود.

۴) یاردانگ جزو «ب» است که در رسوبات نرم به‌جامانده از دریاچه‌های قدیم و بر اثر وزش باد و جابه‌جاشدن ماسه و شن پدید می‌آید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۱- با توجه به عوامل مؤثر در وقوع سیل، مناطقی که با مشخصات موارد ..... منطبق باشند، به ترتیب ..... شرایط را از نظر وقوع سیل دارند.

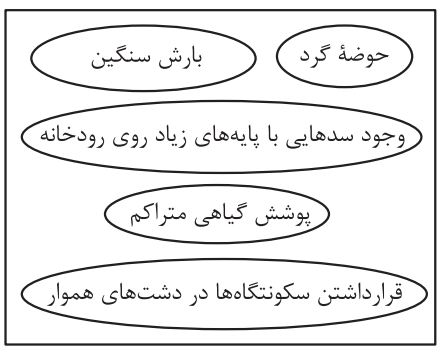
الف)

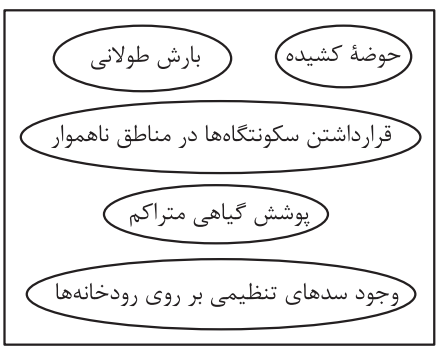
ب)

ج)

د)

۱) «ب» و «ج» ـ بیشترین و کم‌ترین

۲) «ب» و «د» ـ کم‌ترین و بیشترین

۳) «الف» و «ج» ـ کم‌ترین و بیشترین

۴) «الف» و «د» ـ بیشترین و کم‌ترین

۱۲۲- با توجه به موارد زیر، کدام مورد درست است؟

الف) یکی از کاربردهای مهم این روش انتقال نفت خام، گاز و مواد پتروشیمی است.

ب) از شیوه‌های متداول حمل‌ونقل در همهٔ قاره‌های جهان با مصرف سوخت و آلایندگی بسیار زیاد است.

۱) «الف» به کشتی‌های فله‌بر در حمل‌ونقل دریایی اشاره دارد و «ب» مناسب برای مسافت‌های نزدیک است، اما احداث پایانه‌ها در آن بسیار پرهزینه است.

۲) «الف» هم به حمل‌ونقل دریایی و هم حمل لوله‌ای اشاره دارد و «ب» قابلیت جابه‌جایی تعداد زیادی مسافر را دارد و برای مسافت‌های کوتاه و دورافتاده مناسب است.

۳) منظور از «ب» حمل‌ونقل هوایی است و «الف» به حمل‌ونقلی اشاره دارد که از سال ۱۹۷۰ میلادی دو تحول مهم ظرفیت جابه‌جایی کالا در آن را سرعت بخشید.

۴) «ب» دارای انعطاف بیشتر از نظر دسترسی به نقاط مختلف و توقف در مسیر است و «الف» به دو شیوهٔ حمل‌ونقل از طریق کشتی‌های فله‌بر و حمل از طریق خطوط لوله اشاره دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۳- کدام مورد عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در رتبه‌بندی سکونتگاه‌ها براساس میزان جمعیت و عملکرد، مگالاپلیس ..... .»

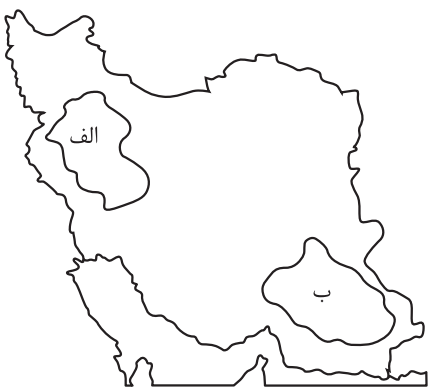
۱) تعدادی منطقهٔ ابرشهری است که در نتیجهٔ گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی پدید آمده‌اند

۲) تعدادی منطقهٔ مادرشهری است که زنجیره‌ای از کلان‌شهرها را تشکیل می‌دهند و در امتداد راه‌های ارتباطی به شکل خوشه‌ای و کهکشانی دیده می‌شوند

۳) تعدادی جهان‌شهر است که حوزهٔ نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به دلیل تمرکز مؤسسات مالی و پولی به وجود آمده‌اند

۴) تعدادی کلان‌شهر است که به دلیل تمرکز و انبوهی جمعیت شهری و فراوانی آمد و شد بین مادرشهرهای همجوار شکل می‌گیرند

۱۲۴- با توجه به موارد مشخص‌شده در نقشهٔ زیر، کدام مورد درست است؟

۱) برخلاف آن‌که محدودهٔ «الف» با تصویب قانون تقسیمات کشوری در سال ۱۳۱۶، استان‌های بیشتری از «ب» را در بر می‌گیرد، محدودهٔ «ب» تراکم صنعتی و معدنی بیشتری را در خود جای داده است.

۲) هر دو محدودهٔ «الف» و «ب» کانون‌های آبگیر دائمی را بیشتر از انواع دیگر آن در بر می‌گیرند، همچنان که هر دو محدوده، استعداد تقریباً مشابهی در وقوع زمین‌لرزش از خود نشان می‌دهند.

۳) برخلاف محدودهٔ «الف» که نوسان زیادی در میانگین دمای آن وجود ندارد، در محدودهٔ «ب» اختلاف دما شدید و با وجود فقر پوشش گیاهی، رطوبت آن بالاست.

۴) محدوده‌های «الف» و «ب» در زمان ورود توده‌های هوا به کشور با هم اختلاف و در نوع اثرگذاری این توده‌ها بر وقوع بارندگی، شباهت دارند.

۱۲۵- کدام مورد ترتیب زمانی در وقوع یک زلزله را به درستی مشخص کرده است؟

الف) فشار مداوم نیروهای زمین‌ساخت (تکتونیک) در اطراف قطعات گسل‌ها به تدریج ذخیره می‌شود.

ب) کمربند میانی اقیانوس اطلس، جایی که پوستهٔ بستر اقیانوس اطلس در حال بازشدن و گسترش است از مناطق مهم زلزله‌خیز جهان است.

ج) برای اندازه‌گیری میزان تخریب ناشی از یک زمین‌لرزه و مقدار انرژی آزادشدهٔ زمین به ترتیب از مقیاس مرکالی و ریشتر استفاده می‌کنند.

د) کانون زمین‌لرزه نقطه‌ای است که در آن انرژی انباشته‌شده در سنگ آزاد می‌شود.

۱) از نظر زمان شکل‌گیری پدیده‌ها، مورد «د» پیش از مورد «الف» و پس از مورد «ب» رخ می‌دهد.

۲) از نظر زمان شکل‌گیری پدیده‌ها، مورد «الف» پیش از مورد «ب» و پس از مورد «ج» تشکیل می‌شود.

۳) برای تشکیل مورد «ج» لازم است ابتدا مورد «ب» و سپس مورد «د» وجود داشته باشند.

۴) برای تشکیل موارد «ج» و «ب» لازم است موارد «د» و «الف» به طور کامل فراهم شده باشند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۶- کدام مورد از شرایط ایجاد مغالطه‌های ناشی از الفاظ نیست؟

۱) استفاده از کلمات هم‌آوای هم‌نویسه که ما را در فهم معنای جمله دچار شک می‌کنند.

۲) بروز غلط‌های املایی در جملات که باید توسط ویراستاران اصلاح شود.

۳) استفاده از کلمات هم‌آوای غیرهم‌نویسه که معانی متفاوتی دارند.

۴) مشخص‌نبودن فاعل و مفعول در جملات مختلف.

۱۲۷- در کدام گزینه رابطهٔ دو مفهوم، به ترتیب مانند «جسم و جوهر» و «مثلث و دارای سه پاره‌خط» است؟

۱) معنای لغوی و تعریف ـ استدلال و اندیشه

۲) خفاش و پستاندار ـ لوزی و مربع

۳) جسم انسان و دارای آب ـ تمثیل و استقرای تمثیلی

۴) متوازی‌الاضلاع و ذوزنقه ـ قیاس اقترانی و قضیهٔ حملی

۱۲۸- اگر مفهوم A از مفهوم B عام‌تر باشد و مفهوم C و D هم با یکدیگر مساوی باشند، اما مفهوم B با C و D تباین و با F تساوی داشته باشد، کدام گزینه بیانگر تعریف درستی است؟

۱) تعریف A با استفاده از مفاهیم C و D

۲) تعریف B با استفاده از مفاهیم A و F

۳) تعریف B با استفاده از مفاهیم C و D

۴) تعریف C با استفاده از مفاهیم B و D

۱۲۹- موضوع قضایای «الف» و «ب» و محمول قضیهٔ «ج» به ترتیب در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

الف) مقدار یار هم‌نفس چون من نداند هیچ‌کس

ب) بنده‌وار آمدم به زنهارت

ج) خاطر به باغ می‌رودم روز نوبهار

۱) من ـ زنهارت ـ به باغ رونده در روز نوبهار

۲) من ـ من ـ خاطر به باغ رونده

۳) کس ـ زنهارت ـ خاطر به باغ رونده

۴) کس ـ من ـ به باغ رونده در روز نوبهار

۱۳۰- در رابطه با قیاس اقترانی کدام مطلب درست است؟

۱) اساس تعیین اعتبار یک قیاس، رعایت قانون کیفیت نتیجهٔ قیاس است.

۲) اگر مقدمات یک قیاس شکل اول بسازند، الزاماً نتیجهٔ معتبر آن موجبهٔ کلیه خواهد بود.

۳) موضوع نتیجه، همان موضوع مقدمهٔ اول است که پس از حذف حد وسط به دست می‌آید.

۴) موضوع یا محمول نتیجه، اگر در مقدمات دارای علامت منفی باشد، باید در نتیجه هم علامت منفی بگیرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۱- اگر «غیر د یا ج» منفصل مانعةالجمع باشد، کدام قضایای حملی را می‌توان از آن نتیجه گرفت؟

۱) بعضی «ج» غیر «د» است. ـ هیچ «د» «ج» نیست.

۲) هر «د» «ج» است. ـ هیچ «ج» غیر «د» نیست.

۳) هیچ غیر «د» غیر «ج» نیست. ـ بعضی «د» «ج» است.

۴) بعضی غیر «ج» «د» است ـ هیچ «د» غیر «ج» نیست.

۱۳۲- مغالطه‌های موجود در کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) تبلیغ تلویزیونی یک مؤسسهٔ آموزشی این‌گونه است که رتبه‌های برتر یک انتخاب دارند.

۲) آقای سعیدی که مدیرعامل یک شرکت است، برای حفظ یکی از معاونینش، به او پیشنهاد افزایش ۸۰٪ حقوق داده است.

۳) اخبار تلویزیون آمریکا اعلام کرد: «ایران مثل یک زندان بزرگ است، پس به آن‌جا سفر نکنید و خود را گرفتار نکنید.»

۴) رئیس‌جمهور در جلسهٔ رأی اعتماد وزیر مسکن گفت: «هر نماینده‌ای که به ایشان رأی ندهد، نشان می‌دهد که درک درستی از اوضاع کشور ندارد.»

۱۳۳- دربارهٔ فواید تفکر فلسفی کدام مورد درست است؟

۱) دوری از مغالطه، یکی از فواید تفکر فلسفی است که براساس آن فیلسوف فهم درستی از جهان ارائه می‌دهد.

۲) یکی از فواید تفکر فلسفی، استقلال در اندیشه است؛ به همین دلیل فیلسوفان هیچ‌کدام از باورهای عمومی جامعه را نمی‌پذیرند.

۳) براساس فایدهٔ «رهایی از عادات غیرمنطقی» می‌توان گفت مردم هیچ‌گاه نظرات اندیشمندان دربارهٔ رسوم جامعه را نمی‌پذیرند.

۴) تمثیل غار که در کتاب جمهوری افلاطون آمده است، مثالی است که در آن همهٔ فواید تفکر فلسفی به وضوح قابل مشاهده هستند.

۱۳۴- کدام گزینه در مورد هراکلیتوس نادرست است؟

۱) شهرت وی در تاریخ فلسفه، به دو نظریهٔ وحدت اضداد و تحول دائمی جهان است.

۲) اصلی‌ترین قانون جهان، تغییر و دگرگونی آن است و هیچ چیز ثابتی در جهان نیست.

۳) وجود اضداد است که جهان طبیعت را پدید می‌آورد و به ناچار در همهٔ جهان دیده می‌شود.

۴) معتقد نیست که جمع ضدین عقلاً محال است، زیرا معتقد است وحدت اضداد جهان را پدید می‌آورد.

۱۳۵- کدام‌یک از شناخت‌های زیر با ابزار متفاوتی به دست آمده است؟

۱) دیدن بارش برف در فصل زمستان

۲) درک بیماری سرماخوردگی در گرمای تابستان

۳) درک بارانی‌بودن دیشب با دیدن خیس‌بودن خیابان در صبح

۴) پیش‌بینی قطع آب در تابستان، به خاطر نبود بارندگی در زمستان

۱۳۶- از نظر یک داروینیست چه چیزی باعث می‌شود که یک نوجوان، بارِ سنگین پیرزنی را برایش حمل کند؟

۱) روح فضیلت‌گرایی انسان
۲) اراده و اختیار انسان
۳) تحول تدریجی انواع
۴) جبر حاصل از زیست اجتماعی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۷- فلاسفهٔ ماتریالیست، از چه رو ملاک انجام فعل اخلاقی را کسب منافع طبیعی می‌دانند؟

۱) زیرا قانون طبیعی «هر چه برای خود می‌پسندی برای دیگری هم بپسند» را یک قاعدهٔ طبیعی می‌دانند.

۲) زیرا حقیقت انسان را صرفاً بعد جسمانی او می‌دانند و برای انسان بعد غیرجسمانی قائل نیستند.

۳) زیرا درک همهٔ انسان‌ها را از اخلاق یکسان نمی‌دانند و ناگزیرند قواعد اخلاقی را وضع کنند.

۴) زیرا اقتضای زیست اجتماعی و رسیدن به منافع شخصی را در رعایت منافع دیگران یافته‌اند.

۱۳۸- نسبت‌دادن مفهوم اول کدام گزینه به مفهوم دوم، از نظر جهات قضایا، مشابه سلب‌کردن «دارای وزن» از «مخروط» است؟

۱) دارای تأثیر مثبت ـ امتحانات نهایی پایهٔ یازدهم

۲) ممکن‌الوجود بالذات ـ واجب‌الوجود بالغیر

۳) ممکن‌الوجود بالغیر ـ ممتنع‌الوجود بالغیر

۴) بنزینی ـ وسیلهٔ نقلیه

۱۳۹- اگر اصل سنخیت را صرفاً اصلی تجربی بدانیم، ..... .

۱) اصل علیت را نیز ضرورتاً تجربی می‌دانیم

۲) امکان پیش‌بینی حوادث را از دست می‌دهیم

۳) نمی‌توانیم هیچ تحقیق عملی‌ای انجام دهیم

۴) اصل وجوب علّی و معلولی را نفی می‌کنیم

۱۴۰- کدام گزینه نقد هیوم به برهان نظم را به درستی به تصویر کشیده است؟

۱) برهان نظم، علی‌رغم موفقیت در نشان‌دادن نیازمندی‌های انسان به خدا، وجود او را اثبات نمی‌کند.

۲) برهان نظم، وجودی ناظم و مدبر را نشان می‌دهد؛ در حالی که ما به دنبال اثبات پروردگار و آفریدگار هستیم.

۳) یک وجود مدبر حکیم و نظم‌دهنده، لزوماً همان وجود ازلی ابدی نامتناهی که از هر گونه علت بی‌نیاز است نمی‌باشد.

۴) مقدمهٔ اول، برهان نظم، تجربی است اما در مقدمهٔ دوم با بیان عقلی، وجودی جاودان و فناناپذیر را اثبات کرده است.

۱۴۱- غایت پذیرش تسلسل علل نامتناهی کدام است؟

۱) هیچ ابتدایی در کار نیست.

۲) معلول‌ها از بین رفته‌اند.

۳) هیچ‌چیز به منصهٔ وجود و ظهور نمی‌رسد.

۴) خداوند وجود واقعی ندارد.

۱۴۲- کدام گزینه در رابطه با عقل به عنوان مصداق وجودی نادرست است؟

۱) تنها توانایی ادراکی و شناختی عقول، شهود و دریافت بی‌واسطهٔ حقایق است.

۲) این مرتبه از عقل، در امر عدم تعلق به قیود زمان و مکان با دستگاه تفکر اشتراک دارد.

۳) روح انسانی به صورت بالقوه می‌تواند وارد این مرحله شود، اما فعلیت آن وابسته به تهذیب نفس است.

۴) علی‌رغم برتربودن این مرتبه از عقل نسبت به خرد انسانی، راه ادراک آن از دستگاه تفکر و استدلال می‌گذرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۳- کدام گزینه در مورد فلسفهٔ سیاسی فارابی درست نیست؟

۱) دیدگاه فارابی این است که مسیر اصلی کمال و سعادت انسانی از جامعه می‌گذرد، پس هدف جامعه باید سعادت دنیوی و اخروی افراد باشد.

۲) در مدینهٔ فاضله، هر عضو متناسب با تقدم درجه‌ای که بر برخی اعضای دیگر دارد، وظایفی دارد که به نحو احسن انجام می‌دهد.

۳) انسان‌ها ذاتاً تمایل به هم‌زیستی اجتماعی و حضور در جامعه دارند و این بنیادی‌ترین باور فارابی در مباحث فلسفهٔ سیاسی است.

۴) از آن‌جا که رئیس مدینهٔ فاضله به کمال تعقل رسیده است و قادر است دستورات الهی را دریافت کند، تنها پیامبر، رهبر جامعه است.

۱۴۴- کدام عبارت نشان‌دهندهٔ مباحث مطرح‌شده توسط ملاصدرا متناظر با سفر «در خلق با حق» از سفر عرفا است؟

۱) وجود بی‌نیاز در عالم وجود وحدت دارد، اما وجودهای نیازمند متعدد هستند.

۲) هر کدام از عقل، شهود و وحی در جایگاه خود معتبر هستند و تأییدکنندهٔ یکدیگرند.

۳) روح و جسم از یکدیگر مجزا نیستند، بلکه وحدتی حقیقی دارند و روح نتیجهٔ تکامل جسم است.

۴) قانون علیت در سراسر هستی جاری است و این قانون پایه و اساس هر تجربه در عالم طبیعت است.

۱۴۵- کدام گزینه از اقدامات علامه طباطبایی برای مقابله با گسترش تفکرات مادی‌گرایی نیست؟

۱) تألیف آثار مهمی همچون شرح فصوص و مصباح‌الهدایه

۲) فراتربردن فعالیت‌های خود از حوزهٔ علمیه به مراکز دانشگاهی

۳) تربیت شاگردانی همچون شهید دکتر بهشتی و آیت‌الله جوادی آملی

۴) تدریس و تألیف ناظر به مسائل روز فلسفی و با توجه به سنت فلسفی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۶- برای هر یک از موارد زیر چه نوع کسب‌وکار (سازمان تولید) را توصیه می‌کنید؟

• شما در یک شهر کوچک ساکنید. قرار است وزارت راه و شهرسازی از کنار شهر شما یک اتوبان بسیار خوب تأسیس کند. این فکر به ذهنتان می‌رسد که با کسب اجازه از وزارت‌خانه، یک مجتمع تفریحی در کنار جاده تأسیس کنید (مالکیت زمین‌های اطراف جاده در اختیار چند تن از اهالی شهر شماست).

• شما در یک روستای بسیار خوش آب‌وهوای کوهستانی زندگی می‌کنید. مراتع اطراف روستای شما به خاطر شرایط اقلیمی، بسیار مستعد کشت گیاهان دارویی است. این ایده به ذهنتان می‌رسد که با هم‌سن‌وسالان خودتان برای تکثیر و کشت گیاهان دارویی، تأمین منابع مورد نیاز، بازاریابی و توزیع محصول به صورت جمعی اقدام کنید.

• شما به خاطر تلاش‌های درسی فراوانی که داشته‌اید، در بسیاری از موضوعات درسی سرآمد شده‌اید. این ایده به ذهنتان می‌رسد که با استخدام تعدادی از دوستان خود برای همکاری و مشارکت، یک شبکهٔ تدریس فعال در منطقهٔ خود تأسیس کنید.

۱) شخصی ـ شرکت سهامی ـ شرکت سهامی
۲) شرکت سهامی ـ تعاونی ـ شخصی
۳) شخصی ـ شرکت سهامی ـ شخصی
۴) شرکت سهامی ـ تعاونی ـ شرکت سهامی

۱۴۷- با توجه به جایگاه دولت در جریان چرخشی درآمد، کدام گزینه تأثیر دولت بر جریان‌های اقتصادی را به درستی بیان می‌کند؟

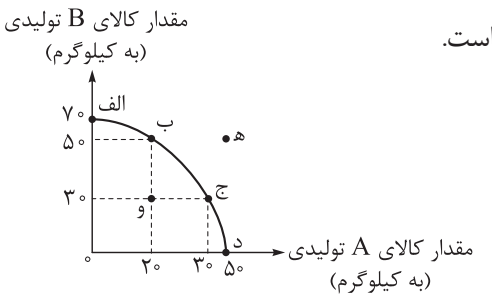
۱) دولت در مدل گسترش‌یافتهٔ جریان چرخشی، به عنوان خریدار کالا و خدمات در بازار حضور دارد که این امر باعث افزایش درآمد بنگاه‌ها و رشد تولید می‌شود.

۲) دریافت مالیات از خانوارها موجب کاهش تقاضا در بازار کالا و خدمات می‌شود و این موضوع منجر به افزایش پرداخت‌های بنگاه‌ها در بازار عوامل تولید خواهد شد.

۳) یارانه‌های پرداختی دولت به خانوارها مستقیماً وارد بازار عوامل تولید می‌شود و موجب کاهش درآمد بنگاه‌ها در جریان چرخشی اقتصاد خواهد شد.

۴) کاهش مخارج دولت در خرید کالاها و خدمات موجب کاهش درآمد بنگاه‌ها می‌شود، اما این کاهش هیچ تأثیری بر جریان درآمد خانوارها در بازار عوامل تولید ندارد.

۱۴۸- یک کارگاه تولیدی فرضی، تنها دو کالای A و B را تولید می‌کند. در سال گذشته، این کارگاه ۲۰ کیلوگرم کالای A و ۵۰ کیلوگرم کالای B تولید کرده است. مدیریت کارگاه تصمیم می‌گیرد بنا به نیاز بازار در سال جدید، تولید کالای A را ۱۰ کیلوگرم افزایش دهد. با توجه به الگوی مرز امکانات تولید زیر که مربوط به این کارگاه تولیدی است، هزینهٔ فرصت این اقدام کدام است؟

۱) ۵۰ کیلوگرم کالای B که به ازای تولید کالای A از دست داده شده است.
۲) ۱۰ کیلوگرم کالای B که بنگاه از تولید آن صرف نظر کرده است.
۳) ۱۰ کیلوگرم کالای A بیشتری که تولید شده است.
۴) ۲۰ کیلوگرم کالای B که بنگاه از تولید آن صرف نظر کرده است.

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۹- هر یک از قراردادها یا معاهده‌های زیر توسط کدام کشور یا کشورها به اجرا درآمده‌اند؟

الف) ممنوعیت واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی

ب) وضع تعرفه‌های حمایتی متعدد بر کالاهای وارداتی در جهت تقویت و حمایت از صنایع داخلی خود در اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم

ج) پیمان تجارت آزاد مشهور به پیمان نفتا

د) در دورهٔ بین دو جنگ جهانی کارگران و تولیدکنندگان، کنگره را متقاعد کردند که تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش دهد.

۱) آمریکا ـ آمریکا، کانادا و مکزیک ـ آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده ـ انگلستان

۲) آمریکا ـ آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده ـ آمریکا، کانادا و مکزیک ـ انگلستان

۳) انگلستان ـ آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده ـ آمریکا، کانادا و مکزیک ـ آمریکا

۴) انگلستان ـ آمریکا، کانادا و مکزیک ـ آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده ـ آمریکا

۱۵۰- پیش‌بینی شما از رفتار مصرف‌کنندگان (تقاضاکنندگان) در هر یک از موقعیت‌های زیر چیست؟

- **پس از افزایش حقوق کارکنان دولت، آن‌ها برای خرید کالاهای مصرفی نرمال به بازار مراجعه کرده‌اند.**
- **با توجه به شرایط اقتصادی، مردم احتمال افزایش قریب‌الوقوع قیمت بنزین را دارند.**
- **در نتیجهٔ افزایش تعرفه‌های واردات، قیمت چای خارجی به شکل قابل توجهی افزایش یافته است.**

۱) افزایش خرید کالاهای مصرفی نرمال / افزایش تقاضا برای بنزین / افزایش تقاضا برای چای ساخت داخل

۲) کاهش خرید کالاهای مصرفی نرمال / کاهش تقاضا برای بنزین / کاهش تقاضا برای چای ساخت داخل

۳) افزایش خرید کالاهای مصرفی نرمال / کاهش تقاضا برای بنزین / کاهش تقاضا برای چای ساخت داخل

۴) کاهش خرید کالاهای مصرفی نرمال / افزایش تقاضا برای بنزین / افزایش تقاضا برای چای ساخت داخل

۱۵۱- پاسخ درست پرسش‌های زیر در کدام گزینه عنوان شده است؟

- **چرا اقتصاددانان بر اهمیت خودکفایی در بعضی از تولیدات داخلی و عدم وابستگی برای تأمین آن‌ها از خارج تأکید دارند؟**
- **چرا دیدگاه کشورها به مسئلهٔ تجارت بین‌الملل با هم متفاوت است؟**

۱) خودکفایی در تولید برخی کالاهای واسطه‌ای مانند دارو، غذا، محصولات کشاورزی و ... می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شود. / ویژگی‌های متفاوت کشورها از نظر منابع و عوامل تولید، دسترسی به فناوری و وضعیت اقلیمی

۲) عدم خودکفایی در تولید برخی کالاهای ضروری مانند دارو، غذا، محصولات کشاورزی و ... می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شود. / آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت و مسائل و مشکلات خاص کشورها

۳) خودکفایی در تولید برخی کالاهای واسطه‌ای مانند دارو، غذا، محصولات کشاورزی و ... می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شود. / آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت و مسائل و مشکلات خاص کشورها

۴) عدم خودکفایی در تولید برخی کالاهای ضروری مانند دارو، غذا، محصولات کشاورزی و ... می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شود. / ویژگی‌های متفاوت کشورها از نظر منابع و عوامل تولید، دسترسی به فناوری و وضعیت اقلیمی

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۲- جدول زیر مراحل تولید یک کیک را نشان می‌دهد. با فرض وجود نرخ ۱۰درصدی برای مالیات بر ارزش افزوده:

الف) ارزش افزودهٔ مرحلهٔ دوم و چهارم کدام است؟

ب) مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده توسط شیرینی‌پز

ج) قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده توسط دامدار

د) مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده کدام است؟

دامدار شیر تولیدی خود را به قیمت ۶,۵۰۰ریال به کارگاه تولید محصولات لبنی می‌فروشد.	کارگاه تولید محصولات لبنی شیر را به خامه تبدیل می‌کند و آن را به قیمت ۷,۵۰۰ریال به شیرینی‌پزی می‌فروشد.	شیرینی‌پز کیک درست‌شده از خامه را به قیمت ۱۱,۰۰۰ریال به مغازه‌دار می‌فروشد.	مغازه‌دار کیک را به قیمت ۱۹,۰۰۰ریال به مشتری می‌فروشد.

۱) الف) ۱۰۰۰ ـ ۸۰۰۰ / ب) ۳۵۰ / ج) ۷۱۵۰ / د) ۱۹۰۰

۲) الف) ۳۵۰۰ ـ ۶۵۰۰ / ب) ۴۵۰ / ج) ۷۵۰۰ / د) ۱۸۵۰

۳) الف) ۱۰۰۰ ـ ۸۰۰۰ / ب) ۳۵۰ / ج) ۷۵۰۰ / د) ۱۸۵۰

۴) الف) ۳۵۰۰ ـ ۶۵۰۰ / ب) ۴۵۰ / ج) ۷۱۵۰ / د) ۱۹۰۰

۱۵۳- با توجه به اطلاعات ارائه‌شده در جدول زیر که مربوط به یک جامعهٔ فرضی است، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف) نسبت ارزش شبه‌پول به حجم پول چه‌قدر است؟

ب) نقدینگی در این کشور چه‌قدر است؟

چک‌پول‌ها	۱۳۰,۶۸۴ واحد پولی
اسکناس‌ها	۴۰٪ ارزش سپرده‌های دیداری
حساب‌های پس‌انداز بلندمدت	۴۹,۱۰۰ واحد پولی
سپرده‌های جاری	$\frac{۳}{۵}$ ارزش حساب‌های پس‌انداز بلندمدت
مسکوکات	نصف ارزش کل اسکناس
حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت	۳۹,۸۱۰ واحد پولی

۱) $-\frac{۲}{۳}$ ۲۶۶,۷۳۰ واحد پولی

۲) $-\frac{۱}{۲}$ ۲۶۶,۷۳۰ واحد پولی

۳) $-\frac{۱}{۲}$ ۲۴۶,۱۸۶ واحد پولی

۴) $-\frac{۲}{۳}$ ۲۴۶,۱۸۶ واحد پولی

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۴- در بررسی‌های آماری فصل پاییز منطقهٔ A در سال ۱۴۰۳، اطلاعات زیر استخراج شده است. با توجه به اطلاعات جدول، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

شاغلان بخش خدمات و صنعت	۱۲,۰۰۰ نفر
شاغلان بخش کشاورزی	۱۰,۰۰۰ نفر
شاغلان بخش ساختمان	۸,۱۷۵ نفر
افرادی که در جست‌وجوی شغل هستند.	۵,۳۲۵ نفر
تعداد کل دانشجویان (که در جست‌وجوی کار نیستند.)	۲,۲۰۰ نفر

الف) نرخ بیکاری چند درصد است؟

ب) با توجه به درآمد کم کشاورزان و تصمیم برخی از کشاورزان برای ورود به حوزهٔ صنعت، کدام نوع بیکاری در این منطقه تشدید می‌شود؟

ج) اگر دولت بخواهد با ایجاد یک شهرک صنعتی در این منطقه و با به‌کارگیری جمعیت بیکار، نرخ بیکاری را به ۱۰٪ برساند، در این شهرک حداقل چند نفر دیگر باید شاغل شوند؟

۱) ۱۸٪ ـ فصلی ـ ۱۲۳۰
۲) ۱۵٪ ـ اصطکاکی ـ ۳۷۶۹
۳) ۱۸٪ ـ فصلی ـ ۳۷۷۰
۴) ۱۵٪ ـ اصطکاکی ـ ۱۷۷۵

۱۵۵- در هر کدام از مثال‌های زیر، کدام‌یک از ویژگی‌های پول باید اتفاق بیفتد که هر کدام به عنوان پول رایج شناخته شوند؟

- **یک فعال حوزهٔ تجارت آنلاین، ارز جهانی «X» را معرفی کرده که هر واحد از آن ۲۴ ساعت پس از انتشار از بین خواهد رفت.**
- **«بیت کوین» یک ارز دیجیتال و یک پول الکترونیکی جدید است.**

۱) خصوصیت اعتباری آن واضح و شفاف باشد. ـ خصوصیت اعتباری آن مورد قبول همه باشد.
۲) امکان پس‌انداز و استفاده برای پرداخت‌های آینده را داشته باشد. ـ خصوصیت اعتباری آن مورد قبول همه باشد.
۳) خصوصیت اعتباری آن واضح و شفاف باشد. ـ مانند پول‌های کاغذی، پشتوانه‌ای در بانک مرکزی داشته باشد.
۴) امکان پس‌انداز و استفاده برای پرداخت‌های آینده را داشته باشد. ـ محدودیت در تولید و انتشار داشته باشد.

۱۵۶- جدول زیر وضعیت توزیع درآمد در دو کشور «الف» و «ب» را نشان می‌دهد. کدام گزینه توصیف نادرستی در خصوص وضعیت توزیع درآمد در این دو کشور است؟

دهک	کشور «الف»	کشور «ب»
دهک اول	۴ درصد	۶/۵ درصد
دهک دوم	۶ درصد	۸/۵ درصد
دهک نهم	۲۳/۵ درصد	۱۵/۳ درصد
دهک دهم	۲۴/۵ درصد	۵

۱) در کشور «ب» ۱۵ درصد درآمد به ۲۰ درصد کم‌درآمد جامعه تعلق دارد.
۲) وضعیت توزیع درآمد در کشور «ب» عادلانه‌تر از وضعیت توزیع درآمد در کشور «الف» است.
۳) در کشور «الف» ۶۰ درصد درآمد به ۲۰ درصد پردرآمد جامعه تعلق دارد.
۴) کم‌ترین سهم از درآمد ملی متعلق به سهم دهک اول در کشور «الف» است.

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۷- کدام گزینه در مورد تورم درست است؟

۱) با افزایش نقدینگی، توانایی سرمایه‌گذاران افزایش می‌یابد. در نتیجه با افزایش تولید، تورم مهار می‌شود.

۲) در کشور ما افزایش درآمدهای نفتی به افزایش ظرفیت‌های تولیدی کمک می‌کند. هم‌چنین باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی در کشور می‌شود که می‌تواند تورم را مهار کند.

۳) قیمت خرید کالاهای اساسی در یک کشور در سال گذشته برابر با ۱۲۵۰۰۰ تومان بوده است و امسال همان کالاها با قیمت ۱۳۱۰۰۰ تومان به فروش می‌رسند. این موضوع بیانگر تورم ۱۵درصدی در این جامعه است.

۴) بانک مرکزی هنگام تورم از ابزار پولی محدودکردن افتتاح حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت استفاده می‌کند.

۱۵۸- هر یک از موارد زیر، به کدام مرحله از مراحل خرید مقایسه‌ای اشاره دارد؟

- **گاهی مبلغ زیادی را صرف خرید یک کالا با امکانات فراوان می‌کنیم، در صورتی که نیازی به استفاده از تمامی آن امکانات نداریم.**
- **گزینه‌های موجود را براساس معیارهای مختلفی که مشخص کرده‌ایم بررسی می‌کنیم.**
- **ممکن است برای برطرف‌کردن مشکلمان، نیاز به انجام خرید نداشته باشیم و بتوانیم با تعمیر کالاهای موجود، نیاز فعلی‌مان را برطرف کنیم.**

۱) تعیین معیارها ـ ارزیابی ـ تصمیم‌گیری

۲) تعریف مسئله ـ ارزیابی ـ فهرست گزینه‌ها

۳) تعیین معیارها ـ تصمیم‌گیری ـ تعیین معیارها

۴) تعریف مسئله ـ تصمیم‌گیری ـ تعیین معیارها

۱۵۹- فردی در انتهای سال قبل، پس از پرداخت واجبات مالی خود، ۱۵۰ میلیون تومان برایش باقی ماند. او ۵۰۰۰ برگهٔ سهام خریداری کرد و همهٔ سهام خود را در پایان سال به مبلغ ۴۵۰ میلیون تومان فروخت. اگر تنها منبع درآمد این شخص بازار بورس و هزینه‌های این شخص ۱۸۰ میلیون تومان باشد، کدام گزینه به پاسخ درست پرسش‌های زیر اشاره دارد؟

الف) قیمت بازاری هر سهم چند ریال است؟

ب) قیمت اسمی هر سهم چند ریال است؟

ج) خمس سالیانهٔ این فرد چند میلیون تومان است؟

۱) ۹۰۰,۰۰۰ ـ ۳۰۰,۰۰۰ ـ ۱۶

۲) ۹۰۰,۰۰۰ ـ ۳۰۰,۰۰۰ ـ ۱۶

۳) ۹۰۰,۰۰۰ ـ ۳۰۰,۰۰۰ ـ ۲۴

۴) ۹۰۰,۰۰۰ ـ ۳۰۰,۰۰۰ ـ ۲۴

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۰- عباس داورجو، مدیر مالی یک شرکت سرمایه‌گذاری است. جدول زیر اطلاعات سرمایه‌گذاری‌های فعلی شرکت را نشان می‌دهد. با توجه به شرایط اقتصادی، او باید تصمیم‌های جدیدی برای حفظ و افزایش سوددهی شرکت اتخاذ کند. به نظر شما تصمیم او در هر یک از موقعیت‌های زیر چه خواهد بود؟ (هر «همت» برابر با هزار میلیارد تومان است.)

وضعیت دارایی‌های فعلی شرکت		میزان دارایی
سپرده‌گذاری‌های بانکی	سپرده‌های کوتاه‌مدت	۲ همت
	سپرده‌های بلندمدت	۷ همت
	سپرده‌های قرض‌الحسنه	۱/۵ همت
وجه نقد		۱ همت
سهام شرکت‌های سهامی		۲ همت
طلا		۱ همت

شرایط:

الف) پیش‌بینی افزایش تورم

ب) کاهش نرخ سود بانکی از ۲۰ به ۱۵ درصد

ج) نیاز مالی شرکت برای خرید ساختمان فعلی شرکت به ارزش حدود ۲ همت

۱) افزایش سرمایه‌گذاری در سپرده‌های بلندمدت ـ خارج‌کردن سپرده‌های کوتاه‌مدت و انتقال آن به بورس ـ کاهش سپرده‌های بلندمدت برای خرید ساختمان

۲) کاهش وجه نقد و سرمایه‌گذاری آن در طلا ـ خارج‌کردن سپرده‌های بلندمدت و سرمایه‌گذاری در طلا ـ انتقال وجه نقد به سپردهٔ قرض‌الحسنه برای دریافت وام

۳) افزایش سرمایه‌گذاری در سپرده‌های بلندمدت ـ خارج‌کردن سپرده‌های بلندمدت و سرمایه‌گذاری در طلا ـ کاهش سپرده‌های بلندمدت برای خرید ساختمان

۴) کاهش وجه نقد و سرمایه‌گذاری آن در طلا ـ خارج‌کردن سپرده‌های کوتاه‌مدت و انتقال آن به بورس ـ انتقال وجه نقد به سپردهٔ قرض‌الحسنه برای دریافت وام

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحهٔ شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی Kheilisabz_edit@ در همهٔ پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم | مرحله بیست‌ویکم

سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ | تاریخ برگزاری: ۲۰/تیر/۱۴۰۴

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	سوگند روشنی ـ علی شهرابی ـ علی قهرمان‌زاده
زبان و ادبیات فارسی	مهدی کرانی ـ بهنام کیانی ـ یعقوب کیانی ـ حسینعلی موسی‌زاده
علوم اجتماعی	فاطمه صفری ـ محمدابراهیم مازنی
روان‌شناسی	یاسمین آشینه ـ امیرحسین حبیب‌زاده ـ مهدی جاهدی ـ فرزانه خاجی
زبان عربی	کاظم غلامی
تاریخ	خدیجه جنت‌علیپور ـ مریم صالحی
جغرافیا	خدیجه جنت‌علیپور ـ مریم صالحی
فلسفه و منطق	علی‌اکبر آخوندی ـ محمدحسین خدام ـ سعید رحیمیان ـ مجید قدرتی‌پور
اقتصاد	سعید بهروزی‌فر ـ سارا شریفی ـ ستایش محمدی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	مرتضی محمدی‌نژاد	منصور زرکش زهرا فتحی ماهان فنی‌فر
زبان و ادبیات فارسی	یعقوب کیانی	یعقوب کیانی	یعقوب کیانی	جمال طباطبائی‌نژاد	نیلوفر صادقیان صادق محرمی مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم‌مازنی	محمدابراهیم‌مازنی	فروغ نجمی تیموریان فرناز سلیمانی	فاطمه جمالی روژینا رحمتی علی سلوکی کوثر شاه‌حسینی
روان‌شناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	ریحانه محمدی
زبان عربی	کاظم غلامی	کاظم غلامی	آریا ذوقی	جمال‌الدین هنرور محمدنوید راست خدیو حسام حاج مؤمن	سمانه ریحانی
تاریخ	خدیجه جنت‌علیپور	خدیجه جنت‌علیپور	خدیجه جنت‌علیپور	مریم صالحی سید مرتضی ناوندی شیراز	زهرا فروغی بهروز یحیی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	خدیجه جنت‌علیپور	بهروز یحیی کیانا یوسف‌زاده
فلسفه و منطق	محمدجواد سه‌دهی	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی آقاجانپور	سمانه حسن‌زاده موسی سپاهی کیمیا طهماسبی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	مهدی ضیایی	مبینا افتخاری سعید بهروزی‌فر

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانپور
الحی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

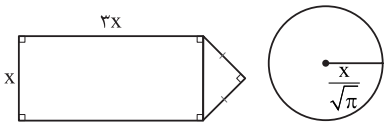
آزمون آزمایشی خیلی سبز

سرپرست تولید	الناز علی‌یاری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی ـ نیوشا پیمان ـ هدیه خسروی زهرا صفری ـ فاطمه علی اکبری ـ محیا غنی‌فرد زهرا فرهادی‌مهر ـ مریم مسلمی‌زاده ـ نادره نازآوری ساعده نمازی
رسام	مونا آندستا ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	صدف امام ـ مریم حسین‌زاده سپیده سخائی ـ الهام سهرابی ـ طاهره صادق نژاد مائده صبری ـ نیلوفر فرخجسته ـ فاطمه قیاسوند مهدیه گل‌پور ـ دریا لطفی

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱ اگر اختلاف مساحت دو شکل زیر ۲۵ باشد، طول مستطیل کدام است؟

۱) ۵ ۲) ۱۰ ۳) ۱۵ ۴) ۱۲

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۱ ـ درس ۱

نکته مساحت مثلث قائم‌الزاویهٔ متساوی‌الساقین به وتر a برابر با $\frac{a^۲}{۴}$ است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: شکل سمت چپ از یک مستطیل و یک مثلث قائم‌الزاویهٔ متساوی‌الساقین تشکیل شده است. مساحت هر کدام را حساب می‌کنیم:

- $S_{\text{مستطیل}} = \underbrace{\text{طول}}_{۳x} \times \underbrace{\text{عرض}}_{x} = ۳x^۲$
- $S_{\text{مثلث}} = \frac{(\text{وتر})^۲}{۴} = \frac{x^۲}{۴}$
- $S_{\text{کل}} = ۳x^۲ + \frac{x^۲}{۴} = \frac{۱۳}{۴}x^۲$

گام دوم: مساحت دایره برابر است با:

$$S_{\text{دایره}} = \pi \times (\text{شعاع})^۲ = \pi \times (\frac{x}{\sqrt{\pi}})^۲ = \cancel{\pi} \times \frac{x^۲}{\cancel{\pi}} = x^۲$$

گام سوم: اختلاف مساحت دو شکل باید ۲۵ باشد:

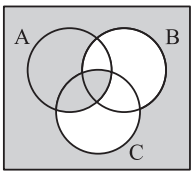
$$\frac{۱۳}{۴}x^۲ - x^۲ = ۲۵ \xrightarrow{\times ۴} ۱۳x^۲ - ۴x^۲ = ۱۰۰ \Rightarrow ۹x^۲ = ۱۰۰ \xrightarrow[(x>۰)]{\text{جذر}} ۳x = ۱۰ \Rightarrow x = \frac{۱۰}{۳}$$

گام چهارم: طول مستطیل برابر است با:

$$\text{طول} = ۳x = ۳ \times \frac{۱۰}{۳} = ۱۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲ کدام گزینه، ناحیهٔ رنگی را نشان می‌دهد؟

۱) $(A' \cap C)' - (B - C)$

۲) $(A \cup C) - (B' \cap C)$

۳) $(A' \cup B) - (C' \cap B)$

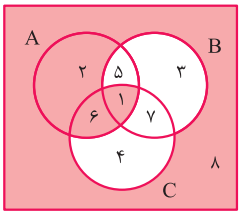
۴) $((B \cup C) - A)'$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: نمودار ون را به ۸ ناحیه تقسیم می‌کنیم:

گام دوم: دنبال گزینه‌ای هستیم که جوابش شامل نواحی ۱، ۲، ۶ و ۸ باشد.

گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم. اگر لازم شد، ابتدا ساده می‌کنیم و بعد برحسب نواحی می‌نویسیم:

گزینهٔ (۱): $\underbrace{(A' \cap C)'}_{\text{دمورگان}} - (B - C) = (A \cup \underbrace{C'}_{\substack{۱\\۲\\۵\\۶}}) - \underbrace{(B - C)}_{۳,۵} = \{۱,۲,۳,۵,۶,۸\} - \{۳,۵\} = \{۱,۲,۶,۸\}$ ⇒ *جوابه!*

پس گزینه‌های دیگر را بررسی نمی‌کنیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳ سرعت علی و ایمان در انجام کاری یکسان است. اگر امین بخواهد این کار را به تنهایی انجام دهد، ۵ ساعت زودتر از ایمان انجام می‌دهد. حالا اگر هر سه نفر با هم این کار را انجام دهند، کل کار در ۶ ساعت انجام می‌شود. علی به تنهایی این کار را در چند ساعت انجام می‌دهد؟

۱) ۱۵ ۲) ۱۸ ۳) ۲۰ ۴) ۲۵

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۱ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: فرض می‌کنیم علی به تنهایی کار را در x ساعت انجام می‌دهد.

سرعت ایمان مثل علی است، پس او هم به تنهایی کار را در x ساعت انجام می‌دهد.

امین به تنهایی ۵ ساعت زودتر از ایمان، یعنی در $x-5$ ساعت کار را انجام می‌دهد.

گام دوم: هر سه نفر با هم کار را در ۶ ساعت انجام می‌دهند؛ پس:

$$\frac{1}{\text{زمان علی}}+\frac{1}{\text{زمان ایمان}}+\frac{1}{\text{زمان امین}}=\frac{1}{\text{زمان هر سه با هم}} \Rightarrow \frac{1}{x}+\frac{1}{x}+\frac{1}{x-5}=\frac{1}{6}$$

گام سوم: دو طرف را در $6x(x-5)$ ضرب می‌کنیم:

$$6(x-5)+6(x-5)+6x=x(x-5) \Rightarrow 6x-30+6x-30+6x=x^2-5x \Rightarrow 18x-60=x^2-5x$$

$$\Rightarrow x^2\underbrace{-23}_{\text{ج}}x\underbrace{+60}_{\text{ض}}=0 \xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (x-3)(x-20)=0 \Rightarrow \begin{cases} x=3 \times \\ x=20 \checkmark \end{cases}$$

به ازای $x=3$، زمان امین منفی می‌شود؛ پس فقط $x=20$ قبول است.

علی هم به تنهایی در $x=20$ ساعت کار را انجام می‌دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴ تابع f به هر عدد حقیقی، دو واحد بیشتر از جزء صحیح مکعب آن عدد را نسبت می‌دهد. مقدار $f(\frac{۵}{۳})+f(-\frac{۱}{\sqrt[۳]{۳}})$ کدام است؟

۱) ۶ ۲) ۷ ۳) ۸ ۴) ۹

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۲ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: جملهٔ فارسی را به ریاضی می‌نویسیم:

«دو واحد بیشتر از جزء صحیح مکعب آن عدد» ← مرحلهٔ ۳: $[x^۳]+۲$

$x^۳$ ← مرحلهٔ ۱

مرحلهٔ ۲: $[x^۳]$

پس ضابطهٔ f به شکل $f(x)=[x^۳]+۲$ است.

گام دوم: به جای x، اعداد $\frac{۵}{۳}$ و $-\frac{۱}{\sqrt[۳]{۳}}$ را قرار می‌دهیم:

- $f(\frac{۵}{۳})=[(\frac{۵}{۳})^۳]+۲=[\frac{۱۲۵}{۲۷}]+۲=۴+۲=۶$ (می‌شه ۴ و خرده‌ای)
- $f(-\frac{۱}{\sqrt[۳]{۳}})=[(-\frac{۱}{\sqrt[۳]{۳}})^۳]+۲=[-\frac{۱}{۳}]+۲=-۱+۲=۱$ (بین ۱− و ۰)

گام سوم: خواستهٔ سؤال:

$$f(\frac{۵}{۳})+f(-\frac{۱}{\sqrt[۳]{۳}})=۶+۱=۷$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵ اگر رابطهٔ $f=\{(a^۲-۱,۱),(a^۴+۳a,b+a+۴),(c,\frac{b}{a})\}$ تابع همانی باشد، کدام عدد در دامنهٔ f وجود دارد؟

۱) $\sqrt{۲}$ ۲) $-\sqrt{۲}$ ۳) ۲ ۴) -۲

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۲ ـ درس ۱

درس Box تابع همانی تابعی است که به ازای هر عددی که واردش شود، همان عدد از آن خارج می‌شود. مثلاً اگر $f(a)=b$ شد، باید $a=b$ باشد. در نمایش زوج مرتبی تابع همانی، مؤلفه‌های اول و دوم هر زوج مرتب با هم برابرند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ **گام اول:** باید در هر زوج مرتبی، مؤلفه‌های اول و دوم یکسان باشند:

- $(a^۲-۱,۱) \Rightarrow a^۲-۱=۱ \Rightarrow a^۲=۲$
- $(a^۴+۳a,b+a+۴) \Rightarrow a^۴+۳a=b+a+۴ \xrightarrow{a^۴=(a^۲)^۲=۲^۲=۴} ۴+۳a=b+a+۴ \Rightarrow b=۲a$
- $(c,\frac{b}{a}) \Rightarrow c=\frac{b}{a} \xrightarrow{b=۲a} c=\frac{۲a}{a} \Rightarrow c=۲$

گام دوم: با توجه به زوج مرتب‌ها، عدد $c=۲$ حتماً در دامنهٔ f وجود دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶ تابع $f:\mathbb{Z}\to\{k\}$ مفروض است. اگر $k\in\mathbb{N}$ و $\text{sign}(-k)+[f(a)]=\frac{f(a)+۲}{f(-a)-۲}$ باشد، کدام گزینه حتماً درست است؟

۱) $a+k=۵$ ۲) $kf(a)=۸$

۳) $f(k)=۴$ ۴) $f(۲/۵)=۴$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۲ ـ درس ۱ و ۲

درس Box

۱) تابعی که بردش تک‌عضوی است، تابع ثابت است.

۲) اگر f تابعی ثابت باشد، مقدار تمام $f(\square)$ها برابر با عدد ثابت c است.

۳) ضابطهٔ تابع علامت به صورت زیر است:

$$\text{sign}(x)=\begin{cases}۱ & x>۰\\ ۰ & x=۰\\ -۱ & x<۰\end{cases}$$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: چون k عددی طبیعی است، پس $-k$ عددی منفی است و در نتیجه:

$$\text{sign}(\underbrace{-k}_{\text{منفیه}})=-۱$$

گام دوم: برد f مجموعهٔ تک‌عضوی $\{k\}$ است؛ پس f تابعی ثابت و مقدارش همواره برابر با k است. در نتیجه در تساوی داده‌شده به جای تمام $f(\square)$ها می‌نویسیم k:

$$\underbrace{\text{sign}(-k)}_{-۱}+[\underbrace{f(a)}_{k}]=\frac{\overbrace{f(a)}^{k}+۲}{\underbrace{f(-a)}_{k}-۲}\Rightarrow -۱+[k]=\frac{k+۲}{k-۲}$$

گام سوم: چون k عددی طبیعی است، پس خودش از جزء صحیح خارج می‌شود:

$$-۱+k=\frac{k+۲}{k-۲}\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}}(k-۲)(k-۱)=k+۲\Rightarrow k^۲-۳k+\cancel{۲}=k+\cancel{۲}\Rightarrow k^۲-۴k=۰$$

$$\xrightarrow{\text{فاکتور از }k}k(k-۴)=۰\Rightarrow\begin{cases}k=۰ & \times\ (\text{طبیعی نیست})\\ k=۴ & \checkmark\end{cases}$$

گام چهارم: مقدار a قابل محاسبه نیست. با توجه به اطلاعاتی که داریم، فقط $f(\underbrace{k}_{۴})=۴$ درست است.

گول نخوری گزینهٔ (۴) به این دلیل نادرست است که $۲/۵$ عددی غیرصحیح است و در $D_f=\mathbb{Z}$ نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷ دو عدد داریم که یکی از آن‌ها از ۳ برابر دیگری ۲ واحد کم‌تر است. کم‌ترین مقدار حاصل‌ضرب این دو عدد کدام است؟

۱) $\frac{۱}{۳}$ ۲) $-\frac{۱}{۳}$ ۳) $\frac{۲}{۳}$ ۴) $-\frac{۲}{۳}$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۲ ـ درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: یکی از دو عدد را x می‌گیریم.

عدد دوم از ۳ برابر x، ۲ واحد کم‌تر است؛ یعنی $۳x-۲$.

گام دوم: حاصل‌ضربشان را برحسب x می‌نویسیم:

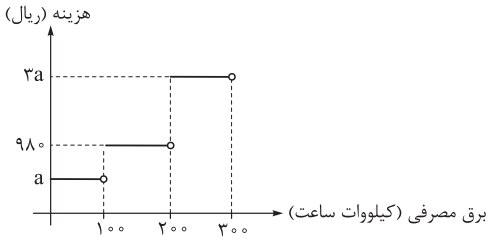
$$x(۳x-۲)=۳x^۲-۲x$$

گام سوم: کم‌ترین مقدار عبارت درجه‌دوم $\underset{a}{۳}x^۲\underset{b}{-۲}x\underset{c}{+۰}$ برابر است با:

$$-\frac{\Delta}{۴a}=\frac{-(b^۲-۴ac)}{۴a}=\frac{-((-۲)^۲-۰)}{۴(۳)}=\frac{-۴}{۴\times۳}=-\frac{۱}{۳}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸ نمودار پلکانی هزینهٔ برق مصرفی در یک دوره، در زیر رسم شده است. اگر هزینهٔ مصرفی مازاد بر ۲۰۰ تا ۳۰۰ کیلووات ساعت ۱۶۵۰۰۰ ریال باشد، هزینهٔ کل برق مصرفی این دوره چند ریال است؟

۱) ۳۰۴ هزار

۲) ۳۰۸ هزار

۳) ۳۱۲ هزار

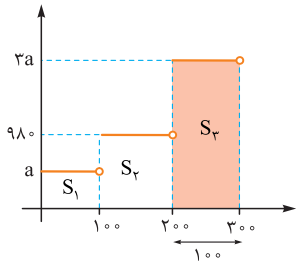
۴) ۳۱۸ هزار

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۲ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: هزینهٔ مازاد بر ۲۰۰ تا ۳۰۰ کیلووات‌ساعت یعنی مساحت مستطیل رنگی زیر که باید ۱۶۵۰۰۰ باشد، پس:

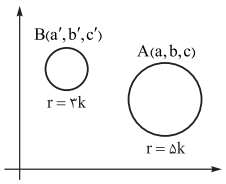
$$۱۰۰\times ۳a = ۱۶۵۰۰۰ \xrightarrow{\div ۱۰۰} ۳a = ۱۶۵۰ \Rightarrow a = \frac{۱۶۵۰}{۳} = ۵۵۰$$

گام دوم: برای به دست آوردن هزینهٔ کل برق مصرفی باید مجموع مساحت سه مستطیل را حساب کنیم:

$$\text{هزینهٔ کل} = S_۱ + S_۲ + \underbrace{S_۳}_{\text{داریم}} = (\underbrace{\overset{۵۵۰}{a}\times ۱۰۰}_{۵۵۰۰۰}) + (\underbrace{۹۸۰\times ۱۰۰}_{۹۸۰۰۰}) + ۱۶۵۰۰۰ = ۳۱۸۰۰۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹ با توجه به نمودار حبابی مقابل، اگر $c+c'=۲۳۸$ باشد، مقدار $c-c'$ کدام است؟

۱) ۹۶

۲) ۱۱۲

۳) ۱۰۸

۴) ۱۱۴

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۴ ـ درس ۲

درس Box

برای نمودار حبابی باید موارد زیر را بدانیم:

۱) برای نمایش ۳ متغیر کمّی است.

۲) علاوه بر ۳ متغیر کمّی اصلی، اطلاعات اضافی دیگری را می‌توانیم با استفاده از رنگ‌ها و طرح‌ها وارد نمودار حبابی کنیم.

۳) مختصات هر نقطه روی نمودار حبابی به صورت یک سه‌تایی مرتب است:

موقعیت مرکز دایره روی محور yها ↑

$(v_۱, v_۲, v_۳)$

↙ موقعیت مرکز دایره روی محور xها — ↘ مساحت دایره

۴) متغیر سوم نمودار حبابی، مقادیر منفی و صفر را نمی‌گیرد.

۵) در نمودار حبابی، برای متغیر سوم تناسب زیر را داریم:

$$\frac{\text{متغیر سوم A}}{\text{متغیر سوم B}} = \frac{\text{مساحت دایرهٔ A}}{\text{مساحت دایرهٔ B}} = \left(\frac{\text{شعاع A}}{\text{شعاع B}}\right)^۲$$

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: در نمودار حبابی، مؤلفهٔ سوم سه‌تایی‌های مرتب (که همان متغیر سوم است) با مربع نسبت شعاع‌ها متناسب است:

$$\frac{c}{c'} = \left(\frac{r_A}{r_B}\right)^۲ \Rightarrow \frac{c}{c'} = \left(\frac{۵k}{۳k}\right)^۲ \Rightarrow \frac{c}{c'} = \frac{۲۵}{۹} \xrightarrow{\text{فرض می‌کنیم}} \begin{cases} c = ۲۵\,m \\ c' = ۹\,m \end{cases}$$

گام دوم: پس:

$$c+c' = ۲۳۸ \Rightarrow ۲۵m+۹m = ۲۳۸ \Rightarrow ۳۴m = ۲۳۸ \Rightarrow m = ۷$$

گام سوم: در نتیجه:

$$c-c' = ۲۵m-۹m = ۱۶m = ۱۶\times ۷ = ۱۱۲$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰ دانش‌آموزی برای حل معادلهٔ $x - ۴ = ۱$، مراحل زیر را رفته است. ایراد حل در کدام مرحله است؟

مرحلهٔ ۱: $(۴ - x)^۲ = ۱^۲$

مرحلهٔ ۲: $۱۶ - ۸x + x^۲ = ۱$

مرحلهٔ ۳: $x^۲ - ۸x + ۱۵ = ۰$

مرحلهٔ ۴: $(x - ۳)(x - ۵) = ۰$

مرحلهٔ ۵: $\frac{(x-۳)(x-۵)}{x-۳} = \frac{۰}{x-۳}$

مرحلهٔ ۶: $x - ۵ = ۰$

مرحلهٔ ۷: $x = ۵$

۱) مرحلهٔ ۱
۲) مرحلهٔ ۳
۳) مرحلهٔ ۵
۴) مرحلهٔ ۲

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: از حل معادلهٔ $x - ۴ = ۱$ به $x = ۳$ می‌رسیم.

گام دوم: در تساوی $A = B$ با شرط $c \neq ۰$، می‌توانیم طرفین را بر c تقسیم کنیم، ولی اگر $c = ۰$ باشد، این کار مجاز نیست. در مرحلهٔ ۵، طرفین تساوی را بر $x - ۳$ که صفر می‌شود تقسیم کردیم که این کار ایراد دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱ اگر گزارهٔ $(p\wedge \sim r)\Rightarrow(q\Rightarrow s)$ نادرست باشد، کدام گزاره با گزارهٔ $r\Leftrightarrow s$ هم‌ارزش است؟

۱) $q\Rightarrow(p\wedge r)$ ۲) $p\Leftrightarrow q$

۳) $p\wedge q\wedge s$ ۴) $p\Rightarrow r$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: گزارهٔ شرطی $A\Rightarrow B$ فقط زمانی نادرست است که مقدم (A) درست و تالی (B) نادرست باشد.

بنابراین از نادرست‌بودن $(p\wedge \sim r)\Rightarrow(q\Rightarrow s)$، نتیجه می‌گیریم که:

- مقدم یعنی $\underbrace{p\wedge \sim r}_{\text{گزارهٔ عطفی}}$ درست است، پس p و $\sim r$ هر دو درست‌اند و در نتیجه $r\equiv F$ و $p\equiv T$.
- تالی یعنی $\underbrace{q\Rightarrow s}_{\text{گزارهٔ شرطی}}$ نادرست است، پس $q\equiv T$ و $s\equiv F$.

گام دوم: ارزش گزارهٔ دوشرطی داده‌شده را پیدا می‌کنیم:

$$r\Leftrightarrow s\equiv F\Leftrightarrow F\equiv T$$

گام سوم: بین گزینه‌ها، هر کدام که ارزشش درست باشد، جواب است:

(۱) گزینهٔ: $q\Rightarrow(p\wedge r)\equiv T\Rightarrow(\underbrace{T\wedge F}_{F})\equiv F$ ✗

(۲) گزینهٔ: $p\Leftrightarrow q\equiv T\Leftrightarrow T\equiv T$ ✓

(۳) گزینهٔ: $p\wedge q\wedge s\equiv T\wedge T\wedge F\equiv F$ ✗

(۴) گزینهٔ: $p\Rightarrow r\equiv T\Rightarrow F\equiv F$ ✗

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲ اگر میانگین اعضای مجموعهٔ $\{۲x_{۱۰}+۱,\dots,۲x_۲+۱,۲x_۱+۱\}=A$، دوبرابر میانگین اعضای مجموعهٔ $B=\{-x_{۱۰}+۸,\dots,-x_۲+۸,-x_۱+۸\}$ باشد، میانگین اعضای A کدام است؟

۱) ۶/۵ ۲) ۷/۵ ۳) ۸/۵ ۴) ۹/۵

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۳ ـ درس ۲

درس Box

اگر میانگین داده‌های $x_۱$، $x_۲$، ... و x_n برابر با $\bar{x}$ باشد، آن وقت میانگین داده‌های $ax_۱+b$، $ax_۲+b$، ... و ax_n+b برابر با $a\bar{x}+b$ است.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: میانگین ۱۰ دادهٔ $x_۱$ تا $x_{۱۰}$ را $\bar{x}$ می‌گیریم.

گام دوم: میانگین داده‌های مجموعهٔ A می‌شود $۲\bar{x}+۱$ و میانگین داده‌های مجموعهٔ B می‌شود $-\bar{x}+۸$.

طبق گفتهٔ سؤال، اولی دوبرابر دومی است؛ پس:

$$۲\bar{x}+۱=۲(-\bar{x}+۸) \Rightarrow ۲\bar{x}+۱=-۲\bar{x}+۱۶ \Rightarrow ۲\bar{x}+۲\bar{x}=۱۶-۱ \Rightarrow ۴\bar{x}=۱۵ \Rightarrow \bar{x}=\frac{۱۵}{۴}$$

گام سوم: میانگین مجموعهٔ A برابر است با:

$$۲\bar{x}+۱=۲(\frac{۱۵}{۴})+۱=\frac{۱۵}{۲}+۱=\frac{۱۷}{۲}=۸/۵$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳ انحراف معیار ۱۳ دادهٔ آماری ۴ است. اگر ۷ داده که تفاضل آن‌ها از میانگین داده‌های اولیه برابر با صفر است به داده‌ها اضافه کنیم، واریانس ۲۰ دادهٔ جدید کدام است؟

۱) ۱۰/۴ ۲) ۱۰/۸ ۳) ۱۱/۲ ۴) ۱۱/۶

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۳ ـ درس ۳

درس Box

۱) واریانس داده‌های x_1 تا x_n برابر است با:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1-\bar{x})^2+\ldots+(x_n-\bar{x})^2}{n}$$

۲) انحراف معیار برابر با جذر واریانس است.

۳) اگر تعدادی داده به داده‌هایمان اضافه کنیم که میانگینشان با میانگین داده‌های اولیه یکسان باشد، میانگین تغییری نمی‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: ۱۳ دادهٔ اولیه را (x_1 تا x_{13}) با میانگین $\bar{x}$ می‌گیریم.

انحراف معیارشان $\sigma = 4$ است، پس واریانسشان $\sigma^2 = 16$ است.

فرمول واریانس را برایشان می‌نویسیم:

$$\underbrace{\sigma^2}_{16} = \frac{\overbrace{(x_1-\bar{x})^2+\ldots+(x_{13}-\bar{x})^2}^{\text{می‌گیریم } A}}{13} \Rightarrow 16 = \frac{A}{13} \Rightarrow A = 208$$

گام دوم: در ۷ دادهٔ اضافه‌شده، «تفاضل هر داده از $\bar{x}$ برابر صفر است»؛ پس هر ۷تا برابر با $\bar{x}$ هستند.

گام سوم: اگر این ۷ داده را به ۱۳ دادهٔ اولیه اضافه کنیم، میانگین تغییری نمی‌کند.

گام چهارم: واریانس ۲۰ داده را حساب می‌کنیم:

$$\sigma^2_{\text{جدید}} = \frac{\overbrace{(x_1-\bar{x})^2+\ldots+(x_{13}-\bar{x})^2}^{A=208} + \overbrace{7(\bar{x}-\bar{x})^2}^{0}}{20} = \frac{208}{20} = \frac{104}{10} = 10/4$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴ در جامعه‌ای با جمعیت فعال ۳۶۵۰ نفر، تعدادی بیکار داریم. اگر بخواهیم نرخ بیکاری ۲ درصد کم شود، باید برای چند نفر شغل ایجاد کنیم؟

۱) ۷۳ ۲) ۸۱ ۳) ۹۰ ۴) ۹۱

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

درس Box

(۱) جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

(۲) $\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}}$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: فرض کنیم جمعیت بیکار اولیه b نفر است، پس نرخ بیکاری اولیه برابر است با:

$$\text{نرخ بیکاری اولیه} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} = \frac{b}{۳۶۵۰}$$

گام دوم: اگر برای x نفر شغل ایجاد کنیم، جمعیت بیکار می‌شود $b-x$ نفر، پس:

$$\text{نرخ بیکاری ثانویه} = \frac{b-x}{۳۶۵۰}$$

گام سوم: می‌خواهیم نرخ بیکاری ثانویه $\underbrace{۲\ \text{درصد}}_{\frac{۲}{۱۰۰}}$ کم‌تر از نرخ بیکاری اولیه باشد، پس:

$$\text{نرخ بیکاری ثانویه} = \text{نرخ بیکاری اولیه} - \frac{۲}{۱۰۰} \Rightarrow \frac{b-x}{۳۶۵۰} = \frac{b}{۳۶۵۰} - \frac{۲}{۱۰۰}$$

$$\rightarrow \frac{b-x}{۳۶۵۰} - \frac{b}{۳۶۵۰} = -\frac{۲}{۱۰۰} \Rightarrow -\frac{x}{۳۶۵۰} = -\frac{۲}{۱۰۰} \Rightarrow x = \frac{۲\times ۳۶۵}{۱۰} = \frac{۷۳۰}{۱۰} = ۷۳$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵ با حروف کلمهٔ **tehran** چند کلمهٔ شش‌حرفی بدون تکرار حروف می‌توان نوشت، به طوری که هیچ حرف صداداری بعد از **t** نباشد؟ (**a** و **e** صدادار هستند.)

۱) ۲۰۸ ۲) ۲۱۲ ۳) ۲۲۸ ۴) ۲۴۰

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: باید هر دو حرف «a و e» قبل از t باشند، پس t می‌تواند حرف سوم، چهارم، پنجم یا ششم باشد.

۱) t حرف سوم باشد:

$$\frac{\overset{a,e}{\overset{\uparrow}{۲!}}}{\text{حرف اول و دوم}} \times \frac{\overset{t}{\overset{\uparrow}{۱}}}{\text{حرف سوم}} \times \frac{\overset{h,r,n}{\overset{\uparrow}{۳!}}}{\text{حرف چهارم تا ششم}} = ۱۲$$

۲) t حرف چهارم باشد:

$$\frac{\overbrace{۳!}^{\text{e ،a و یکی از سه حرف بی‌صدا}}}{\text{حرف اول تا سوم}} \times \frac{\overset{t}{\overset{\uparrow}{۱}}}{\text{حرف چهارم}} \times \frac{\overbrace{۳\times۲}^{\text{۲ تا از حروف n ،r ،h}}}{\text{حرف پنجم و ششم}} = ۳۶$$

(ترتیب پرکردن: وسط ← راست ← چپ)

۳) t حرف پنجم باشد:

$$\frac{\overbrace{۴!}^{\text{e ،a و دو حرف بی‌صدا}}}{\text{حرف اول تا چهارم}} \times \frac{\overset{t}{\overset{\uparrow}{۱}}}{\text{حرف پنجم}} \times \frac{\overset{\text{یکی از حروف n ،r ،h}}{\overset{\uparrow}{۳}}}{\text{حرف ششم}} = ۷۲$$

۴) t حرف ششم باشد:

$$\frac{\overbrace{۵!}^{\text{۵ حرف دیگر به جز t}}}{\text{حرف اول تا پنجم}} \times \frac{\overset{t}{\overset{\uparrow}{۱}}}{\text{حرف ششم}} = ۱۲۰$$

گام دوم: تعداد کل حالات برابر است با:

$$۱۲+۳۶+۷۲+۱۲۰=۲۴۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶ هر یک از اعداد دورقمی را که می‌توان با ارقام ۰، ۱، ۳، ۴ و ۵ نوشت، روی کارت‌هایی می‌نویسیم و پس از مخلوط‌کردن کارت‌ها، یک کارت را به طور تصادفی خارج می‌کنیم. با کدام احتمال، عددِ روی کارت مضرب ۵ نیست؟

۱) ۰/۵ ۲) ۰/۵۵ ۳) ۰/۶ ۴) ۰/۷

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: تعداد کل اعداد دورقمی که با پنج رقم ۰، ۱، ۳، ۴ و ۵ می‌توان نوشت، برابر است با:

$$n(S) = \underset{\text{د}}{\overset{\text{به جز صفر}}{\overset{\uparrow}{۴}}} \times \underset{\text{ی}}{\overset{\text{همه‌شون!}}{\overset{\uparrow}{۵}}} = ۲۰$$

گام دوم: برای آن‌که عدد انتخابی مضرب ۵ نباشد، باید یکانش ۰ یا ۵ نباشد؛ پس:

$$n(A) = \underset{\text{د}}{\overset{\text{به جز صفر}}{\overset{\uparrow}{۴}}} \times \underset{\text{ی}}{\overset{\text{به جز ۰ و ۵}}{\overset{\uparrow}{۳}}} = ۱۲$$

گام سوم: پس:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{۱۲}{۲۰} = \frac{۶}{۱۰} = ۰/۶$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷ اگر $b_{n+1} = b_n + 2n$، $b_1 = 2$ و $a_{n+1} = \begin{cases} \frac{1}{2}b_n & n \text{ فرد} \\ b_n + \frac{n}{2} & n \text{ زوج} \end{cases}$ باشد، مقدار $a_4 + a_5$ کدام است؟

۱) ۲۰ ۲) ۱۸ ۳) ۲۴ ۴) ۱۶

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: برای به دست آوردن a_4 باید $n = 3$ را در ضابطهٔ بالایی a_{n+1} که مربوط به nهای فرد است، جای‌گذاری کنیم:

$$n \text{ فرد}: a_{n+1} = \frac{1}{2}b_n \xrightarrow{n=3} a_4 = \frac{1}{2}b_3$$

گام دوم: برای به دست آوردن a_5 هم باید $n = 4$ را در ضابطهٔ پایین a_{n+1} قرار دهیم:

$$n \text{ زوج}: a_{n+1} = b_n + \frac{n}{2} \xrightarrow{n=4} a_5 = b_4 + 2$$

گام سوم: در دنبالهٔ بازگشتی $b_{n+1} = b_n + 2n$ با شرط $b_1 = 2$، جای n، اعداد ۱، ۲ و ۳ را قرار می‌دهیم:

- $n = 1: b_2 = b_1 + 2 = 2 + 2 = 4$
- $n = 2: b_3 = b_2 + 4 = 4 + 4 = 8$
- $n = 3: b_4 = b_3 + 6 = 8 + 6 = 14$

گام چهارم: پس:

$$a_4 + a_5 = (\frac{1}{2}\underbrace{b_3}_{8}) + (\underbrace{b_4}_{14} + 2) = 4 + 16 = 20$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸ جملهٔ هشتم یک دنبالهٔ حسابی، ۵ برابر جملهٔ اول آن است. اگر مجموع هشت جملهٔ اول این دنباله ۷۲ باشد، اختلاف مشترک این دنباله کدام است؟

۱) $\frac{۶}{۷}$ ۲) $\frac{۸}{۷}$ ۳) $\frac{۱۰}{۷}$ ۴) $\frac{۱۲}{۷}$

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲

درس Box

در دنبالهٔ حسابی با جملهٔ اول $a_۱$ و اختلاف مشترک d، داریم:

(۱) جملهٔ عمومی: $a_n = a_۱ + (n-۱)d$

(۲) مجموع جملات: $S_n = \frac{n}{۲}(a_۱ + a_n)$ یا $S_n = \frac{n}{۲}[۲a_۱ + (n-۱)d]$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: جملهٔ هشتم ۵ برابر جملهٔ اول است، پس:

$$a_۸ = ۵a_۱ \Rightarrow a_۱ + ۷d = ۵a_۱ \Rightarrow ۷d = ۴a_۱ \xrightarrow{\div ۷} d = \frac{۴}{۷}a_۱$$

گام دوم: مجموع ۸ جملهٔ اول ۷۲ است، پس:

$$S_n = \frac{n}{۲}(a_۱ + a_n) \Rightarrow ۷۲ = \frac{۸}{۲}(a_۱ + \underbrace{a_۸}_{۵a_۱}) \Rightarrow ۷۲ = ۴(۶a_۱) \Rightarrow ۷۲ = ۲۴a_۱ \Rightarrow a_۱ = \frac{۷۲}{۲۴} = ۳$$

گام سوم: پس:

$$d = \frac{۴}{۷}a_۱ = \frac{۴}{۷} \times ۳ = \frac{۱۲}{۷}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹ در یک دنبالهٔ هندسی با نسبت مشترک ۲، مجموع ۱۲ جملهٔ اول چند برابر مجموع ۶ جملهٔ اول است؟

۱) ۶۳ ۲) ۶۴ ۳) ۶۵ ۴) ۶۶

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: به کمک رابطهٔ $S_n = \frac{a_1(r^n - 1)}{r - 1}$، مجموع ۱۲ جملهٔ اول و مجموع ۶ جملهٔ اول را حساب می‌کنیم:

- $S_{12} = \frac{a_1(2^{12} - 1)}{2 - 1} = a_1(2^{12} - 1)$
- $S_6 = \frac{a_1(2^6 - 1)}{2 - 1} = a_1(2^6 - 1)$

گام دوم: نسبت اولی به دومی برابر است با:

$$\frac{S_{12}}{S_6} = \frac{a_1(2^{12} - 1)}{a_1(2^6 - 1)} \xrightarrow{\text{صورت را با مزدوج تجزیه می‌کنیم}} \frac{(2^6 - 1)(2^6 + 1)}{2^6 - 1} = 2^6 + 1 = 64 + 1 = 65$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰ در تساوی $(\frac{۷}{۲})^{-۲} = \frac{x^۵ \times \sqrt[۸]{۱۶} \times \sqrt[۵]{۱۴^{۱۵}}}{\sqrt[۴]{۶۴} \times ۲۱^۵}$، مقدار x کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۳ ۳) ۶ ۴) ۷

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: جای ۱۶ و ۶۴ به ترتیب $۲^۴$ و $۲^۶$ می‌نویسیم. بعد توان‌ها و فرجه‌هایی که ساده می‌شوند را ساده می‌کنیم:

$$\frac{x^۵ \times \sqrt[۲]{۲^{۴}} \times \sqrt[۵]{۱۴^{۱۵}}}{\sqrt[۲]{۲^{۶}} \times ۲۱^۵} = \boxed{(\frac{۷}{۲})^{-۲}} \Rightarrow \frac{x^۵ \times \sqrt{۲} \times ۱۴^۳}{\sqrt{۲^۳} \times ۲۱^۵} = \boxed{(\frac{۲}{۷})^{۲}}$$

توان منفی، کارش معکوس کردنه

گام دوم: $\sqrt{۲}$ و $\sqrt{۲^۳}$ ساده می‌شوند:

$$\frac{x^۵ \times \sqrt{۲} \times ۱۴^۳}{\sqrt{۲^۳} \times ۲۱^۵} = \frac{۲^۲}{۷^۲}$$

$\sqrt{۲^۲} = ۲$

گام سوم: ۱۴ و ۲۱ را باز می‌کنیم:

$$\frac{x^۵ \times (۲\times۷)^۳}{۲\times(۳\times۷)^۵} = \frac{۲^۲}{۷^۲} \Rightarrow \frac{x^۵ \times ۲^۳ \times ۷^۳}{۲ \times ۳^۵ \times ۷^۵} = \frac{۲^۲}{۷^۲} \Rightarrow \frac{x^۵ \times ۲^۲}{۳^۵ \times ۷^۲} = \frac{۲^۲}{۷^۲} \Rightarrow \frac{x^۵}{۳^۵} = ۱ \Rightarrow x^۵ = ۳^۵ \Rightarrow x = ۳$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱ کدام مورد، بیانگر ویژگی‌های «فکری و ادبی» سده‌های پنجم و ششم است؟

۱) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی ـ رواج هجو در شعر

۲) رواج داستان‌سرایی و مجموعه‌های داستانی ـ فراوانی ترکیبات نو

۳) توجّه بیشتر به آرایه‌های ادبی ـ فاصله‌گرفتن غزل از عشق زمینی

۴) ورود اصطلاحات عرفانی ـ کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دهم، درس ۱۰

درس Box

ویژگی‌های سبکی شعر در قرن‌های ۵ و ۶	الف) **زبانی**: ۱) از میان رفتن لغات مهجور فارسی نسبت به سبک خراسانی؛ ۲) فراوانی ترکیبات نو؛ ۳) کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متون؛ ۴) ورود لغات زبان ترکی و مغولی به زبان فارسی. ب) **ادبی**: ۱) رواج و اوج‌گیری بیشتر قالب‌های شعری، به‌ویژه غزل و مثنوی؛ ۲) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی؛ ۳) توجه بیشتر به آرایه‌های ادبی؛ ۴) به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمیِ دشوار در شعر. ج) **فکری**: ۱) ورود اصطلاحات عرفانی؛ ۲) فراوانی وعظ و اندرز در شعر؛ ۳) فاصله‌گرفتن غزل از عشق زمینی؛ ۴) رواج هجو در شعر؛ ۵) رواج حسّ دینی؛ ۶) رواج مُفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی ویژگی‌های ذکرشده در گزینه‌های سؤال به شرح زیر است:

گزینهٔ (۱): فکری ـ فکری

گزینهٔ (۲): ادبی ـ زبانی

گزینهٔ (۳): ادبی ـ فکری

گزینهٔ (۴): فکری ـ زبانی

گول نخوری دقت کنید که با توجّه به صورت سؤال، ترتیب ویژگی‌های فکری و ادبی اهمیّتی ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲ از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام‌یک از قسمت‌های مشخّص‌شده نادرست است؟

تا حدود نیمهٔ دوم قرن ششم و آغاز قرن هفتم، شعر پارسی هم‌چنان تحت تأثیر سبک دوره‌های سامانی و غزنوی است؛ یعنی سخن شاعرانی چون
۱ ۲

ناصرخسرو قبادیانی یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است.
۳ ۴

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

مشاوره برای این‌که بتوانید از پس این تیپ سؤالات بربیایید باید به قرن‌ها و دوره‌های مختلف تاریخی به خوبی تسلّط داشته باشید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دهم، درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔ تا حدود نیمهٔ دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم، شعر پارسی هم‌چنان تحت تأثیر سبک دوره‌های سامانی و غزنوی است؛ یعنی سخن شاعرانی چون ناصرخسرو قبادیانی یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۳ همهٔ عبارات بیانگر ویژگی زبانی نثر در دورهٔ «صفویه» است؛ به‌جز ..... .

۱) قرعهٔ مشورت در میان انداخت و گفت که «ای شیرمردان رستم‌شعار / مدارید اندیشه از کارزار»

۲) قرایوسف یک‌یک را در آغوش گرفته، همه را به وعده‌های نیکو خشنود گردانید

۳) انواع تُحف و تبرّکات از اقمشهٔ نفیسه و امتعه و سایر ارمغان گیلانات متحف داشتند

۴) تا جایی که خلق از مکاید فعلش به جهان برفتند و از کربت جورش راه غربت گرفتند

مشاوره ابتدا ویژگی‌های زبانی **نثر** دورهٔ صفویه را برای خود مرور کنید، سپس در گزینه‌ها آن ویژگی‌ها را جست‌وجو کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون یازدهم، درس ۱۰

درس Box

ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی:

۱) درآمیختگی نظم و نثر؛

۲) کاربرد وجه وصفی؛

۳) جمع‌بستن با «ات» در کلمات عربی (محاربات)، فارسی (گیلانات) و ترکی و مغولی (ییلاقات)؛

۴) مطابقت صفت با موصوف به تقلید از زبان عربی؛

۵) آوردن تتابع اضافات در مقام تعارف و تمجید از بزرگان یا به سبب قرینه‌پردازی و موازنه؛

۶) آوردن جملات طولانی؛

۷) کاربرد افعال با پیشوندهای متعدّد؛

۸) فراوانی لغات ترکی و مغولی.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) از کتاب «احسن‌التواریخ» حسن بیگ روملو انتخاب شده‌اند و گزینهٔ (۴) از گلستان سعدی است.

ویژگی‌های زبانی به‌کاررفته در گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) به شرح زیر است:

گزینهٔ (۱): درآمیختگی نظم و نثر: گفت که «ای شیرمردان ...»

گزینهٔ (۲): کاربرد وجه وصفی: در آغوش گرفته

گزینهٔ (۳): جمع‌بستن کلمات غیرعربی با «ات»: گیلانات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۴ کدام مورد از «ویژگی‌های زبانی» شعر سبک هندی نیست؟

۱) چهارچوب زبان همان چهارچوب فارسی قدیم یعنی زبان سبک خراسانی است که مختصات جدید یافته است.

۲) زبان سبک هندی را باید زبانی واقع‌گرا قلمداد کرد؛ زیرا زبان حقیقی مردم آن دوره بوده است.

۳) در این دوره با از بین رفتن سلطهٔ حکومت بغداد بر ایران، کاربرد لغات عربی کم شد.

۴) با رو آوردن طبقات مختلف مردم به شعر، زبان کوچه و بازار به شعر راه یافت و روح تازه‌ای در زبان شعر دمیده شد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون یازدهم، درس ۱۰

درس Box

ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی:

- راه‌یافتن زبان کوچه و بازار به شعر و دمیده‌شدن روح تازه در زبان شعر؛ دلیل آن رو آوردن طبقات مختلف مردم ـ که آموخته‌های ادبی نداشتند ـ به ادبیّات بود.
- گسترش دایرهٔ واژگان شعر و حذف لغات ادبی قدیم؛
- زبان شعر سبک هندی، زبان فارسی جدید است و از مختصّات زبان قدیم و مخصوصاً سبک خراسانی در آن خبری نیست.
- ورود لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان در حوزهٔ شعر و ادب؛
- کاربرد کم لغات عربی؛ به علت از بین رفتن سلطهٔ حکومت بغداد بر ایران و رواج لغات ترکی و ضعف زبان فارسی؛ به علّت حملات تیموریان و ازبکان و سلطهٔ حکومت صفوی که در دربار به زبان ترکی سخن می‌گفتند.
- واقع‌گرابودن زبان این دوره؛ زیرا زبان حقیقی مردم آن دوره بوده است.
- بی‌توجّهی به زبان، بی‌دقّتی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌ها و ورود واژه‌های عامیانه در شعر این دوره کاملاً مشهود است.

پاسخ خیلی تشریحی ویژگی زبانی ذکرشده در گزینهٔ (۱)، مربوط به شعر سبک عراقی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۵ همهٔ عبارات زیر، بیانگر ویژگی‌های ادبیات در قرن یازدهم است؛ به‌جز ..... .

۱) شاعران سروده‌های خود را بیشتر با مضامین پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی همراه کردند

۲) حکومت صفوی مذهب شیعه را ترویج کرد و به شعر ستایشی و درباری و عاشقانه‌های زمینی بی‌توجّه بود

۳) رفاه اقتصادی مردم، این امکان را فراهم آورده بود که هر کس به اندازهٔ توان خود به امور فرهنگی و ادبیات بپردازد

۴) مکتب وقوع، نتیجهٔ چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید در قرن یازدهم، بود

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون یازدهم، درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مکتب وقوع نتیجهٔ چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود و بازتاب طبیعی محیط اجتماعی **قرن دهم** بود که البته راه به جایی نبرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۶ انتساب چند اثر به پدیدآورندهٔ آن، درست ذکر شده است؟

(زمستان: اسماعیل فصیح) ـ (همسایه‌ها: سیمین دانشور) ـ (تنگسیر: صادق چوبک) ـ (خسی در میقات: جلال آل‌احمد) ـ (خواب ارغوانی: قیصر امین‌پور) ـ (آینه‌های دردار: هوشنگ گلشیری)

۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) پنج

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون دوازدهم، درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ زمستان: مهدی اخوان ثالث ـ همسایه‌ها: احمد محمود ـ خواب ارغوانی: سید علی موسوی گرمارودی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۷ با توجّه به تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، چند مورد نادرست ذکر شده است؟

- ایرانیان در سه قرن نخست هجری به فعالیت‌های علمی و ادبی خود ادامه دادند و به زبان‌های فارسی، پهلوی و عربی آثار فراوان پدید آوردند.
- قرن پنجم و نیمهٔ اوّل قرن ششم، مهم‌ترین دورهٔ تمدّن اسلامی ایران بوده است و نظم و نثر فارسی در این دوره شکوفا شد.
- قرن چهارم هجری، دوران غلبه، رواج و ارائهٔ آداب و رسوم ملّی بود و پایهٔ حماسه‌های ملّی به زبان فارسی در این قرن گذاشته شد.
- در زمان غزنویان، بخارا عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد و بسیاری از دانشمندان این شهر، آثار ارزنده‌ای به پارسی و عربی پدید آوردند.
- در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمهٔ متون عربی، وارد فارسی دری می‌شود.

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

مشاوره به مشاورهٔ سوال ۲۲ مراجعه کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون دهم، درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ موارد نادرست به شرح زیر اصلاح می‌شوند:

- **قرن چهارم و نیمهٔ اوّل قرن پنجم**، مهم‌ترین دورهٔ تمدّن اسلامی ایران بوده است و نظم و نثر فارسی در این دوره شکوفا شد.
- در زمان **سامانیان**، بخارا عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد و بسیاری از دانشمندان این شهر، آثار ارزنده‌ای به پارسی و عربی پدید آوردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۸ کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیّات ایراد دارد؟

۱) حمید سبزواری و نصرالله مردانی پس از پیروزی انقلاب با ارزش‌ها و مفاهیم تازه‌ای که در زندگی اجتماعی شکل گرفته بود، هماهنگ شده و شاخهٔ نیرومندی از ادب انقلاب را ادامه دادند.

۲) محمود دولت‌آبادی و هوشنگ ابتهاج پس از انقلاب، در کشور به فعالیت‌های خود ادامه دادند و با اندیشه‌های ادبی خود، هم‌زمان با انقلاب به تولید آثار ادبی ارزشمندی پرداختند.

۳) هر چند در سال‌های آغازین انقلاب، در میان شاخهٔ جوان، اقبال به شعر نیمایی کم‌رنگ بود، دیری نپایید که شعر نیمایی، با مقیاسی گسترده، در شعر انقلاب جای خود را باز کرد.

۴) موضوعاتی مثل: جهاد، شهادت، ایثار، آزادگی و عشق، همراه با ورود برخی مظاهر فرهنگ غربی مهم‌ترین موضوعات ادبیات دورهٔ انقلاب اسلامی هستند.

مشاوره در این‌گونه پرسش‌ها توجّه به تک‌تک کلمات، حتی صفت‌ها و قیدها، ضروری است تا در دام گزینهٔ نادرست نیفتید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دوازدهم، درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی

هر چند در سال‌های آغازین انقلاب، در میان شاخهٔ جوان، اقبال به شعر نیمایی کم‌رنگ بود، دیری نپایید که شعر نیمایی، با مقیاسی **محدود**، در شعر انقلاب جای خود را باز کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۹ در کدام بیت «تعداد تشبیه» متفاوت است؟

۱) کـوه غم بر خاطر آزادهٔ ما بـار نیست / خنده‌رو چون کبک، در دامـان کهساریم ما

۲) سرو بـالای منا گر چو گل آیی به چمن / خـاک پایت نرگس انـدر چشم بینایی کند

۳) چو شام زلف تو مشّاطه از قمر برداشت / رخ تـو رونـق خورشید خـاوری بشکست

۴) چون پرده براندازد از آن روی چو خورشید / بـر گـردنـش آن زلـف پریشان، مـزه دارد

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون یازدهم، درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی در گزینهٔ (۴) تنها یک تشبیه وجود دارد: «روی چو خورشید»؛ در حالی که در گزینه‌های دیگر دو تشبیه دیده می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ترکیب «کوه غم» اضافهٔ تشبیهی و عبارت «خنده‌رو چون کبک ...» تشبیه گسترده است.

گزینهٔ (۲): واژهٔ مرکب «سروبالا» تشبیه درون‌واژه‌ای (تشبیه «بالا» (قامت) یار به «سرو») و عبارت «چو گل ...» تشبیه گسترده است.

گزینهٔ (۳): ترکیب «شام زلف» اضافهٔ تشبیهی است و «رخ» به طور پوشیده و پنهانی به «خورشید» تشبیه شده است.

گول نخوری در تعیین تعداد تشبیه‌ها مراقب «استعاره» باشید؛ مثلاً در گزینهٔ (۳) «قمر» استعاره از روی یار است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۰ آرایه‌های «استعاره، تشبیه، موازنه، جناس» همگی در کدام بیت یافت می‌شوند؟

۱) ای اژدهـــای دهـــر، دلـــم بیشتر بخور / وی آســـیـــای چـــرخ، تـــنـــم تـــنـگ‌تـر بـسای

۲) از دیـــده، گـــاه پـــاشـــم دُرهـــای قیمتی / وز طـبـع، گـه خـرامـم دَر بـــاغ دلگشای

۳) گر شیر شرزه نیستی ای فضل، کم شِکَر / ور مـار گـــرزه نیستی ای عقل، کم گَـزای

۴) نظمی به کامم انـــدر چـــون بـــادهٔ لطیف / خطّی بـه دستم انـــدر چـــون زلـــف دلربای

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دهم، درس‌های ۶ و ۱۲ ـ فنون یازدهم، درس‌های ۳ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

استعاره: خطاب قراردادن «فضل» و «عقل» تشخیص و استعارهٔ مکنیه است. / تشبیه: به طور غیرمستقیم، «فضل» به «شیر شرزه» (شیر خشمگین) و «عقل» به «مار گرزه» (مار سمی و خطرناک) تشبیه شده است. / موازنه: تقابل سجع‌های متوازن و متوازی دو مصراع مشهود است. / جناس: «شرزه» و «گرزه» جناس ناهمسان اختلافی دارند.

معنی بیت (۳): ای فضل، اگر شیر شرزه نیستی کم‌تر مرا شکار (گرفتار) کن و ای عقل اگر مار سمی نیستی، کم‌تر به من آسیب برسان.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ترکیب‌های «اژدهای دهر» و «آسیای چرخ» اضافهٔ تشبیهی هستند و در بیت، موازنه برقرار است، ولی جناس و استعاره در بیت یافت نمی‌شود.

گزینهٔ (۲): «دُرهای قیمتی» استعاره از «اشک» است. «طبع» شاعر به «باغ دلگشای» تشبیه شده است؛ بین واژه‌های «دُر» و «دَر» جناس وجود دارد، ولی موازنه در بیت برقرار نیست.

گزینهٔ (۴): «نظم» شاعر به «بادهٔ لطیف» و «دست‌خط» او به «زلف دلربای» تشبیه شده است. موازنه در بیت برقرار است، ولی جناس و استعاره یافت نمی‌شود.

تیزبازی ∞

در این‌گونه تست‌ها، روش رد گزینه برای زودتر رسیدن به پاسخ، مناسب است. با آرایه‌ای که بیشتر در آن تسلّط دارید، ابیات را بررسی کنید و اگر بیتی فاقد آن آرایه بود، آن را رد کنید.

مثلاً: در گزینهٔ (۱) جناس و در گزینهٔ (۲) موازنه وجود ندارد؛ در گزینهٔ (۴) نیز جناس و استعاره دیده نمی‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۱ آرایه‌های مقابل کدام ابیات درست است؟

الف) از نرگس بیمار بود تازگی حُسن — معموری آفاق ز دل‌های خراب است (پارادوکس، ایهام تناسب)

ب) گر دهدت روزگار، دست و زبان زینهار — هر چه بدانی مگوی، هر چه توانی مکن (لف و نشر نامرتب، مجاز)

ج) گوهر، حدیث پاکی دامان او شنید — از شرم، هر دو دست صدف را به رو گرفت (حسن تعلیل، تشخیص)

د) به وفایی که نداری قسم ای ماه‌جبین — هر جفایی که کنی بر دل ما عین وفاست (جناس، استعارهٔ مصرحه)

۱) «ب» ـ «ج»

۲) «الف» ـ «د»

۳) «ب» ـ «د»

۴) «الف» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون یازدهم، درس‌های ۶ و ۹ـ فنون دوازدهم، درس‌های ۶، ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی ابیات:

در بیت «الف»، ایهام تناسب یافت نمی‌شود؛ ولی در مصراع دوم، پارادوکس وجود دارد: معموری (آبادانی) آفاق از دل‌های خراب است. (رد گزینه‌های (۲) و (۴))

در بیت «ب»، واژهٔ «دست» با عبارت «هر چه توانی مکن» و واژهٔ «زبان» با «هر چه بدانی مگوی» ارتباط و لف و نشر نامرتّب دارند و «دست» مجاز از «توانایی و قدرت» و «زبان» مجاز از «گویایی و سخنوری» است. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳))

در بیت «ج»، دلیلی غیرواقعی (شرم از پاکی دامان یار) برای «پنهان‌بودن گوهر در صدف» آورده است که حسن تعلیل دارد و نسبت‌دادن همین گزاره به «گوهر»، تشخیص و استعارهٔ مکنیه است. (تأیید گزینهٔ (۱))

در بیت «د»، واژه‌های «وفا» و «جفا» جناس دارند؛ ولی استعارهٔ مصرّحه یافت نمی‌شود. (رد گزینهٔ (۳))

گول نخوری ✘

واژهٔ مرکب «ماه‌جبین» (ماه‌پیشانی) در بیت «د» تشبیه درون‌واژه‌ای (تشبیه «جبین» به «ماه») دارد و استعارهٔ مصرّحه نیست؛ زیرا «مشبّه» و «مشبّهٌ‌به» هر دو حضور دارند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۲ آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

«چشم و دل من ز هجرت ای دُرّ خوشاب صحرای پرآتش است و دریای پرآب»

۱) تشبیه، جناس، لف و نشر، پارادوکس
۲) استعاره، تضاد، حسن تعلیل، جناس
۳) استعاره، تشبیه، لف و نشر، اغراق
۴) تشخیص، ایهام تناسب، تضاد، اغراق

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دهم، یازدهم و دوازدهم - ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔ برای پاسخ‌دادن به چنین سؤالی، بهتر است ابتدا آرایه‌های برجستهٔ بیت را پیدا کنیم؛ سپس سراغ گزینه‌ها برویم تا با رد و تأیید آرایه‌های پیشنهادی آن‌ها، به پاسخ درست برسیم.

در این بیت، «دُرّ خوشاب» استعاره از معشوق است. «چشم» به «دریای پرآب» و «دل» به «صحرای پرآتش» تشبیه شده و لف و نشر دارد. تشبیه «اشک» شاعر به «دریای پرآب»، اغراق دارد و بین «دُر» و «پُر» جناس و بین «آتش» و «آب» تضاد وجود دارد. می‌بینیم که آرایه‌های پیشنهادی گزینهٔ (۳) همگی در بیت، وجود دارند. گزینهٔ (۱) با «پارادوکس»، گزینهٔ (۲) با «حسن تعلیل» و گزینهٔ (۴) با «تشخیص» و «ایهام تناسب» رد می‌شود.

گول نخوری ✘ ترکیب «دُرّ خوشاب» که با حرف ندای «ای» مورد خطاب قرار گرفته است، خود، استعارهٔ مصرّحه از معشوق است و دیگر تشخیص و استعارهٔ مکنیه به حساب نمی‌آید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۳ در کدام بیت هر سه آرایهٔ «مجاز، جناس و تشبیه» مشهود است؟

۱) وجود من چو قلم سر نهاده بر خط توست / بگردم ار به سرم هم‌چنان بگردانی

۲) خوش آن‌که نگاهش به سراپای تو باشد / آیینه‌صفت محو تماشای تو باشد

۳) گفتم از محمل آن جان جهان برگردم / پایم از خون دل سوخته در گل می‌شد

۴) تا دلم در خم آن زلف سمن‌سا افتاد / کار من همچو سر زلف تو در پا افتاد

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دهم، درس ۱۲ ـ فنون یازدهم، درس‌های ۳ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در این بیت عبارت «وجود من چو قلم ...» تشبیه دارد. واژهٔ «خط» مجاز از «فرمان» است و واژه‌های «سر» و «بر» جناس دارند.

گزینهٔ (۲): در این بیت جناس یافت نمی‌شود. «سراپا» می‌تواند مجاز تمام وجود باشد. عبارت «آیینه‌صفت محو تماشای تو باشد» تشبیه گسترده است.

گزینهٔ (۳): در این بیت تشبیه یافت نمی‌شود. واژهٔ «محمل» (کجاوه، اتاقکی است که هنگام سفر بر روی شتر قرار می‌دادند و در آن می‌نشستند)، می‌تواند مجاز جزئیه از تمام شتر و محمل و حتّی کاروان باشد. واژه‌های «جان» و «جهان» و «دل» و «گِل» جناس دارند.

گزینهٔ (۴): در این بیت مجاز یافت نمی‌شود. ترکیب وصفی «زلف سمن‌سا» و عبارت «کار من همچو سر زلف تو ...» دربردارندهٔ تشبیه هستند. جناس ضعیفی میان «تا» و «پا» و «تا» و «تو» به چشم می‌خورد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۴ آرایه‌های ابیات زیر کدام‌اند؟

«ســـاز هـم بـا نـفـس گـرم تـو آوازی داشـت — بـی تـو دیـگـر سـر سـاز و دل آوازم نیست
سـایـه، چـون بـاد صـبـا خـسـتـهٔ سـرگـردانـم — تـا بـه سـر سـایـهٔ آن سـرو سـرافـرازم نیست»

۱) استعاره، جناس ناهمسان، تشبیه، مجاز
۲) واج‌آرایی، حس‌آمیزی، ایهام، لف و نشر
۳) تکرار، جناس همسان، تشبیه، تضمین
۴) مجاز، حسن تعلیل، کنایه، مراعات نظیر

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دهم، یازدهم، دوازدهم ـ ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔ برای پاسخ‌گویی به این‌گونه سؤالات، ابتدا آرایه‌های موجود در ابیات را تعیین می‌کنیم، سپس با توجه به آرایه‌هایی که در ابیات وجود ندارند، به ردّ گزینه می‌پردازیم.

تکرار واج «س» در دو بیت، واج‌آرایی پدید آورده است. «نفس» مجاز از صداست و ترکیب «نفس گرم» را می‌توان حس‌آمیزی دانست. واژه‌های «سر» و «دل» در مصراع دوم بیت اوّل، مجاز از فکر و حوصله هستند. در مصراع اوّل بیت دوم، تشبیه وجود دارد. «آن سرو سرافراز» استعاره از یار است. واژه‌های «سر» و «سرو» جناس ناهمسان دارند. واژهٔ «سایه» بار اوّل «تخلّص شاعر» (هوشنگ ابتهاج) و بار دوم، خود «سایه» است و جناس همسان دارد. واژه‌های «سر» و «ساز» تکرار شده‌اند.

می‌بینید که تمام آرایه‌های پیشنهادی گزینهٔ (۱) در ابیات یافت می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲) با آرایه‌های «ایهام» و «لف و نشر»، گزینهٔ (۳) با «تضمین» و گزینهٔ (۴) با «حسن تعلیل» رد می‌شود.

گول نخوری ✘ واژهٔ «سایه» در مصراع اوّل بیت دوم، تخلّص شاعر است و شاعر، خود را مورد خطاب قرار داده است؛ آن را با آرایهٔ «تضمین» اشتباه نگیرید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۵ در کدام ابیات هر سه آرایهٔ «تشبیه، استعاره و جناس» یافت می‌شود؟

الف) سنبلت زان‌رو به بالا سر فرود آورده است / تا چو بالای تو دایم کار او بالا بود

ب) به مهر روی تو در آفتاب نتوان دید / به بوی زلف تو در مشک ناب نتوان دید

ج) همچو چین طرّهٔ مشکین بت‌رویان چین / شد جهان از ناف شب پر نافهٔ مشک تتار

د) جعد سنبل چون شکن گیرد ز باد صبحدم / از شکنج زلف آن پیمان‌شکن یاد آورید

ه) سنبل دمیده گِرد گلستان عارضش / ریحان شکفته بر سر سرو سمن‌برش

۱) «ب» ـ «د» ـ «ه»

۲) «الف» ـ «ج» ـ «ه»

۳) «ب» ـ «ج» ـ «د»

۴) «الف» ـ «ب» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون دهم، درس ۱۲ ـ فنون یازدهم، درس‌های ۳ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ هر سه آرایهٔ ذکرشده در صورت سؤال در ابیات پیشنهادی گزینهٔ (۲) دیده می‌شوند:

الف) در این بیت تشبیه «زلف» به «قد» (وجه‌شبه: بالاگرفتن کار) دیده می‌شود و «سنبل» استعاره از زلف معشوق است. هم‌چنین بین «بالا» (جهت بالا) و «بالا» (قد و بالا) جناس تام وجود دارد.

ج) «شب» به چین زلف زیبارویان تشبیه شده است (وجه‌شبه: خوشبویی) و «ناف شب» اضافهٔ استعاری است (شب به آهوی ختن تشبیه شده که نافهٔ خوشبویی دارد). در این بیت، بین «چین» (شکن زلف) و «چین» (نام کشور) جناس تام وجود دارد.

ه) در این بیت نیز «سنبل» و «ریحان» استعارهٔ مصرحه از گیسو و زلف و «سرو» استعاره از قامت یار است. «گلستان عارض» اضافهٔ تشبیهی است و میان واژه‌های «سر» و «سرو» جناس وجود دارد.

بررسی سایر ابیات:

ب) در این بیت بین «روی» و «بوی» جناس وجود دارد و روی معشوق به صورت پنهانی به آفتاب تشبیه شده است، اما در این بیت استعاره دیده نمی‌شود.

د) در این بیت نیز «جعد سنبل» اضافهٔ استعاری است، «شکن» و «شکنج» جناس ناهمسان افزایشی دارند و بین «شکن» (پیچ و تاب) و «شکن» (از مصدر شکستن) جناس تام هست و شاعر به طور پنهانی و ضمنی، زلف معشوق را به سنبل تشبیه کرده است.

تیزبازی ∞ در این تست بهتر است با بیتی که یک یا چند مورد از آرایه‌های مورد نظر را ندارد، رد گزینه کنید. در بیت «ب» استعاره وجود ندارد؛ بنابراین گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) رد می‌شوند؛ به همین سادگی.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۶ آرایه‌های «استعاره، متناقض‌نما، ایهام، موازنه و لف و نشر» به ترتیب در کدام ابیات به چشم می‌خورد؟

الف) رحم آر بر دل من کز مهر روی خوبت / شد شخص ناتوانم باریک چون هلالی

ب) این خیال است که وصل تو به ما پردازد / هم خیالت کند از چنگ غم آزاد مرا

ج) شام را تا سایه‌بان روز روشن دیده‌ام / تیره شد شام من از صبح سحرپوش شما

د) به سخن گفتن ماهند چو گویند سخن / به کمر بستن سروند چو بندند کمر

ه) یاد لب و دندانش بر خاطر من بگذشت / چشم گهرافشان شد طبعم شکرستانی

۱) «الف» ـ «ب» ـ «د» ـ «ج» ـ «ه»

۲) «ب» ـ «ج» ـ «ه» ـ «الف» ـ «د»

۳) «ب» ـ «ج» ـ «الف» ـ «د» ـ «ه»

۴) «الف» ـ «ب» ـ «ج» ـ «ه» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دهم، درس ۹ـ فنون یازدهم، درس ۹ و فنون دوازدهم، درس‌های ۶ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در بیت «ب»، «چنگِ غم» اضافهٔ استعاری است، اما در بیت «الف» استعاره دیده نمی‌شود. (رد گزینه‌های (۱) و (۴)).

در مصراع دوم بیت «ج»، آرایهٔ متناقض‌نما نیز دیده می‌شود: شب ما از صبح شما تیره شده است (صبح باعث تاریکی شده).

در بیت «الف»، آرایهٔ ایهام در واژهٔ «مهر» (۱ ـ خورشید ۲ـ عشق) پدید آمده است. (رد گزینهٔ (۲)).

در بیت «د» واژه‌های دو مصراع به صورت دوبه‌دو با هم سجع‌های متوازن و متوازی ساخته‌اند و موجب پیدایش «موازنه» شده‌اند.

در بیت «ه» واژه‌های «لب» و «دندان» به صورت نامرتب با واژه‌های «گهر» و «شکر» در مصراع دوم مرتبط هستند و لف و نشر نامرتب پدید آورده‌اند.

نکته برای یافتن «ایهام» در ابیات، لازم است با واژه‌هایی که حداقل دو معنی دارند (واژه‌های ایهام‌ساز) آشنا شوید.

تیزبازی همان‌طور که دیدید در این‌گونه از تست‌های آرایه بهترین روش برای رسیدن به پاسخ درست، روش رد گزینه است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۷ کدام ابیات به ترتیب می‌توانند با واژه‌های «گریبان و رهگذر» هم‌قافیه شوند؟

الف) نوش دان هر چه زهر او باشد / لطف دان هر چه قهر او باشد

ب) ز آینه روی را هنر باشد / گرچه پشتش پر از گهر باشد

ج) دولت و ملک و عزّ هر دو جهان / پیش عاقل به آشکار و نهان

د) اندکی زو حیات انسان است / باز بسیارش آفت جان است

هـ) ذکر بر دوستان و کم‌سخنان / چه شماری به سان پیرزنان

و) بی‌شمار ار چه گوش سر شنود / گوش درد از یکی خبر شنود

۱) «ج، د» ـ «ب، و»

۲) «د، هـ» ـ «الف، ب»

۳) «ج، هـ» ـ «الف، و»

۴) «د، ج» ـ «و، الف»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دهم، درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ حروف قافیه در واژهٔ گریبان «ان» و در واژهٔ رهگذر «ـَ ر» هستند.

بررسی حروف قافیهٔ ابیات سؤال:

الف) ـَهر

ب) ـَر

ج) ان

د) ان

هـ) ـَن (ان الحاقی است)

و) ـَر

گول نخوری ✘ برای تشخیص واژه‌های هم‌قافیه به حروف الحاقی توجه داشته باشید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۸ قافیهٔ کدام ابیات نادرست است؟

الف) تو مگر خود مرد صوفی نیستی / هست را از نیسه خیزد نیستی

ب) هست از آیینه دل در دل نگر / تا ببینی روی او در دل نگر

ج) گل که حالی بشکفد چون دلکشی / از همه در روی من خندد خوشی

د) هر که کل شد جزو را با او چه کار؟ / وانکه جان شد عضو را با او چه کار؟

۱) «الف» ـ «د»

۲) «ب» ـ «ج»

۳) «الف» ـ «ج»

۴) «ب» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون دهم، درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی قافیهٔ ابیات سؤال به شرح زیر است:

الف) واژهٔ «نیستی» در مصراع اوّل به معنی «نمی‌باشی» و فعل جمله است و در مصراع دوم به معنی «نابودی» و اسم است؛ بنابراین جناس همسان (تام) پدید آورده است و قافیه درست است.

ب) عبارت «در دل نگر» ردیف این بیت است؛ بنابراین قافیه‌کردن واژه‌های «در» و «او» غلط است.

ج) حروف اصلی قافیه در واژگان «دلکشی» و «خوشی»، «ـَش» هستند و مصوّت «ی» حرف الحاقی است. بنابراین قافیه درست است.

تذکر: حتی اگر حروف اصلی قافیه را در مصراع دوم «ـُش» بدانیم؛ چون حرف الحاقی گرفته است، قافیه‌کردنشان درست است.

د) عبارت «را با او چه کار» ردیف این بیت و واژه‌های «جزو» و «عضو» واژه‌های قافیه هستند. حروف قافیهٔ «ـُزو» و «ـُضو» اگرچه از نظر آوایی یکسان هستند؛ امّا به دلیل این‌که شکل نوشتاری آن‌ها متفاوت است، قافیه‌کردن آن‌ها درست نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۹ با توجّه به اختیارات شاعری، وزن کدام سروده درست است؟

۱) میهمان‌خانهٔ مهمان‌کش روزش تاریک (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)

۲) همان خندهٔ خاموش در او خفته بسی راز (مفاعیل مفاعیل مفاعیل مفاعی)

۳) پس از چندی، پر و بالی به هم زد مرغ حق (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعولن)

۴) یک آسمان پرنده، رها روی شاخه‌ها (مستفعلن مفاعلن مستفعلن فع)

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون دوازدهم، درس‌های ۵، ۸ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ تقطیع سروده‌های بالا به شکل زیر است:

گزینهٔ (۱): میه مان خا / نِ یِ مِه مان / کُ شِ رو زَش / تا ریک

– – / – – U U / – – U U / – – U –

فاعلاتن / فعلاتن / فعلاتن / فعلن (فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)

گزینهٔ (۲): هَ مان خَن دِ / یِ خا مو شِ / دَ رو خُف تِ / بَ سی راز

– – U / U – – U / U – – U / U – – U

مفاعیل / مفاعیل / مفاعیل / مفاعی (فعولن)

گزینهٔ (۳): پَ سَز چَن دی / پَ رُ با لی / بِ هَم زَد مُر / غِ حَق

– U / – – – U / – – – U / – – – U

مفاعیلن / مفاعیلن / مفاعیلن / فعل

گزینهٔ (۴): یِک آ سِ مان / پَ رَن دِ رَ / ها رو یِ شا / خِ ها

– U / – U – – / U U – U / – U – –

مستفعلن / مفاعل / مستفعلن / فعل

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۰ کدام ابیات را می‌توان به دو شکل دسته‌بندی هجایی کرد و در هر دو شکل وزن «دوری» می‌شود؟

الف) ای ز فروغ رخت تافته صد آفتاب / تافته‌ام از غمت، روی ز من برمتاب

ب) خوش بود روزگاری بر بوی وصل یاری / هم خوشدلیش رفته، هم روزگار، هیهات

ج) چو آفتاب رخت سایه بر جهان انداخت / جهان کلاه ز شادی بر آسمان انداخت

د) از پرده برون آمد، ساقی قدحی در دست / هم پردهٔ ما بدرید، هم توبهٔ ما بشکست

ه) بتم از غمزه و ابرو، همه تیر و کمان سازد / به غمزه خون دل ریزد، به ابرو کار جان سازد

۱) «الف» ـ «ج»

۲) «ب» ـ «د»

۳) «ب» ـ «ه»

۴) «ج» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون یازدهم، درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ وزن ابیات سؤال به شکل زیر است:

الف) مفتعلن فاعلن، مفتعلن فاعلن

ب) مفعول فاعلاتن، مفعول فاعلاتن (مستفعلن فعولن، مستفعلن فعولن)

ج) مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

د) مفعول مفاعیلن، مفعول مفاعیلن (مستفعل مفعولن، مستفعل مفعولن)

ه) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

نکته ابیاتی را که با رکن «مفعولُ» یا «مستفعلُ» شروع می‌شوند، می‌توان به دو شکل دسته‌بندی هجایی کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۱ در میان مصراع‌های زیر به ترتیب چند مصراع در بحر «هزج مثمن سالم» و چند مصراع در بحر «رمل مسدس محذوف» سروده شده است؟

- کامم از تلخی غم چون زهر گشت
- نشیند بر لب جویی و سروی در کنار آرد
- سر ندیدم کز گریبان وفا برداشتی
- تو هیچ عهد نبستی که عاقبت نشکستی
- نیاید هیچ در چشمم به‌جز خاک سر کویت

۱) دو ـ دو
۲) سه ـ دو
۳) دو ـ یک
۴) سه ـ یک

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دوازدهم، درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) هزج مثمن سالم: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن:

۱) نِ شی نَد بَر / لَ بِ جو یی / یُ سَر وی دَر / کِ نا را رَد: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

۲) نَ یا یَد هیـ/ ـچ دَر چَش مَم / بِـ جز خا کِ / سَ رِ کو یَت: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

نکته

در هجاهای مشخص‌شده، اختیار زبانی «بلند تلفظ‌کردن مصوت کوتاه» وجود دارد.

ب) رمل مسدس محذوف: فاعلاتن فاعلاتن فاعلن:

کا مَ مَز تَل / خی یِ غَم چُن / زَهـــر گشت: فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

گول نخوری ✘

وزن مصراع «سر ندیدم کز گریبان وفا برداشتی»، «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» (رمل مثمّن محذوف) است.

وزن مصراع «تو هیچ عهد نبستی که عاقبت نشکستی» نیز «مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن» (وزن همسان دولختی) است و در کتاب، نام‌گذاری نشده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۲ نام بحر کدام سروده در مقابل آن نادرست است؟

۱) در فروغ شمع روی دوست ناپروا شدم (رمل مثمن محذوف)

۲) خطش طوطی است یا هندوستان است (هزج مثمن محذوف)

۳) در آن گوشه چندان غزل خواند آن شب (متقارب مثمن سالم)

۴) خون به دل از بوی مویت نافهٔ تاتار دارد (رمل مثمن سالم)

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون دوازدهم، درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ وزن مصراع گزینهٔ (۲)، «مفاعیلن مفاعیلن فعولن» و نام بحر آن، «هزج مسدس محذوف» است.

خَ طَش طو طیـ / ست یا هِن دو / س تا نَست: مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هزج مسدس محذوف)

بررسی وزن سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دَر فُ رو غِ / شَم عِ رو یِ / دو ست نا پَر / وا شُ دَم: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (رمل مثمن محذوف)

گزینهٔ (۳): دَ ران گو / شِ چَن دان / غَ زَل خا / نَ دان شَب: فعولن فعولن فعولن فعولن (متقارب مثمن سالم)

گزینهٔ (۴): خون بِ دِل اَز / بو یِ مو یَت / نا فِ یِ تا / تا ر دا رَد: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن (رمل مثمن سالم)

نکته در هجاهای مشخص‌شده، اختیار زبانی «بلند تلفظ‌کردن مصوت کوتاه» وجود دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۳ اختیارات شاعری «ابدال، بلندبودن هجای پایانی، کوتاه تلفظ‌کردن مصوت بلند و حذف همزه» همگی در کدام سروده یافت می‌شود؟

۱) گهی در خاطرم می‌جوشد این وهم / ز رنگ‌آمیزی غم‌های انبوه

۲) خندید آسمان و فروریخت آفتاب / در دیدهٔ امیدم باران روشنی

۳) ویران کنی آن دل که در او سازی منزل / هرگز نگذاری که بود منزلت آباد

۴) شمع افسردهٔ ماه از پس آن ابر سیاه / گاه می‌خندد و می‌تابد از اندوهی سرد

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دوازدهم، درس‌های ۵ و ۸

Hint با توجه به وزن‌های داده‌شده، سروده‌های گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) را تقطیع هجایی کنید، پایه‌های آوایی و اختیارات شاعری هر سروده را مشخّص نمایید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- مصراع اوّل گزینهٔ (۳): وی ران کُ نی / یان دِل کِ دَ / رو سا زی / مَن زِل : مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف

کوتاه تلفظ‌کردن مصوت بلند «ی» در هجای چهارم / ابدال در هجای «زی» در رکن سوم

- مصراع دوم گزینهٔ (۳): هَر گِز نَ گُ / ذا ری کِ بُ / وَد مَن زِ لَ / تا باد : مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف

حذف همزه در هجای پیش از آخر (تا) / بلندبودن هجای پایانی مصراع دوم (باد)

بررسی سایر گزینه‌ها:

وزن ابیات در سایر گزینه‌ها عبارت است از:

وزن گزینهٔ (۱): مفاعیلن مفاعیلن فعولن

وزن گزینهٔ (۲): مستفعلن مفاعِلُ مستفعلن فَعَل (مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن)

وزن گزینهٔ (۴): فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۴ در کدام بیت، سه نوع اختیار وزنی و دو نوع اختیار زبانی به چشم می‌خورد؟

۱) من اگر نیکم و گر بد تو برو خود را باش / هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت

۲) به ادب نافه‌گشایی کن از آن زلف سیاه / جای دل‌های عزیز است به هم بر مزنش

۳) یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم / دولت صحبت آن مونس جان ما را بس

۴) دلِ دیوانه از آن شد که نصیحت شنود / مگرش هم ز سر زلف تو زنجیر کنم

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دوازدهم، درس‌های ۵ و ۸

Hint با توجه به وزن «فعلاتن فعلاتن فعلن»، بیت‌های گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) را تقطیع هجایی کنید، پایه‌های آوایی و اختیارات شاعری هر کدام را مشخّص نمایید.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- مصراع اوّل بیت گزینهٔ (۱): مَ نَ گَر نی / کَ مُ گَر بَد / تُ بُ رو خُد / را باش : فعلاتن فعلاتن فعلاتن فع لُن (فَعَلن)

۱) اختیار وزنی «ابدال» در هجای اوّل رکن آخر (هجای «را»)

۲) اختیار زبانی «حذف همزه» در هجای دوم رکن اول (در آغاز واژهٔ «اگر»)

- مصراع دوم بیت گزینهٔ (۱): هَر کَ سی آن / دِ رُ وَد عا / قِ بَ تِ کا / ر کِ کِشت : فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

۱) اختیار وزنی «آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن» در رکن آغازین مصراع دوم

۲) اختیار وزنی «بلندگرفتن هجای پایانی» مصراع (هجای «کِشت» کشیده است و در پایان مصراع بلند به حساب می‌آید.)

۳) اختیار زبانی «بلند تلفظ‌کردن مصوت کوتاه» در هجای سوم رکن سوم (هجای «تِ»)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۵ با توجّه به سرودهٔ زیر، کدام مورد نادرست است؟

«هـر سـبـزه کـه بـر کـنـار جـویـی رُسـتـه است　　گـویـی ز لـب فـرشـتـه‌خـویـی رُسـتـه اسـت
پـا بـر سـر سـبـزه تـا بـه خـواری ننهی　　کـان سـبـزه ز خـاک لالـه‌رویـی رُسـتـه اسـت»

۱) قافیهٔ ابیات، براساس قاعدهٔ «۱» و تبصرهٔ قافیه، سروده شده است.

۲) آرایه‌های «تکرار، تشبیه، تمثیل و استعاره» در ابیات به کار رفته است.

۳) در ابیات، اختیار شاعری «قلب، ابدال و تغییر کمیت مصوت‌ها» یافت می‌شود.

۴) ابیات با مصراع «نرگس از چشم بتی رسته است و سنبل از خطی» قرابت مفهومی دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فنون دهم، یازدهم و دوازدهم - ترکیبی

Hint ابیات را تقطیع هجایی کنید و با توجّه به وزن «مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فَع»، اختیارات وزنی «قلب» و «ابدال» را در رکن‌های گفته‌شده، نشان دهید.

پاسخ خیلی تشریحی آرایه‌های «تکرار» (تکرار واژهٔ «سبزه») و «تشبیه» (تشبیه درون‌واژه‌ای در واژه‌های «فرشته‌خو» و «لاله‌رو») در ابیات به چشم می‌خورد؛ ولی آرایه‌های «تمثیل» و «استعاره» یافت نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): واژه‌های قافیه، «جویی، فرشته‌خویی و لاله‌رویی» هستند که حرف «یی» الحاقی و مصوت بلند «و» حرف اصلی و حرف «روی» است؛ بنابراین قافیهٔ ابیات، براساس قاعدهٔ «۱» و تبصرهٔ قافیه، سروده شده است.

گزینهٔ (۳): وزن اصلی رباعی، «مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فَع» است ولی در ابیات فوق، چهار بار اختیار شاعری «قلب» (فاعلاتُ به جای مستفعِلُ)، در رکن دوم هر چهار مصراع، به کار رفته است. در رکن سوم مصراع‌های اول، دوم و چهارم، اختیار وزنی ابدال (مفعولن به جای مستفعِلُ) به کار رفته است. در هجای پنجم مصراع دوم (هجای «بِ») تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند وجود دارد.

گزینهٔ (۴): مفهوم مشترک ابیات با مصراع «نرگس از چشم بتی رسته است و سنبل از خطی»، «روییدن سبزه و گل از خاک انسان‌ها (زیبارویان) پس از مرگ» است.

نکته وزن اصلی رباعی «مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فَع» (مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعَل) است و در صورتی که اختیار وزنی «قلب» در آن رخ داده باشد، به جای «مستفعلُ»، «فاعلاتُ» به کار می‌رود و اگر اختیار «ابدال» داشته باشد، «مستفعلُ» به «مفعولن» تبدیل می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۶ کدام ابیات، دارای مفهوم یکسان هستند؟

الف) در چمن هر ورقی دفتر حالی دگر است / حیف باشد که ز کار همه غافل باشی

ب) بال بگشا و صفیر از شجر طوبی زن / حیف باشد چو تو مرغی که اسیر قفسی

ج) تا کی آخر چو بنفشه سرِ غفلت در پیش / حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار

د) به بام بارگاه دوست، روزی بال بگشایم / اگر اندر هوای او فروریزد پر و بالم

ه) تو را ز کنگرهٔ عرش می‌زنند صفیر / ندانمت که در این دامگه چه افتاده است

۱) «الف، ج» ـ «ب، ه»

۲) «الف، ب» ـ «د، ه»

۳) «ج، ه» ـ «ب، د»

۴) «ب، ج» ـ «الف، د»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فنون دهم، درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم مشترک بیت‌های «الف» و «ج»، «توصیه به هوشیاری و توجّه به آفرینش و پرهیز از غفلت» است.

مفهوم مشترک بیت‌های «ب» و «ه»، «یادآوری اصل و خاستگاه انسان است که از عالم معنا آمده و گرفتار این جهان مادی شده است».

(مرغ باغ ملکوتم نی‌ام از عالم خاک / چند روزی قفسی ساخته‌اند از بدنم)

معنی ابیات:

الف) در باغ، هر برگ درختی، کتابی است که از خدا یاد می‌کند، حیف است که از پدیده‌های هستی و آفرینندهٔ آن‌ها غافل باشی.

(برگ درختان سبز در نظر هوشیار / هر ورقش دفتری است معرفت کردگار)

ب) به سوی عالم معنا پرواز کن و در بهشت برین جای بگیر؛ حیف است که تو اسیر این جهان مادی شده‌ای!

ج) تا کی مانند گل بنفشه، با غفلت از جهان هستی، سر به زیر می‌اندازی؟ حیف است که تو در خواب غفلت باشی و گل نرگس بیدار باشد.

د) هر چند در راه رسیدن به دوست، پر و بالم فروریزد و ناتوان و درمانده شوم، روزی به بام بارگاه او می‌رسم.

ه) تو را از آسمان‌ها و عالم معنا صدا می‌زنند، نمی‌دانم چرا اسیر این دنیا شده‌ای و این‌جا چه می‌کنی؟!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۷ مفهوم «منشین ترش از گردش ایّام که صبر / گرچه تلخ است ولیکن بر شیرین دارد» در کدام بیت یافت می‌شود؟

۱) صبرم ز روی دوست میسّر نمی‌شود / دانی طریق چیست؟ تحمّل ز خوی دوست

۲) آن را که میسّر نبود صبر و قناعت / باید که ببندد کمر خدمت و طاعت

۳) کامجویان را ز ناکامی چشیدن چاره نیست / بر زمستان، صبر باید طالب نوروز را

۴) مشتاق تو را کی بود آرام و صبوری / هرگز نشنیدم که کسی صبر ز جان کرد

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: خارج از کتاب درسی

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینهٔ (۳)، «توصیه به شکیبایی در برابر سختی‌ها و ناملایمات روزگار برای رسیدن به هدف و نتیجه‌ای خوشایند» است.

معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: از گردش روزگار ناراحت نباش و شکیبایی پیشه کن؛ زیرا صبر هر چند تلخ است، نتیجهٔ شیرین دارد.

گزینهٔ (۳): کامجویان، چاره‌ای جز شکیبایی و تحمّل سختی‌ها ندارند؛ کسی که خواهان نوروز است، باید بر سختی‌های زمستان، صبر و شکیبایی کند.

گزینهٔ (۱): شکیبایی بر ندیدن روی دوست، برایم ممکن نیست؛ پس باید خوی تند او را تحمّل کنم.

گزینهٔ (۲): کسی که شکیبایی و قناعت برایش ممکن نیست، باید آمادهٔ خدمت و فرمانبرداری شود.

گزینهٔ (۴): کسی که آرزومند دیدار توست، آرامش و صبوری ندارد؛ هرگز نشنیده‌ام که کسی بدون جان بتواند شکیبایی کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۸ مفهوم کدام بیت، با ابیات دیگر تفاوت دارد؟

۱) اگرچه مایهٔ خوبی لطافت است ولیک / تو را ورای لطافت، لطیفهٔ دگر است

۲) لطیفه‌ای است نهانی که عشق از او خیزد / که نام او نه لبِ لعل و خطّ زنگاری است

۳) لطیفه‌ای است جمالش که از لطافت و حُسن / ز هر چه عقل تصوّر کند، لطیف‌تر است

۴) آن نه خال است و زنخدان و سر زلف پریشان / که دل اهل نظر برد که سرّی است خدایی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون یازدهم، کارگاه تحلیل فصل ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم بیت گزینهٔ (۳) توصیف «لطافت ظاهری و زیبایی فوق تصوّر معشوق» است؛ ولی مفهوم مشترک سه بیت دیگر، این است که این حُسن و لطافت ظاهری معشوق نیست که سبب زیبایی و عشق می‌شود؛ بلکه نکته و لطیفه‌ای نهانی و معنوی در معشوق وجود دارد که از جمال ظاهری او فراتر و برتر است.

معنی ابیات:

گزینهٔ (۱): هرچند لطافت ظاهری، سبب زیبایی می‌شود، تو لطیفه‌ای نهانی داری که از لطافت و زیبایی ظاهری فراتر است.

گزینهٔ (۲): نکته و لطیفه‌ای نهانی است که انگیزهٔ عشق می‌شود و آن، زیبایی‌های ظاهری مانند لب لعل و خط و خال نیست.

گزینهٔ (۳): جمال و زیبایی معشوق، چنان است که از هر چه عقل تصوّر کند و بیندیشد، لطیف‌تر و زیباتر است.

گزینهٔ (۴): آن نه خال و چانه و گیسوی پریشان یار است که دل عاشقان را ربود؛ بلکه راز و رمزی معنوی است که سبب عشق می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۹ کدام بیت با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

«بـه جـفـایـی و قـفـایـی نـــرود عـاشـق صـادق / مـژه بـر هـم نـزنـد گـر بـزنـی تـیـر و سنانش»

۱) به اختیارت اگـر صد هـزار تیر جفاست / بـه قصد جـان مـن خسته در کمان داری

۲) کی شـود با یکدگر مژگانِ عاشق آشنا / نیست نبض مـوج را امکان آسـودن در آب

۳) گـر بـر وجـود عاشق صـادق نهند تیغ / بیند خـطـای خـویـش و نبیند خـطـای یار

۴) قیمتِ عشق نـدانـد قـدمِ صـدق نـدارد / سست‌عهدی کـه تحمّل نکند بـار جفا را

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فنون دهم، کارگاه تحلیل فصل ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

معنی و مفهوم بیت صورت سؤال: عاشق راستین، سختی‌های عشق و جفاهای معشوق را تحمّل می‌کند و پا پس نمی‌کشد؛ در راه عشق، اگر با تیر و نیزه او را بزنی، پلک هم نمی‌زند. (تحمّل سختی عشق و جفای معشوق)

بیت گزینهٔ (۴) نیز می‌گوید: کسی که بار جفای معشوق و سختی عشق را تحمّل نمی‌کند، عاشق راستین نیست و ارزش عشق را نمی‌داند. (تحمّل سختی عشق و جفای معشوق)

معنی و مفهوم سایر ابیات:

گزینهٔ (۱): ای یار، اگر صد هزار تیر جفا در اختیار داشته باشی، همه را به قصد جان منِ ناتوان، در کمان می‌گذاری و به سویم پرتاب می‌کنی. (گله و شکایت از جفای معشوق)

گزینهٔ (۲): عاشق، هرگز آسایش و قرار ندارد و پلک‌های او بر روی هم نمی‌رود؛ همان‌گونه که امواج آب هرگز آرام و قرار ندارند. (بی‌قراری عاشق)

گزینهٔ (۳): اگر بر وجود عاشق راستین، شمشیر بگذارند، عیب و گناه خود را می‌بینند ولی عیب و خطای معشوق را نه. (ندیدن عیب و خطای معشوق)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۰ کدام بیت با بیت زیر تناسب مفهومی دارد؟

«سپهر، مردمِ دون را کند خریداری بخیل سوی متاعی رود که ارزان است»

۱) ز محنتِ شب و روز زمانه دانستم که دهر با همه از پشت و روی در جنگ است

۲) گیتی متاع چون منش آید گران به دست امّا تو هم به دست من ارزان نیامدی

۳) دیری است کاین زمانهٔ بدخوی سفله‌طبع با سفلگان چمید و ز آزادگان رمید

۴) چون فغان من دلسوخته از گردون است می‌رسانم همه شب آه و فغان بر گردون

مشاوره سؤالات بخش قرابت معنایی کنکور سراسری، از تمام بیت‌ها و عبارت‌های آمده در متن درس‌ها، خودارزیابی‌ها و کارگاه‌های تحلیل فصل کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم، یازدهم و دوازدهم، طرح می‌گردد. برای پاسخ‌گویی به این سؤالات، بخش «مفهوم و قرابت معنایی» کتاب «علوم و فنون ادبی جامع خیلی سبز» را مطالعه کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فنون دوازدهم، درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و بیت گزینهٔ (۳) «سفله‌پروری روزگار و فلک» است؛ به این معنی که روزگار، انسان‌های فرومایه و ناشایست را به جاه و مقام و ثروت و خوشبختی می‌رساند و گویی با شایستگان و خردمندان دشمنی دارد.

بس که گردون، سفله و دون‌پرور است وای بر مردی که صاحب‌گوهر است

فلک به مردمِ نادان دهد زمامِ مراد تو اهل فضلی و دانش، همین گناهت بس

قانونِ گردباد بود روزگار را جز خار و خس، زمانه به بالا نمی‌برد

معنی سایر ابیات:

گزینهٔ (۱): از رنج و اندوه همیشگی زمانه فهمیدم که روزگار، از پشت سر و پیشِ رو، با همه در حال جنگیدن است.

گزینهٔ (۲): روزگار، کالایی چون مرا گران به دست می‌آورد، امّا ای معشوق، من هم تو را ارزان به دست نیاورده‌ام.

گزینهٔ (۳): دیرگاهی است که این روزگار بدخوی و پست، با فرومایگان دوست است و از آزادگان و شایستگان می‌گریزد.

گزینهٔ (۴): چون آه و نالهٔ منِ دلسوخته از روزگار و فلک است، همه شب، آه و افغان من به آسمان می‌رسد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۱ کدام گزینه دربارهٔ پیامدهای جهان اجتماعی و قدرت اجتماعی به ترتیب نادرست و درست است؟

۱) رأی‌آوردن حکومت اسلامی در انتخابات الجزایر در سال ۱۹۹۱ میلادی و ممانعت از اجرای آن از طریق کودتای نظامی، بیانگر این است که در جهان معنوی، هویت‌های نفی‌کنندهٔ ابعاد متعالی انسان، به رسمیت شناخته نمی‌شوند. ـ برای داشتن قدرت اجتماعی باید شخص مقابل با میل درونی بپذیرد مطابق آن‌چه از او می‌خواهیم عمل کند؛ بنابراین قدرت اجتماعی با تهدید و ترس کسب نمی‌شود.

۲) جهان اجتماعی پس از آن‌که با کنش انسان تحقق پیدا کرد، تداوم یا حذف آن هم‌چنان وابسته به قرارداد و ارادهٔ افراد است و جهان اجتماعی جدید موقعیت‌های جدیدی را به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها برای کنش‌ها و انتخاب‌های بعدی ما فراهم می‌آورد. ـ به دلیل این‌که انسان نمی‌تواند به تنهایی هیچ‌یک از نیازهای خود را برآورده سازد، نیازمند کمک دیگران و داشتن قدرت اجتماعی است.

۳) هر جامعه‌ای به تناسب لایه‌های عمیقی که دارد، برخی تغییرات هویتی و تحرک‌های اجتماعی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند؛ مثلاً در جامعهٔ فئودالی، سرمایهٔ اقتصادی افراد، موقعیت اجتماعی آن‌ها را معین می‌کرد. ـ اقتدار، قدرت اجتماعی رسمی‌شده‌ای است که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می‌آید.

۴) فرصت‌ها و محدودیت‌ها به صورت حقوق و تکالیف در نقش‌های مختلف افراد ظاهر می‌شوند و ارزیابی جهان‌های اجتماعی براساس آن‌ها صورت می‌گیرد. ـ قدرت مشروع، قدرتی اجتماعی است که براساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص اعمال شود و مدار آن حق و باطل است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس‌های ۶، ۱۰ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست (برقراری کودتا جهت عدم اجرای نتایج انتخابات (اسلامی)، بیانگر این است که در یک جهان سکولار، هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد.) ـ نادرست (قدرت اجتماعی می‌تواند با تهدید و ترس نیز کسب شود.)

گزینهٔ (۲): درست ـ نادرست (انسان فقط برخی از نیازهای خود را نمی‌تواند به تنهایی برآورده سازد.)

گزینهٔ (۳): نادرست (در جامعهٔ فئودالی، موقعیت اجتماعی افراد وابسته به زمین (کشاورزی) بود؛ اما پس از آن در جامعهٔ سرمایه‌داری، موقعیت افراد وابسته به وضعیت اقتصادی (سرمایه) آن‌ها شد.) ـ درست

گزینهٔ (۴): درست ـ درست

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۲ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه ارتباط دارد؟

- پوشش سر پادشاهان سلجوقی، تاج با تزئیناتی از جواهرات
- مسابقات بین‌المللی قرآن در مالزی
- سازمان همکاری شانگهای با عنوان ناتوی شرق
- اعتراض امام خمینی به کاپیتولاسیون و رفتار استعماری شاه

۱) دورهٔ خلافت در تاریخ فرهنگ اسلامی ـ جامعهٔ جهانی قبل از ظهور غرب جدید ـ حامی کشورهای در حال رشد و ارتقادهندهٔ وضعیت آن‌ها ـ مقاومت منفی

۲) نمایان‌شدن ارزش‌های جاهلی در عصر خلافت ـ آشنایی با فرهنگ اسلامی از طریق تجارت ـ مقاومت در برابر جهانی‌سازی اقتصادی ـ فعالیت رقابت‌آمیز

۳) دوری استبداد قومی از ارزش‌های اسلامی ـ قوت و قدرت فرهنگی اسلام ـ افول دولت ملت‌ها و جهانی‌شدن ـ حرکت به سوی اصلاح ساختار

۴) رفتار در چارچوب ارزش‌های قومی ـ برخورداری اسلام از ظرفیت برتر فرهنگی ـ وضعیت کشورهای جهان سوم در جهان دوقطبی ـ انقلاب اجتماعی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۴، ۷، ۸ و ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در دوران خلافت، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعهٔ اسلامی نمایان شد و به تدریج قدرت در جامعهٔ اسلامی را براساس روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای شکل داد. مهم‌ترین پوشش سر پادشاهان سلجوقی و غزنوی تاج با تزئیناتی از جواهرات بود؛ این موضوع نشان‌دهندهٔ **نمایان‌شدن** مجدد **ارزش‌های جاهلی در عصر خلافت** است.

نشر و گسترش اسلام متکی بر قدرت سیاسی و نظامی آن نبود، بلکه مرهون قوت و قدرت فرهنگی آن بود. برای مثال ایرانیان به تدریج اسلام را پذیرفتند و مسلمانان آسیای جنوب شرقی **از طریق تجارت با فرهنگ اسلامی آشنا شدند** و به آن روی آوردند. برگزاری مسابقات بین‌المللی قرآن در مالزی، نشان‌دهندهٔ نفوذ فرهنگی اسلام در منطقهٔ جنوب شرق آسیاست.

برای **مقاومت در برابر** سیاست **جهانی‌سازی اقتصادی** قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی، پیمان‌هایی از قبیل جنبش عدم تعهد، اتحادیهٔ عرب، سازمان کنفرانس اسلامی و سازمان همکاری شانگهای بین دولت‌ها شکل گرفته است. از سازمان همکاری شانگهای با عنوان «ناتوی شرق» یاد می‌شود.

امام خمینی به عنوان یک مرجع دینی، مردم و عالمان را از موضع مقاومت منفی به فعالیت رقابت‌آمیز بازگرداند. این فعالیت رقابت‌آمیز، با اعتراض به کاپیتولاسیون و رفتار استعماری شاه آغاز شد، ولی در حد یک حرکت اصلاحی باقی نماند و به صورت یک حرکت انقلابی درآمد که حذف شاهنشاهی و تحقق حکومت اسلامی را دنبال می‌کرد. بنابراین **اعتراض به کاپیتولاسیون و رفتار استعماری شاه**، در اصل یک فعالیت رقابت‌آمیز بود که در نهایت به انقلاب اجتماعی منجر شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۳ **فرهنگ مدرن با ترویج سکولاریسم تلاش کرد دین را از عرصه‌های عمومی زندگی اجتماعی کنار بزند و آن را به حوزهٔ خصوصی زندگی افراد محدود کند؛ با این حال در اواخر قرن بیستم، گرایش به دین به سطوح مختلف زندگی انسان در جامعهٔ غربی بازگشت. کدام‌یک از گزینه‌های زیر، دلیل این بازگشت را بیان می‌کند؟**

۱) سکولاریسم نتوانست آموزه‌های دینی را از فرهنگ عمومی حذف کند، زیرا نهادهای سنتی کلیسا در غرب هم‌چنان قدرت خود را حفظ کرده بودند و از نفوذ در عرصه‌های اقتصادی و سیاسی دست نکشیده بودند.

۲) فرهنگ مدرن با تکیه بر عقلانیت علمی و ابزاری توانست ابعاد مادی و دنیوی زندگی انسان را سامان دهد، اما در پاسخ به نیازهای فطری انسان ناکام ماند و این خلأ موجب گرایش دوباره به دین شد.

۳) تلاش فرهنگ مدرن برای حذف دین از عرصه‌های عمومی در نهایت موجب تقویت ارزش‌های دینی در حوزه‌های تخصصی مانند هنر و اقتصاد شد و نوعی افول سکولاریسم پدید آمد.

۴) پسامدرنیسم نتیجهٔ طبیعی پیشرفت علمی و صنعتی غرب بود که پس از تحقق اهداف مادی، به نحو اجتناب‌ناپذیری به سوی عقاید و ارزش‌های دینی روی آورد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی

برخی جامعه‌شناسان بر این گمان بودند که در قرن بیستم، دین از آخرین عرصهٔ حضور خود ـ یعنی قلمرو فرهنگ عمومی ـ نیز بیرون خواهد رفت، اما واقعیت خلاف این پیش‌بینی را نشان داد. طی قرن بیستم، نه‌تنها دین از فرهنگ عمومی مردم خارج نشد بلکه در سال‌های پایانی آن، نگاه معنوی و دینی به سطوح مختلف زندگی انسان‌ها بازگشت. بعضی متفکران از این موج که نشانهٔ بحران معنویت در فرهنگ غرب است، با عناوین «افول سکولاریسم» و «پساسکولاریسم» یاد کردند. مهم‌ترین علت تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان، **نیاز فطری آدمی** به حقایق قدسی و ماوراءطبیعی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۴ پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- کدام کشورها از طریق مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری در نظام نوین جهانی ادغام شدند؟
- جهان اجتماعی چگونه افراد را با انتظارات جامعه مطابقت می‌دهد؟
- چرا ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؟
- وجود اسراف و تبذیر در ایران را بر چه اساس می‌توان ارزیابی کرد؟

۱) عثمانی و ایران ـ کنترل اجتماعی ـ محرومیت فرهنگ‌ها از علم مبتنی بر پایهٔ بنیان‌های معرفتی و دینی ـ واقعیت‌های موجود در جامعه

۲) هندوستان و اندونزی ـ جامعه‌پذیری ـ نبود منابع و امکانات لازم برای حفظ استقلال فرهنگی در کشورهای غیرغربی ـ لایه‌های عمیق جهان اجتماعی

۳) اندونزی و الجزایر ـ جامعه‌پذیری ـ ممانعت غرب از آموزش دانش‌های راهبردی به کشورهای غیرغربی ـ واقعیت‌های موجود در جامعه

۴) چین و ژاپن ـ کنترل اجتماعی ـ بازنگری هویت خود از منظر غرب از سوی فرهنگ‌های دینی ـ آرمان‌های جهان اجتماعی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس‌های ۷ و ۹ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- جوامعی که از قدرت مقاومت بیشتری برخوردار بودند و کشورهای غربی نمی‌توانستند به صورت مستقیم آن‌ها را تحت سلطهٔ سیاسی خود درآورند، از طریق نفوذ اقتصادی، سیاسی و فرهنگی (مثلاً استفاده از مبلغان مسیحی و سازمان‌های فراماسونری) در نظام نوین جهانی ادغام شدند، مانند **چین**، **ژاپن**، عثمانی و ایران.
- به مجموعهٔ فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد، **کنترل اجتماعی** می‌گویند.
- ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؛ زیرا این علوم موجب می‌شوند که **فرهنگ‌های دینی**، **هویت خود را از نگاه فرهنگ غربی بازنگری** و ارزیابی کنند. این پدیده، فرهنگ‌ها را از علمی که بر پایهٔ بنیان‌های معرفتی و دینی است، محروم می‌گرداند.
- واقعیت‌های هر **جهان اجتماعی** را می‌توان در پرتو **آرمان‌های** آن ارزیابی کرد. اسراف و تبذیر واقعیتی است که در جامعهٔ ما وجود دارد؛ این موضوع را می‌توان براساس آرمان‌های پذیرفته‌شده در جامعهٔ ایران ارزیابی کرد و درستی و نادرستی آن را تشخیص داد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۵ کدام گزینه به ترتیب نشان‌دهندهٔ افول معانی، سقوط ارزش‌ها و رکود اراده‌هاست؟

۱) جامعه‌شناسی تبیینی نمی‌تواند تفسیرهای افراد از ابزارهایی مانند اینترنت را درک کند. ـ جامعه‌شناسی تبیینی ارزش‌هایی چون فداکاری و رضایت الهی را نمی‌تواند بررسی کند. ـ افراد نظم موجود را رعایت می‌کنند بی‌آن‌که از آرمان‌های آن آگاه باشند.

۲) پژوهش‌های تجربی صرفاً انگیزه‌های ظاهری رفتارها را ثبت می‌کنند. ـ تحلیل‌های تجربی به احساسات جوانان در استفاده از فضای مجازی توجهی نشان نمی‌دهند. ـ خلاقیت افراد در مواجهه با نظم اجتماعی تضعیف می‌شود.

۳) رویکرد تبیینی اهداف و انگیزه‌های درونی کنشگران را نادیده می‌گیرد. ـ ساختارهای اجتماعی به طور طبیعی جایگزین اراده‌های افراد می‌شود. ـ انسان‌ها بدون آگاهی از آرمان‌ها به رفتارهای اجتماعی خود مطابق با نظم اجتماعی ادامه می‌دهند.

۴) در جامعه‌شناسی تبیینی، امکان همراهی همدلانه با کنشگران نادیده گرفته می‌شود. ـ نظم اجتماعی به عنوان امری تجربی و طبیعی فرض می‌شود. ـ نادیده‌گرفتن هدف کنش، موجب شکل‌گیری قفس آهنین می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۴

درس Box

پیامدهای نادیده‌گرفتن کنش اجتماعی:

۱) رکود اراده‌ها

- کنش اجتماعی ارادی است، اما جامعه‌شناسی تبیینی با تأکید بیش از اندازه بر نظم و ساختارهای اجتماعی و یکسان‌دانستن نظم اجتماعی و نظم طبیعی، اراده و خلاقیت انسان‌ها را نادیده می‌گیرد.
- تأکید افراطی بر ساختارهای اجتماعی:
  - به تدریج سبب می‌شود افراد بدون آن‌که بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند.
  - موجب سرکوب روحیهٔ خلاق انسان‌ها در بسیاری از عرصه‌ها مانند هنر، ارتباط و اندیشه می‌شود.
  - ماکس وبر از سلطهٔ چنین نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد، به **قفس آهنین** تعبیر می‌کند.

۲) سقوط ارزش‌ها

- کنش اجتماعی هدفدار است. در جامعه‌شناسی تبیینی، ارزش‌ها و اهدافِ غیر قابل مشاهده قابل فهم نیست. به عبارت دیگر ← مثلاً ارزش‌بودن مهربانی و فداکاری و ضدارزش‌بودن کینه‌توزی و خودخواهی قابل مشاهده و فهم نیست؛ زیرا با استفاده از روش‌های تجربی نمی‌توان گفت که مهربانی یک فضیلت اخلاقی و کینه‌توزی یک رذیلت اخلاقی است.
- برخی از نشانه‌های سقوط ارزش‌ها:
  - به سبب این‌که بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار **اخلاق‌گریزی** می‌شوند.
  - بزرگ‌ترین کشتار جهان در جنگ‌های جهانی و فاجعهٔ هیروشیما و ناکازاکی
  - فراگیرترشدن و عمیق‌ترشدن فجایع انسانی و زیست‌محیطی در جهان غرب

۳) افول معانی

- کنش اجتماعی **آگاهانه و معنادار** است. **نادیده‌گرفتن معنای کنش** سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهدهٔ ما محدود شوند. برای مثال برای فهم انگیزهٔ جوانان و نوجوانان در علاقه به رایانه و بازی‌های رایانه‌ای، نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد، بلکه باید همدلانه با آنان همراه شد تا مسائل زندگی و آرزوهای آنان را فهمید و آنان را یاری داد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

- همراهی همدلانه
  - به معنای تأیید کنشگران **نیست**.
  - به معنای نگاه‌کردن به مسائل کنشگران از منظر خودشان و تلاش برای **فهم** آن‌هاست.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): عبارت اول این گزینه بیانگر **سقوط ارزش‌ها** و عبارت دوم بیانگر **افول معانی** است.

گزینهٔ (۳): عبارت اول این گزینه بیانگر **سقوط ارزش‌ها** و عبارت دوم بیانگر **رکود اراده‌ها**ست.

گزینهٔ (۴): عبارت دوم این گزینه بیانگر **رکود اراده‌ها**ست. هم‌چنین عبارت سوم دربارهٔ **رکود اراده‌ها** نادرست است؛ زیرا قفس آهنین نتیجهٔ نادیده‌گرفتن **ارادی‌بودن کنش** است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۶ در ارتباط با مطالعهٔ علمی ارزش‌های سیاسی، کدام گزینه درست است؟

۱) جامعه‌شناسی تفسیری همانند جامعه‌شناسی انتقادی امکان مطالعه و بررسی قدرت در قلمرو آرمانی را داراست.

۲) جامعه‌شناسی تبیینی همانند جامعه‌شناسی تفسیری امکان مطالعهٔ فضیلت‌ها و رذیلت‌های سیاسی در قلمرو حقیقی را ندارد.

۳) جامعه‌شناسی انتقادی برخلاف جامعه‌شناسی تفسیری، امکان مطالعهٔ معانی و تدابیر سیاسی در قلمرو آرمانی را ندارد.

۴) جامعه‌شناسی انتقادی برخلاف جامعه‌شناسی تبیینی، امکان مطالعهٔ قدرت در قلمرو واقعی را دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۶

درس Box

ارزش‌ها	ارزش‌های سیاسی	رویکردهای جامعه‌شناختی		
		تبیینی	تفسیری	انتقادی
قلمرو حقیقی	فضیلت و رذیلت‌های سیاسی	−	−	؟
قلمرو آرمانی	معانی و تدابیر سیاسی، قوانین	−	+	+
قلمرو واقعی	قدرت	+	−	+

پاسخ خیلی تشریحی ✔ نه جامعه‌شناسی تبیینی و نه جامعه‌شناسی تفسیری، امکان مطالعهٔ فضیلت‌ها و رذیلت‌های سیاسی در قلمرو حقیقی را ندارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جامعه‌شناسی **انتقادی** امکان بررسی قدرت در قلمرو واقعی جامعه را دارد، اما جامعه‌شناسی **تفسیری** از این ظرفیت محروم است.

گزینهٔ (۳): هم جامعه‌شناسی **انتقادی** و هم جامعه‌شناسی **تفسیری**، امکان مطالعهٔ معانی و تدابیر سیاسی در قلمرو آرمانی را دارا هستند.

گزینهٔ (۴): هم جامعه‌شناسی **انتقادی** و هم جامعه‌شناسی **تبیینی**، امکان بررسی قدرت در قلمرو واقعی جامعه را دارا هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۷ به ترتیب، کدام‌یک تفاوت اساسی میان جامعه‌شناسی انتقادی و جامعه‌شناسی تفسیری را به خوبی نشان می‌دهد و در جامعه‌شناسی انتقادی چگونه می‌توان از سلطه‌های اجتماعی و فرهنگی جلوگیری کرد؟

۱) جامعه‌شناسی تفسیری بر توانایی افراد در ساختن معانی و ارزش‌ها تأکید می‌کند، در حالی که جامعه‌شناسی انتقادی معتقد است که ساختارهای اجتماعی، قدرت ایجاد سلطه بر افراد را دارند. ـ با نقد علمی ساختارهای سرکوبگر و فراهم‌آوردن زمینه برای ایجاد ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر

۲) جامعه‌شناسان تفسیری نقد ساختارهای اجتماعی را مهم نمی‌دانند، در حالی که جامعه‌شناسان انتقادی بر اهمیت ارزیابی‌های فردی و شخصی افراد در مواجهه با پدیده‌های اجتماعی تأکید می‌کنند. ـ با تبیین مفاهیم و معانی درست برای افراد و گروه‌ها و جلوگیری از تحمیل ارزش‌های خاص

۳) جامعه‌شناسان تفسیری جهان اجتماعی را مستقل از اراده‌های فردی می‌بینند، در حالی که جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند که ساختارها نباید بر افراد جامعه حاکم شوند. ـ با تجویز قواعد با هم زندگی کردن و جلوگیری از اعمال سلطه بر انسان از طریق ساختارهای اجتماعی

۴) جامعه‌شناسی تفسیری بر تحلیل و توصیف سلطه در روابط اجتماعی تأکید دارد، در حالی که جامعه‌شناسی انتقادی معتقد است معانی و ارزش‌ها در روابط انسانی، بر آن‌ها سلطه‌گری می‌کند. ـ با جلوگیری از سرکوب آزادی‌های فردی و تأکید بر یکسان‌سازی ارزش‌ها و معانی

پاسخ: گزینهٔ ۱

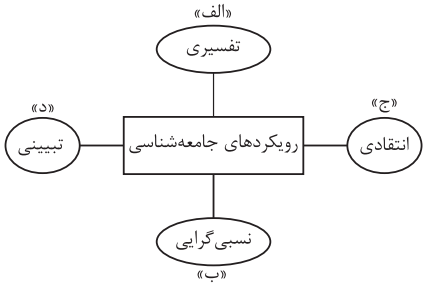
زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی

- جامعه‌شناسان **انتقادی** همانند جامعه‌شناسان **تفسیری**، بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند، اما کم‌توجهی رویکرد **تفسیری** به ساختارهای اجتماعی و تأثیر این ساختارها بر زندگی افراد را درست نمی‌دانند.
- جامعه‌شناسان **انتقادی** بر ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر تأکید می‌کنند تا از سلطهٔ چنین ساختارهایی بر انسان‌ها پیشگیری کنند و زمینهٔ شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم آورند. جامعه‌شناسی **انتقادی** به نقد سلطه در روابط و مناسبات میان افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها می‌پردازد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۸ هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت نمودار است؟

- هیچ‌گونه حقیقت یا فضیلتی را کشف نمی‌کند تا به نقد کنش‌ها بپردازد.
- با غلبهٔ آن، جامعه‌شناسی دغدغهٔ نزدیک‌شدن به علوم طبیعی را ندارد.
- بیشتر مطالعات آن به توصیف خصوصیات قابل مشاهدهٔ ما محدود می‌شوند.
- علم با درست و غلط دانستن و خوب و بد کردن امور سلطه‌گری می‌کند.

۱) ج ـ ب ـ د ـ الف
۲) د ـ ب ـ ج ـ الف
۳) ج ـ الف ـ د ـ ب
۴) د ـ الف ـ ج ـ ب

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۴، ۵، ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ج) رویکرد **انتقادی** هیچ‌گونه حقیقت یا فضیلتی را کشف نمی‌کند تا براساس این حقایق و فضایل، به نقد کنش‌ها و روابط میان انسان‌ها و جوامع بپردازد.

الف) با غلبهٔ رویکرد **تفسیری**، این بار تبیین در حاشیهٔ تفسیر قرار می‌گیرد، علوم انسانی و اجتماعی دیگر دغدغهٔ نزدیک‌شدن به علوم طبیعی را ندارند و تفسیر به عنوان روش مستقل و ویژهٔ علوم انسانی و اجتماعی به رسمیت شناخته می‌شود.

د) نادیده‌گرفتن معنای کنش سبب شده است که بیشتر مطالعات **تبیینی** به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهدهٔ ما محدود شوند.

ب) از درون رویکرد تفسیری، جریان دیگری نیز شکل می‌گیرد که راه رهایی انسان را نه از درون علم، که در بیرون علم جست‌وجو می‌کند و معتقد است خود علم با «درست و غلط دانستن» و «خوب و بد کردن امور» سلطه‌گری می‌کند؛ زیرا «خوب» را به معنای خوب‌بودن برخی افراد و گروه‌ها و «بد» را بدبودن برخی دیگر از آنان قلمداد می‌کند. (**نسبی‌گرایی**)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۹ با توجه به معانی عقل عام و خاص، کدام نمودار درست است؟

۱) عقل عام
- عقل تجربی ← استفاده از روش‌های آماری برای پیش‌بینی تغییرات جمعیتی در جمعیت‌شناسی
- عقل انتقادی ← بررسی ارزش‌های اخلاقی مانند عدالت یا آزادی در قالب نقدهای فلسفی یا اجتماعی
- عقل تفسیری ← فهم معنای یک جمله در موقعیت‌های اجتماعی خاص مانند یک مناظرهٔ تلویزیونی

۲) عقل خاص
- عقل نظری ← تدوین راهبردهای اجتماعی مانند سیاست‌های رفاه اجتماعی برای بهبود شرایط جامعه
- عقل عملی ← استفاده از اصول ریاضی برای فهم روابط بین متغیرها و پدیده‌ها، مانند معادلات فیزیکی

۳) عقل خاص
- عقل انتقادی ← نقد و بررسی شرایط اجتماعی مانند ارزیابی میزان برابری در دستیابی به موقعیت‌های آموزشی
- عقل ابزاری ← بررسی قوانین فیزیک مانند قانون گرانش یا قوانین حرکتی نیوتن
- عقل تفسیری ← درک ارزش‌های نمادین در یک جشن یا آیین خاص

۴) عقل عام
- عقل عملی ← درک ارزش‌های اخلاقی همچون عدالت، صداقت یا احترام به حقوق دیگران
- عقل نظری ← بررسی و تحلیل حقیقت‌ها در حوزه‌های فلسفی و متافیزیکی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۹ و ۱۰

درس Box

۱) انواع عقل در معنای عام:

عقل ابزاری (تجربی)	کاربرد	برای کسب **دانش دربارهٔ پدیده‌های طبیعی و مادی (محسوس)** به کار می‌رود و همواره به **آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی** پایبند است. **جامعه‌شناسی تبیینی** از عقل ابزاری برای **پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی** استفاده می‌کند.
	مثال	اصل انبساط و انقباض فلزات در علوم طبیعی، عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی و ... به کمک این نوع عقل درک می‌شوند.
عقل تفسیری	کاربرد	برای **فهم و تفسیر پدیده‌های معنادار** (مانند کنش انسان‌ها، گفتار و متن) به کار می‌رود. **جامعه‌شناسی تفسیری** برای **فهم** کنش دیگران و **ارتباط** با آنان یا **معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی** از این عقل کمک می‌گیرد.
	مثال	معنای برخاستن یک فرد در جمع، با کمک این نوع عقل فهمیده می‌شود.
عقل انتقادی	کاربرد	**برای ارزیابی و داوری نسبت به مناسبات و ارتباطات انسانی** به کار می‌رود. **جامعه‌شناسی انتقادی از عقل ابزاری و عقل تفسیری عبور می‌کند** و به دنبال **عقلانیت دیگری** می‌گردد که ظرفیت و **توان داوری ارزشی و انتقادی** را داشته باشد و این ظرفیت و توان را در **عقل انتقادی** جست‌وجو می‌کند.
	مثال	وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی را در مناسبات و روابط انسانی ارزیابی می‌کند.

۲) انواع عقل در معنای خاص:

نوع عقل	اموری که این عقل آن‌ها را شناسایی می‌کند:	روش مطالعه	علومی که این عقل پدید می‌آورد:	مثال
عقل نظری	به شناخت «**هست**»**ها** می‌پردازد؛ یعنی واقعیت‌هایی که مستقل از آگاهی و ارادهٔ انسان وجود دارند.	روش حسی و تجربی + استدلال عقلی	فلسفه (متافیزیک)، ریاضیات و طبیعیات	قانون **علیت** در فلسفه (در طبیعت و جامعه هیچ رخدادی، خودبه‌خودی و بدون علت رخ نمی‌دهد.) قانون **جاذبهٔ زمین** در فیزیک احکام و قواعد ریاضی
عقل عملی	به شناخت «**باید**»**ها** و «**نباید**»**ها** می‌پردازد؛ یعنی واقعیت‌هایی که با آگاهی و ارادهٔ انسان به وجود می‌آیند؛ مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها. هم‌چنین در مورد ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند.	روش‌های عقلانی و وحیانی	علوم انسانی و اجتماعی	شناسایی **خوبی عدالت و بدی ظلم** (هرگز جامعه‌ای بدون تأمین میزانی از عفت، شجاعت، حکمت و عدالت روی سعادت دنیوی و اخروی را نخواهد دید.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): تدوین راهبردهای اجتماعی، مربوط به **عقل عملی** است و استفاده از اصول ریاضی، بیانگر **عقل نظری** است.

گزینهٔ (۳): عقل‌های انتقادی، ابزاری (تجربی) و تفسیری، از انواع عقل در معنای **عام** هستند.

گزینهٔ (۴): عقل عملی و عقل نظری، از انواع عقل در معنای **خاص** هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۰ هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام جریان است؟

- در چارچوب نظریه‌ها و مکاتب چپ شکل گرفت.
- گاهی به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند.
- ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است.
- نظام معیار جهان اجتماعی است که بسیاری کم‌وبیش آن را رعایت می‌کنند.

۱) انقلاب کبیر فرانسه ـ تنازع هویت‌ها ـ نظام اجتماعی ـ واقعیت‌ها

۲) جریان‌های سوسیالیستی ـ مدل تکثرگرایی ـ قواعد اجتماعی ـ قلمرو آرمانی

۳) شکل‌گیری اتحاد جماهیر شوروی ـ تعارف هویت‌ها ـ نظم اجتماعی ـ ارزش‌های اجتماعی

۴) انقلاب‌های آزادی‌بخش ـ سیاست هویت ـ ساختار اجتماعی ـ آرمان‌ها

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس ۷ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۳ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- **انقلاب‌های آزادی‌بخش** در چارچوب نظریه‌ها و مکاتب چپ شکل می‌گرفتند که برای حل بحران‌های جهان غرب به وجود آمده بودند.
- **سیاست هویت** می‌تواند دو چهره پیدا کند: یا به صورت افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود یا گروه‌های به حاشیه رانده‌شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند.
- ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی، **ساختار اجتماعی** نامیده می‌شود. ساختار اجتماعی چگونگی رابطه و پیوند میان پدیده‌های اجتماعی مختلف است.
- **آرمان‌ها** و قلمرو آرمانی همان نظام معیار جهان اجتماعی است که بسیاری کم‌وبیش به آن عمل می‌کنند و برخی هم آن را مراعات نمی‌کنند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۱ **حقیقت مغفول آشکارشده در رویکرد رقیب جامعه‌شناسی انتقادی چیست و فرهنگ غرب چه زمانی و چگونه دئیسم را پذیرفت؟**

۱) هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود و هر فرهنگ و هویتی می‌تواند نظریه‌های متناسب با خود را تولید کند. ـ سده‌های هفدهم و هجدهم، همراه‌شدن رویکرد دنیوی با عقل‌گرایی و عدم پذیرش وحی

۲) کنش‌های ناپسند و ظالمانهٔ انسان محدود به سلطه و سرکوب اجتماعی نیست و عدالت نیز صرفاً نقد و نفی سلطه و سرکوب نمی‌باشد. ـ سده‌های نوزدهم و بیستم، با افول حس‌گرایی و رواج عقل‌گرایی و نفی وحی

۳) هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که در زمینهٔ فرهنگی و تاریخی دیگری شکل گرفته‌اند. هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد. ـ سده‌های هفدهم و هجدهم، داشتن رویکرد دینی به همراه عدم پذیرش عقل و حس

۴) هویت‌های انسانی و فرهنگی ناپسند باید به حاشیه رانده شده و حذف شوند و مخالفت و مبارزه با آن‌ها باید از ملزومات هر رویکرد باشد. ـ سده‌های نوزدهم و بیستم، با نفی وجود خدا و نفی وجود برنامه‌ای برای سعادت بشر

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در رویکرد **نسبی‌گرایی** (رقیب رویکرد انتقادی)، بخشی از یک حقیقت مغفول، آشکار می‌شود: هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود و هر فرهنگ و هویتی می‌تواند نظریه‌های متناسب با خود را تولید کند. از این‌رو، هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که در زمینهٔ فرهنگی و تاریخی دیگری شکل گرفته‌اند. هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد و نه از چشم دیگران.

روشنگری در سده‌های هفدهم و هجدهم میلادی، بیشتر شکلی عقل‌گرایانه داشت. روشنگری با رویکرد دنیوی، اگر با شناخت عقلی همراه باشد، به دلیل این‌که وحی را نمی‌پذیرد به **دئیسم** منجر می‌شود. دئیسم یعنی اعتقاد به خدایی که هیچ برنامه‌ای برای هدایت و سعادت بشر ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۲ به ترتیب، هر یک از عبارت‌های زیر در رابطه با ویژگی کدام رویکرد صدق می‌کند؟

- بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند.
- نقطهٔ شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود.
- دور از دسترس ساختن امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت
- تقسیم حرکت جوامع بشری به دو مقطع ارگانیکی و مکانیکی

۱) منحصرندانستن ادراک و آگاهی به انسان ـ طبیعی‌دانستن قشربندی اجتماعی ـ طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت ـ باور به متنوع‌بودن جهان‌های اجتماعی

۲) دیدگاه اول دربارهٔ تعامل انواع جهان‌ها با یکدیگر ـ باور به لزوم حذف مالکیت خصوصی ـ پذیرش وجود جهان دیگر در محدودهٔ منافع و خواسته‌های دنیوی انسان ـ نگاه عرضی به جهان‌های اجتماعی

۳) مادهٔ خام دانستن جهان طبیعت ـ اعتقاد به وجود قشربندی در تمامی زمان‌ها و مکان‌ها ـ به فراموشی سپردن ظرفیت‌ها و خواسته‌های معنوی انسان‌ها ـ قراردادن همهٔ جوامع در یک خط

۴) محدوددانستن جهان تکوینی به جهان طبیعت ـ برقراری عدالت از طریق توزیع برابر ثروت ـ منع انسان از تناول گیاهان و حیوانات ـ در نظر گرفتن جهان‌های اجتماعی در طول هم

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس‌های ۵ و ۶ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔

براساس دیدگاه اول دربارهٔ تعامل جهان‌ها، **جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود** و جهان طبیعت مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی است. ذهن افراد و فرهنگ نیز هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است. طرفداران این دیدگاه بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند. نادیده‌گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.

مخالفان قشربندی (رویکرد کمونیستی) عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند و معتقدند که **با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار خواهد شد.** از نظر آنان، مالکیت خصوصی موجب برقراری روابط ظالمانه میان افراد و در نتیجه، نابرابری اجتماعی شده است؛ بنابراین برای ایجاد برابری، باید مالکیت خصوصی را از میان برداشت. در این رویکرد، نقطهٔ شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود، اما به دلیل این‌که انگیزهٔ رقابت از بین می‌رود، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد.

جهان اساطیری، طبیعت را قلمرو قدرت‌های فوق طبیعی و محصور رازها و افسون‌های آن‌ها می‌بیند و با طرد دانش ابزاری متناظر با طبیعت، امکان بهره‌وری معقول انسان از طبیعت را دور از دسترس می‌سازد. **منع انسان از تناول گیاهان و حیوانات**، نمونه‌ای از این محدودیت‌هاست.

دورکیم، نگاه خطی (طولی) به تاریخ بشر داشت؛ از این‌رو تمامی **جهان‌های اجتماعی** را در **طول یکدیگر** قرار داد و حرکت جوامع بشری را به دو مقطع ارگانیکی و مکانیکی تقسیم کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۳ به ترتیب کدام گزینه با جدول زیر هماهنگ است؟

عمیق‌ترین پدیدهٔ اجتماعی	«الف»	نادیده‌گرفتن ارادی‌بودن کنش	«ب»
«ج»	طرفداران قشربندی اجتماعی	«د»	عزت و سعادتمندی انسان در صورت نزدیک‌شدن به خداوند

- نادیده‌گرفتن نقش انسان در نابرابری‌ها
- وجود نظمی جدا از نیازهای واقعی انسان
- باور و اعتقاد انسان‌ها نسبت به اصل جهان
- انسان‌شناسی فرهنگ توحیدی اسلام

۱) الف ـ ج ـ د ـ ب
۲) د ـ ب ـ ج ـ الف
۳) الف ـ د ـ ج ـ ب
۴) د ـ ب ـ الف ـ ج

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس ۴ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۴ و ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) **طرفداران** قشربندی با طبیعی‌دانستن **قشربندی اجتماعی**، نقش انسان‌ها و جوامع در پدیدآمدن و ادامه‌یافتن آن را نادیده می‌گیرند و تغییر در آن را چندان امکان‌پذیر نمی‌دانند.

د) ماکس وبر از سلطهٔ نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد، به «قفس آهنین» تعبیر می‌کند. قفس آهنین نتیجهٔ رکود اراده‌ها و **نادیده‌گرفتن ارادی‌بودن کنش** است.

ج) باور و اعتقاد انسان‌ها نسبت به اصل جهان، جایگاه انسان در آن و تفسیرشان از زندگی و مرگ خود، **عمیق‌ترین پدیده‌های اجتماعی** به حساب می‌آیند.

ب) انسان از دیدگاه اسلام، موجودی مختار، مسئول، متعهد، دارای فطرتی الهی و خلیفهٔ خداوند در زمین است. **سعادت و عزت انسان در نزدیک‌شدن به خداوند** و رسیدن به مقام خلافت الهی است و شقاوت و ذلت او در فراموشی حقیقت الهی خود و دیگر موجودات و به‌کارگیری تمامی ظرفیت‌ها و توانمندی‌های الهی خویش، برای زندگی محدود این جهان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۴ هر یک از عبارت‌های زیر، از نظرات کدام اندیشمند است؟

- عقلانیت در جهان اسلام متفاوت از عقلانیت موجود در جهان غرب است.
- اگر بلاهت و حماقت مجازات طبیعی خود را ببینند، پیشرفت کشور به بهترین وجه تأمین خواهد شد.
- تعارفات ایرانیان، از احترام، تواضع و صمیمیت ایرانی ناشی می‌شود.
- جوامع عقب‌مانده باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.

۱) محمدعابد الجابری ـ ماکس وبر ـ ویلهم دیلتای ـ کنت

۲) طه عبدالرحمن ـ ریکاردو ـ سوفیا کوتلاکی ـ مارکس

۳) ابن خلدون ـ آیزایا برلین ـ چارلز هندی ـ اسپنسر

۴) ابوعلی مسکویه ـ مالتوس ـ جولین آسانژ ـ دورکیم

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس ۵ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۹ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۸ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- **طه عبدالرحمن** معتقد است مفهوم عقلانیت در جهان اسلام متفاوت از عقلانیت موجود در جهان غرب است.
- **ریکاردو**، اقتصاددان مخالف دخالت دولت در اقتصاد، حتی افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌داند و معتقد است: «اگر حکومتگران ما بگذارند سرمایه پرسودترین راه خود را دنبال کند، کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند، استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد و بلاهت و حماقت نیز مجازات طبیعی خود را ببینند، پیشرفت کشور را به بهترین وجه تأمین خواهند کرد».
- **سوفیا کوتلاکی**، مردم‌شناس یونانی، در کتابی با عنوان «نظام ادب، تعارف و مفهوم وجهه در فرهنگ ایرانی» به تعارفات ایرانیان اشاره کرده است. او با انجام پژوهش میدانی، گردآوری داده‌ها و تحلیل و مقایسهٔ آن‌ها نتیجه می‌گیرد که این تعارفات از احترام، تواضع و صمیمیت ایرانی ناشی می‌شوند.
- در نگاه تک‌خطی (طولی) نسبت به حرکت جهان‌های اجتماعی، همهٔ جوامع در یک خط قرار می‌گیرند؛ بعضی از آن‌ها در این مسیر واحد، پیشرفته‌ترند و بعضی در مقایسه با جوامع پیشرفته، عقب‌مانده‌اند و جوامعی که به لحاظ تاریخی عقب‌مانده هستند، باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند. اگوست کنت، اسپنسر، دورکیم و **مارکس** به این دیدگاه اعتقاد دارند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۵ درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- اندیشمندانی که روش علوم انسانی و علوم اجتماعی را متفاوت می‌دانند، معتقدند که فلسفهٔ علوم اجتماعی از روش تجربی استفاده می‌کند.
- کشورهای غربی در نخستین نظریه‌پردازی‌های خود بعد از انقلاب اسلامی، این انقلاب را به شکل‌گیری نظام نوین جهانی بر مدار یک قطب معنا کردند.
- بسیاری از متفکران، شکل‌گیری دوران پسامدرن را تحول هویت جهان اجتماعی و برخی آن را تحول درونی در این جهان می‌دانند.
- با شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی و بازارهای مشترک منطقه‌ای، سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌های بین‌المللی به منطقهٔ خاصی محدود نمی‌شود.

۱) د ـ ن ـ د ـ ن
۲) ن ـ ن ـ د ـ د
۳) ن ـ د ـ ن ـ د
۴) د ـ ن ـ ن ـ ن

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس ۱۱ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۸ و ۱۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌های نادرست:

عبارت اول: برخی اندیشمندان موضوع علوم انسانی و علوم اجتماعی را همان امور انسانی و یکسان می‌دانند، ولی روش آن دو را متفاوت می‌دانند. این دسته، روش علوم اجتماعی (جمعیت‌شناسی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی و ...) را همان روش علوم طبیعی یعنی روش تجربی می‌دانند، ولی روش علوم انسانی (برخی رشته‌های دانشگاهی مانند هنر، فلسفهٔ علوم اجتماعی، مطالعات فرهنگی و ...) را روش‌های غیرتجربی می‌دانند.

عبارت دوم: کشورهای غربی در نخستین نظریه‌پردازی‌های خود، فروپاشی بلوک شرق را به شکل‌گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب واحد معنا می‌کردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۶ موارد کدام گزینه به ترتیب با ویژگی‌های مطرح‌شده در عبارات زیر همخوانی بیشتری دارند؟

● دانشگاهی برای بررسی و آموزش روش‌های ارتباطی زنبورها با یکدیگر، کندویی شیشه‌ای با همهٔ ویژگی‌های یک کندوی طبیعی در کلاسی تعبیه کرده است.

● سامانه‌ای الکترونیک را در نظر بگیرید که با دریافت پاسخ هر سؤال، سؤال بعدی و از پیش مشخص را از آزمودنی می‌پرسد. این سامانه توانایی جایگزینی کدام‌یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات را ندارد؟

● رعایت این نکته در طراحی روش‌های ارزیابی سطح زبان خارجی افراد ضروری است که هر فرد با سطح مشخصی از مهارت در نوبت‌های مختلف برگزاری، نمره‌ای تقریباً ثابت دریافت کند.

۱) مشاهدهٔ طبیعی ـ پرسش‌نامه ـ مصاحبه
۲) مشاهدهٔ طبیعی ـ مصاحبه ـ آزمون
۳) مشاهدهٔ آزمایشگاهی ـ مصاحبه ـ آزمون
۴) مشاهدهٔ آزمایشگاهی ـ پرسش‌نامه ـ مصاحبه

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

برخی از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی عبارت‌اند از:

مشاهده
- یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات برای **توصیف** موضوعات مختلف است.
- برای بررسی **رفتار** آدمیان و حیوانات کاربرد دارد.
- به دو شکل ۱) در محیط طبیعی ۲) در محیط آزمایشگاهی صورت می‌گیرد.
- اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت شوند و در آن باید تا جای ممکن از تعصب و پیش‌داوری‌ها به دور بود.

پرسش‌نامه
- برای بررسی اطلاعاتی که به طور مستقیم **نمی‌توان** مشاهده کرد کاربرد دارد.
- برای بررسی رفتار و افکار فرد از خود فرد پرسیده می‌شود.
- باید دقیق و معتبر باشد.
- به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شود.

مصاحبه
- برای موضوعاتی که نمی‌توان مشاهده کرد و یا سؤالات از پیش تعیین‌شده‌ای برای آن در نظر گرفت، کاربرد دارد.
- به صورت گفت‌وگوی دوطرفه انجام می‌شود.
- هدفمند و سازمان‌یافته است.

آزمون
- ابزاری برای **کمّی کردن** ویژگی‌های روان‌شناختی است.
- **ساخت** آن بسیار دشوار است و فرایند پیچیده‌ای را طی می‌کند.
- باید دو **ویژگی** مهم داشته باشد
  - ۱) دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده است.
  - ۲) در دفعات متعدد اجرا باید نمرهٔ یکسان یا تقریباً یکسان بدهد.
- استفاده از آن، چگونگی **اجرا و تفسیر** آن باید در کنار سایر روش‌ها باشد و به دست افراد متخصص انجام شود.
- بیش از هر روشی افراد عادی جامعه ممکن است با استفاده از این ابزار مواجه شده باشند.

روش‌های مبتنی بر علم اعصاب
- با استفاده از فنون مختلف، **عملکرد مغز** مورد مشاهده قرار می‌گیرد.
- برخی از این فنون عبارت‌اند از: ۱) تصویربرداری تشدید مغناطیسی (MRI) ۲) نوار مغزی مغناطیسی (MEG) ۳) تحریک مغناطیسی سراسر جمجمه (TMS)
- در این روش به مطالعهٔ **دقت مکانی و زمانی** مناطق مختلف مغز به هنگام انجام یک فعالیت ذهنی پرداخته می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: مشاهده یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات و توصیف موضوعات مختلف است و با کمک آن می‌توان رفتار حیوان‌ها و انسان‌ها را توصیف کرد. برای مثال، می‌توان با کمک مشاهده، رفتار نوع‌دوستانهٔ حیوانات یا راه‌های ارتباطی آن‌ها با یکدیگر را بررسی کرد. هرگاه شرایط مشاهده در محیط و زیستگاه‌های طبیعی خود حیوانات انجام شود، روش مشاهده طبیعی است و هرگاه شرایطی مشابه در فضاهایی دیگر طراحی و آماده‌سازی شود، روش مشاهده **آزمایشگاهی** است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عبارت دوم: در مصاحبه آزمونگر با شنیدن پاسخ آزمودنی، سؤال بعدی را معین کرده و می‌پرسد و ترتیب و نوع سؤالات تماماً از پیش معین نیست. برای مثال فرض کنید آزمونگر از آزمودنی می‌پرسد: «چند خواهر و برادر داری؟» در صورتی که آزمودنی پاسخ دهد «دو خواهر و برادر»، آزمونگر ممکن است جنسیت و سن و شرایط هر یک از خواهر و برادرها را بپرسد، در حالی که این سؤالات در توالی پاسخ «تک‌فرزند هستم» نمی‌آید. به همین خاطر سامانه‌ای الکترونیک که صرفاً بتواند سؤالات از پیش معین را پیش روی آزمودنی بگذارد، نمی‌تواند جایگزین **مصاحبه** شود.

عبارت سوم: آزمون‌ها می‌بایست در دفعات مختلف برگزاری، نمرهٔ یکسان یا تقریباً یکسانی ارائه دهند؛ یعنی اگر آزمودنی سطح مشخص و ثابتی از مهارت زبان انگلیسی داشته باشد، باید **آزمون‌ها** در دفعات مختلف برگزاری نمرهٔ تقریباً یکسانی از مهارت او را نشان دهند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۷ هر یک از افراد زیر، به ترتیب احتمالاً چندساله‌اند؟

- پس از گیرافتادن توپ، احمد از درخت بالا نمی‌رود، چون احتمال می‌دهد افتادن از آن ارتفاع فاجعه است.
- حسنا با دیدن جلد جذاب کتابی اصرار به خرید آن دارد، اما مادر که آن را پیش‌تر خوانده می‌داند کتاب خوبی نیست.
- سمیرا پس از شنیدن تأثیر مثبت چیدن پازل بر حافظه، بیش از گذشته و با همین هدف از این ابزار سرگرمی استفاده می‌کند.
- وقتی از مهلقا پرسیده می‌شود کار کدام دوستش بد بوده پاسخ می‌دهد، اما در پاسخ به سؤال چرایی نحوهٔ استدلال و قضاوتش، جواب خوبی نمی‌دهد.

۱) ۱۵ساله ـ ۴ساله ـ ۱۶ساله ـ ۹ساله
۲) ۱۳ساله ـ ۶ساله ـ ۹ساله ـ ۴ساله
۳) ۱۱ساله ـ ۸ساله ـ ۱۱ساله ـ ۱۳ساله
۴) ۹ساله ـ ۱۲ساله ـ ۱۸ساله ـ ۱۵ساله

مشاوره ویژگی‌های رشد در دورهٔ کودکی و نوجوانی و مقایسهٔ آن‌ها از سؤالات پرتکرار کنکور سراسری است؛ بنابراین سعی کنید ویژگی‌های مختص هر دوره را به خوبی بشناسید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

مقایسهٔ رشدشناختی در دورهٔ کودکی و نوجوانی

ویژگی‌های رشدشناختی دورهٔ نوجوانی (توضیح و پیامد آن)	ویژگی‌های رشدشناختی معادل آن در دورهٔ کودکی
تفکر فرضی: بهره‌بردن از احتمال‌های مختلف در پیش‌بینی موقعیت‌ها	در کودکی وجود ندارد، چون استدلال آنان برمبنای واقعیت‌های عینی و ملموس بیرونی است.
توجه گزینشی: متمرکزشدن بر اطلاعات مرتبط و سازگارشدن با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر	در کودکی هم وجود دارد، ولی مقدار آن کم‌تر است.
حافظه: توانایی استفاده از مراحل رمزگردانی، نگهداری و بازیابی	در کودکی هم وجود دارد، ولی مقدار آن کم‌تر است.
فراحافظه: فراگیری مهارت چگونگی به حافظه سپردن اطلاعات و تقویت حافظه	در کودکی وجود ندارد.
قدرت نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه	کودکان بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌های خود اشراف ندارند.
افزایش سرعت تفکر و در نتیجه نگه‌داشتن اطلاعات بیشتر در حافظه در یک لحظه (ظرفیت‌سازی حافظه)	کودکان قادر به ظرفیت‌سازی حافظهٔ خود نیستند.
پردازش مفهومی: علاوه بر ویژگی‌های حسی و ظاهری به ویژگی‌های کیفی (مانند فایده‌مندی، ماندگاری و ... یک کالا) هم توجه می‌کنند.	پردازش کودکان ادراکی است و صرفاً به ظاهر و ویژگی‌های حسی (مانند اندازه و شکل ظاهری کالا) توجه می‌کنند.

رشد فزاینده در توانایی‌های شناختی نوجوانان به دلیل عدم پختگی کامل در نحوهٔ به‌کارگیری آن‌ها باعث پیامدهای ناسازگارانه‌ای می‌شود. برخی از این پیامدها به همراه توصیه‌های مناسب در زیر آمده است:

پیامد تغییرات شناختی	توصیه
حساسیت نسبت به انتقاد دیگران	در حضور دیگران از نوجوانان عیب‌جویی نشود.
احساس منحصربه‌فرد بودن اغراق‌آمیز	ویژگی‌های منحصربه‌فرد نوجوانان پذیرفته شود تا در زمان مناسب دیدگاه متعادل‌تری ایجاد شود.
آرمان‌گرایی و عیب‌جویی	نوجوانان نیاز به کمک دارند تا دریابند جوامع و افراد، آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند.
مشکل در تصمیم‌گیری روزمره	به جای نوجوانان تصمیم‌گیری نشود. تصمیم‌گیری کارآمد، الگوی تصمیم‌گیری نوجوانان باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: احمد پیش از وقوع اتفاق‌ها، احتمال‌های ممکن را در نظر می‌گیرد؛ پس به توانایی **تفکر فرضی** رسیده است و به همین خاطر در سنین **نوجوانی**، یعنی ۱۲ تا ۲۰سالگی است (تأیید گزینه‌های (۱) و (۲) و رد گزینه‌های (۳) و (۴)).

عبارت دوم: افراد در **کودکی**، **پردازش ادراکی** دارند؛ یعنی صرفاً بر ویژگی‌های حسی و ظاهری اشیا تمرکز دارند. به همین خاطر حسنا می‌بایست ۱۲ سال یا کم‌تر داشته باشد (تأیید گزینه‌های (۱)، (۲)، (۳) و (۴)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عبارت سوم: افراد در سنین **نوجوانی** به دنبال تقویت حافظهٔ خود هستند یا به عبارتی مهارت **فراحافظه** دارند. به همین خاطر، سمیرا می‌بایست در سنین **نوجوانی**، یعنی ۱۲ تا ۲۰سالگی باشد (تأیید گزینه‌های (۱) و (۴) و رد گزینه‌های (۲) و (۳)).

عبارت چهارم: کودکان برخلاف نوجوانان بر استدلال‌ها و قضاوت‌هایشان اشراف ندارند؛ بنابراین اگرچه می‌توانند براساس نتیجهٔ عمل قضاوت اخلاقی کنند، اما نمی‌توانند برای آن استدلال مناسبی ارائه داده و چرایی قضاوت خود را به درستی شناسایی کنند. به همین خاطر، مه‌لقا در دورهٔ **کودکی** است و کم‌تر از ۱۲ سال سن دارد (رد گزینه‌های (۳) و (۴)). از طرف دیگر، کودک ۴ساله هنوز به رشد درک اخلاقی نرسیده، چون هنوز تصوری از کار خوب و بد ندارد؛ پس نمی‌تواند در مورد درستی یا نادرستی کار دوستش قضاوتی داشته باشد. بنابراین مه‌لقا که توانسته در مورد نادرستی کارهای دوستش نظر دهد، باید در سن بالاتر از ۶سالگی باشد (تأیید گزینهٔ (۱) و رد گزینهٔ (۲)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۸ عبارت‌های زیر به ترتیب نشان‌دهندهٔ کدام تغییرات در حوزهٔ رسش جنسی هستند؟

- افزایش ترشح آندروژن‌ها موجب ضخیم‌ترشدن تارهای صوتی و تغییر تن صدا در پسران می‌شود.
- در مردان، افزایش هورمون تستوسترون باعث رشد و تکامل غدد برون‌ریز دستگاه تناسلی می‌شود.
- افزایش سطح پروژسترون باعث آماده‌شدن غدد تولید شیر در خانم‌ها می‌شود.
- تخمدان‌ها در دختران شروع به آزادسازی تخمک در دوره‌های متناوب می‌کنند.

۱) اولیه ـ ثانویه ـ اولیه ـ ثانویه
۲) اولیه ـ اولیه ـ ثانویه ـ ثانویه
۳) ثانویه ـ اولیه ـ ثانویه ـ اولیه
۴) ثانویه ـ ثانویه ـ اولیه ـ اولیه

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

رشد جسمانی در دورهٔ نوجوانی

- بسیاری از نوجوانان شروع نوجوانی را به دلیل بی‌قوارگی و عدم تناسب در رشد، شروع یک بحران می‌دانند.
- نوجوانی دوره‌ای است که با شدیدترین و گسترده‌ترین تغییرات زیستی (جسمانی) همراه است.
- حوزه‌های اساسی رشد جسمانی، که در این دوره دستخوش تغییر می‌شوند، عبارت‌اند از: قد و وزن، رشد استخوانی و عضلانی، رشد مغز و سیستم عصبی، رشد اندام‌های داخلی و تغییراتی که در هنگام بلوغ روی می‌دهند. برخی از این تغییرات را در جدول زیر مشاهده می‌کنید.

حوزه‌های تغییر	توضیح
وزن و قد	ابتدا وزن و قد نوجوان رشد می‌کند. در حدود **یک سال** بعد از آن ماهیچه‌ها رشد بیشتری می‌کنند.
اندام‌های داخلی	اندازه و ظرفیت شش **سه برابر** می‌شود. اندازهٔ قلب **دو برابر** قبل می‌شود و حجم کلی خون افزایش می‌یابد. در نتیجهٔ این تغییرات، نوجوانان احساس **توانمندی** زیادی می‌کنند.
رشد دستگاه تولیدمثل	**تغییر اساسی** دورهٔ نوجوانی است که با بلوغ جنسی رخ می‌دهد. منظور از بلوغ جنسی مرحله‌ای است که در آن رسش جنسی رخ می‌دهد. برجسته‌ترین تغییرات مربوط به جنس در نوجوانی را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد: ۱) **ویژگی‌های جنسی اولیه**: تغییراتی که بر توانایی تولیدمثل تأثیر می‌گذارند؛ یعنی ویژگی‌هایی که به طور **مستقیم** در تولیدمثل نقش دارند، مانند اسپرم‌سازی، تخمک‌گذاری و رشد دستگاه‌های تناسلی. ۲) **ویژگی‌های جنسی ثانویه**: تغییراتی که جزئی از علائم رشد و **قابل رؤیت** هستند و به طور مستقیم در تولیدمثل نقش ندارند، مانند رویش موی صورت در پسران و رشد سینه‌ها در دختران.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: تغییر در تُن صدا که با افزایش آندروژن‌ها در پسران همراه است، یکی از ویژگی‌های **ثانویهٔ** بلوغ جنسی است. ویژگی‌های ثانویه به تغییرات جسمانی گفته می‌شود که به طور مستقیم با تولیدمثل مرتبط نیستند و فقط علائم ظاهری متناسب با جنسیت فرد را موجب می‌شوند.

عبارت دوم: این تغییر مربوط به ویژگی‌های جنسی **اولیه** است. ویژگی‌های جنسی اولیه شامل تغییراتی هستند که به طور مستقیم به تولیدمثل مرتبط هستند، مانند رشد و تکامل دستگاه تناسلی.

عبارت سوم: رشد سینه‌ها و آماده‌شدن غدد شیردهی برای تغذیهٔ نوزاد به ویژگی‌های **ثانویهٔ** جنسی مربوط می‌شود، زیرا نقش مستقیمی در تولیدمثل نداشته و فقط علامتی از رشد جنسی در دختران است.

عبارت چهارم: فرایند آزادسازی تخمک‌ها مستقیماً به توانایی تولیدمثل مربوط است؛ بنابراین یک تغییر جنسی **اولیه** است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۹ در کدام‌یک از موارد زیر، پدیدهٔ آماده‌سازی بر رفتار فرد تأثیر گذاشته است؟

۱) معلمی که قبل از تدریس مبحث جدید، دانش‌آموزان را با یک داستان جذاب و مرتبط آشنا می‌کند تا انگیزه و فهم بهتری برای ورود به موضوع اصلی داشته باشند.

۲) یک پزشک که سال‌ها تجربهٔ تشخیص بیماری دارد، بلافاصله پس از دیدن علائم بیمار، بیماری او را شناسایی می‌کند.

۳) فردی که پس از دیدن تبلیغات تلویزیونی یک برند، هم‌چنان محصولی خاص را که کیفیت آن را برتر می‌داند خریداری می‌کند.

۴) فرد سالمندی که پس از تماشای یک مستند در رابطه با افراد کهنسال و شنیدن کلماتی مانند «پیر»، «شکستن» و «پوکی استخوان»، ناخودآگاه آهسته‌تر از قبل راه می‌رود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

ما به همهٔ آن‌چه در دامنهٔ توجه ما قرار می‌گیرد، آگاهی کامل نداریم. دو نمونه از موقعیت‌هایی که نشان می‌دهد ما گاهی به محرک‌های پیرامون خود **آگاهی نسبی** داشته و آگاهی‌مان کامل نیست عبارت‌اند از:

۱) زمانی که عمیقاً مشغول انجام کاری (مثلاً مطالعهٔ کتابی) هستیم. در این زمان اگر مادرمان ما را صدا بزند و خواسته‌ای داشته باشد، ممکن است صدای مادرمان را بشنویم، اما نمی‌دانیم چه خواسته‌ای از ما داشته است.

۲) **آماده‌سازی**: زمانی اتفاق می‌افتد که شناخت محرک معینی، تحت تأثیر ارائهٔ پیشین همان محرک یا محرک شبیه آن قرار گیرد. در پدیدهٔ آماده‌سازی، ارائهٔ پیشین محرک، دریافت بعدی را آسان می‌کند. برای مثال:

- تحت تأثیر تبلیغات، اقدام به خرید کالایی کردن
- بهتر یادگرفتن کتابی که از شب قبل آن را بالای سرمان گذاشته‌ایم تا صبح به مطالعهٔ آن بپردازیم.
- نواختن آهنگ و یا صدایی قبل از اعلام خبر اصلی در بیمارستان‌ها، فرودگاه‌ها و اماکن شلوغ

پاسخ خیلی تشریحی

پدیدهٔ آماده‌سازی به تأثیر غیرآگاهانهٔ اطلاعات قبلی بر پردازش و رفتارهای بعدی اشاره دارد. در گزینهٔ (۴)، فرد تحت تأثیر اطلاعات پیشین (کلمات مربوط به پیری)، تغییراتی در رفتار خود ایجاد کرده است که نمونه‌ای از آماده‌سازی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در این مورد، معلم از داستان برای آشنایی بیشتر دانش‌آموزان با موضوع استفاده می‌کند. این عمل به عنوان یک روش تدریس برای ایجاد انگیزه و زمینه‌سازی برای آموزش شناخته می‌شود، نه پدیدهٔ آماده‌سازی.

گزینهٔ (۲): در این مثال، پزشک براساس تجربه و مهارت خود سریعاً بیماری را تشخیص می‌دهد. این یک اثر آموخته‌شده و ناشی از تجربه است، نه پدیدهٔ آماده‌سازی. پدیدهٔ آماده‌سازی به فرایندی اشاره دارد که در آن اطلاعات قبلی بر پردازش اطلاعات جدید تأثیر می‌گذارد، به ویژه وقتی فرد از این تأثیر آگاه نباشد.

گزینهٔ (۳): انتخاب محصول پس از دیدن تبلیغات تلویزیونی به آماده‌سازی مربوط می‌شود، اما در این گزینه فرد آگاهانه به تبلیغ واکنش نشان داده و محصولی را خریداری کرده که قبلاً از آن استفاده کرده و از کیفیت آن راضی بوده است و تحت تأثیر تبلیغات قرار نگرفته است.

گول نخوری

حواستان باشد گول استفاده از کلمهٔ تبلیغات را نخورید! تبلیغات در صورتی بیانگر آماده‌سازی است که فرد تحت تأثیر آن قرار گرفته و ناآگاهانه به خرید آن محصول اقدام کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۰ در هر یک از موقعیت‌های زیر، افراد به ترتیب ممکن است بیشتر دچار کدام‌یک از حالت‌ها شوند؟

- یک جراح مغز در حین عمل، بخش‌های بیشتری از تومور را از بافت مغز جدا می‌کند.
- یک نگهبان امنیتی به مدت طولانی مانیتورهای دوربین مداربسته را نگاه می‌کند.
- یک مأمور فرودگاه که در حال بررسی چمدان‌های مسافران است.

۱) رد درست ـ کاهش کارایی گوش‌به‌زنگی ـ کاهش هشدار کاذب به دلیل اهمیت تکلیف

۲) هشدار کاذب ـ افزایش احتمال از دست دادن محرک هدف ـ افزایش احتمال از دست دادن محرک در اوقات شلوغی فرودگاه

۳) هشدار کاذب ـ افزایش احتمال اصابت ـ کاهش توجه مستمر به دلیل دشواری تکلیف

۴) رد درست ـ کاهش بروز هشدار کاذب ـ افزایش کارایی فرد در جست‌وجو در صورت وجود ویژگی منحصربه‌فرد محرک هدف

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

کارکردهای توجه: توجه کارکردهای مختلفی دارد که در زیر به سه مورد آن اشاره شده است.

۱) ردیابی درست علامت	در هر موقعیت توجه، دو نوع علامت وجود دارد: علامت هدف (که باید انتخاب شود) و علائم انحرافی که باعث حواس‌پرتی می‌شوند. در هر موقعیت ردیابی علامت، چهار حالت اتفاق می‌افتد که دو ردیابی درست و دو ردیابی نادرست هستند: ردیابی درست: ۱) **اصابت**: زمانی که محرک هدف وجود دارد و فرد آن را ردیابی می‌کند. ردیابی درست: ۲) **رد درست**: زمانی که محرک هدف وجود ندارد و فرد آن را ردیابی نمی‌کند. ردیابی نادرست: ۳) **هشدار کاذب**: زمانی که محرک هدف وجود ندارد و فرد آن را ردیابی می‌کند. ردیابی نادرست: ۴) **از دست دادن محرک**: زمانی که محرک هدف وجود دارد و فرد آن را ردیابی نمی‌کند. **نکته**: این‌که از دست دادن را فدای هشدار کاذب کنیم یا برعکس به اهمیت تکلیف بستگی دارد؛ یعنی تکالیف مهم‌تر با هشدار کاذب بیشتری همراه هستند.
۲) گوش‌به‌زنگی	به توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دورهٔ زمانی طولانی گفته می‌شود. مهم‌ترین عامل گزارش‌نکردن محرک هدف در گوش‌به‌زنگی **خستگی** است. در گوش‌به‌زنگی زمان دقیق ارائهٔ محرک مشخص نیست.
۳) جست‌وجو	به توانایی یافتن یک محرک مکانی در زمینه یا بافت مکانی گفته می‌شود. پیداکردن محرک هدف در جست‌وجو، تابع **تعداد عوامل انحرافی و ویژگی‌های منحصربه‌فرد** آن هدف است. در جست‌وجو، مکان دقیق محرک مشخص نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: زمانی که جراح قسمت‌هایی از بافت مغز را برمی‌دارد که جزء تومور نیست، در واقع محرکی غیر از محرک هدف را جدا کرده است؛ بنابراین دچار **هشدار کاذب** شده است (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳)). توجه داشته باشید که جراح به دلیل اهمیت موضوع و خطر باقی‌ماندن بخشی از تومور ترجیح داده که دچار هشدار کاذب شود. (رد گزینه‌های (۱) و (۴)).

عبارت دوم: زمانی که نگهبان به مانیتور نگاه می‌کند، کارکرد «گوش‌به‌زنگی» مطرح است، چون زمان ارائهٔ محرک مشخص نیست. از طرف دیگر، کارکرد گوش‌به‌زنگی با طولانی‌شدن و خستگی آسیب می‌بیند و فرد به تدریج کارایی خود را از دست می‌دهد. در نتیجه **احتمال از دست دادن محرک** زمانی که محرک هدف وجود دارد **افزایش می‌یابد** (تأیید گزینه‌های (۱) و (۲)) و همچنین احتمال اصابت یا اعلام محرک هدفی که وجود دارد کاهش می‌یابد (رد گزینهٔ (۳))، ولی نمی‌توانیم بگوییم لزوماً احتمال هشدار کاذب کاهش می‌یابد، زیرا وقتی کارکرد فرد آسیب می‌بیند، احتمال هر نوع خطایی افزایش می‌یابد (رد گزینهٔ (۴)).

عبارت سوم: بررسی چمدان‌های مسافران و جلوگیری از ورود اشیای ممنوعه به داخل کابین هواپیما تکلیف پراهمیتی است؛ بنابراین احتمال بروز هشدار کاذب توسط مأمور امنیتی فرودگاه بیشتر است (رد گزینهٔ (۱)). همچنین بررسی چمدان‌ها به منظور یافتن محرک هدف به کارکرد جست‌وجو مربوط می‌شود و اگر تعداد عوامل انحرافی افزایش یابد، کارکرد جست‌وجو را مشکل‌تر می‌کند و **احتمال از دست دادن محرک** هدف **بیشتر** می‌شود (تأیید گزینهٔ (۲)). همچنین اگر محرک هدف دارای ویژگی منحصربه‌فردی باشد، احتمال پیداکردن آن در فرد افزایش می‌یابد (تأیید گزینهٔ (۴))، ولی نمی‌توانیم بگوییم که تکلیف برای مأمور دوره‌دیدهٔ امنیتی دشوار است و توجه مستمر را کاهش می‌دهد (رد گزینهٔ (۳)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۱ **بازی پانتومیم را در نظر بگیرید. در این بازی فردی می‌بایست بدون صحبت‌کردن، کلمهٔ مشخص‌شده توسط تیم حریف را بازی کند تا هم‌تیمی‌هایش بتوانند کلمه را حدس بزنند. در رابطه با این بازی، کدام گزینه درست است؟**

۱) هر یک از حدس‌های نزدیک به واژهٔ درست تیم حدس‌زننده در حکم رمزهایی بهتر برای به‌خاطرسپاری اطلاعات یا همان رمزگردانی است.

۲) هر چه‌قدر زمان بگذرد و تیم حدس‌زننده نتواند واژه را پیدا کند، به دلیل عامل گذشت زمان، حدس درست کلمه دشوارتر خواهد شد.

۳) اگر بازیکنان تیم حریف واژه‌های نامربوطی را در حین بازی تکرار کنند، پیداکردن واژهٔ درست به دلیل تداخل اطلاعات دشوار می‌شود.

۴) بسیاری از کلمات انتخاب‌شده به دلیل عدم رمزگردانی فرد بازی‌کننده به خوبی اجرا نشده و گروه حدس‌زننده نمی‌توانند آن‌ها را پیدا کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **نادرست؛** هر چه‌قدر تیم حدس‌زننده کلماتی را برای رسیدن به مفهوم بیان کنند که نزدیک به کلمهٔ مد نظر باشد، در واقع به نشانه‌های بازیابی بهتر و بیشتری برای بازیابی آن کلمه رسیده‌اند. توجه داشته باشید رمزگردانی مرحلهٔ به خاطر سپردن اطلاعات است نه بازیابی آن‌ها.

گزینهٔ (۲): **نادرست؛** گذشت زمان عاملی از عوامل فراموشی است که بیان می‌کند هر چه‌قدر فاصلهٔ زمانی رمزگردانی و بازیابی اطلاعات بیشتر باشد، فرایند بازیابی دشوارتر شده و اطلاعات بیشتری فراموش می‌شوند. بازی پانتومیم در طی مدت چند دقیقه انجام می‌شود و اطلاعات در همان حیطه مطرح و تکرار می‌شوند. پس شامل اثر گذشت زمان نمی‌شود، خصوصاً که با گذشت زمان، تیم حدس‌زننده نشانه‌های بیشتری دارند و به همین خاطر معمولاً به بازیابی پاسخ درست نزدیک‌ترند.

گزینهٔ (۳): **درست؛** زمانی که اطلاعات مختلف، به طور هم‌زمان و یا با فواصل کم به خاطر سپرده شوند، فرایندهای رمزگردانی و بازیابی دشوارتر خواهند بود. با بیان واژه‌های نامربوط در حین بازی‌کردن و حدس‌زدن تیم مقابل، به دلیل تداخل اطلاعات (قاطی‌شدن مفاهیم در ذهن)، بازیابی (حدس کلمهٔ مد نظر) دشوارتر خواهد بود.

گزینهٔ (۴): **نادرست؛** «عدم رمزگردانی» عاملی از عوامل فراموشی است که بیان می‌کند بسیاری از اطلاعات اصلاً رمزگردانی نمی‌شوند که بخواهند بازیابی شوند، در حالی که در بازی پانتومیم، فرد اجراکننده کلمه را رمزگردانی می‌کند، اما معلوم نیست بتواند آن کلمه را به خوبی اجرا کرده و به هم‌تیمی‌های خود منتقل کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۲ کدام‌یک از افراد زیر گام‌های بیشتری را از روش پس‌خبا اجرا کرده‌اند؟

۱) رضا براساس تجربهٔ دانش‌آموزی خود باور دارد بهترین سبک درس‌خواندن برای او حل تمرین است. به همین خاطر متن درس را روخوانی می‌کند و بعد با مراجعه به کتاب‌های کمک‌درسی، حجم زیادی از تمرین‌های تشریحی و تستی را حل می‌کند تا مطلب درسی در خلال این فرایند برای او جا افتاده و نهادینه شود.

۲) مهگل پیش از شروع مطالعه، زمان معقولی را برای انتخاب منبع درست مطالعاتی می‌گذارد و با شناسایی منابع مناسب، آن‌ها را مطالعه می‌کند. یعنی اول متن کتاب درسی را با دقت و کلمه به کلمه خوانده و به خاطر می‌سپارد، بعد به سراغ کتاب کمک‌آموزشی تشریحی خود رفته و تمرین حل می‌کند. سپس درس‌نامهٔ کتاب تستی خود را خوانده و بعد تست می‌زند.

۳) عماد عادت دارد پیش از کلاس درس، یک دور متن کتاب را روخوانی کند تا با آمادگی به کلاس درس برسد و در طی کلاس درس با خوب گوش‌دادن به معلم و پرسیدن سؤال‌های به‌جا و دقیق یادگیری عمیقی داشته باشد. هم‌چنین بعد از تمام‌شدن کلاس‌های درسی در همان روز، متن درس را دقیق می‌خواند و تمرین‌هایی که دبیر به عنوان تکلیف داده را حل می‌کند.

۴) نگار قبل از آن‌که متن درس را بخواند، به سراغ خلاصهٔ مطالب انتهای فصل می‌رود و مطالعهٔ خود را با خواندن سؤالات کلیدی اول هر فصل شروع کرده و سپس به خواندن متن درس می‌پردازد. نگار عادت دارد بعد از مطالعه، پاسخ سؤالات کلیدی اول فصل را بنویسد و با جست‌وجو در اینترنت، نمونه سؤال‌هایی از آن درس پیدا کرده و به آن‌ها پاسخ دهد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

پیش‌خوانی	مطالب هر فصل را پیش‌خوانی کنید تا برداشت کلی داشته باشید.
سؤال‌کردن	سعی کنید در مورد متن چند سؤال کلیدی داشته باشید.
خواندن	مطالب را به دقت بخوانید تا بتوانید به پرسش‌ها پاسخ دهید.
به خود پس‌دادن	جواب‌ها را بیان کنید و در صورت لزوم دوباره متن را بخوانید.
آزمون	به صورت منظم یادآوری اطلاعات را آزمایش کنید.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): رضا با روخوانی از متن کتاب، مرحلهٔ اول پس‌خبا یعنی پیش‌خوانی را انجام داده و با حل تمرین به نوعی مرحلهٔ پنجم یعنی آزمون‌دادن را طی کرده است. به همین خاطر، رضا دو گام از گام‌های روش پس‌خبا را استفاده کرده است.

گزینهٔ (۲): مهگل هر یک از گام‌های خواندن و آزمون‌دادن را دو مرتبه طی کرده است؛ یعنی یک بار مطالعه و آزمون تشریحی و یک بار مطالعه و آزمون تستی را در فرایند مطالعهٔ خود داشته است و با وجود تکرار مراحل، مهگل تنها دو گام از گام‌های روش پس‌خبا را استفاده کرده است.

گزینهٔ (۳): عماد پیش‌خوانی داشته، زیرا پیش از کلاس درس مطالب را یک دور روخوانی می‌کند. هم‌چنین چه با گوش‌دادن در کلاس درس و چه با مطالعهٔ متن درس در خانه، دو مرتبه مرحلهٔ خواندن را انجام داده است. در نهایت عماد با حل تمرین توانسته مرحلهٔ پنجم روش پس‌خبا، یعنی مرحلهٔ آزمون‌دادن را هم در برنامهٔ مطالعاتی خود داشته باشد. توجه کنید هر «سؤال‌پرسیدنی» مرحلهٔ دوم روش پس‌خبا نیست و منظور از سؤال‌پرسیدن در این روش داشتن سؤالات کلیدی در مرحلهٔ پیش‌خوانی و گشتن به دنبال پاسخ آن‌ها در مرحلهٔ خواندن است. ایجاد سؤال و ابهام در مرحلهٔ خواندن مصداق سؤال‌پرسیدن در مرحلهٔ دوم روش پس‌خبا نیست. با این توضیحات، عماد سه گام از گام‌های فن پس‌خبا را اجرا کرده است.

گزینهٔ (۴): نگار با خواندن خلاصهٔ فصل پیش‌خوانی داشته و با مرور سؤالات کلیدی ابتدای فصل، مرحلهٔ سؤال‌کردن را محقق کرده است. او متن درس را خوب می‌خواند؛ یعنی مرحلهٔ سوم پس‌خبا را انجام می‌دهد و با پاسخ‌دادن به سؤالات کلیدی ابتدای فصل، مرحلهٔ چهارم را در فرایند یادگیری خود داشته است. در نهایت مرحلهٔ آزمون‌دادن را نیز با پیداکردن سؤالات در بستر اینترنت محقق کرده است. با این توضیحات نگار هر پنج گام روش پس‌خبا را طی کرده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۳ فردی را در نظر بگیرید که مشغول آشپزی است و اقدامات زیر را انجام می‌دهد. در طی این اقدامات، هر یک از عبارات مشخص‌شده به ترتیب به کدام‌یک از مراحل حل مسئله مربوط می‌شود؟

«با قاشقی مزهٔ غذای در حال پخت را می‌چشد تا متوجه ادویه‌های مورد نیاز غذا شود. پس از چشیدن غذا، مقداری نمک به آن اضافه می‌کند. بعد از اضافه‌کردن، غذا را مجدد می‌چشد و مزهٔ غذا را با قبل از اضافه‌کردن نمک مقایسه می‌کند، اما متوجه می‌شود دیگر مسئلهٔ غذا نه نمک که ترشی آن است؛ پس مقداری آبلیمو به قابلمه اضافه می‌کند.»

۱) تشخیص مسئله ـ انتخاب راه‌حل جایگزین
۲) ارزیابی راه‌حل ـ بازبینی و اصلاح راه‌حل
۳) تشخیص مسئله ـ بازبینی و اصلاح راه‌حل
۴) ارزیابی راه‌حل ـ انتخاب راه‌حل جایگزین

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

حل مسئله دارای پنج مرحله است.

مراحل حل مسئله	توضیح
۱) تشخیص مسئله	قبل از حل مسئله باید خود مسئله مشخص شود. تشخیص مسئله اولین گام حل آن است. تشخیص مسئله با احساس مبهم از مسئله متفاوت است، زیرا تصور مبهم از یک مسئله به راه‌حل‌های منطقی نمی‌انجامد. در تشخیص مسئله بهتر است دیگران نقش راهنما داشته باشند و فرد، خود آن را شناسایی کند. مشخص‌کردن بسیاری از مسائلی که در زندگی روزمره وجود دارد چندان آسان نیست.
۲) به‌کارگیری راه‌حل مناسب	در این مرحله فرد متناسب با مشکل، راهکاری که فکر می‌کند مناسب است را ارائه می‌دهد. یکی از راه‌های برطرف‌کردن مشکل درسی، مطالعهٔ خُردخُرد و راه دیگر نیز تمرین مکرر است.
۳) ارزیابی راه‌حل	باید راه‌حل به‌کارگرفته‌شده را ارزیابی کرد؛ این کار باعث می‌شود **ملاک روشنی** برای فهم موقعیت داشته باشیم. در این مرحله باید موقعیت قبل از به‌کارگیری راه‌حل را با شرایط بعد از به‌کارگیری راه‌حل با هم مقایسه کنیم.
۴) بازبینی و اصلاح راه‌حل	افرادی که مسائل را به خوبی حل می‌کنند، دوست دارند روش‌های قبلی را بهبود بخشند و یا اصلاح کنند. در این مرحله فرد علاوه بر راه‌حلی که در مرحلهٔ دوم به کار گرفته است، راه‌حل دیگری برای بهبود شرایط و تسریع در رسیدن به هدف مورد نظر به کار می‌گیرد.
۵) انتخاب راه‌حل‌های جایگزین	اگر راه‌حل به‌کارگرفته‌شده در مرحلهٔ دوم مناسب و نتیجه‌بخش نبود، فرد باید به راه‌حل‌های جایگزین فکر کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مرحلهٔ (۱): فرد در مواجهه با مسئله ابتدا می‌بایست مسئله را خوب تشخیص دهد، مانند آشپزی که با چشیدن غذا کم و کسر آن را تشخیص می‌دهد.

مرحلهٔ (۲): فرد در مرحلهٔ به‌کارگیری راه‌حل مناسب یا اجرا، راه‌حلی را برای برطرف‌کردن مسئله عملی می‌کند، مانند آشپزی که پس از مزه‌کردن غذا به آن نمک اضافه می‌کند.

مرحلهٔ (۳): فرد در مرحلهٔ ارزیابی راه‌حل، شرایط مسئله را پس از اجرای راه‌حل ارزیابی می‌کند و شرایط را قبل و بعد از به کار بستن راه‌حل مقایسه می‌کند، مانند آشپزی که میزان نمک غذا و شوری یا بی‌نمکی آن را پس از اضافه‌کردن نمک با قبل از آن مقایسه می‌کند.

مرحلهٔ (۴): فرد در مرحلهٔ بازبینی و اصلاح راه‌حل، راه‌حل اجراشده در مرحلهٔ دوم را پس از تشخیص مؤثربودن در مرحلهٔ سوم، جرح و تعدیل یا تشدید کرده و روش‌های اجرایی خود را بهبود می‌بخشد. مثل این آشپز که با مقایسهٔ مزهٔ غذا پس از اضافه‌کردن نمک به این نتیجه رسیده که مسئلهٔ غذا نمک نیست و مقدار نمک آن مناسب است و چیزی که باید در این مرحله اصلاح شود ترشی غذاست و راه‌حل خود را از طریق اضافه‌کردن آبلیمو بهبود بخشیده است.

مرحلهٔ (۵): در مرحلهٔ انتخاب راه‌حل‌های جایگزین، فرد با ادراک این‌که راه‌حل استفاده‌شده مثمرثمر نبوده، راه‌حل دیگری را اجرا می‌کند. در مورد این آشپز، چون استفاده از نمک در غذا ضرورت داشته و به مزهٔ خوب آن کمک کرده است، نمی‌توانیم بگوییم که باید به راه‌حل جایگزین فکر کند، چون راه‌حل جایگزین در صورتی کاربرد دارد که راه‌حل به‌کارگرفتهٔ قبلی هیچ کاربردی نداشته باشد و از ابتدا انتخاب نادرستی بوده باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

نکته

توجه داشته باشید زمانی که مسئله را تشخیص داده (مرحلهٔ اول) و راه‌حلی را به کار می‌گیریم (مرحلهٔ دوم) و سپس میزان نتیجه‌بخشی راه‌حل خود را ارزیابی می‌کنیم (مرحلهٔ سوم)، اگر راه‌حل به‌کارگرفته‌شده نتیجه‌بخش بوده و تا حدی ما را به حل مسئله کمک کرده باشد، برای بهبود آن و نتیجهٔ بهتر وارد مرحلهٔ چهارم می‌شویم و راه‌حل به‌کارگرفته‌شده را با اضافه‌کردن راه‌حل دیگر بهبود می‌بخشیم تا به نتیجهٔ مطلوب نهایی نزدیک‌تر شویم، ولی اگر راه‌حل به‌کارگرفته‌شده نتیجه نداده باشد و ما متوجه شویم که راه‌حل ما مناسب نبوده است، باید به راه‌حل‌های جایگزین (مرحلهٔ پنجم) فکر کنیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۴ کدام گزینه به ترتیب در ارتباط با دو عبارت زیر درست است؟

● **دستیابی به اصول و قوانین قابل استفاده در حل مسائل زندگی روزمره می‌تواند از طریق حل تمرین‌های مختلف آموزشی حاصل گردد.**

● **در بازی شطرنج می‌توانیم مهرهٔ سرباز را به خانهٔ آخر رسانده و آن را به وزیر تبدیل کنیم، اما ممکن است توسط کمین مهرهٔ حریف، به سرعت مهرهٔ واردشده را از دست بدهیم.**

۱) تجربهٔ گذشته بر توانایی ما در حل مسئله تأثیر می‌گذارد. ـ پیچیده‌بودن آن، اقدامات در دسترس را محدود و نامعلوم می‌کند.

۲) نظام تعلیم و تربیت در تلاش برای رسیدن به راه‌حل مسائل خاص است. ـ تعداد قوانین و ساختارمندنبودن این بازی، پیش‌بینی بازی حریف را سخت می‌کند.

۳) وجود راهبردهای در دسترس امکان دستیابی به هدف را فراهم می‌کند. ـ قابل تعریف‌نبودن این مسئله به دلیل علت‌های مختلف برد و باخت است.

۴) از نتایج تعمیم‌پذیری یک مسئله است. ـ با اجرای راهبردهای استاندارد می‌توان رسیدن به هدف یعنی کیش و مات کردن حریف را تضمین کرد.

مشاوره مدیریت زمان یکی از مهم‌ترین توانمندی‌هایی است که شما باید به آن دست یابید. برای این کار می‌توانید در سؤالات چندقسمتی از قسمت‌های ساده‌تر که به آن تسلط بیشتری دارید شروع کرده و با حذف گزینه‌های غیرمرتبط، در زمان کم‌تری به پاسخ درست برسید.

برای مثال، در این سؤال با دانستن این نکته که بازی شطرنج از مسائل خوب تعریف‌شده است و با بررسی ویژگی‌های مسائل خوب تعریف‌شده در گزینه‌ها، خیلی سریع به پاسخ سؤال می‌رسید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

هدف از تمرین‌های مختلف آموزشی عبارت است از:

۱) دستیابی به راه‌حل مسئلهٔ خاص

۲) دستیابی به اصول و قوانین قابل تعمیم به موقعیت‌های دیگر

انواع مسئله: براساس شاخص‌های زیر می‌توان مسائل را به دو نوع «خوب تعریف‌شده» و یا «خوب تعریف‌نشده» تقسیم کرد:

۱) شناسایی موقعیت اولیه

۲) فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس

۳) تعریف دقیق هدف

۴) امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف

نکته «خوب تعریف‌نشده» به معنای **پیچیده‌بودن** و دشواری حل یک مسئله است. مسئله‌های پیچیده از آن‌جایی که **علل متعددی** دارند، به راحتی قابل تعریف نیستند.

نکته مسئله‌هایی که در علوم انسانی با آن‌ها مواجه می‌شویم **عمدتاً** از نوع «خوب تعریف‌نشده» هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یکی از هدف‌های مهم نظام تعلیم و تربیت، پرورش افرادی است که بتوانند بر مسائل و مشکلات خود در زندگی روزمره غلبه کنند. هدف از تمرین‌های مختلف آموزشی فقط دستیابی به راه‌حل آن مسئلهٔ خاص نیست، بلکه هدف آن است که در اثر حل مسئله، به اصول و قوانینی دست یابیم که در موقعیت‌های دیگر هم قابل استفاده باشد؛ بنابراین در ارتباط با عبارت اول، قسمت اول گزینه‌های (۱) و (۴) درست هستند. توجه داشته باشید که تمامی مسائل زندگی روزمره لزوماً خوب تعریف‌شده نیستند که راهبردهای در دسترس داشته باشند (رد گزینهٔ (۳)).

بازی شطرنج یک مسئلهٔ خوب تعریف‌شده است. در مسائل خوب تعریف‌شده، اگر از فهرست اقدامات و راهبردهای مشخص و استاندارد استفاده کنیم، می‌توانیم به هدف مورد نظر (کیش و مات کردن حریف) برسیم؛ بنابراین در ارتباط با عبارت دوم فقط گزینهٔ (۴) درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قسمت اول جمله درست است، ولی قسمت دوم نادرست است، زیرا بازی شطرنج که در عبارت دوم مطرح شده، مطابق متن کتاب درسی یک مسئلهٔ خوب تعریف‌شده است؛ بنابراین اقدامات در دسترس، مبهم و نامعلوم نبوده و اقدامات احتمالی کاملاً مشخص هستند.

گزینهٔ (۲): قسمت اول گزینه نادرست است، چون اولین هدف آموزش و پرورش را مطرح کرده است، در حالی که عبارت مطرح‌شده در صورت سؤال به هدف دیگر نظام آموزش و پرورش که تعمیم‌پذیری یادگیری حاصل از حل مسئله است اشاره دارد. قسمت دوم گزینه هم نادرست است، چون اگرچه مسئلهٔ بازی شطرنج قدری پیچیده است، اما موقعیت اولیه و اقدامات احتمالی آن مشخص است و قوانین کاملاً استانداردی دارد و پیش‌بینی اقدامات احتمالی ممکن است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۳): قسمت اول به مسائل خوب تعریف‌شده مربوط می‌شود، در حالی که در عبارت اول نوع مسئله مشخص نشده و می‌تواند هم خوب تعریف‌شده باشد و هم خوب تعریف‌نشده؛ پس نادرست است. قسمت دوم هم نادرست است، چون عبارت دوم یک مسئلهٔ خوب تعریف‌شده بوده و هدف آن قابل تعریف است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۵ درستی یا نادرستی عبارات زیر را به ترتیب مشخص کنید.

الف) از نظر امام علی (ع)، لازمهٔ تصمیم‌گیری مشورت‌کردن با دیگران است.

ب) با در نظر گرفتن تعداد اولویت‌ها و افراد تصمیم‌گیرنده، ۶ نوع تصمیم‌گیری وجود دارد.

ج) تصمیم‌گیری برای انتخاب شغل با تصمیم‌گیری برای انتخاب رئیس‌جمهور از نظر «نوع» یکسان هستند.

د) گاهی در تصمیمی که فقط دو اولویت وجود دارد، تصمیم‌گیری می‌تواند دشوار باشد.

۱) درست ـ نادرست ـ نادرست ـ درست

۲) نادرست ـ درست ـ درست ـ نادرست

۳) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ درست

۴) درست ـ نادرست ـ نادرست ـ نادرست

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

انواع تصمیم‌گیری: براساس **نوع تصمیم**، می‌توان تصمیم‌گیری را به چهار نوع ساده ـ پیچیده و مهم ـ معمولی تقسیم کرد.

میزان اهمیت / تعداد اولویت	ساده	پیچیده
اهمیت بالا یا مهم	مهم ساده	مهم پیچیده
معمولی	معمولی ساده	معمولی پیچیده

توجه: براساس تعداد افراد تصمیم‌گیرنده، تصمیم‌گیری به دو نوع فردی و گروهی نیز تقسیم می‌شود. انتخاب یک رشتهٔ تحصیلی یک تصمیم فردی است، اما انتخاب رئیس‌جمهور از بین نامزدهای مختلف یک تصمیم گروهی است؛ در حالی که هر دوی این تصمیم‌ها از نظر **نوع تصمیم**، مهم و پیچیده هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) **نادرست؛** امام علی (ع) در کلامی می‌فرماید: «چون به یقین رسیدید، اقدام به تصمیم‌گیری کنید.» یعنی شرط تصمیم‌گیری را رسیدن به یقین می‌دانند نه مشورت‌کردن.

ب) **نادرست؛** براساس تعداد اولویت‌ها، تصمیم‌گیری‌ها به دو نوع ساده و پیچیده تقسیم می‌شوند. هم‌چنین براساس تعداد افراد مشارکت‌کننده در تصمیم‌گیری، تصمیمات به دو نوع فردی و گروهی تقسیم می‌شوند؛ بنابراین چهار نوع تصمیم‌گیری در این حالت وجود خواهد داشت.

ج) **درست؛** تصمیم‌گیری براساس نوع تصمیم به چهار نوع مهم ساده، مهم پیچیده، معمولی ساده و معمولی پیچیده تقسیم می‌شود. تصمیم‌گیری برای انتخاب شغل و تصمیم‌گیری برای انتخاب ریاست‌جمهوری هر دو تصمیم‌گیری مهم و پیچیده‌ای هستند؛ پس از نظر نوع تصمیم مانند هم بوده و یکسان هستند، ولی از نظر تعداد افراد تصمیم‌گیرنده با هم متفاوت‌اند. تصمیم‌گیری برای شغل تصمیم‌گیری فردی و برای انتخاب رئیس‌جمهور تصمیم‌گیری گروهی است.

د) **درست؛** گاهی ممکن است تعداد انتخاب یا اولویت‌ها کم بوده و فقط با دو اولویت مواجه باشیم، ولی از آن‌جایی که موضوع تصمیم‌گیری مهم و دارای جنبه‌های متعددی است، تصمیم‌گیری دشوار باشد، مانند جراحی که برای درمان بیماری که کهولت سن دارد بین دو روش درمانی مردد است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۶ نوع تعارض در کدام‌یک از گزینه‌های زیر متفاوت است؟

۱) سارا به شدت به بازی‌های معمایی مانند اتاق فرار علاقه دارد، اما از حضور در فضاهای بسته و تاریک می‌ترسد.

۲) نگین به فعالیت‌های هنری مانند نقاشی علاقه دارد، اما نمی‌خواهد با تهیهٔ وسایل آن هزینه‌های زیادی به خانوادهٔ خود تحمیل کند.

۳) مسعود تمایلی به ادامهٔ تحصیل و شرکت در کنکور کارشناسی ارشد ندارد، اما اگر در این آزمون شرکت نکند، باید به خدمت سربازی برود.

۴) علی می‌خواهد با فریادزدن خشم خود را تخلیه کند، اما نگران است اطرافیان او را قضاوت و یا طرد کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

پیامدهای ناتوانی در تصمیم‌گیری: وقتی در موقعیتی باشیم که حتماً باید تصمیم بگیریم ولی قادر به تصمیم‌گیری نباشیم، حالت ناخوشایندی را تجربه می‌کنیم که «تعارض» نام دارد.

تعارض انواع مختلفی دارد:

انواع تعارض	موقعیت
گرایش ـ گرایش	زمانی که فرد بین دو امر خواستنی فقط باید یکی را انتخاب کند.
گرایش ـ اجتناب	زمانی که فرد باید انتخابی کند که هم جنبهٔ خوشایند و هم جنبهٔ ناخوشایند دارد.
اجتناب ـ اجتناب	زمانی که فرد بین دو امر نامطلوب مجبور است یکی را انتخاب کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴)، با تعارض «گرایش ـ اجتناب» روبه‌رو هستیم، چون در همهٔ آن‌ها با یک موقعیت روبه‌رو هستیم که هم جنبهٔ خوشایند و هم جنبهٔ ناخوشایند دارند، اما تعارض موجود در گزینهٔ (۳) تعارض **اجتناب ـ اجتناب** است؛ یعنی هم ادامهٔ تحصیل برای مسعود ناخوشایند است و هم رفتن به خدمت سربازی.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۷ **حامد در آزمون ریاضی نمرهٔ پایینی گرفته است. او با خود فکر می‌کند که ریاضی به هیچ عنوان درس مناسب او نیست و توانایی یادگیری آن را ندارد؛ در نتیجه حامد تصمیم می‌گیرد دیگر برای این درس تلاش نکند. کدام‌یک از گزینه‌های زیر به درستی بیانگر نوع اِسناد حامد و تأثیر آن در شکل‌گیری رفتارهای اوست؟**

۱) حامد نتیجه را به یک عامل درونی، پایدار و قابل کنترل نسبت داده است که این نوع اِسناد معمولاً هنگام شکست به ایجاد انگیزه برای جبران شکست می‌انجامد.

۲) حامد نتیجه را به یک عامل بیرونی، ناپایدار و غیر قابل کنترل نسبت داده است که احتمال شکل‌گیری درماندگی آموخته‌شده را افزایش می‌دهد.

۳) حامد نتیجه را به یک عامل درونی، پایدار و غیر قابل کنترل نسبت داده است که این نوع اِسناد در درماندگی آموخته‌شده رایج است.

۴) حامد نتیجه را به یک عامل درونی، پایدار و قابل کنترل نسبت داده است که این نوع اِسناد معمولاً هنگام شکست به یأس و دلسردی برای شرکت در آزمون‌های بعدی می‌انجامد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

درس Box **اِسناد**: به معنای نسبت‌دادن موفقیت و یا شکست خود به دلایل زیربنایی آن است.

در اِسناد به سه عامل توجه می‌شود:

۱) درونی / بیرونی	اگر فرد علت موفقیت یا شکست را خودش بداند و به ویژگی‌های خودش نسبت دهد، اِسناد او درونی است و اگر علت موفقیت یا شکست را عواملی غیر از خودش بداند، اِسناد او بیرونی است.
۲) قابل کنترل / غیر قابل کنترل	اگر فرد علت موفقیت یا شکست را به عواملی نسبت دهد که خارج از اختیارات اوست و نمی‌تواند در آن دخل و تصرفی داشته باشد، اِسناد او غیر قابل کنترل و اگر به عواملی نسبت دهد که تحت کنترل و در اختیار اوست، اِسناد او قابل کنترل است.
۳) پایدار / ناپایدار	اگر فرد علت موفقیت یا شکست خود را به عواملی نسبت دهد که دائمی است و نمی‌توان در آن تغییری ایجاد کرد، اِسناد او پایدار و اگر به عواملی نسبت دهد که گذرا و مقطعی است و می‌تواند آن را تغییر دهد، اِسناد او ناپایدار است.

نکته برای موفقیت در هر کاری فرد باید به عواملی توجه کند که ۱) در **کنترل** فرد باشد؛ ۲) به عوامل **ناپایدار** مربوط باشد؛ ۳) به عوامل **درونی** مانند تلاش نسبت داشته باشد.

نکته وقتی یادگیرندگان، شکست را به چیزی نسبت می‌دهند که **نمی‌توانند آن را کنترل کنند** (مانند توانایی پایین یا دشواری تکلیف)، **انگیزهٔ بسیار کمی** برای جبران آن خواهند داشت.

نکته کسانی که شکست را به عوامل **پایدار**، مانند استعداد و دشواری تکلیف نسبت می‌دهند، **دچار یأس و دلسردی** برای شرکت در مسابقات بعدی می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی حامد علت شکست خود را عدم توانایی در یادگیری ریاضی و نداشتن استعداد در این زمینه می‌داند. پس آن را به عامل **درونی، پایدار و غیر قابل کنترل** نسبت داده است. این نوع اِسناد، به دلیل احساس عدم توانایی در تغییر وضعیت، در افراد با درماندگی آموخته‌شده رایج است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اِسناد حامد، اسناد غیر قابل کنترل است؛ پس قسمت اول گزینه نادرست است. ضمناً اِسناد پایدار هنگام شکست، انگیزهٔ جبران ایجاد نمی‌کند.

گزینهٔ (۲): اِسناد حامد درونی و پایدار است. ضمناً در درماندگی آموخته‌شده، اِسناد به عوامل پایدار و غیر قابل کنترل بیشتر دیده می‌شود و احتمال بروز درماندگی آموخته‌شده را افزایش می‌دهد.

گزینهٔ (۴): اِسناد حامد غیر قابل کنترل است؛ پس قسمت اول گزینه نادرست است. ضمناً اسناد غیر قابل کنترل و پایدار در هنگام شکست باعث احساس یأس و دلسردی می‌شود نه اسناد قابل کنترل.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۸ عامل مؤثر بر هر یک از رفتارهای زیر به ترتیب کدام است؟

- سعید با وجود خستگی فراوان، همواره پیش از برگشت به خانه به مادر کهنسالش سر می‌زند.
- اکثر حیوانات وقتی مادر می‌شوند، هنگام حملهٔ دشمن از فرزندانشان دفاع می‌کنند و جان خود را به خطر می‌اندازند.
- با وجود آسیب به تجارت شخصی، آرش به کاندیدایی رأی می‌دهد که صلاح کشور را در رئیس‌جمهورشدن او می‌بیند.
- حمید برحسب عادت‌های خانوادگی و به توصیهٔ مادرش، همیشه اجازه می‌دهد افرادی که سن کم‌تری دارند پیش از او آب بنوشند.

۱) نگرش ـ نگرش ـ نگرش ـ نگرش
۲) انگیزش ـ نگرش ـ انگیزش ـ انگیزش
۳) نگرش ـ انگیزش ـ نگرش ـ نگرش
۴) انگیزش ـ انگیزش ـ انگیزش ـ انگیزش

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

جست‌وجوی علت رفتار در واقع به معنای توجه به عوامل انگیزشی آن رفتار است.

عوامل انگیزشی

- انگیزش
  - در پاسخ به نیازهای زیستی مطرح می‌شود.
  - بین انسان و حیوان مشترک است.
- نگرش
  - مجموعهٔ عوامل فرازیستی که باعث به حرکت درآوردن رفتار و شناخت ما می‌شود.
  - در بسیاری از موارد علت رفتار بزرگسالان برخلاف کودکان و حیوانات به عوامل فرازیستی مربوط می‌شود.
  - عوامل شکل‌دهندهٔ نگرش، متنوع است و تحت تأثیر نظام شناختی فرد، باورها و ارزش‌های او قرار دارد.
  - نگرش‌ها در شکل‌دهی به رفتار انسان، به دو صورت مثبت و منفی عمل می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارات:

عبارت اول: زمانی که فرد علی‌رغم وجود نیازهای زیستی براساس نیازهایی فراتر از نیازهای فیزیولوژیکی و زیستی مانند احترام به جمع، قدرشناسی از والدین و ... عمل می‌کند، عامل زیربنایی رفتار او **نگرش** بوده است، مانند سعید که با وجود خستگی به مادر خود سر زده است.

عبارت دوم: رفتار حیوانات تنها تحت تأثیر **انگیزش** است و دفاع آن‌ها از فرزندانشان براساس غریزه انجام می‌شود نه براساس نگرش.

عبارت سوم: زمانی که رفتار در پاسخ به نیازها و اقتضائات اجتماعی و بین‌فردی ایجاد شود، عامل زیربنایی آن **نگرش** است، مانند آرش که براساس صلاح جمع و کشور رفتار کرده است.

عبارت چهارم: زمانی که پاسخ به نیاز جسمانی برای پاسخ به نیاز اجتماعی به تأخیر انداخته می‌شود با **نگرش** روبه‌رو هستیم، مانند حمید که براساس آموزه‌های مادر و عادت‌های خانوادگی یاد گرفته رفع تشنگی خود را به تأخیر اندازد تا کودکانی که تحمل کم‌تری دارند زودتر آب بنوشند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۹ **آقای نعیمی مدتی است به سرطان مبتلا شده و دوره‌های شیمی‌درمانی را آغاز کرده است و قرار است پس از شش جلسه، تأثیر درمان بر روند بیماری او بررسی شود. در حال حاضر او نسبت به قبل تحریک‌پذیرتر شده و زودتر نسبت به اتفاقات عصبانی می‌شود، با همسرش دچار تعارض شده، احساس ناامیدی می‌کند و نمی‌تواند روی مسائل کاری‌اش تمرکز داشته باشد. دربارهٔ آقای نعیمی کدام گزینه به مطلب درستی اشاره دارد؟**

۱) آقای نعیمی در قسمت میانه از پیوستار سلامتی قرار دارد و با نتیجه‌بخش‌بودن مراحل درمان، به قسمت انتهایی راست پیوستار نزدیک می‌شود.

۲) از آن‌جایی که روان‌شناسی سلامت ماهیت پیشگیرانه دارد، نمی‌تواند به بیماری آقای نعیمی که تا این مرحله پیش رفته کمکی کند.

۳) شروع شیمی‌درمانی توسط آقای نعیمی می‌تواند بیانگر تلاش او برای ارتقای جایگاهش در پیوستار سلامت باشد.

۴) تحریک‌پذیری و ناامیدی او به خوبی بیانگر تأثیر متقابل جسم و روان و عاملیت متغیرهای روان‌شناختی در شکل‌گیری سرطان او هستند.

پاسخ: گزینهٔ (۳)

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مطابق با یکی از اهداف روان‌شناسی سلامت، هر فردی در هر نقطه‌ای از پیوستار سلامتی (یعنی حتی در نقاط قرمز و انتهای چپ این پیوستار) باید بتواند جایگاه خود را ارتقا بخشد؛ یعنی تلاش کند تا به نقاط بهتر و بالاتر سلامتی نزدیک شود. براساس این مطلب، تلاش آقای نعیمی برای آغاز درمان، تلاشی برای بازگرداندن سلامتی و در نتیجه ارتقای جایگاهش در پیوستار سلامتی است (تأیید گزینهٔ (۳)).

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): به پیوستار زیر دقت کنید.

قسمت میانه مربوط به افرادی است که بیماری خاصی ندارند، ولی به دلیل شیوهٔ زندگی نسبتاً ناسالم بعضی اوقات علائم موقت بیماری یا ناراحتی را نشان می‌دهند، ولی بدون درمان و با اصلاح رفتار و سبک زندگی، علائم برطرف می‌شوند.

با توجه به بیماری آقای نعیمی و مشکلات جسمانی و پیامدهای روانی این بیماری برای او، آقای نعیمی به قسمت‌های نارنجی‌رنگ و ناتوانی نسبتاً شدید و یا حتی شدید نزدیک‌تر است.

گزینهٔ (۲): روان‌شناسی سلامت علاوه بر هدف پیشگیری، بر درمان بیماری‌ها نیز متمرکز است. بنابراین ماهیت پیشگیرانهٔ روان‌شناسی سلامت نمی‌تواند مانع از تأثیر این رشته بر درمان بیماری او باشد.

گزینهٔ (۴): قسمت اول این گزینه و اشاره به اثرات متقابل جسم و روان به درستی عنوان شده است، اما دقت داشته باشید که تحریک‌پذیری و ناامیدی و سایر نشانه‌های روانی پس از ابتلا به بیماری سرطان سراغ او آمده‌اند و **پیامد** این بیماری جسمانی هستند نه عامل آن.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۰ درستی و نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف) تلاش‌های فرد برای مواجهه با فشار روانی به منظور پذیرش آن همیشه سازگارانه است.

ب) در موقعیت فشارآور، ادراک کنترل شخصی در فراخوانی روش‌های مقابله‌ای نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای دارد.

ج) برداشت اولیهٔ فرد از موقعیت و احساس خطرناک‌بودن موقعیت برای فراخوانی مقابله‌ها کافی است.

د) اگرچه همهٔ مردم با فشارهای روانی متعددی مواجه می‌شوند، ولی با روش‌های یکسانی با آن‌ها مقابله می‌کنند.

۱) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست
۲) درست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست
۳) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ درست
۴) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

مقابله، به معنای تلاش فرد برای از بین بردن فشار روانی و یا به حداقل رساندن و تحمل آن است.

هنگام روبه‌روشدن با موقعیت فشارآور، فرد ابتدا براساس برداشت اولیهٔ خود آن را ارزیابی می‌کند و دو سؤال از خود می‌پرسد.

۱) آیا خطری مرا تهدید می‌کند؟ پاسخ
- خیر ← روش‌های مقابله‌ای فراخوانی نمی‌شود، زیرا فرد موقعیت را خطرآفرین و استرس‌زا نمی‌شناسد.
- بله ← در این صورت سؤال دوم مطرح می‌شود.

۲) آیا من می‌توانم برای تغییر موقعیت کاری بکنم؟ پاسخ
- خیر ← روش‌های مقابله‌ای ناسازگارانه فراخوانی می‌شود، زیرا فرد تلاش خود را مؤثر نمی‌داند و در نتیجه تلاشی نمی‌کند.
- بله ← روش‌های مقابله‌ای سازگارانه و ناسازگارانه فراخوانی می‌شود تا موقعیت خطرآفرین و استرس‌زا از بین رفته و یا به حداقل برسد و یا هیجانات منفی ناشی از آن بروز یافته و یا فراموش شود.

نکته روش‌های مقابله‌ای که در برابر فشار روانی به کار گرفته می‌شوند متفاوت‌اند. اگر این روش‌ها مفید و مؤثر باشند، مقابلهٔ سازگارانه و اگر مضر و ناکارآمد باشند، مقابلهٔ ناسازگارانه نامیده می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) **نادرست؛** پذیرش فشار روانی زمانی مقابلهٔ سازگارانه است که فرد برای از بین بردن عامل آن نتواند کاری کند، مانند زمانی که فرد عزیزی را از دست داده، ولی زمانی که امکان حذف عامل فشارآور وجود دارد، پذیرفتن شرایط پیش‌آمده سازگارانه نیست؛ مثلاً دانش‌آموزی که نمرهٔ خوبی نگرفته است، اگر شرایط بد پیش‌آمده را بپذیرد و تلاشی برای از بین بردن آن نکند، روش ناسازگارانهٔ منفعل‌بودن را در پیش گرفته است.

ب) **درست؛** در مقابله اگر فرد احساس کنترل شخصی کند، روش‌های مقابله‌ای فراخوانی می‌شود؛ پس ادراک کنترل فرد در فراخوانی مقابله‌ها نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای دارد.

ج) **نادرست؛** هنگام روبه‌روشدن با موقعیت فشارآور، فرد ابتدا براساس برداشت اولیهٔ خود آن را ارزیابی می‌کند و از خود می‌پرسد آیا خطری مرا تهدید می‌کند؟ اگر پاسخ این سؤال مثبت باشد، فرد کنترل شخصی خود را ارزیابی می‌کند و اگر احساس کند که می‌تواند برای تغییر موقعیت کاری کند، روش‌های مقابله‌ای فراخوانی می‌شود؛ بنابراین برای فراخواندن روش‌های مقابله‌ای، خطرناک‌بودن موقعیت کافی نیست، بلکه احساس کنترل شخصی نیز لازم است.

د) **نادرست؛** همهٔ افراد با فشارهای روانی منفی متعددی مواجه می‌شوند، ولی همهٔ آن‌ها با روش‌های یکسان با موقعیت مقابله نمی‌کنند؛ بلکه هر فرد متناسب با شرایط و توانایی‌های خودش به شیوه‌های مختلف عمل می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الأنسب للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۸۱ ـ ۸۹):

۸۱ ﴿أ تأمرون النّاس بالبِرّ و تَنسون أنفُسكُم﴾:

۱) آیا مردم را به نیکی فرا می‌خوانید و خود را فراموش می‌کنید؟

۲) آیا مردم را به نیکی امر می‌کنید و خودتان را فراموش می‌کنید؟

۳) آیا مردم را به نیکویی دستور می‌دهید ولی خودتان را از یاد می‌برید؟

۴) آیا به مردم برای نیکی فرمان می‌دهید در حالی که خودتان آن را از یاد می‌برید؟

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی‌شدن قبل از آزمون دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی دهم ـ درس ۵

Hint به معنی حروف و فعل «تأمرون» دقت کن.

کلمات مهم: «أ»: آیا / «تأمرون»: امر می‌کنید / «البِرّ»: نیکی / «تَنسون»: فراموش می‌کنید

پاسخ خیلی تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فرا می‌خوانید («تأمرون» به معنی «دستوردادن» است نه «فراخواندن».)

گزینهٔ (۳): ولی (معادل «و» نیست.)

گزینهٔ (۴): برای (حرف «بـ» در «بالبرّ» به معنی «به» است نه «برای».) ـ در حالی که («و» در این عبارت از نوع حالیّه نیست؛ بنابراین به معنی «و» است نه «در حالی که». دقت کنید که واو حالیّه هرگز مستقیماً بر سر فعل نمی‌آید.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۲ «الّذين يَعيشون في مُدن العالم الكبيرة يُواجهون مَشاكل عديدةً؛ منها الشوارع المزدحمة و الملوّثات الّتي تُهدّد سلامة الإنسان كغازات تُنتجها السيّارات القديمة!»:

۱) کسانی که در شهرهای بزرگ جهان زندگی می‌کنند با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شوند؛ از جمله خیابان‌های شلوغ و آلوده‌کننده‌هایی که سلامتی انسان را تهدید می‌کنند همچون گازهایی که خودروهای قدیمی آن‌ها را تولید می‌کنند!

۲) کسانی که در شهرهای جهان بزرگ در حال زندگی‌اند با سختی‌های بسیار روبه‌رو می‌شوند؛ از جمله خیابان‌های پرازدحام و آلودگی‌هایی که سلامت انسان را تهدید می‌کنند مثل گازهایی که خودروهای قدیمی آن‌ها را تولید می‌کنند!

۳) آنان که در شهرهای بزرگ دنیا زندگی می‌کنند با مشکلات بسیاری روبه‌رو می‌شوند؛ غیر از خیابان‌های شلوغ، آلوده‌کننده‌هایی هستند که سلامتی انسان را تهدید می‌کنند مانند گازهایی که از ماشین‌های قدیمی تولید می‌شود!

۴) افرادی که در شهرهای بزرگ عالم زندگی می‌کنند با مشکلات زیاد روبه‌رو می‌شوند، خیابان‌های شلوغ و آلودگی‌هایی که تهدیدکنندهٔ سلامتی انسان هستند و گازهایی که خودروهای قدیمی تولید می‌کنند از آن‌ها هستند!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و ردّ گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی یازدهم - ترکیبی

Hint «مَشاكل عديدةً» معرفه است یا نکره؟ / «تُنتج» در «تُنتجها» معلومه یا مجهول؟

درس Box

- **ترجمهٔ اسم نکره** ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن‌ها ترجمه می‌شود.

مثال: «طالبٌ» ← دانش‌آموزی ✓ یک دانش‌آموز ✓ یک دانش‌آموزی ✓ دانش‌آموز ✗

اگر یک موصوف و صفت نکره داشته باشیم کافی است یکی از آن‌ها را به شکل نکره ترجمه کنیم.

مثال: «مكانٌ غيرُ مناسبٍ»: جایی نامناسب ✓ جای نامناسبی ✓ یک جای نامناسب ✓ جای نامناسب ✗

← در این سؤال عبارت «مَشاكل عديدةً» نکره است ← مشکلاتی بسیار ✓ مشکلات بسیاری ✓ مشکلات بسیار ✗

- در ترجمهٔ ساختار «اسم ال دار + الّذي، الّتي، الّذين و ...» به نکات زیر توجه کنید:

۱) اسم «ال»دار که یک اسم معرفه است را می‌توانیم شبیه به نکره‌ها با «ی» ترجمه کنیم.

۲) «الّذي، الّتي، الّذين و ...» را به شکل «که» ترجمه می‌کنیم نه «کسی که / کسانی که»

مثال: «البحر الّذي»: دریایی که ← در این سؤال کلمهٔ «الملوّثات» معرفه است، اما «الملوّثات الّتي» به شکل «آلوده‌کننده‌هایی که» ترجمه می‌شود.

کلمات مهم: «الّذين»: کسانی که / «يَعيشون»: زندگی می‌کنند / «في مُدن العالم الكبيرة»: در شهرهای بزرگ جهان / «يُواجهون»: روبه‌رو می‌شوند / «مَشاكل عديدةً»: مشکلات زیادی / «الشوارع المزدحمة»: خیابان‌های شلوغ / «الملوّثات الّتي»: آلوده‌کننده‌هایی که / «تُهدّد»: تهدید می‌کنند / «كغازات»: همچون گازهایی / «تُنتجها»: آن‌ها را تولید می‌کنند / «السيّارات القديمة»: خودروهای قدیمی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): شهرهای جهان بزرگ («الكبيرة» مفرد مؤنث است، بنابراین صفت «مُدُن» (جمع غیر انسان) است نه «العالَم» (مفرد مذکر)، بنابراین «شهرهای بزرگ جهان» صحیح است.) ـ در حال زندگی‌اند (ترجمهٔ صحیحی برای «يَعيشون: زندگی می‌کنند» نیست.) ـ سختی‌های بسیار («مَشاكل عديدةً» نکره است، ولی «سختی‌های بسیار» معرفه است.) ـ آلودگی‌هایی («المُلوِّثات» اسم فاعل و به معنی «آلوده‌کننده‌ها» است. «تَلَوُّث» به معنی «آلودگی» است.)

گزینهٔ (۳): غیر از (معادل «منها: از جمله، از آن‌ها» نیست.) ـ هستند (اضافی است) ـ تولید می‌شود («تُنتج: تولید می‌کند» معلوم است نه مجهول، زیرا ضمیر «ها» در «تُنتجها» ضمیر مفعولی است و هر فعلی که مفعول داشته باشد غالباً معلوم است.)

گزینهٔ (۴): مشکلات زیاد («مَشاكل عديدةً» نکره است، ولی «مشکلات زیاد» معرفه است.) ـ آلودگی‌هایی (مانند گزینهٔ (۲)) ـ تهدیدکننده («تُهدّد» فعل است، ولی «تهدیدکننده» اسم است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۳ «كان نَبيّنا الكريمُ (ص) يُؤكّد على الاهتمام بالجيران تأكيداً و لا يَردّ من يأتي إليه لِحاجة خائباً و بأخلاقه الحسنة يُجذَب الآخرون إلى دين الإسلام!»: پیامبر گرامی ما (ص) ...

۱) بر توجه به همسایگان یقیناً تأکید داشت و کسی که با حاجتی پیش او می‌آمد ناامید برنمی‌گشت و با اخلاق نیکویش دیگران به دین اسلام جذب می‌شدند!

۲) پیوسته بر توجه به همسایگان تأکید می‌کرد و کسی را که برای خواسته‌ای پیش او می‌آمد ناامید برنمی‌گرداند و با خلق نیکوی خود دیگران را به دین اسلام جذب می‌کرد!

۳) بی‌تردید بر اهمیت‌دادن به همسایگان پافشاری می‌کرد و هر کس را که برای حاجتی پیش او می‌آمد ناامید برنمی‌گرداند و با اخلاق نیکویش دیگران را به دین اسلام جذب می‌نمود!

۴) بر اهمیت‌دادن به همسایگان شدیداً تأکید می‌کرد و آن‌کس را که برای حاجتی پیش او می‌آمد ناامید برنمی‌گرداند و با اخلاق نیکوی او دیگران به دین اسلام جذب می‌شدند!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و ردّ گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم ـ درس ۶

Hint حواست باشه «تأكيداً» مفعول مطلق تأکیدیه. / «لايردّ» لازم است یا متعدّی؟

درس Box

۱) وقتی «كانَ» در کنار فعل دیگری در جمله به کار برود دیگر به معنای «بود» نیست و خودش ترجمه نمی‌شود. در این صورت «كانَ» زمان فعل بعد از خودش را تغییر می‌دهد. (*«كانَ» زمان فعل بعد از خودش رو عقب می‌کشه!*)

مثلاً در ساختار «كان + مضارع» فعل «كان» را ترجمه نکرده و فعل مضارع بعدش را به شکل ماضی استمراری ترجمه می‌کنیم.

الف) كان + مضارع ← ماضی استمراری

(ساختار ماضی استمراری در فارسی ← «می + ماضی ساده» ← می‌رفتم، می‌رفتی، می‌رفت، می‌رفتیم، می‌رفتید، می‌رفتند)

مثال: كانوا يَسمَعون ← می‌شنیدند

ب) كان + قَد + ماضی = كانَ + ماضی ← ماضی بعید

(ساختار ماضی بعید در فارسی ← بن ماضی + ـه + بود + شناسه ← رفته بودم، رفته بودی، رفته بود، رفته بودیم، رفته بودید، رفته بودند)

مثال: كان الطّالبُ سَمِعَ = كانَ الطّالبُ قَد سَمِعَ ← دانش‌آموز شنیده بود

در این تست فعل «كان» و «يُؤكّد» با هم تشکیل ماضی استمراری می‌دهند.

۲) در جملات عربی گاهی یک فعل به کار می‌رود و در ادامهٔ جمله، مصدر همان فعل نیز نوشته می‌شود. به این مصدر **مفعول مطلق** گفته می‌شود. حال اگر بعد از این مصدر، صفت، مضاف‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار برود به آن مفعول مطلق نوعی می‌گوییم و اگر بعد از مصدر، صفت، مضاف‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار نرفته باشد به آن مفعول مطلق تأکیدی می‌گوییم. مصدر مفعول مطلق را هرگز نباید به شکل مصدر ترجمه کنیم و باید به جای آن از قیدهای مناسب استفاده کنیم.

ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی ← برای ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی، خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم و به جای آن باید از قیدهای تأکیدی مانند «قطعاً، حتماً، بی‌شک، بی‌گمان و...» استفاده کنیم. ضمناً این قیدها را بر سر فعل جمله می‌آوریم تا نشان دهیم فقط بر فعل جمله تأکید شده است!

مثال: «يتعايش مع الآخرين تَعايُشاً»:

با دیگران همزیستی می‌کند ✗ («تعايُشاً» اصلاً ترجمه نشده است!)

با دیگران قطعاً همزیستی می‌کند ✓

با دیگران همزیستی می‌کند همزیستی کردنی ✗ («تعايُشاً» به شکل مصدر ترجمه شده است!)

در این تست، «يُؤَكِّدُ» فعل و «تأكيداً» مفعول مطلق تأکیدی است، بنابراین «تأكيداً» را به شکل یک قید تأکید ترجمه کرده و آن را بر سر فعل «يُؤَكِّدُ» می‌آوریم. ← «كان يُؤَكِّدُ ... تأكيداً»: یقیناً تأکید می‌کرد ✓ شدیداً تأکید می‌کرد ✓

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳) در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوهٔ زیر عمل کنیم:

۱ـ اگر ابتدای فعل ماضی ضمّه (ـُ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال: «أُنتِجَ»: تولید شد

۲ـ اگر ابتدای فعل مضارع ضمّه (ـُ) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـَ) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال: «تُنتَجُ»: تولید می‌شود

در این تست فعل «یُجذَب» مضارع مجهول است، در نتیجه ترجمهٔ آن به شکل «جذب می‌شود» صحیح است نه «جذب می‌کند».

کلمات مهم: «کان ... یُؤکّد»: تأکید می‌کرد / «علی الاهتمام»: بر اهمیت‌دادن / «بالجیران»: به همسایگان / «تأکیداً»: شدیداً، یقیناً (مفعول مطلق تأکیدی است.) / «لا یَردّ»: برنمی‌گرداند / «من یأتي إلیه»: آن‌که پیش او می‌آمد / «خائباً»: ناامید / «بأخلاقه الحسنة»: با اخلاق نیکوی او / «یُجذَب الآخرون»: دیگران جذب می‌شدند

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): برنمی‌گشت («لا یَردُّ: برنمی‌گرداند» یک فعل متعدی و از مصدری به معنی «برگرداندن» است نه «برگشتن».)

گزینهٔ (۲): پیوسته («تأکیداً» مفعول مطلق تأکیدی و در نتیجه معادل قید تأکید بر فعل جمله است، ولی «پیوسته» به معنی «همیشه» و قید زمان است.) ـ جذب می‌کرد («یُجذَب» مجهول است، ولی «جذب می‌کرد» معلوم است.)

گزینهٔ (۳): بی‌تردید («تأکیداً» مفعول مطلق تأکیدی است و بر فعل جمله تأکید دارد، بنابراین باید بر سر فعل «پافشاری می‌کرد» ترجمه شود نه اوّل جمله و با فاصله از فعل.) ـ جذب می‌نمود («یُجذَب» مجهول است، ولی «جذب می‌نمود» معلوم است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۴ «هناك أشخاصٌ لا تَنهمر دموعُهم إلّا ليخدعوا الآخرينَ؛ هؤلاء يريدون أن يبلغوا غاياتهم بالاحتيال!»:

۱) افرادی وجود دارند که اشک‌های خود را جز برای این‌که دیگران را بفریبند، جاری نمی‌کنند؛ اینان می‌خواهند که هدف‌های خود را با دغلکاری به دست بیاورند!

۲) افرادی هستند که اشک‌هایشان تنها برای این‌که دیگران را فریب بدهند، سرازیر می‌شود، این‌ها می‌خواهند با فریبکاری به هدف‌هایشان برسند!

۳) اشخاصی وجود دارند که برای فریب‌دادن دیگران اشک‌هایشان جاری می‌شود اینان تنها می‌خواهند فریبکاری کنند تا به هدف‌های خود برسند!

۴) اشخاصی هستند که اشک‌هایشان را فقط برای این‌که دیگران را فریب بدهند سرازیر می‌کنند اینان می‌خواهند با دغلکاری به هدف خود برسند!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و ردّ گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ترکیبی

Hint حواست به اعراب و نقش «دموعُ» باشه. / «ليخدعوا» فعله یا مصدر؟

درس Box

۱) کلمهٔ «هناك» از اسم‌های اشاره و به معنی «آن‌جا» است، امّا وقتی در ابتدای جمله قرار می‌گیرد غالباً معنایش تغییر می‌کند و به شکل «وجود دارد، است» ترجمه می‌شود!

مثال: «هناك كُتُبٌ كثيرة أُحبّ أن أقرأها»:

کتاب‌های زیادی وجود دارد که دوست دارم بخوانمشان. ✓

کتاب‌های زیادی هستند که دوست دارم بخوانمشان. ✓

کتاب‌های زیادی آن‌جا هست که دوست دارم بخوانمشان. ✗

آن‌جا کتاب‌های زیادی وجود دارد که دوست دارم بخوانمشان. ✗

«كان التّلاميذ قد جَلَسوا هناك»: دانش‌آموزان، آن‌جا نشسته بودند. ✓

- در این تست «هناك» در ابتدای جمله آمده و به معنی «وجود دارد، هست» می‌باشد.

۲) کلمهٔ «إلّا: به‌جز» در جملات منفی می‌تواند به شکل «فقط، تنها» ترجمه شود به شرط آن‌که مستثنی‌منه محذوف باشد. ضمناً در این حالت جمله به صورت مثبت ترجمه می‌شود.

مثال: «لا يقول المؤمن إلّا الحقّ»:

مؤمن چیزی جز حق نمی‌گوید. ✓

مؤمن فقط حق می‌گوید. ✓

«لا يقول المؤمن كلاماً إلّا الحقّ»:

مؤمن کلامی جز حق نمی‌گوید. ✓

مؤمن فقط حق می‌گوید. ✗ (نادرست است، زیرا کلمهٔ «كلاماً» ترجمه نشده است!)

- در این تست «إلّا» در یک جمله با فعل منفی (لا تنهمر) قرار دارد و در گزینهٔ (۱) «إلّا» به شکل «جز» و فعل «لا تنهمر» به شکل منفی ترجمه شده است، ولی در سایر گزینه‌ها «إلّا» به شکل «فقط، تنها» و فعل «لا تنهمر» به شکل مثبت ترجمه شده است.

۳) بعضی اوقات از روی اعراب اسم‌ها می‌توانیم نقش آن اسم را پیدا کرده و ترجمهٔ صحیحی از آن داشته باشیم. مثلاً:

- ﴿يومَ يُعرف المجرمون بسيماهم﴾ ← «المجرمون»، مرفوع بالواو است؛ پس نباید آن را به صورتی ترجمه کنیم که مفعول شود، بلکه نایب فاعلِ فعل «يُعرف» است.

ترجمهٔ غلط: روزی که مجرمان را با صورتشان می‌شناسند.

ترجمهٔ صحیح: روزی که مجرمان با صورتشان شناخته می‌شوند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

«تَفرّق التلاميذُ بعد الامتحان» ← «التلاميذُ» مرفوع است، پس باید عبارت را به گونه‌ای ترجمه کنیم که فعل به «التلاميذ» نسبت داده شود.

ترجمهٔ غلط: بعد از امتحان دانش‌آموزان را پراکنده کردند.

ترجمهٔ صحیح: بعد از امتحان دانش‌آموزان پراکنده شدند.

در این تست «دموعٌ» بعد از فعل آمده و مرفوع است، بنابراین قطعاً مفعول نیست. ← «لا تَنهمر دموعُهم»: اشک‌هایشان سرازیر نمی‌شود ✓ اشک‌هایشان را سرازیر نمی‌کنند ✗

کلمات مهم: «هناك أشخاصٌ»: افرادی وجود دارند / «لا تَنهمر دموعُهم»: اشک‌هایشان سرازیر نمی‌شود / «إلّا»: جز، فقط / «لیخدعوا الآخرینَ»: برای این‌که دیگران را فریب بدهند / «هؤلاء یریدون»: این‌ها می‌خواهند / «أن یبلغوا»: که برسند / «غایاتهم»: هدف‌هایشان / «بالاحتیال»: با فریبکاری

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اشک‌های خود را ... جاری نمی‌کنند («دموعٌ» در «لا تَنهمر دموعُهم» مرفوع است، بنابراین نمی‌تواند مفعول باشد، در نتیجه «اشک‌های خود را ...» نادرست است و «اشک‌هایشان جاری نمی‌شود» صحیح است. ضمناً «تنهمر» از باب انفعال است، بنابراین قطعاً لازم است نه متعدی، پس «دموع» نباید به شکل مفعول ترجمه شود.)

گزینهٔ (۳): فریب‌دادن («لیخدعوا» فعل است، ولی «فریب‌دادن» مصدر است.) ـ تنها می‌خواهند (کلمهٔ «إلّا» به معنی «تنها» است و باید بر سر «لیخدعوا: برای این‌که فریب دهند» ترجمه شود نه «یریدون: می‌خواهند»، بنابراین کلمهٔ «تنها» در جای صحیحی ترجمه نشده است.) ـ فریبکاری کنند («الاحتیال: فریبکاری‌کردن» مصدر است، ولی «فریبکاری کنند» فعل است.)

گزینهٔ (۴): اشک‌هایشان را ... سرازیر می‌کنند (مانند گزینهٔ (۱)) ـ هدف («غایات» جمع است نه مفرد.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۵ «يَحتفلُ كثيرٌ من الشّعب الإيرانيّ باليوم الخامس عشر من شهر شعبان و يَعدّونهُ أكبر أعيادهم و هو يوم يَختصّ بميلاد الإمام الثّاني عشر (ع)!»:

۱) بسیاری از ملت ایران در روز پانزدهم ماه شعبان جشن می‌گیرند و آن را بزرگ‌ترین عیدهایشان به شمار می‌آورند و آن روزی است که به میلاد امام دوازدهم (ع) اختصاص دارد!

۲) بیشتر مردم ایران در پانزدهمین روز از ماه شعبان جشن می‌گیرند و آن را بزرگ‌ترین عیدشان می‌پندارند، زیرا آن روز به میلاد امام دوازدهم (ع) اختصاص یافته است!

۳) بسیاری از مردم ایرانی در روز پانزدهم از ماه شعبان جشن برگزار می‌کنند و آن را عید بزرگ خود می‌شمارند و آن روزی است که به میلاد امام دوازدهم (ع) اختصاص دارد!

۴) بسیاری از ملت ایران پانزدهمین روز ماه شعبان را جشن می‌گیرند و آن را بزرگ‌ترین عیدهایشان به شمار می‌آورند و آن روز را به میلاد امام دوازدهم (ع) اختصاص می‌دهند!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و ردّ گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۲

Hint حواست به «أكبر أعيادهم» و «يَختصّ بـ» باشه.

درس Box

در تست‌های ترجمه برای تفاوت معنای «کثیر، کثیر مِن و أکثر» اهمیت زیادی قائل باشید. به مثال‌های زیر به خوبی توجه کنید.

الف) كُتُب كثيرة:

کتاب‌های بسیاری ✓ بسیاری از کتاب‌ها ✗ بیشتر کتاب‌ها ✗

ب) كثير مِن الكُتُب:

بسیاری از کتاب‌ها ✓ کتاب‌های بسیاری ✗ بیشتر کتاب‌ها ✗

ج) أكثر الكُتُب:

بیشتر کتاب‌ها ✓ بسیاری از کتاب‌ها ✗ کتاب‌های بسیاری ✗

در این تست «كثيرٌ من الشّعب الإيرانيّ» یعنی «بسیاری از ملت ایران» نه «بیشتر ملت ایران».

کلمات مهم: «يَحتفلُ»: جشن می‌گیرند / «كثيرٌ من الشّعب الإيرانيّ»: بسیاری از ملت ایران / «باليوم الخامس عشر من شهر شعبان»: در روز پانزدهم ماه شعبان / «يَعدّونهُ»: آن را به شمار می‌آورند / «أكبر أعيادهم»: بزرگ‌ترین عیدهایشان / «يَختصّ بميلاد الإمام الثّاني عشر»: به میلاد امام دوازدهم (ع) اختصاص دارد

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): بیشتر (معادل «أكثر» است نه «كثير: بسیار».) ـ مردم (ترجمهٔ دقیقی برای «الشّعب» نیست) ـ عید («أعياد» جمع است نه مفرد.) ـ زیرا (معادل «و» نیست.) ـ روز («يوم» نکره است، ولی «روز» معرفه است.) ـ اختصاص یافته است («يختصّ» مضارع است، ولی «اختصاص یافته است» ماضی نقلی است.)

گزینهٔ (۳): مردم (مانند گزینهٔ (۲)) ـ جشن برگزار می‌کنند (ترجمهٔ دقیق و درستی برای «يَحتفل» نیست) ـ عید بزرگ («أكبر» اسم تفضیل است، بنابراین به همراه «تر، ترین» ترجمه می‌شود، ضمناً «أعياد» جمع است نه مفرد، در نتیجه «بزرگ‌ترین عیدها» صحیح است.)

گزینهٔ (۴): آن روز (مانند گزینهٔ (۲)) ـ اختصاص می‌دهند («يختصّ بـ» یعنی «به ... اختصاص دارد». این فعل مفرد و لازم است، ولی «اختصاص می‌دهند» جمع و متعدی است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۶ عيّن الصّحيح:

۱) كنتُ أتمنّى أن ينزل مطراً كثيراً لِتَنمو حبوبٌ غرستُها في حَقلي: آرزو می‌کردم که بسیار باران ببارد تا دانه‌هایی که در مزرعه‌ام کاشته‌ام رشد کنند!

۲) المُخترَعات قد تُستخدَم في مَجالات تَضرُّ البشرَ و تُصيبُ النّاسَ: اختراعات گاهی در زمینه‌هایی به کار برده می‌شوند که به بشر زیان می‌رسانند و مردم را گرفتار می‌نمایند!

۳) لِيُخيّر الآباء و الأُمّهات أولادَهم في اختيارِ فُروع دِراستهم: پدران و مادران به فرزندانشان باید اختیار دهند تا رشتهٔ درسی‌شان را انتخاب کنند!

۴) الفنون الّتي قد تَعلّمناها عند طفولتنا تُعيننا على بناء حياة عالية: هنرهایی که در کودکی‌مان یاد گرفته بودیم ما را در ساختن زندگی والا یاری می‌کند!

مشاوره برای حل‌کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین‌کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی دوازدهم - ترکیبی

Hint سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

درس Box

۱) ساختار «قد + ماضی» معادل ماضی نقلی فارسی است.

مثال: يَئِسَ ← ناامید شد / قد يَئِسَ ← ناامید شده است

۲) «قد» در ساختار «قد + مضارع» معادل «گاهی» یا «شاید» است.

مثال: يَيأسُ ← ناامید می‌شود / قد يَيأسُ ← گاهی ناامید می‌شود / شاید ناامید شود

در این تست در گزینهٔ (۲) «قد تُستخدَم» از «قد + مضارع» تشکیل شده است، در نتیجه به شکل «گاهی به کار برده می‌شوند» ترجمه می‌شود.

در گزینهٔ (۴) «قد تَعلّمنا» از «قد + ماضی» تشکیل شده است، در نتیجه به شکل «یاد گرفته‌ایم» ترجمه می‌شود.

۳) **ترجمهٔ اسم نکره** ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن‌ها ترجمه می‌شود.

مثال: «طالبٌ» ← دانش‌آموزی ✓ یک دانش‌آموز ✓ یک دانش‌آموزی ✓ دانش‌آموز ✗

اگر یک موصوف و صفت نکره داشته باشیم کافی است یکی از آن‌ها را به شکل نکره ترجمه کنیم.

مثال: «مكانٌ غيرُ مناسبٍ»: جایی نامناسب ✓ جای نامناسبی ✓ یک جای نامناسب ✓ جای نامناسب ✗

در این تست در گزینهٔ (۴) «حياة عالية» یک ترکیب وصفی نکره است، بنابراین باید به شکل «یک زندگی والا» یا «زندگی والایی» ترجمه شود.

کلمات مهم:

گزینهٔ (۱): «كنتُ أتمنّى»: آرزو می‌کردم / «أن ينزل»: که ببارد / «مطراً كثيراً»: باران بسیاری / «لِتَنمو»: تا رشد کنند / «حبوبٌ»: دانه‌هایی / «غرستُها»: آن‌ها را کاشته‌ام / «في حَقلي»: در مزرعه‌ام

گزینهٔ (۲): «المُخترَعات»: اختراعات / «قد تُستخدَم»: گاهی به کار برده می‌شوند / «في مَجالات»: در زمینه‌هایی / «تَضرُّ البشرَ»: به بشر زیان می‌رسانند / «تُصيبُ النّاسَ»: مردم را گرفتار می‌نمایند

گزینهٔ (۳): «لِيُخيّر»: باید اختیار دهند / «الآباء و الأُمّهات»: پدران و مادران / «في اختيارِ»: در انتخاب / «فُروع دِراستهم»: رشته‌های درسی‌شان

گزینهٔ (۴): «الفنون الّتي»: هنرهایی که / «قد تَعلّمناها»: آن‌ها را یاد گرفته‌ایم / «عند طفولتنا»: در کودکی‌مان / «تُعيننا»: ما را یاری می‌کند / «بناء حياة عالية»: ساختن یک زندگی والا

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بسیار باران ببارد («كثيراً» صفت «مطراً» است نه قید، در نتیجه «باران بسیاری ببارد» صحیح است.)

گزینهٔ (۳): رشته («فروع» جمع است نه مفرد.) ـ تا ... انتخاب کنند («تا» ترجمهٔ درستی برای «في» نیست و «اختیار: انتخاب» مصدر است نه فعل.)

گزینهٔ (۴): یاد گرفته بودیم («قد تعلّمنا» معادل ماضی نقلی است، ولی «یاد گرفته بودیم» ماضی بعید است.) ـ زندگی والا («حياة عالية» نکره است، ولی «زندگی والا» معرفه است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ترجمهٔ صحیح گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): آرزو می‌کردم که باران بسیاری ببارد تا دانه‌هایی که در مزرعه‌ام کاشته‌ام رشد کنند!

گزینهٔ (۳): پدران و مادران باید در انتخاب رشته‌های درسی‌شان به فرزندانشان اختیار دهند!

گزینهٔ (۴): هنرهایی که در کودکی‌مان یاد گرفته‌ایم ما را در ساختن یک زندگی والا یاری می‌کند!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۷ عیّن الخطأ:

۱) الأطفالُ المُعوّقون عطايا أهداها الله على والديهم: کودکان معلول هدیه‌هایی هستند که خداوند به پدر و مادرشان هدیه کرده است!

۲) ما أضعفَ المُتردّدين الّذين لا يَقومون بما عَزموا عليه: انسان‌های مردّدی که به آن‌چه تصمیم گرفته‌اند، اقدام نمی‌کنند ناتوان‌ترینند!

۳) إيّاك و مصادقةَ من يُؤثر نفسه عليك في المصاعب: از دوستی با کسی که در سختی‌ها خود را بر تو ترجیح می‌دهد خودداری کن!

۴) أخذتُ أُرسلُ رسالاتٍ عبر الإنترنت لزملائي القدماء: شروع کردم به فرستادن پیام‌هایی برای هم‌کلاسی‌های قدیمی‌ام از طریق اینترنت!

مشاوره برای حل‌کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین‌کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم - ترکیبی

Hint سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

درس Box

۱) «ما» در ساختار «ما أفعَلَ» از نوع تعجّبی است و این ساختار را به شکل «چه، چه‌قدر» ترجمه می‌کنیم!

مثال: ما أجمَلَ: چه زیباست، چه‌قدر زیباست

در این تست در گزینهٔ (۲) «ما أضعفَ» دارای ساختار تعجبی است و باید به شکل «چه‌قدر ناتوان‌اند» ترجمه شود.

۲) به ساختار «إيّاك و ...» ساختار تحذیر می‌گویند! یعنی وقتی می‌خواهیم مخاطبمان از کار زشتی پرهیز کند، می‌توانیم از این ساختار استفاده کنیم. **مثال:** «إيّاك و مُصادقة ...» یعنی «از دوستی با ... دوری کن»

دقیقاً مانند گزینهٔ (۳)

۳) فعل «أخذ» در ساختار «أخذ + فعل مضارع» به شکل «شروع کرد» ترجمه می‌شود. این ساختار را می‌توانیم به سه صورت ترجمه کنیم:

۱) شروع به + «مصدر» + کرد

۲) شروع کرد به + «مصدر»

۳) شروع کرد + مضارع التزامی

مثال: أخذ المعلّم يُدرِّسُ ← معلّم شروع به درس‌دادن کرد ✓ معلّم شروع کرد به درس‌دادن ✓ معلّم شروع کرد درس بدهد ✓

در این تست در گزینهٔ (۴) ترجمهٔ «أخذتُ أُرسلُ» به شکل «شروع کردم به فرستادن» صحیح است.

کلمات مهم:

گزینهٔ (۱): «الأطفالُ المُعوّقون»: کودکان معلول / «عطايا»: هدیه‌هایی / «أهداها الله»: خداوند آن‌ها را هدیه کرده است / «على والديهم»: به پدر و مادرشان

گزینهٔ (۲): «ما أضعفَ»: چه‌قدر ناتوان‌اند / «المُتردّدين الّذين»: انسان‌های مردّدی که / «لا يَقومون بـ»: اقدام نمی‌کنند / «ما عَزموا عليه»: آن‌چه تصمیم گرفته‌اند به آن

گزینهٔ (۳): «إيّاك و مصادقةَ»: از دوستی خودداری کن / «من يُؤثر نفسه عليك»: کسی که خود را بر تو ترجیح می‌دهد / «في المصاعب»: در سختی‌ها

گزینهٔ (۴): «أخذتُ أُرسلُ»: شروع کردم به فرستادن / «رسالاتٍ»: پیام‌هایی / «عبر الإنترنت»: از طریق اینترنت / «لزملائي القدماء»: برای هم‌کلاسی‌های قدیمی‌ام

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطای این گزینه:

ناتوان‌ترینند («ما أضعف» بر وزن «ما أفعَلَ» و دارای ساختار تعجّبی است و «أضعف» اسم تفضیل نیست، بنابراین «چه‌قدر ناتوان‌اند» صحیح است.)

ترجمهٔ صحیح عبارت: «انسان‌های مردّدی که به آن‌چه تصمیم گرفته‌اند، اقدام نمی‌کنند چه‌قدر ناتوان‌اند!»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۸ «دشنام‌دهنده‌ات خوار است پس او را با سکوت‌کردن در برابرش مجازات کن!»:

۱) شاتمكَ مُحتقرٌ فعاقِبهُ بالصّمت أمامه!

۲) سابّكَ مُهانٌ فجزاؤه بالسكوت أمامه!

۳) شاتمكِ اُحتُقر فعاقِبيها بالسّكوت أمامه!

۴) سابّك ذَلّت فعاقِبهُ بالصّمت أمامه!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی یازدهم ـ درس ۱

Hint «خوار» اسمه یا فعل؟ / «مجازات کن» اسمه یا فعل؟

کلمات مهم: دشنام‌دهنده‌ات: «شاتمك، سابّك» / خوار: «مُحتقرٌ، مُهانٌ» / او را مجازات کن: «عاقِبهُ، عاقبيه» / با سکوت‌کردن در برابرش: «بالصّمت أمامه، بالسّكوت أمامه»

پاسخ خیلی تشریحی ✔ خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): جزاؤه («جزاء» اسم است، ولی «مجازات کنید» فعل امر است.)

گزینهٔ (۳): اُحتُقر (این کلمه، فعل و به معنی «خوار شده است» می‌باشد، ولی «خوار» اسم است نه فعل.) ـ فَعاقبيها (ضمیر «ها» در این فعل به «شاتِم» که مذکّر است برمی‌گردد، بنابراین باید به صورت «ـه» بیاید ← فَعاقِبيه)

گزینهٔ (۴): ذَلّت (این کلمه، فعل و به معنی «خوار شده است» می‌باشد، ولی «خوار» اسم است نه فعل.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۹ «يَكذب الإنسان الضّعيف و يَصدق الإنسان القويّ!» عيّن الأقرب من مفهوم هذه العبارة:

۱) ندانی تو گفتن سخن جز دروغ / دروغ آتشی بد بود بی‌فروغ

۲) برای رونق بازار خویش بازرگان / همی خورد ز پی یک دروغ صد سوگند

۳) لابه و مکّاری و کین و دروغ / این‌همه از خوف می‌گیرد فروغ

۴) تا کی ز دروغ راست مانند / زین درد امید کی دوا را

مشاوره سؤالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند، پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی دهم ـ درس ۶

Hint حواست به عبارت «يَكذب الإنسان الضّعيف» باشه.

پاسخ خیلی تشریحی ترجمهٔ عبارت: «انسان ضعیف دروغ می‌گوید و انسان قوی راست می‌گوید.»

مفهوم عبارت: «دروغ‌گویی نشانهٔ ضعف و راستگویی نشانهٔ قدرت است.»

در بیت گزینهٔ (۳) از عبارت «این‌همه از خوف می‌گیرد فروغ» این مفهوم که «دروغ‌گویی نشانهٔ ضعف است» برداشت می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● اقرأ النّصّ التالي ثمّ أجب عن الأسئلة بما يُناسب النّصّ (۹۰ـ۹٤):

يُعَدّ التّخطيط (اتّخاذُ البرامج للعمل) من المهارات الأساسيّة الّتي يَحتاج إليه كلّ إنسان يَتمنّى النّجاح والتّفوّق في حياته الشّخصيّة و الدّراسيّة. فهو لا يُحدَّدُ فقط على تنظيم الوقت، بل يَشمل وضع الأهداف و تَحديد الأولويّات و اختيار الوسائل المناسبة لتحقيقها. قد أثبتتِ الدّراسات التّربويّة الحديثة أنَّ الطلّاب الّذين يُمارسون التَّخطيط المُنتظم يَحصلون على نتائج دراسيّة أعلى بنسبة ۳۰٪ مقارنةً بغيرهم. التّخطيط الجيّد يُساعد على زيادة التّركيز و يَمنح الشّخص شعوراً بالسّيطرة على حياته و مسؤوليّاته. كَما يُكثِر الثّقة بالنّفس فيَستطيع الإنسان اتّخاذ القرارات الصّحيحة في الوقت المناسب.

و لذلك يُوصي خبراء التّربية و التّطوير الذّاتي جميعَ الطّلاب باستخدام جداول زمنيّة و تَحديد أهداف أسبوعيّة و شهريّة واضحة. إنّ التّخطيط لا يُؤثّر فقط على الجوانب الدّراسيّة بَل يُساعدهم في بناء شخصيّة منظّمة و ناجحة في المستقبل. و باختصار، التّخطيط ليس رفاهيّة بل هو ضرورة لكلّ من أراد أن يَصنع مستقبلاً مُشرقاً و يُحقّق أحلامه بخُطوات ثابتة و دقيقة.

ترجمهٔ متن:

برنامه‌ریزی (اتخاذ برنامه‌ها برای کار) از مهارت‌های اساسی به شمار می‌رود که هر انسانی که آرزوی موفقیت و برتری را در زندگی شخصی و تحصیلی‌اش دارد، به آن نیاز دارد، زیرا برنامه‌ریزی تنها به تنظیم وقت محدود نمی‌شود، بلکه شامل تعیین هدف‌ها، مشخص‌کردن اولویت‌ها و انتخاب ابزارهای مناسب برای تحقق آن‌هاست. تحقیقات جدید پرورشی ثابت کرده‌اند که دانش‌آموزانی که برنامه‌ریزی منظم دارند، در مقایسه با دیگران، به نتایج تحصیلی بالاتری ـ حدود ۳۰٪ بیشتر ـ دست می‌یابند. برنامه‌ریزی خوب به افزایش تمرکز کمک کرده و به فرد احساس کنترل بر زندگی و مسئولیت‌هایش می‌دهد. هم‌چنین اعتمادبه‌نفس را افزایش می‌دهد و انسان قادر می‌شود که تصمیم‌های درست را در زمان مناسب بگیرد؛ بنابراین کارشناسان تعلیم و تربیت و رشد فردی به همهٔ دانش‌آموزان توصیه می‌کنند که از جدول‌های زمانی استفاده کرده و اهداف هفتگی و ماهانهٔ روشنی تعیین کنند. برنامه‌ریزی فقط بر جنبه‌های تحصیلی تأثیر نمی‌گذارد، بلکه به آن‌ها در ساخت شخصیتی منظم و موفق در آینده نیز کمک می‌کند و به طور خلاصه، برنامه‌ریزی یک تجمل نیست، بلکه برای هر کسی که می‌خواهد آینده‌ای درخشان بسازد و رویاهایش را با گام‌هایی ثابت و دقیق تحقق بخشد، یک ضرورت است.

۹۰ عيّن ما ليس من ثمرات التّخطيط:

۱) الشّعور بالسّيطرة على الحياة!

۲) تحقّق الآمال و ازدياد الدّقة في العمل!

۳) كسب المهارات الأساسيّة قبل بداية الأعمال!

۴) القيام بأعمال أهمّ من غيرها في الوقت المناسب!

مشاوره در مورد حل سؤالات درک متن چند نکته رو در نظر داشته باشین:

۱) سؤالات درک متن رو در آخر سؤالات عربی جواب بدین.

۲) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این‌کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمهٔ متن خیلی فایده‌ای نداره.

۳) توی متن و گزینه‌ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه ...» دارن، دقت کنین.

۴) در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینهٔ صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همهٔ گزینه‌ها رو بخوانید سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۲

کلمات مهم: «يُعَدُّ»: به شمار می‌آید / «التّخطيط»: برنامه‌ریزی / «يَتمنّى النّجاح»: آرزوی موفقیت دارد / «التّفوّق»: برتری / «الدّراسيّة»: تحصیلی / «لا يُحدَّدُ»: محدود نمی‌شود / «تحديد الأولويّات»: مشخص‌کردن اولویت‌ها / «لتحقيقها»: برای تحقق آن‌ها / «الدّراسات التّربويّة الحديثة»: تحقیقات جدید پرورشی / «يُمارسون التّخطيط المُنتظم»: برنامه‌ریزی منظم دارند / «نتائج دراسيّة»: نتایج تحصیلی / «أعلى»: برتر / «مقارنةً»: در مقایسه / «التّركيز»: تمرکز / «يَمنحُ»: می‌دهد / «شعوراً»: احساس / «السّيطرة»: کنترل / «الثّقة بالنّفس»: اعتمادبه‌نفس / «القرارات الصّحيحة»: تصمیم‌های درست / «يُوصي»: توصیه می‌کند / «خبراء التّربية»: کارشناسان تعلیم و تربیت /

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

«التّطوير الذّاتي»: رشد فردی / «جداول زمنيّة»: جدول‌های زمانی / «أهداف أسبوعيّة»: اهداف هفتگی / «شهريّة واضحة»: ماهانهٔ روشنی / «الجوانب الدّراسيّة»: جنبه‌های تحصیلی / «يُساعدهم»: به آن‌ها کمک می‌کند / «ناجحة»: موفق / «المستقبل»: آینده / «رفاهيّة»: تجمل / «ضرورة»: ضرورت / «مستقبلاً مُشرقاً»: آینده‌ای درخشان / «أحلامه»: رویاهایش / «خُطوات ثابتة»: گام‌های استواری

پاسخ خیلی تشریحی ✔ ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): احساس کنترل بر زندگی ← در عبارت شمارهٔ (۴) متن این مفهوم ذکر شده است.

گزینهٔ (۲): تحقق آرزوها و افزایش دقت در کار ← در عبارات شمارهٔ (۴) و (۸) متن این مفاهیم ذکر شده‌اند.

گزینهٔ (۳): به دست آوردن مهارت‌های اساسی پیش از آغاز کارها ← این قضیه ارتباطی با برنامه‌ریزی ندارد.

گزینهٔ (۴): انجام کارهای مهم‌تر نسبت به بقیه در زمان مناسب ← این همان مفهوم «اولویت‌بندی» است که در عبارت شمارهٔ (۲) متن ذکر شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۱ «الطّالب الّذي له تخطيط منتظم ....» عيّن الصّحيح للفراغ:

۱) يَفوز في المستقبل و إن كان خاسراً في بداية عمله!

۲) لا يَشتغل بأيّ عمل لم يَكتبه في جداول زمنيّة!

۳) يَضع أهدافاً مختلفة لنفسه و يحصل عليها واحداً واحداً!

۴) يُحسّ بالثّقة في نفسه و لا يتّبع الآخرين في إجراء خُطّته!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

دانش‌آموزی که برنامه‌ریزی منظمی دارد...

گزینهٔ (۱): در آینده موفق می‌شود، حتی اگر در آغاز کارش شکست‌خورده باشد! ← دقیقاً ☺

گزینهٔ (۲): هیچ کاری را انجام نمی‌دهد که آن را در جدول‌های زمانی‌اش ننوشته باشد! ← لزوماً این‌طوری نیست و همهٔ کارها لزوماً به طور دقیق در برنامه مطرح نمی‌شود.

گزینهٔ (۳): هدف‌های گوناگونی برای خودش تعیین می‌کند و یکی‌یکی به آن‌ها دست می‌یابد! ← دست‌یافتن یکی یکی به اهداف لزوماً صحیح نیست و ممکن است اهدافی که در برنامهٔ ما بوده اصلاً محقّق نشود.

گزینهٔ (۴): اعتمادبه‌نفس دارد و در اجرای برنامه‌اش از دیگران پیروی نمی‌کند! ← اعتمادبه‌نفس دارد، امّا متن دربارهٔ این‌که از دیگران پیروی نمی‌کند چیزی نگفته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۲ عيّن سؤالاً لم يُذكر جوابه في النّصّ:

۱) ما هو التّخطيط؟

۲) مَن يحتاجُ إلى التّخطيط؟

۳) أيُّ ثمرة من أثمار التّخطيط أهمّ من غيرها؟

۴) لم على الطّلّاب أن يكون لَهم تخطيطٌ مُنتظمٌ؟

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

سؤالی را مشخص کن که پاسخ آن در متن نیامده است:

گزینهٔ (۱): برنامه‌ریزی چیست؟ ← در عبارت شمارهٔ (۱) توضیح داده است.

گزینهٔ (۲): چه کسی به برنامه‌ریزی نیاز دارد؟ ← در عبارت شمارهٔ (۱) توضیح داده است.

گزینهٔ (۳): کدام‌یک از ثمرات برنامه‌ریزی از بقیه مهم‌تر است؟ ← متن فقط ثمرات مختلف برنامه‌ریزی را گفته، ولی نگفته کدام‌یک از آن‌ها مهم‌تر از بقیه است.

گزینهٔ (۴): چرا دانش‌آموزان باید برنامه‌ریزی منظمی داشته باشند؟ ← در عبارت شمارهٔ (۷) و (۸) توضیح داده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ للكلمات (۹۳ و ۹٤):

۹۳ «يُعَدّ ـ تَنظيم ـ الأهداف ـ يَتمنّى»:

۱) يُعَدّ: فعلٌ مضارعٌ ـ للغائب ـ مجرّد ثلاثي ـ حروفه الأصليّة: «ع د د» ـ معرب ـ مجهول / فعلٌ و نائب فاعله «التّخطيط»

۲) تنظيم: اسم ـ مفرد مذكّر ـ مصدر مزيد ثلاثي (ماضيه: نَظّم) ـ معرب / مجرور بحرف الجرّ

۳) الأهداف: جمع تكسير و مفرده «هدف» و هو مذكّر ـ معرّف بأل ـ معرب / مضاف إليه و مجرور بالكسرة

۴) يَتمنّى: فعل مضارع ـ للمفرد المذكّر ـ مزيد ثلاثي على وزن «يتفعّل» ـ معلوم ـ لازم / فعل و فاعله «النّجاح»

مشاوره در این مدل تست‌ها حتمنِ حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۲

Hint اوّل موارد سمت راست رو بررسی کن چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

درس Box

فعل ← کلمه‌ای‌ست که بر انجام یک کار یا داشتن یک حالت دلالت می‌کند و به یکی از زمان‌های «گذشته، حال و آینده» نسبت داده می‌شود.

فاعل ← در واقع انجام‌دهندهٔ کار یا دارندهٔ حالت است.

مفعول ← اسمی است که کار بر روی آن انجام می‌شود و در فارسی غالباً با «را» ترجمه می‌شود.

مثال: ذَهَبَ أكبر ← اکبر رفت. / شاهَدَ عليٌّ صديقَه ← علی دوستش را دید.
(أكبر: فاعل؛ عليٌّ: فاعل؛ صديقَه: مفعول)

- در مثال اوّل معنای جمله با فاعل کامل شده است و مفعولی به کار نرفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل می‌شود و مفعول نمی‌گیرد، **فعل لازم** می‌گویند. *(همون فعل ناگذر خودمون توی فارسی !)*
- در مثال دوم علاوه بر فاعل، مفعول هم در جمله به کار رفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل نمی‌شود و علاوه بر فاعل مفعول می‌گیرد، **فعل متعدّی** می‌گویند. *(همون فعل گذرا به مفعول خودمون توی فارسی!)*

پس در مثال‌های بالا فعل «ذَهَبَ» *(رفت)* لازم و «شاهَدَ» *(دید)* متعدّی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ خطاهای این گزینه:

لازم و فاعله «النّجاح» (با توجه به معنی متن در عبارت «كلّ إنسان يَتمنّى النّجاح: هر انسانی که آرزوی موفقیت را دارد ...» «النجاح» مفعول است نه فاعل، در نتیجه فعل «يتمنّى» متعدی است نه لازم.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۴ «لا يُؤثّر ـ مُنظَّمة ـ يُكثِر ـ أثبتت»:

۱) لا يُؤثّر: فعل مضارع للنّفي ـ للغائب ـ مزيد ثلاثي من باب تفعيل ـ لازم ـ معلوم / فعل مع فاعله خبر إنّ

۲) مُنظَّمة: اسم ـ مفرد مؤنث ـ اسم مفعول مأخوذٌ من «تنظيم» ـ معرب ـ نكرة / صفة و مجرور بالتبعيّة من موصوفها

۳) يُكثر: فعل مضارع ـ حروفه أصليّة كلّها (مجرّد ثلاثي من مصدر «كثرة») ـ متعدّ ـ معلوم / مفعوله «الثّقة»

۴) أثبتت: فعلٌ ماضٍ ـ للمفرد المؤنّث ـ مزيد ثلاثي من مصدر «إثبات» ـ له حرف زائد واحد ـ معلوم/ فعل و فاعله «الدّراسات»

مشاوره در این مدل تست‌ها حتمن حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۲

Hint اوّل موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد، موارد سمت چپ رو بررسی کن!

درس Box برای تشخیص مزید یا مجرّد بودن یک فعل باید ابتدا فعل را مفرد کنیم و وزن فعل به‌دست‌آمده را با وزن‌های جدول باب‌های ثلاثی مزید مقایسه کنیم، اگر در جدول پیدا شد ثلاثی مزید و اگر پیدا نشد ثلاثی مجرّد است.

جدول باب‌های ثلاثی مزید

شماره	وزن ماضی	وزن مضارع	وزن امر	وزن مصدر (نام باب)	حروف زائد
۱	أفْعَلَ	يُفْعِلُ	أفْعِلْ	إفْعال	أ
۲	فَعَّلَ	يُفَعِّلُ	فَعِّلْ	تَفْعيل	تشديد (تكرار عين‌الفعل)
۳	فاعَلَ	يُفاعِلُ	فاعِلْ	مُفاعَلَة	ا
۴	اِفْتَعَلَ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعِلْ	اِفْتِعال	ا ـ ت
۵	اِنْفَعَلَ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعِلْ	اِنْفِعال	ا ـ ن
۶	تَفاعَلَ	يَتَفاعَلُ	تَفاعَلْ	تَفاعُل	ت ـ ا
۷	تَفَعَّلَ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلْ	تَفَعُّل	ت، تشديد (تكرار عين‌الفعل)
۸	اِسْتَفْعَلَ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعِلْ	اِسْتِفْعال	ا ـ س ـ ت

مثال: تَنظُرونَ ← ۱) مفردکردن فعل ← *مضارع هست پس حرف اوّلش را به «یـ» تبدیل می‌کنیم* ← يَنظُرونَ / *حذف شناسهٔ آخر* ← يَنظُر / ۲) وزن «يَنظُر» ← يَفعُل / ۳) مقایسه با جدول مزید ← *این وزن در جدول موجود نیست* ← «تَنظُرونَ» ثلاثی مجرّد است.

تُجلِسانِ ← ۱) مفردکردن فعل ← *مضارع هست پس حرف اوّلش را به «یـ» تبدیل می‌کنیم* ← يُجلِسانِ / *حذف شناسهٔ آخر* ← يُجلِس / ۲) وزن «يُجلِس» ← يُفعِل / ۳) مقایسه با جدول مزید ← *مضارع باب «إفعال» است* (أفعَلَ، يُفعِلُ، أفعِلْ، إفعال) ← «تُجلِسانِ» ثلاثی مزید از باب «إفعال» است.

پاسخ خیلی تشریحی خطای این گزینه:

حروفه أصليّة كلّها (مجرّد ثلاثي من مصدر «كثرة») ← فعل «يُكثِر» بر وزن «يُفعِلُ» و در نتیجه مضارع باب «إفعال» است، بنابراین ثلاثی مزید است نه مجرّد و مصدر آن «إكثار» است نه «كثرة».)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الجواب الصّحيح للأسئلة التّالية (۹۵-۱۰۰):

۹۵ عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) الطّائِرُ الطَّنّانُ يُحَرِّكُ جَناحَيهِ بِسُرعَةٍ لا تَسمَحُ للإنسانِ أنْ يُشاهِدَهُما!

۲) اِجتَمَعَ السُّيّاحُ في قاعَةِ المَطارِ مُنتَظِرينَ بِحُضورِ الدَّليلِ لأنَّهُ قَد تَأخَّرَ!

۳) المُفرِداتُ الّتي تَنتَقِلُ مِن لُغَةٍ إلىٰ لُغَةٍ أُخرىٰ تَجعَلُ اللُّغَةَ أغنىٰ مِن قَبل!

۴) بَعدَ أنْ اِنتَشَرَ خَبَرُ فَوتِ «نُوبل» في صَحيفَةٍ نَدِمَ عَلىٰ اِختِراعِ الدّيناميتِ!

مشاوره در این تستها لازم نیست همهٔ حرکتها بررسی بشن!!!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۲

Hint ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم تفضیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

پاسخ خیلی تشریحی ✔ خطاهای این گزینه:

المُفرِداتُ (تلفّظ صحیح این کلمه «المُفرَدات: واژگان» است.) ـ تَنتَقِلُ (این فعل مضارع از باب افتعال است، بنابراین باید بر وزن «يَفتَعِلُ» باشد، در نتیجه «تَنتَقِلُ» صحیح است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۶ عيّن الصّحيح في استخدام العدد:

۱) باب الغرفة الرّابعة في الطّابِق الثّاني من هذا الفندق كان مُغلقاً!

۲) اِنضمّ اثنان مهاجمان و حارس مرمى واحد إلى فَريق «استقلال»!

۳) حلُّ هذه الأسئلة الصّعبة في الامتحان استغرق ثلاثين و خمس دقائق!

۴) ما قَبل الحَكَمُ الهدف الّذي سُجِّل في الدّقيقة اثنتين و أربعين بسبب تَسلّلٍ!

مشاوره نکات عدد و معدود کمی پراکنده است، پس بهتر است لیستی از نکات مهم اعداد و معدودشان داشته باشید و به آن‌ها مسلّط شوید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی دهم ـ درس ۲

Hint حواست به جمع یا مفرد بودن معدود، اصلی یا ترتیبی بودن عدد و جایگاه عدد نسبت به معدود باشه.

درس Box

نکات مهمّ عدد و معدود:

۱) **شرایط معدود برای اعداد مختلف:**

برای ۱ ← مفرد (کتاب واحد) / برای ۲ ← مثنّی (شجرتان اثنتان) / برای ۳ تا ۱۰ ← جمع (ثلاثة کُتُب) / برای بقیه اعداد ← مفرد ﴿أحد عشر کوکباً﴾

۲) اعداد اصلی **قبل از معدود** به کار می‌روند به‌جز «واحد: یک» و «اِثنان: دو»

مثال: پانزده مسابقه ← خمس عشرة مسابقةً ✓ مسابقةً خمس عشرة ✗

یک کتاب ← کتابٌ واحدٌ ✓ واحدٌ کتابٌ ✗

دو مسلمان ← مُسلمانِ اِثنانِ ✓ اِثنانِ مُسلمانِ ✗ مُسلمَینِ اِثنَینِ ✓ اِثنَینِ مُسلمَینِ ✗

۳) اعداد ترتیبی را **بعد از معدود** خود می‌آوریم.

مثال: زنگ سوم ← الحصّة الثّالثة　　هفتهٔ دوم ← الأسبوع الثّاني

۴) در زبان عربی در اعدادی که حرف «و» در آن‌ها به کار رفته است، ابتدا یکان را می‌آوریم، سپس دهگان را. *(یعنی مثلاً به جای «چهل و پنج» می‌گیم «پنج و چهل» و بعد عربیش می‌کنیم!)*

مثال: شصت و نه ← تسع و سِتّون ✓ سِتّون و تِسع ✗

نود و شش ← ستّ و تِسعون ✓ تِسعون و ستّ ✗

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): اثنان مهاجمان (اعداد یک و دو بعد از معدود خود به کار می‌روند نه قبلش، بنابراین «مهاجمان اثنان» صحیح است.)

گزینهٔ (۳): ثلاثین و خمس دقائق (اوّلاً معادل عدد «سی و پنج» در عربی «خمس و ثلاثین» است، زیرا ابتدا باید یکان و سپس دهگان را بیاوریم. ثانیاً معدود اعداد یازده و بزرگ‌تر از آن باید مفرد باشد نه جمع، در نتیجه «خمس و ثلاثین دقیقة» صحیح است.)

گزینهٔ (۴): الدّقیقة اثنتین و أربعین (با توجه به معنی عبارت به یک عدد ترتیبی نیاز داریم نه اصلی، بنابراین «الدّقیقة الثانیة و الأربعین: دقیقهٔ چهل و دوم» صحیح است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۷ عيّن ما ليس فيه فعلٌ متعدّ:

۱) إذا نتعدّى على طبيعة حولنا ظالمينَ يرجع هذا التّعدّي إلى أنفسنا!

۲) أوّل دعائنا هو أن يَحمينا ربّنا عن شرور الحادثات و يُعيبننا في الخيرات!

۳) بعدما يسحبُ الإعصار الأسماك إلى السّماء تتساقط في منطقة بعيدة!

۴) لا تَسمح للآمال البَعيدة أن تَغرّكَ فإنّها تُمرّر عيشك و تُصبح محزوناً!

مشاوره برای تشخیص فعل لازم و متعدی باید به ترجمهٔ جمله دقت کنید و حواستان به ضمایر مفعولی نیز باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ترکیبی

Hint حواست باشه نقش ضمیر در ساختار «فعل + ضمیر متصل» مفعوله.

درس Box

فعل ← کلمه‌ای‌ست که بر انجام یک کار یا داشتن یک حالت دلالت می‌کند و به یکی از زمان‌های «گذشته، حال و آینده» نسبت داده می‌شود.

فاعل ← در واقع انجام‌دهندهٔ کار یا دارندهٔ حالت است.

مفعول ← اسمی است که کار بر روی آن انجام می‌شود و در فارسی غالباً با «را» ترجمه می‌شود.

مثال: ذَهَبَ أكبر ← اکبر رفت. / شاهَدَ عليٌّ صديقَه ← علی دوستش را دید.
(أكبر: فاعل؛ عليٌّ: فاعل؛ صديقَه: مفعول)

- در مثال اوّل معنای جمله با فاعل کامل شده است و مفعولی به کار نرفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل می‌شود و مفعول نمی‌گیرد، **فعل لازم** می‌گویند. *(همون فعل ناگذر خودمون توی فارسی!)*
- در مثال دوم علاوه بر فاعل، مفعول هم در جمله به کار رفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل نمی‌شود و علاوه بر فاعل مفعول می‌گیرد، **فعل متعدّی** می‌گویند. *(همون فعل گذرا به مفعول خودمون توی فارسی!)*

پس در مثال‌های بالا فعل «ذَهَبَ» *(رفت)* لازم و «شاهَدَ» *(دید)* متعدّی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ سؤال از ما عبارتی را می‌خواهد که در آن مفعول نداشته باشیم.

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اگر ما به طور ستمگرانه به طبیعت اطراف خود تجاوز کنیم، این تجاوز به خود ما بازمی‌گردد! (در این عبارت فعل متعدی نداریم، زیرا مفعولی وجود ندارد.)

گزینهٔ (۲): اولین دعای ما این است که پروردگارمان ما را از شرّ حوادث حفظ کند و در کارهای نیک یاریمان دهد! (فعل‌های «يَحمي» و «يُعين» متعدی هستند، زیرا ضمیر «نا» مفعول آن‌هاست.)

گزینهٔ (۳): بعد از آن‌که گردباد، ماهی‌ها را به آسمان می‌کشاند، آن‌ها در منطقه‌ای دوردست فرو می‌ریزند! (فعل «يسحبُ» متعدی است، زیرا «الأسماك» مفعول آن است.)

گزینهٔ (۴): به آرزوهای دور و دراز اجازه نده که تو را مغرور کنند، زیرا آن‌ها زندگی‌ات را تلخ می‌کنند و تو اندوهگین می‌شوی! (فعل‌های «تَغرّ» و «تُمرّر» متعدی هستند، زیرا به ترتیب ضمیر «ك» و «عيش» مفعول آن‌ها هستند.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۸ عيّن ما فيه «لام» أمرٍ:

۱) جاء الجنود بالأسرى عند النبيّ ليحكم عليهم بالسّجن أو الإطلاق!

۲) مَصادر المياه الحُلوة مُحدَّدة جدّاً فلنَقتصِد كلُّنا في استهلاكها!

۳) حضرَ الأساتذة في هذه القاعة ليستمعوا إلى كلام مستشرق شهير!

۴) لإطفاء حريق عظيم حدث في السّوق اجتمع جماعة كثيرون!

مشاوره در تشخیص انواع لام همیشه اوّل بررسی کنید که لام بر سر فعل آمده است یا اسم و بعد حلّ سؤال را ادامه دهید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم ـ درس ۶

Hint بررسی کن کدوم لام بر سر فعل اومده و معنی «باید» می‌ده.

درس Box برای تشخیص نوع لام مطابق جدول زیر عمل کنید.

ساختار	نوع لام	مثال
لِـ + اسم	جارّه (جرّ)	لِاستِماع: **برای** گوش‌دادن / لي بيتٌ: خانه‌ای **دارم**.
لِـ + مضارع	اگر به معنای «باید» باشد ← لام امر	لأذهب إلى البيت: **باید** به خانه بروم.
	اگر به معنای «تا، برای این‌که» باشد ← لام ناصبه	قامَ ليذهب إلى البيت: ایستاد **تا** به خانه برود.

پاسخ خیلی تشریحی لام امر لامی است که بر سر فعل مضارع می‌آید و به معنی «باید» می‌باشد.

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): سربازان اسرا را نزد پیامبر آوردند **تا** دربارهٔ زندانی یا آزاد کردن آن‌ها **حکم دهد**! (در این عبارت لام از نوع ناصبه و به معنی «تا» است.)

گزینهٔ (۲): منابع آب‌های شیرین بسیار محدود هستند، پس همگی **باید** در مصرف آن **صرفه‌جویی کنیم**! (در این عبارت لام از نوع امر و به معنی «باید» است.)

گزینهٔ (۳): استادان در این سالن حاضر شدند تا به سخنان یک شرق‌شناس مشهور **گوش دهند**! (در این عبارت لام از نوع ناصبه و به معنی «تا» است.)

گزینهٔ (۴): برای خاموش‌کردن آتش‌سوزی بزرگی که در بازار رخ داد، جماعت بسیاری گرد هم آمدند! (در این عبارت «لـ» بر سر یک اسم آمده است (دقت کنید که «إطفاء» بر وزن «إفعال» و در نتیجه مصدر است و مصدرها همگی اسم هستند.)، بنابراین لام از نوع جارّه (حرف جرّ) و به معنی «برای» است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۹ عيّن ما ليست فيه الحال:

۱) ليت الإنسان يعرف العالم الأكبر من هذا العالم مُنطوياً في وجوده!

۲) هذا الشّيخ المزارع يشتغل بغرس فسائل آملاً بأن يأكل من ثمارها الآخرون!

۳) عندما يُشاهد الوالدان نشاط أولادهما عند اللّعب يصيران فرحين!

۴) ينام السّمك المدفون تحت الطّين أكثر من سنة و هو لايحتاج إلى الطّعام!

مشاوره همیشه در تست‌های حال حواستان به خبر افعال ناقصه باشد که مهم‌ترین تله برای حال هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۲

Hint حواست باشه بعد از افعال ناقصه تا وقتی خبر نیومده باشه حال به کار نمی‌ره!

درس Box

انواع حال:

حال از نوع اسم: اسم نکره و منصوبی است که حالت یک اسم معرفه را بیان می‌کند و در ترجمه، جوابِ سؤالِ «چگونه» از فعل جمله است.

مثال: يلعب الطّفلُ فَرِحاً. (کودک، با خوشحالی بازی می‌کند.)

حال از نوع جمله: حالی است که یک جمله باشد و در واقع فقط یک اسم نیست و از یک «مبتدا + خبر» تشکیل می‌شود.

مثال: يلعب الطّفلُ و هو فرحٌ. (کودک، در حالی‌که خوشحال است، بازی می‌کند.)

- در ساختار «جمله + و + مبتدا + خبر» به «و» **واو حالیه** می‌گویند و به «مبتدا و خبر» **جملهٔ حالیه** گفته می‌شود.
- در این تست در گزینهٔ (۱) «مُنطویاً» و در گزینهٔ (۲) «آملاً» حال از نوع اسم و در گزینهٔ (۴) «هو لا يحتاج ...» حال از نوع جمله است.

چه نقش‌هایی ممکن است با حال اشتباه گرفته بشوند؟

نقش‌هایی که نباید آن‌ها را با حال اشتباه بگیریم عبارت‌اند از:

۱) خبر افعال ناقصه *(یادتونه دیگه به «کان، صار، لیس و أصبح» افعال ناقصه می‌گفتیم و اسم مرفوع و خبر منصوب داشتن.)*

مثال: كان الطّفلُ فرحاً. (کودک، خوشحال بود.)

در این مثال، «فرحاً» خبر «کان» هست.

روش تشخیص: تا زمانی که بعد از افعال ناقصه فعل دیگری نداشته باشیم حتماً حال نخواهیم داشت و اگر بعدشان فعل دیگری داشته باشیم باید بررسی کنیم، شاید حال داشته باشیم، شاید نداشته باشیم.

مثال: كان الطّفلُ يَلعَبُ فرحاً. (کودک با خوشحالی بازی می‌کرد.)

در این جمله، «فرحاً» حال و «الطفل» مرجع آن است.

۲) صفت: اگر یک صفت برای یک اسم نکره بیاوریم ممکن است به شدت شبیه حال بشود.

روش تشخیص: باید حواسمان باشد که در این حالت موصوف و صفت هر دو با هم نکره هستند، ولی مرجع حال باید معرفه باشد نه نکره.

مثال: رأيتُ طفلاً مسروراً. (کودکِ خوشحالی را دیدم.)

در این مثال، «مسروراً» صفت است نه حال، چون هم «طفلاً» نکره‌ست و هم «مسروراً». اگر به جای «طفلاً»، «الطفل» بود «مسروراً» حال می‌شد.

۳) مفعول: از آن‌جا که مفعول هم مثل حال منصوب است ممکن است با حال اشتباه شود.

روش تشخیص: دقت به معنی جمله.

مثال: شاهدنا مُنادياً يُريد المساعدة. (صدازننده‌ای را دیدیم که کمک می‌خواست.)

در این جمله، «مُنادياً» مفعول است نه حال، چون جواب سؤال «چه کسی را» هست نه «چگونه».

۴) قیدهای زمان: همان‌طور که گفتیم، حال معادل قید حالت است نه قید زمان.

مثال: هذا الطّفلُ يلعبُ في الشارع دائماً. (این کودک همیشه در خیابان بازی می‌کند.)

در این جمله «دائماً» قید زمان است، پس قطعاً حال نیست.

روش تشخیص: دقت به معنی کلمات و قیدها.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ای کاش انسان جهان بزرگ‌تر از این جهان را در حالی که در درون وجودش نهفته است، بشناسد! («مُنطویاً» حال است و حالت «العالم الأکبر» را بیان می‌کند.)

گزینهٔ (۲): این پیرمرد کشاورز مشغول کاشت نهال‌هایی است، در حالی که امید دارد دیگران از میوه‌هایش بخورند! («آملاً» حال است و حالت «الشّیخ» را بیان می‌کند.)

گزینهٔ (۳): وقتی والدین، فعالیت فرزندانشان را هنگام بازی تماشا می‌کنند، شادمان می‌شوند! (در این عبارت حال نداریم و «فرحین» خبر فعل ناقص «یصیرون» است.)

گزینهٔ (۴): ماهی دفن‌شده، بیش از یک سال می‌خوابد، در حالی که به غذا نیازی ندارد! («هو لا یحتاج ...» حال از نوع جمله است و حالت «السمك المدفون» را بیان می‌کند.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۰ عيّن المستثنى منه اسم فاعل:

۱) أعجب المُشاهدين فِلمٌ شاهدوه في التّلفاز إلّا اثنين منهم!

۲) قبل المهندسون اقتراحات طرحها عمّال المصنع إلّا واحدة منها!

۳) أُصيب أعضاء الأسرة إلى مرض الزّكام إلّا بنتاً تلتزم بالنّظافة!

۴) لا تنعقد اليوم المسابقات الرّياضيّة بسبب تلوّث الجوّ إلّا كرة المنضدة!

مشاوره گاهی برای پیداکردن مستثنی‌منه علاوه بر معنای جمله به قواعد نیز احتیاج داریم، مثلاً در گزینهٔ (۲) در این تست بدون دانستن مطابقت ضمیر «ها» با «اقتراحات» نمی‌توانستیم پاسخ صحیح را پیدا کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی دوازدهم ـ درس ۳

Hint اول اسم فاعل جمله را پیدا کن، سپس بررسی کن که مستثنی (کلمهٔ بعد از «إلّا») به کدام اسم یا گروه اسمی برمی‌گردد؛ مستثنی‌منه همون چیزیه که مستثنی ازش جدا شده و باید با آن ارتباط معنایی داشته باشه.

درس Box

۱) به اسم‌هایی که بر وزن فاعِل هستند و یا ساختار «مُـ ... ـِ ...» دارند اسم فاعل می‌گوییم. این اسم‌ها غالباً به شکل «انجام‌دهنده» ترجمه می‌شوند.

نکته

اسم‌های فاعل گاهی به جای ساختار «مُـ ... ـِ ...» به شکل «مُـ ... یـ ...» به کار می‌روند.

مثال: مُعین: یاری‌کننده ـ مُدیر: اداره‌کننده ـ مُنیر: نورانی‌کننده

← در این تست در گزینهٔ (۱) «المُشاهدين» و در گزینهٔ (۲) «المهندسون» و «عُمّال» (جمع «عامِل») اسم فاعل هستند.

۲) ارکان اُسلوب استثنا:

در ساختار یا اُسلوب استثنا سه رکن اساسی به کار می‌رود:

۱) أداة الإستِثناء ← کلمه‌ای که باعث ایجاد ساختار استثنا می‌شود، یعنی کلمهٔ «إلّا».

۲) المُستَثنى ← همان بخش جزئی که از بخش کلّی جدا می‌شود، یعنی کلمه‌ای که بلافاصله بعد از «إلّا» می‌آید.

۳) المُستَثنى مِنه ← همان بخش کلّی که مستثنی از آن جدا می‌شود ← کلمه‌ای‌ست که قبل از «إلّا» می‌آید، امّا جایگاه ثابتی ندارد و ممکن است از «إلّا» فاصله داشته یا نداشته باشد.

به طور کلی: اسلوب استثنا ← مستثنی‌منه ... + إلّا + مستثنی (بدون فاصله)

مثال: حَضَرَ الزُّمَلاءُ في صالَةِ الاِمتِحانِ إلّا حامِداً. (هم‌کلاسی‌ها در سالن امتحان حاضر شدند به‌جز حامد.)
(الزُّمَلاءُ: مستثنی‌منه، حامِداً: مستثنی)

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): تماشاگران از فیلمی که در تلویزیون دیدند خوششان آمد، به‌جز دو نفر از آن‌ها! («المُشاهدين» مستثنی‌منه و اسم فاعل است.)

گزینهٔ (۲): مهندسان پیشنهادهایی را که کارگران کارخانه ارائه داده بودند پذیرفتند، به‌جز یکی از آن‌ها را! (با توجه به ضمیر «ها» در «منها» که مفرد مؤنث است، مستثنی‌منه یا یک اسم مفرد مؤنث است و یا یک جمع غیر انسان؛ بنابراین «اقتراحات: پیشنهادات» مستثنی‌منه است و اسم فاعل نیست! دقت کنید که اگر «المهندسون» مستثنی‌منه بود در انتهای گزینه «منهم» داشتیم.)

گزینهٔ (۳): اعضای خانواده به بیماری سرماخوردگی مبتلا شدند، به‌جز دختری که نظافت را رعایت می‌کرد! («أعضاء الأسرة» مستثنی‌منه است و در این گزینه اصلاً اسم فاعلی وجود ندارد.)

گزینهٔ (۴): امروز به دلیل آلودگی هوا مسابقات ورزشی برگزار نمی‌شود، به‌جز مسابقهٔ تنیس روی میز! («المسابقات» مستثنی‌منه است، ولی اسم فاعل نیست، بلکه مصدر است («المُسابَقَة» مصدر باب «مُفاعَلَة» است.))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۱ کدام مورد دربارهٔ اندیشه و تعالیم کنفوسیوس، درست است؟

الف) آیین او با انکار کامل خدایان چینی، به نحوهٔ ادارهٔ جامعه پرداخته است.

ب) تعالیم او برای اولین بار در دوران سلسلهٔ هان رواج یافت و آموزش داده شد.

ج) در چارچوب اصول آن، افراد باید براساس توانمندی و شایستگی‌های خویش به خدمت گرفته شوند.

د) در نتیجهٔ به‌کارگیری این تعالیم در چین، آزمونی برای اثبات صلاحیت داوطلبان خدمات دولتی به وجود آمد.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ج» ـ «د»
۳) «الف» ـ «ج»
۴) «ب» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم ـ درس ۵

Hint شی‌هوانگ‌تی از مخالفان سرسخت اندیشه‌های کنفوسیوس بود.

درس Box

مروری بر ویژگی‌های مهم تعالیم کنفوسیوس	
مروج	کنفوسیوس از برجسته‌ترین اندیشمندان چینی چند قرن پیش از «شی هوانگ تی» می‌زیست.
تعالیم	بیشترین توجه را به «رفتار اخلاقی» داشت. دربارهٔ دین یا خدایان چینی خیلی کم سخن گفته است. اساس تعالیم بر «چگونگی رفتار مردم» و «چگونگی ترویج رفتار مناسب در جامعه توسط حاکمان» است.
برخوردها	شی‌هوانگ‌تی به شدت با اندیشه‌های کنفوسیوس مخالفت کرد و دستور داد آثارش را بسوزانند و حکیمان پیرو او را نابود کنند. در دوران حکومت هان، دوباره در جامعه رواج یافت و اساس انتخاب مأموران دولتی قرار گرفت؛ بدین صورت که افراد داوطلب خدمات دولتی، به منظور اثبات استعداد و صلاحیت خود، لازم بود در آزمون‌های مختلفی شرکت کنند.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) کنفوسیوس دربارهٔ دین یا خدایان چینی **خیلی کم سخن گفته است**؛ نه این‌که آن‌ها را به طور کامل انکار کند.

نکته اساس تعالیم کنفوسیوس این بود که ۱) مردم چه‌طور باید رفتار کنند و ۲) حاکمان چگونه باید رفتار مناسب را در جامعه ترویج دهند.

ب) تعالیم کنفوسیوس بسیار پیش‌تر از شی‌هوانگ‌تی رواج داشت اما در زمان اون ممنوع شد. پس از مرگ شی‌هوانگ‌تی و در دوران حکومت هان، اندیشه و آیین کنفوسیوس **دوباره** رواج یافت و تعلیم داده شد.

نکته شی‌هوانگ‌تی امپراتور سلسلهٔ چه‌این بود و پس از فروپاشی این سلسله، سلسلهٔ هان بر سر کار آمد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۲ کدام موارد دربارهٔ خدای‌نامه‌ها در دورهٔ باستان، درست است؟

الف) نوشتن آن‌ها از وظایف اصلی دبیران بوده و تا دو قرن پیش از منابع مورد استفادهٔ مورخان برای نگارش تاریخ ایران باستان بوده‌اند.

ب) منبع تدوین آن‌ها ادبیات شفاهی و محتوای آن‌ها داستان‌های ملی و پهلوانی‌ای بوده که پیش‌تر رواج فراوان یافته بود.

ج) محتوای آن‌ها که در دستهٔ تاریخ‌های عمومی قرار می‌گیرند، آمیخته با افسانه است و مطالب مربوط به سلسله‌های باستانی در آن‌ها، با واقعیات تاریخی انطباق ندارد.

د) متن پهلوی و ترجمهٔ عربی آن‌ها از بین رفته، اما مورد اخیر در قرون نخستین اسلامی وجود داشته و مورد استفادهٔ مورخان مسلمان بوده است.

۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «ج»
۳) «ب» و «د»
۴) «ج» و «د»

مشاوره از جملهٔ مفاهیمی که شانس بالایی برای طرح سؤالات ترکیبی دارن، اینها هستن؛ خوب بهشون دقت کن؛

- وظایف دبیران ساسانی در نگارش خدای‌نامه‌ها (درس ۱۱ دهم)
- نقل داستان‌های ملی و پهلوانی توسط گوسان‌ها در دوران اشکانیان و ساسانیان (درس ۱۵ دهم)
- نگارش خدای‌نامه‌ها توسط دبیران ساسانی با استفاده از داستان‌های گوسان‌ها (درس ۱۵ دهم)
- ترجمهٔ عربی این خدای‌نامه‌ها در دورانِ اسلامی ایران (درس ۷ دهم)
- استفادهٔ مورخان مسلمان از ترجمهٔ عربی خدای‌نامه‌ها در نگارش تاریخ عمومی ایران (درس ۷ دهم و ۱ یازدهم)

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ دهم ـ درس‌های ۷، ۱۱ و ۱۵ / تاریخ یازدهم ـ درس ۱

Hint داستان‌هایی که گوسان‌ها نقل می‌کردند، بعدها در تدوین خدای‌نامه‌ها و سرودن شاهنامه توسط فردوسی مورد استفاده قرار گرفت.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست؛ **کار اصلی** دبیران **نگارش نامه‌ها، فرمان و اسناد و ثبت و ضبط آن‌ها** بود، اما کارهای دیگری مانند گردآوری و تألیف خدای‌نامک نیز از وظایف آن‌ها بود.

ب) درست؛ در ایران باستان و در دورهٔ اشکانیان نقل شفاهی داستان‌ها ترجیح داده می‌شد. داستان‌هایی که گوسان‌ها در دورهٔ اشکانیان نقل می‌کردند در تدوین خدای‌نامه‌ها مورد استفاده قرار گرفت؛ بنابراین منبع تدوین آن‌ها ادبیات شفاهی بوده است. (نه ادبیات مکتوب)

ج) نادرست؛ مطالب مربوط به دورهٔ **ساسانیان** در خدای‌نامه‌ها با واقعیت‌های تاریخی انطباق **دارد**.

د) درست؛ متن اصلی و ترجمهٔ عربی خدای‌نامه‌ها از بین رفته است، اما مورخان قرون نخستین اسلامی مانند طبری و دینوری با استفاده از ترجمهٔ عربی آن‌ها، تاریخ ایران باستان را می‌نگاشته‌اند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۳ کدام مورد دربارهٔ وجه مشترک حکومت بیگانگان بر ایران (سلوکیان و ایلخانان) درست است؟

۱) هر دو از مقامات ایرانی برای ادارهٔ امور سیاسی خود بهره بردند.

۲) هر دو به دنبال تثبیت دین و فرهنگ خود در ایران بودند.

۳) هر دو با سپاهیان حاکمانِ وقت در مصر وارد جنگ شدند.

۴) هر دو بیش از صد سال بر ایران حکومت کردند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ترکیبی - تاریخ دهم - درس‌های ۱۰ و ۱۱ / تاریخ یازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی

سلوکیان از اوایل تشکیل حکومت خود با جانشینان اسکندر در مصر وارد رقابت و درگیری شدند.

مغولان در ۶۵۴ ق. حکومت خود را تأسیس کردند. در سال ۶۵۶ ق. به بغداد یورش بردند و خلافت عباسیان را برانداختند و پس از آن به شام یورش بردند، اما در عین جالوت از سپاه مملوکان مصر شکست خوردند.

پس، هر دوی این حکومت‌ها با مصر در جنگ بودند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در دوران حکومت سلوکی، قدرت و مناصب مهم سیاسی، اداری و نظامی در اختیار یونانیان بود، اما ایلخانان (مغولان) که با امور کشورداری بیگانه بودند، وزیران و دیوان‌سالاران ایرانی را برای ادارهٔ امور به خدمت گرفتند.

نکته

مشابه یا متفاوت با این موضوع رو دیگه کجا دیدیم؟

- خلافت امویان، با سیاست عرب‌گرایی، اقوام عرب را بر دیگر اقوام برتری می‌دادند و موالی (از جمله ایرانیان) اجازه نداشتند که منصب‌های سیاسی، نظامی و قضایی مانند حکومت شهرها و ولایات را بر عهده گیرند.
- خلافت عباسیان با اجتناب از سیاست عرب‌گرایی امویان، اجازه دادند ایرانیان از جایگاه ممتازی در حکومتشان برخوردار شوند.
- فرمانروایان غزنوی و سلجوقی برای ادارهٔ قلمرو خود، بسیاری از دیوان‌سالاران ایرانی را به کار گرفتند.

گزینهٔ (۲): سلوکیان سیاست آزادی و مدارای دینی هخامنشیان را ادامه می‌دادند، اما یونانیان زیادی را به منظور اشاعهٔ فرهنگ یونانی به ایران کوچاندند. مغولان اقوامی بیابانگرد و بدون تمدن و فرهنگ بودند که در نتیجهٔ همین سبک زندگی، در امور دینی سختگیری به خرج نمی‌دادند.

گزینهٔ (۴): سلوکیان مدتی پس از مرگ اسکندر (۳۲۳ ق.م) بر ایران مسلط شدند. در سال (۲۳۸ ق.م)، ارشک توانست پارت و گرگان را از دست سلوکیان خارج کند. *بعدشم جنگ‌ها و رقابت‌های بین اون‌ها (اشکانیان و سلوکیان) ادامه پیدا کرد تا این‌که* پس از قریب صد سال جنگ و گریز، موفق شدند سلوکیان را به طور کامل از ایران بیرون کنند. *مجموع این‌ها رو بذاریم رو هم می‌بینیم که سلوکیان خیلی بیشتر از صد سال بر ایران حکومت کردند.* ایلخانان از ۶۵۴ تا ۷۳۶ ق. یعنی ۸۰ سال (کم‌تر از صد سال) بر ایران حکومت کردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۴ با توجه به اهداف و برنامه‌های مرداویج، در صورتی که وی توسط غلامان شورشی خود کشته نمی‌شد و حمله‌اش به بغداد موفقیت‌آمیز می‌بود، وقوع یا عدم وقوع کدام‌یک از حالات زیر ممکن بود؟

برانداختن خلافت عباسیان

الف) به نام طغرل سلجوقی سکه، ضرب نمی‌شد و لقب سلطان رکن‌الدوله به او داده نمی‌شد.

ب) قلمرو آنان به طبرستان هم گسترش پیدا می‌کرد و احتمال دشمنی یا هم‌پیمانی آن‌ها با حکومت علویان طبرستان، افزایش می‌یافت.

ج) روابط جانشینانش با خلافت عباسی تیره و تار می‌شد و احتمالاً مجبور به جنگ با متحدان خلیفه می‌شدند.

د) خوارزمشاهیان از آمادگی بیشتری برای مقابله با هجوم مغولان برخوردار می‌شدند.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «ج» ـ «د»
۳) «ب» ـ «ج»
۴) «الف» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ درس‌های ۹ و ۱۰ و ۱۱

Hint مرداویج خیال حمله به بغداد و نابودی خلافت عباسیان را در سر می‌پروراند.

پاسخ خیلی تشریحی در وهلهٔ اول باید به این موضوع توجه کنیم که اگر حملهٔ مرداویج به بغداد موفقیت‌آمیز می‌بود، خلافت عباسیان از میان برداشته می‌شد! حالا با این احتمال به بررسی عبارت‌ها می‌پردازیم:

الف) درست؛ *به این فرایند دقت کنین:* خاندان آل‌بویه بیش از یک قرن خاندان عباسی را تحت کنترل خود داشت. ← طغرل سلجوقی خلیفهٔ عباسی را از تسلط آل‌بویهٔ شیعه‌مذهب رهاند. ← خلیفه به او لقب سلطان رکن‌الدوله داد و دستور داد به نام او خطبه بخوانند و سکه به نامش بزنند. ← *پس اگه خلافت عباسیان حذف بشه، این زنجیره هم اتفاق نمی‌افته و این عبارت کاملاً درسته.*

ب) نادرست؛ *پس از به قتل رسیدن مرداویج توسط غلامان شورشی‌اش، قلمرو جانشینان او به گرگان و طبرستان محدود شد.* ← *پس این قسمت از تاریخ هیچ وابستگی‌ای به مرگ یا زندگی مرداویج نداره.*

ج) نادرست؛ اگر مرداویج در حمله به بغداد موفق می‌شد و خلافت عباسی را از میان برمی‌داشت، *دیگه خلافت عباسیانی نداشتیم که بخواد با بقیهٔ حکومت‌ها روابط حسنه یا تیره و تار داشته باشه.* ☺

د) درست؛ درگیری حکومت خوارزمشاهی با خلافت عباسی سبب شده بود که سلطان محمد خوارزمشاه از تهدیدات نوظهور مغول‌ها غافل بماند و در چنین شرایطی چنگیزخان مغول به ایران هجوم آورد و با کشتار و خونریزی فراوان بر این سرزمین مسلط شد. *پس اگه خلافت عباسی وجود نداشت، ممکن بود سلطان محمد خوارزمشاه بهتر با مغولان مقابله کنه و شاید می‌تونست از ایران دفاع کنه.*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۵ سه گزارهٔ زیر دربارهٔ منابع تاریخ‌نگاری ایران باستان تا دوران معاصر به موارد کدام گزینه اشاره دارند؟

الف) با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان و خوانده‌شدن خط میخی، کتیبهٔ بیستون رمزگشایی شد.

ب) کتاب‌های تاریخی به‌جامانده از عصر ایلخانان در زمرهٔ بهترین تاریخ‌نگاری‌های جهان اسلام تا آن زمان به شمار می‌روند.

ج) امیرکبیر برای رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه در عصر ناصرالدین‌شاه قاجار، روزنامه‌ای را منتشر کرد.

۱) «الف»: معروف‌ترین سنگ‌نوشتهٔ دورهٔ ساسانی ـ «ب»: تاریخ جهانگشا ـ «ج»: وقایع اتفاقیه

۲) «الف»: وقایع دوران داریوش اول ـ «ب»: تاریخ گزیده و احسن‌التواریخ ـ «ج»: کاغذ اخبار

۳) «الف»: سنگ‌نوشتهٔ شاپور یکم ـ «ب»: حبیب‌السیر ـ «ج»: دولت علیّهٔ ایران

۴) «الف»: منبع نوشتاری دورهٔ هخامنشیان ـ «ب»: جامع‌التواریخ ـ «ج»: وقایع اتفاقیه

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: تاریخ دهم ـ درس ۷ / تاریخ یازدهم ـ درس ۱۲ / تاریخ دوازدهم ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

الف) کتیبهٔ بیستون به دستور **داریوش یکم**، پادشاه **هخامنشی** کنده شد و از منابع مهم نوشتاری این دوره محسوب می‌شود که به شرح وقایع آغازین فرمانروایی این پادشاه و سرکوب شورش‌های نواحی گوناگون اختصاص دارد.

نکته کتیبهٔ شاپور یکم ساسانی در کعبهٔ زرتشت به همین نام معروف است.

ب) از آثار تاریخی مهم این دوره **تاریخ جهانگشا** از عطاملک جوینی، **جامع‌التواریخ** از خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، **تاریخ گزیده**، تألیف حمدالله مستوفی را می‌توان نام برد.

نکته حبیب‌السیر و احسن‌التواریخ از کتاب‌های تاریخی عصر صفوی است.

ج) روزنامه‌ای که امیرکبیر منتشر کرد **وقایع اتفاقیه** نام داشت که بعدها به روزنامهٔ **دولت علیّهٔ ایران** تغییرنام داد.

نکته کاغذ اخبار اولین روزنامه‌ای است که توسط میرزا صالح شیرازی در تهران منتشر شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۶ چه تعداد از موارد زیر دربارهٔ ویژگی‌های هنر و معماری ساسانیان (۱)، سلجوقیان (۲)، تیموریان (۳) و اشکانیان (۴) درست است؟

الف) کاربرد آرایه‌های معماری

ب) تزئین بناها

ج) تأثیر و تأثر

د) آثار پدیدآمده

- «الف» با مصداق کاربرد گنبد، ایوان و طاق از وجوه پیوند (۱)، (۳) و (۴) و با مصداق کاربرد وسیع آن‌ها از اشتراکات (۱) و (۴) است.
- «ب» با مصداق گچ‌بری از اشتراکات هر چهار مورد، با مصداق کاشی‌کاری از مشترکات بین (۲) و (۳) و با مصداق نقاشی دیواری از وجوه افتراق (۱) و (۴) است.
- «ج» در معنای الگوبرداری از ویژگی‌های (۴) و در معنای تأثیرگذاری از وجوه مشترک (۱) و (۲) است.
- «د» با مصداق ساخت کاروانسرا از شباهت‌های بین (۱) و (۲) و با مصداق ساخت شهر از ویژگی مشترک (۳) و (۴) است.

۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ترکیبی ـ تاریخ دهم ـ درس ۱۶ / تاریخ یازدهم ـ درس‌های ۱۰ و ۱۲

Hint کاربرد **وسیع** طاق‌ها، گنبدها و ایوان‌ها فقط مربوط به عصر ساسانیه.

درس Box مروری بر ویژگی‌های معماری همین مواردی که تو درس‌نامه گفتیم.

ویژگی‌ها	ساسانیان	سلجوقیان	تیموریان	اشکانیان
کاربرد آرایه‌های معماری	از ویژگی‌های برجستهٔ معماری این دوره، کاربرد **وسیع گنبد**، **ایوان و طاق** در ساخت بناها، به‌ویژه کاخ‌ها بود.	گنبد، طاق و ایوان از آرایه‌های معماری سراسر دوران ایران اسلامی است. مسجد «جامع عتیق» اصفهان از مساجد چهار ایوانی این عصر است.	ایجاد بناهای عظیم، ساختن **گنبدها**، **طاق‌ها**، **ایوان‌ها** و مناره‌های بلند	ساخت بناهای **طاقدار**، **گنبدی** و دارای **ایوان** از ویژگی‌های معماری دوران اشکانیان به شمار می‌رود.
	سه سلسلهٔ ساسانیان، تیموریان و اشکانیان، ساخت گنبد، طاق‌ها و ایوان‌ها را به کار می‌بردند. کاربرد وسیع این آثار فقط منحصر به دورهٔ ساسانی است.			
تزئین بناها	در دورهٔ ساسانی برای تزئینات داخلی کاخ‌ها و بناها از روش‌های گوناگونی مانند موزاییک‌کاری، نقاشی دیواری، **گچ‌بری** و نقش‌برجسته استفاده می‌شد.	کاشی‌ها و **گچ‌بری‌ها** و تزئینات به‌کاررفته در مسجد جمعه اصفهان در این دوره نمونه‌ای عالی از هنر دورهٔ سلجوقی محسوب می‌شود.	در این عصر با **گچ‌بری** و کاشی‌کاری به شیوه‌های گوناگون به تزئین بناها می‌پرداختند.	هنر **گچ‌بری** در زمان اشکانیان رواج یافت و در بناهای کوه خواجه به نهایت ظرافت رسید. آرایهٔ دیگری که در معماری اشکانی رواج داشته، نقاشی دیواری است.
	هر چهار حکومت ذکرشده از گچ‌بری در تزئین بناها استفاده می‌کردند. ساسانیان و اشکانیان هر دو از گچ‌بری و نقاشی دیواری استفاده می‌کردند. استفاده از نقش‌برجسته در این حکومت‌ها مختص به ساسانیان است. سلجوقیان و اشکانیان (حکومت‌های دورهٔ اسلامی) از کاشی‌کاری بهره می‌بردند.			
تأثیر و تأثر	هنر ساسانی ریشه در هنرهای کهن ایران و نیز هنر دوران هخامنشی و اشکانی داشت و حتی از هنر یونانی و رومی نیز تأثیر پذیرفته بود. پس از سقوط ساسانیان و ورود اسلام به ایران، هنر اسلامی، تأثیر به‌سزایی از هنر ساسانی پذیرفت.	مسجد جمعه اصفهان یکی از کهن‌ترین مساجد چهارایوانی در ایران است که الگویی برای معماران مساجد در دوره‌های بعدی شد.	معماری ایرانی در دورهٔ صفوی با برخورداری از تجارب معماری فاخر عصر تیموری و عوامل دیگر شکوفا شد.	اشکانیان که در پی سلوکیان قدرت را به دست گرفتند، در آغاز، دنباله‌روی دستاوردهای فرهنگی و هنری یونانیان بودند، اما به تدریج از نفوذ فرهنگ، هنر و معماری یونانی در ایران کاسته شد.
	هنر اشکانی در آغاز از هنر یونانی تأثیر پذیرفت. هنر ساسانی از هنر یونانی و رومی تأثیر پذیرفت و خود الگویی برای هنرمندان دورهٔ اسلامی بود. هنر سلجوقیان (در زمینهٔ معماری مساجد) به الگویی برای معماران دورهٔ بعد تبدیل گشت.			

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ویژگی‌ها	ساسانیان	سلجوقیان	تیموریان	اشکانیان
آثار پدیدآمده	مهم ترین آثار معماری این دوره را کاخ‌ها، آتشکده‌ها، پل‌ها، کاروانسراها، قلعه‌ها و بندها (سدها) تشکیل می‌دهند.	مسجد، مدرسه، کاروانسرا و نیز مقابر از جمله بناهایی بودند که در آن دوره توسط معماران ایرانی ساخته می‌شدند.	تیمور با گردآوردن هنرمندان و معماران بزرگ سرزمین‌های فتح‌شده در سمرقند، به عمران و آبادانی پایتخت خود همت گماشت.	بقایای شهر نسا، بقایای شهر صددروازه (دامغان)، معبد آناهیتا، کوه خواجهٔ سیستان و کاخ شهر هترا (الحضر) از آثار برجستهٔ معماری این دوره است.
ساسانیان و سلجوقیان هر دو به ساخت کاروانسراها همت داشتند. تیمور شهر سمرقند را آباد کرد و بقایای شهرهایی همچون صددروازه و شهر نسا هم از دورهٔ اشکانی به جا مانده است.				

پاسخ خیلی تشریحی ✔

حالا براساس مواردی که توی درس‌باکس مرور کردیم، می‌دونیم که عبارت‌های سوم و چهارم درسته، پس بریم سراغ بررسی موارد نادرست:

عبارت اول: نادرست: موارد مطرح‌شده از ویژگی‌های بناهای عصر اشکانی هم هست، اما کاربرد وسیع آن‌ها فقط مربوط به دورهٔ ساسانی است.

عبارت دوم: نقاشی دیواری از تزیینات مورد استفاده در معماری ساسانیان و اشکانیان است؛ پس این ویژگی مشترک بین دو سلسله است، نه وجه افتراق آن‌ها.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۷ کدام موارد دربارهٔ امپراتوری عثمانی درست است؟

الف) در قرن ۱۸ م بر بخش‌های وسیعی از شمال آفریقا و آسیای غربی تا اروپای شرقی حکومت می‌کرد، اما در جنگ جهانی اول توسط ارتش متحدین اشغال شد و بین انگلستان، روسیه و فرانسه تقسیم شد.

ب) در قرن دهم هجری هم‌زمان با روی کار آمدن صفویان در حال اوج‌گرفتن بود، در قرن هفدهم دچار ضعف شد، اما با اصلاحاتی که توسط دولتمردان آن انجام شد توانستند قدرت گذشته را بازیابند.

ج) دولت روسیه که از زمان پتر کبیر به دنبال تسلط بر سرحدات عثمانی بود، در طول قرن نوزدهم بارها به حوزهٔ دریای سیاه که جزء قلمرو عثمانی بودند، یورش آورد.

د) اختلافات مرزی عثمانی که به دنبال تسلط کامل بر جهان اسلام بود با ایران، از زمان تأسیس سلسلهٔ شیعه‌مذهب صفوی آغاز و با بستن دو قرارداد ارزنةالروم اول و دوم به مصالحه رسید.

۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «د»
۳) «ب» و «ج»
۴) «ج» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ درس ۱۳ / تاریخ دوازدهم ـ درس‌های ۲، ۳، ۶ و ۱۲

Hint حکومت عثمانی ۵ سال پس از مسلمان‌شدن غازان تأسیس شد.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست؛ در جنگ جهانی اول، امپراتوری عثمانی به جبههٔ متحدین پیوست و توسط ارتش **متفقین** اشغال شد و در نهایت بین کشورهای انگلیس و فرانسه تقسیم شد.

نکته
- روسیه در سال ۱۹۱۷ (یک سال قبل از پایان جنگ) دچار انقلاب شد و از جبههٔ جنگ خارج شد.
- پس از نبرد ملازگرد و تصرف آسیای صغیر توسط سلجوقیان، قبایل ترک مسلمان از شرق ایران به این منطقه کوچ کردند. یکی از این قبایل به رهبری عثمان در سال ۶۹۹ ق. حکومتی تأسیس کرد که به حکومت عثمانی معروف شد.

ب) نادرست؛ امپراتوری عثمانی از قرن هفدهم تا نوزدهم دچار ضعف بود و اصلاح دولتمردان عثمانی هم نتوانست از شدت آن بکاهد. سرانجام در قرن ۲۰ و در پایان جنگ اول فرو پاشید.

نکته هنگامی که حکومت صفوی بر سر کار آمد (تأسیس سلسلهٔ صفوی ← ۹۰۷ ق.) حکومت عثمانی در حال اوج‌گرفتن بود.

ج) درست؛ دولت روسیه سیاست توسعه‌طلبانه‌ای را با هدف تسلط بر سرحدات شمالی ایران و عثمانی آغاز کرد. قبل از جنگ جهانی اول نیز، با هدف رسیدن به آب‌های گرم و آبراهه‌های مهم بارها به قلمرو عثمانی در شبه‌جزیرهٔ بالکان و حوزهٔ دریای سیاه یورش آورد و مناطق وسیعی را تصرف کرد.

د) درست؛ در زمان شاه‌اسماعیل صفوی (مؤسس سلسلهٔ صفوی) ارتش عثمانی به سرزمین ایران حمله کرد و این دشمنی‌ها تا پایان سلسلهٔ صفویه ادامه یافت. در دورهٔ افشاریه و زندیه نیز این اختلافات گاهی به جنگ و گاهی به صلح منتهی می‌شد. در زمان قاجار دو معاهدهٔ ارزنةالروم اول (فتحعلی‌شاه) و الرزنةالروم دوم (محمدشاه) بین ایران و عثمانی بسته شد.

نکته اختلافات ایران و عراق (یکی از کشورهای به‌وجودآمده از دل عثمانی) در زمان پهلوی منجر به انعقاد قرارداد الجزایر و ترک مخاصمات شد؛ اما با روی کار آمدن جمهوری اسلامی مجدداً شعله‌ور شد و به جنگ تحمیلی عراق علیه ایران منتهی شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۸ در کدام موارد، اوضاع اجتماعی و اقتصادی ایران در حکومت سلسله‌های ایرانی مسلمان درست توصیف شده است؟

الف) شهر و شهرنشینی در پی رشد کشاورزی و تجارت گسترش یافت و به واسطهٔ آن صنعت رشد چشمگیری یافت.

ب) توجه و حمایت رسمی از زبان و ادب فارسی آغاز شد و از اهل علم و دانشمندان مذاهب و ادیان مختلف با مدارا و بدون تعصب و تنگ‌نظری حمایت می‌شد.

ج) روی کار آمدن سلسله‌هایی با تبار دهقانی و داشتن روابط خصمانه با خلافت، موجب کندشدن روند اسلام‌پذیری ایرانیان در این دوره شد.

د) تجارت دریایی خلیج فارس با هند، چین، جنوب شرقی آسیا و شرق آفریقا گسترش یافت و بندر سیراف رونق زمان ساسانیان را بازیافت.

۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «ج»
۳) «ب» و «د»
۴) «ج» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۹

Hint در سده‌های سوم تا پنجم حکومت‌های ایرانی بر سر کار آمدند و مناطق مختلف ایران را از سلطهٔ خلافت عباسی خارج کردند.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست؛ در این دوره فعالیت‌های اقتصادی، کشاورزی، تجارت و صنعت از رونق و رشد چشمگیری برخوردار بود و به واسطهٔ این رشد، شهر و شهرنشینی گسترش یافت. پس رشد شهرنشینی پیامد رشد کشاورزی، تجارت و صنعت است.

ب) درست؛ تأسیس حکومت‌های ایرانی در سدهٔ سوم هجری، سرآغازی بر توجه و حمایت رسمی از زبان و ادب فارسی بود. امیران و وزیران این سلسله‌ها، عالمان را مورد حمایت مادی و معنوی قرار دادند و با مدارا و اجتناب از تعصب و تنگ‌نظری شرایط امنیت و آسایش کامل فعالیت عالمان پیرو مذاهب و ادیان مختلف را فراهم کردند.

ج) نادرست؛ با روی کار آمدن سلسله‌های ایرانی، روند اسلام‌پذیری شتاب بیشتری گرفت، بیشتر مردم ایران در این دوره به اسلام درآمدند.

نکته سلسله‌های طاهریان و سامانیان، ریشه در خاندان‌های دهقانی منطقهٔ خراسان و ماوراءالنهر داشتند.

د) درست؛ هنگام سقوط ساسانیان بنادر ایرانی سواحل خلیج فارس، دریای عمان و دریای سرخ آباد و پررونق بود. در دورهٔ سلسله‌های ایرانی نیز تجارت و دریانوردی رونق گذشته را بازیافت.

نکته سیراف از جمله بندرهای مهم خلیج فارس در زمان ساسانیان بود و در سده‌های سوم تا پنجم هجری نیز به یکی از مراکز مهم مبادلات اقتصادی منطقه‌ای و جهانی آن روزگار تبدیل شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۹ کدام مورد دربارهٔ وضعیت علم و آموزش در قرون وسطا درست است؟

الف) رونق یا رکود تعلیم و تربیت و علم و آموزش در این زمان دقیقاً همسو با رونق یا رکود وضعیت شهرنشینی بود.

ب) کلیسا به عنوان قدرتمندترین نهاد این دوره، تسلط کاملی بر ترجمهٔ کتاب مقدس به زبان‌های گوناگون داشت و از این راه ثروت فراوانی کسب می‌کرد.

ج) نخستین مراکز آموزش عالی این عصر در سرزمینی تأسیس شد که تأثیر جنگ‌های صلیبی بر رونق آن بیشتر از سایر شهرها بود.

د) برتری فلسفه بر علوم تجربی در این دوره، مانند رویکرد آموزشیِ عصر صفوی است و مصداق آن از نحوهٔ تدریس این دو علم در دانشگاه پاریس کاملاً پیداست.

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «د»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ج» ـ «ب»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۱۵ و ۱۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

الف) درست؛ در نیمهٔ نخست قرون وسطا: به دلیل افول شهرها، فعالیت‌های علمی و فرهنگی کساد و بی‌رونق شده و عمدهٔ آموزش به تربیت کشیشان و مبلغان مذهبی اختصاص یافت. در نیمهٔ دوم قرون وسطا به‌ویژه بعد از جنگ‌های صلیبی: به سبب رونق شهرهای اروپایی و افزایش ثروت و رشد جمعیت شهری، نیاز به علم و آموزش بیشتر شد.

ب) نادرست؛ مقام‌های کلیسا تفسیر کتاب مقدس را حق انحصاری خود می‌شمردند و اجازه نمی‌دادند که این کتاب جز به زبان لاتین به زبان‌های دیگری ترجمه و منتشر شود.

ج) درست؛ مدرسه‌های حقوق و طب از نخستین مراکز آموزش عالی بودند که در ایتالیا گشایش یافتند.

از سدهٔ ۱۱ م. به تدریج در اروپا شهرنشینی و تجارت در پیوندی تنگاتنگ با یکدیگر دوباره رونق گرفت. جنگ‌های صلیبی تأثیر فراوانی بر رشد شهرها و تجارت به‌خصوص در مناطق ساحلی اروپا گذاشت. تأثیر این جنگ‌ها بر رونق و شکوفایی شهرهای ایتالیایی بیش از سایر سرزمین‌های اروپایی بود.

د) نادرست؛ دانشگاه به فرمان پادشاه فرانسه در ۱۲۰۰ م. تأسیس شد. طالبان علم در این دانشگاه به تحصیل حقوق، فلسفه و الهیات مسیحی می‌پرداختند. (علوم تجربی تدریس نمی‌شد.)

نکته در حکومت صفوی آموزش ادبیات، حکمت و فلسفه در مراکز مختلفی صورت می‌گرفت، اما در این دوره که با تحولات عظیم علمی در اروپا هم‌زمان بود، علوم تجربی و ریاضیات در ایران رو به افول گذاشت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۰ کدام موارد از رویدادها و تحولات روسیه در قرن‌های ۱۷ و ۱۸ میلادی است؟

الف) واردشدن به مسابقهٔ استعمار از طریق تقویت نیروی دریایی

ب) عقب‌نشینی آن‌ها از ایران در زمان نادرشاه

ج) تصرف گرجستان و آغاز جنگ‌های ایران و روس

د) رقابت و کشمکش با آلمان بر سر شبه‌جزیرهٔ بالکان

۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «د»
۳) «ب» و «ج»
۴) «ج» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ درس‌های ۲، ۳ و ۶

Hint نادر در سال ۱۱۱۴ ش. / ۱۷۳۶ م. به عنوان شاه ایران انتخاب شد و یازده سال حکومت کرد.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

الف) درست؛ روسیه تا پیش از به قدرت رسیدن پتر کبیر (۱۶۸۲ ـ ۱۷۲۵ م.) در رقابت استعماری اروپاییان جایی نداشت. پتر کبیر با استخدام کارشناسان اروپایی، تأسیس مدارس و دانشگاه‌های جدید و تقویت ارتش به‌ویژه نیروی دریایی، روسیه را وارد مسابقهٔ استعمار کرد.

ب) درست؛ پس از شروع اقدامات توسعه‌طلبانهٔ روسیه و تجاوز به سرحدات شمالی ایران، اقتدار نظامی نادرشاه (۱۱۱۴ ش. / ۱۷۳۶ م. ـ ۱۱۲۶ ش. / ۱۷۴۷ م.) و سپس آقامحمدخان مدتی آن‌ها را وادار به عقب‌نشینی کرد.

ج) نادرست؛ تصرف گرجستان و آغاز جنگ‌های ایران و روس مربوط به دورهٔ فتحعلی‌شاه قاجار است که در قرن نوزدهم میلادی اتفاق افتاده‌اند.

نکته دور اول جنگ‌های ایران و روس، ۱۲۱۸ ـ ۱۲۲۸ ق. / ۱۸۰۳ ـ ۱۸۱۳ م. و دور دوم جنگ‌های ایران و روس ۱۲۴۱ ـ ۱۲۴۳ ق. /۱۸۲۶ ـ ۱۸۲۸ م. بوده است.

د) نادرست؛ کشمکش آلمان با روسیه بر سر شبه‌جزیرهٔ بالکان مربوط به پیش از جنگ جهانی اول یعنی قرن بیستم میلادی است.

نکته رقابت کشورهای اروپایی برای نفوذ در منطقهٔ بالکان منجر به شروع جنگ جهانی اول شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۱ در کدام مورد، نقش نخست‌وزیر مذکور در برهه‌های تاریخی و وقایع مربوط به آن، به درستی ذکر شده است؟

الف) انتصاب به نخست‌وزیری پس از دور اول نخست‌وزیری مصدق: احمد قوام

ب) عقد قرارداد با انگلستان در دوران رضاشاه و واگذاری مسئولیت ایجاد ارتش یکپارچهٔ ایران به انگلستان: وثوق‌الدوله

ج) مرد آهنین ایالت پروس و متحدکنندهٔ سرزمین‌های آلمان در ابتدای قرن نوزدهم: بیسمارک

د) مأمور اجرای اصلاحات در کشور و اقدام به اصلاح قانون انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی: اسدالله علم

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «الف» ـ «د»
۳) «ج» ـ «د»
۴) «ج» ـ «ب»

مشاوره این سؤال، داغ داغ از تنور در اومده و شبیه‌سازی از کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴ئه. توی این کنکور تمرکز بر اسامی افراد یا نهادها یا مفاهیم خاص خیلی بالا رفته بود، پس ما هم توی این سؤال کمکت کردیم که یک مروری بر صدراعظم‌های دوره‌های مختلف تاریخ (در گذشته و دوران معاصر و داخل و خارج ایران)، داشته باشی.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۹،۶ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی

پس از آن‌که شاه با خواسته‌های دکتر مصدق موافقت نکرد، دکتر مصدق از مقام خود استعفا کرد. شاه نیز بی‌درنگ احمد قوام را مأمور تشکیل دولت کرد.

رقابت شاه و علی امینی سرانجام به برکناری امینی انجامید و شاه امیر اسدالله عَلَم را مأمور اجرای اصلاحات کرد و او هم در اولین قدم، اصلاح قانون انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی را در دستور کار خود قرار داد.

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) وثوق‌الدوله از صدراعظم‌های **احمدشاه** قاجار بود و دولتش قبل از شروع پادشاهی رضاشاه (۱۳۰۴ ش.) سقوط کرد.

نکته

۱) منظور از قرارداد اشاره‌شده در این عبارت، قرارداد ۱۹۱۹ است.

۲) سال‌های فعالیت رضاخان در سمت وزارت جنگ از ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ ش. در سمت نخست وزیری از ۱۳۰۳ تا ۱۳۰۴ ش. است و سلطنتش از آذر ۱۳۰۴ ش. آغاز شد.

ج) در ابتدای قرن نوزدهم، آلمان فاقد حکومتی یکپارچه بود و ملی‌گرایان آلمانی در تقابل با امپراتوری اتریش ـ مجارستان خواهان شکل‌گیری آلمانی وحدت‌یافته بودند. سرانجام در سال ۱۸۷۱ م. (*یعنی در اواخر قرن ۱۹ میلادی*) ویلهلم یکم، فرمانروای پروس، به کمک بیسمارک، ملقب به مرد آهنین آن ایالت، امپراتوری آلمان را تأسیس کرد.

نکته

آلمان در ابتدای قرن نوزدهم شامل ۳۹ ایالت بود که تحت نفوذ امپراتوری اتریش ـ مجارستان قرار داشت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۲ کدام موارد دربارهٔ نقش انگلیس در رویدادهای سیاسی ایران معاصر درست است؟

الف) تجاوز به آبادان و خرمشهر در جنگ جهانی دوم و درگیری با نیروهای ایران به فرماندهی دریادار غلامعلی بایندر

ب) تهدید اقتصادی ایران و اقدام به قطع رابطهٔ سیاسی با تهران برای ممانعت از ملی‌شدن صنعت نفت ایران

ج) حمایت و جانبداری از عراق و دادن انواع سلاح‌های پیشرفته و تسلیحات شیمیایی به حکومت بعثی

د) انعقاد قرارداد نفتی ۱۹۳۳ با رضاشاه به مدت ۶۰ سال با تعهد به تأسیس شرکت نفت ـ پارس و انگلیس

۱) «الف» و «ب»
۲) «الف» و «ج»
۳) «ب» و «د»
۴) «ج» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم، درس‌های ۲، ۶، ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

الف) درست؛ در شهریور ۱۳۲۰ (۱۹۴۱) نیروهای شوروی و انگلستان از شمال و جنوب به ایران هجوم آوردند و درگیری مختصری میان یگان‌های نیروی دریایی ایران با قوای متفقین رخ داد. در جریان درگیری در آبادان و خرمشهر، دریادار غلامعلی بایندر فرماندهٔ این نیرو و جمعی از هم‌رزمانش به شهادت رسیدند.

ب) نادرست؛ انگلستان برای ممانعت از ملی‌شدن نفت ایران اقداماتی انجام داد که تهدید اقتصادی ایران یکی از آن‌ها بود، اما رابطهٔ سیاسی خود را با تهران قطع نکرد.

نکته دکتر مصدق پس از آن‌که دادگاه لاهه به نفع ایران رأی داد. از انگلستان خواست بدهی و خسارت‌های شرکت نفت را بپردازد و چون دولت انگلیس مخالفت کرد، اقدام به قطع رابطهٔ سیاسی با لندن کرد.

ج) درست؛ در طول هشت سال جنگ تحمیلی، قدرت‌های بزرگ مانند آمریکا، شوروی سابق، فرانسه، آلمان و انگلستان علاوه بر دادن انواع سلاح‌های پیشرفته به حکومت بعثی عراق، از نظر سیاسی نیز آشکار و پنهان از این رژیم جانبداری کردند.

د) نادرست؛ تأسیس شرکت نفت ایران و انگلیس مربوط به قبل از قرارداد با رضاشاه و پس از انعقاد قرارداد دارسی با مظفرالدین‌شاه است.

گول نخوری ✘ ممکنه فکر کنی تجاوز به آبادان و خرمشهر مربوط به جنگ تحمیلی ایران و عراقه و عبارت «الف» رو نادرست فرض کنی.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۳ کدام مورد دربارهٔ موقعیت و اقدامات شخصیتی که رهبری حرکت اعتراضی علیه نوز بلژیکی را بر عهده داشت، درست است؟

آیت‌الله سید عبدالله بهبهانی

۱) با اظهار مخالفت شدید نسبت به بنای بانک استقراضی روسیه و هدایت مردم، باعث متوقف‌شدن روسیه شد.

۲) از مراجع ساکن ایران بود که سوء استفاده از نام آزادی و مشروطه را وسیله‌ای برای افزایش نفوذ غرب و غرب‌گرایان سکولار می‌دانست.

۳) در جریان مهاجرت کبری و مهاجرت علمای قم به تهران، رهبری ایشان در کنار شیخ فضل‌الله نوری بر استحکام قیام افزود.

۴) پس از به توپ بسته شدن مجلس، با آن‌که از خطر اعدام در امان ماند، اما توسط قوای قزاق، دستگیر، شکنجه و تبعید شد.

مشاوره تجربهٔ کنکور نوبت اول ۱۴۰۴ و هم‌چنین دو سال اخیر نشون داده که طراحان کنکور در طرح سؤالات مربوط به پایهٔ دوازدهم، خیلی به سراغ اسامی و آدم‌های خاص میرن. پایهٔ دوازدهم هم که (*خدا بده برکت*) پره از اسم اندیشمندان، متفکران، نویسندگان و روحانیان و وزیران و ... ؛ بنابراین با خلاصه‌نویسی و مرور مرتب این مباحث می‌تونی از پس این تست‌ها به راحتی بربیای.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۵ و ۷

پاسخ خیلی تشریحی

پس از به توپ بسته شدن مجلس، تمام خانه‌های مشروطه‌خواهان غارت شد و مأموران به دستگیری آنان پرداختند. آیت‌الله سید محمد طباطبایی و سید عبدالله بهبهانی، توسط قزاق‌ها دستگیر، شکنجه و تبعید شدند.

در تیر ۱۲۸۷، یعنی دو سال پس از استقرار مشروطه، محمدعلی‌شاه با تشویق روسیه دستور حمله به مجلس شورای ملی را صادر کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): از اقدامات آیت‌الله سید محمد طباطبایی است.

گزینهٔ (۲): از عقاید آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری است.

گزینهٔ (۳): در جریان مهاجرت کبری، علمای تهران به قم مهاجرت کردند، نه برعکس.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۴ با توجه به موارد زیر، کدام عبارت با ویژگی‌های سکونتگاه‌های شهری یا روستایی مطابقت دارد؟

الف) روستای لیقوان در آذربایجان شرقی در کنار چشمه‌ها گسترش یافته است.

ب) متخصصان پیش‌بینی می‌کنند افزایش بزهکاری در شهرهای بزرگ موجب روی‌آوردن و مهاجرت بسیاری از مردم این شهرها به روستاها خواهد شد.

ج) تسلط بر دریای سیاه از طریق کریمه باعث شده است که این شبه‌جزیره نسبت به جزایر اطراف اهمیت بسیار بالایی برای دولت‌های غربی پیدا کند.

د) شهر بیشاپور که زمانی اهمیت ارتباطی زیادی در عصر ساسانیان داشت، در اثر جنگ از بین رفته است.

ه) خاک جلگه‌ای حاصلخیز روستای آق اولر تالش بر سکونت‌گزینی این منطقه تأثیر به‌سزایی داشته است.

۱) «الف» و «ه» هر دو به مفهوم مقر اشاره دارند و از لحاظ تقسیم‌بندی انواع سکونتگاه به لحاظ شیوهٔ زندگی، هر دو از قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته‌شده در ایران هستند.

۲) «ب» به مفهوم موقعیت و «ه» به مفهوم مقر اشاره دارند و شهر مذکور در «ب» اگر در ایران باشد، فقط در صورتی می‌تواند مادرشهر نام بگیرد که بالای یک میلیون نفر جمعیت داشته باشد.

۳) «ج» و «د» هر دو به مفهوم موقعیت اشاره دارند و هر دو مصداقی از تأثیر عوامل انسانی بر سکونتگاه و فضای جغرافیایی هستند.

۴) «الف» به مفهوم مقر و «ب» به مفهوم موقعیت اشاره دارند و اگر مظاهر شهری در روستای «الف» رواج یابد، به لحاظ تغییرات شهرنشینی و روستانشینی می‌تواند نتایجی همسو با موقعیت «ب» داشته باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ترکیبی، جغرافیای دهم ـ درس ۹ / جغرافیای یازدهم ـ درس ۹ / جغرافیای دوازدهم ـ درس‌های ۱ و ۲

Hint هر عبارتی که به هستهٔ اولیه اشاره کرده، مقره و هر عبارتی که به وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های اطراف آن اشاره کرده، موقعیته!

درس Box

- **مادرشهر**: بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است.
- **کلان‌شهر**: معادل مگاسیتی است و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر اطلاق می‌شود.
- **جهان‌شهر**: شهرهایی با بیش از ده میلیون نفر جمعیت در جهان که به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی حوزهٔ نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند.
- **مگالاپلیس یا منطقهٔ آبَرشهری**: زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها که در نتیجهٔ گسترش فوق‌العاده زیاد آن‌ها در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل پدید آمده‌اند.

ویژگی‌های مگالاپلیس
- تمرکز و انبوهی جمعیت شهری
- تمرکز مؤسسات مالی و پولی
- تمرکز صنایع دانش بنیان
- فراوانی آمدوشد بین مادرشهرهای هم‌جوار با انواع وسایل حمل‌ونقل

پاسخ خیلی تشریحی ✔ ابتدا به تشخیص مقر یا موقعیت‌بودن عبارت‌های داده‌شده می‌پردازیم:

- منظور از مقر، مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین است. مقر هر روستا یا شهر، هم‌چنین هستهٔ اولیهٔ آن را شامل می‌شود.

نکته منظور از هستهٔ مکانی آن است که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.

- منظور از موقعیت یک شهر یا روستا، وضعیت آن سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و هم‌چنین جایگاه آن در سطح ناحیه است. این پدیده‌ها و جایگاه ممکن است عوامل انسانی و طبیعی مانند روستاها و شهرهای اطراف آن، نقش سیاسی و اداری آن، راه‌های ارتباطی، آب‌وهوا، دسترسی به منابع معدنی و انرژی و ناهمواری‌ها باشند.

بر این اساس عبارت‌های «الف» و «ه» به مفهوم «مقر» اشاره دارند؛ زیرا به مفهوم هستهٔ اولیه (اشاره به علل انتخاب سکونتگاه برای زندگی برحسب نیاز) مرتبط هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

عبارت‌های «ب»، «ج» و «د» به مفهوم «موقعیت» اشاره دارند؛ زیرا به جایگاه سکونتگاه و مقایسهٔ آن با پدیده‌های پیرامون مرتبط هستند.

حالا به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

گزینهٔ (۱): درست ـ نادرست: قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه که در ایران شناخته شده است، سکونتگاه **عشایری** است.

گزینهٔ (۲): درست ـ نادرست: در کشور ایران، به مادرشهرهایی که بیش از ۱ میلیون نفر جمعیت داشته باشند، **کلان‌شهر** گفته می‌شود. *(پس یعنی در ایران مادرشهرهای زیر ۱ میلیون نفر هم داریم.)*

گزینهٔ (۳): درست ـ نادرست: وضعیت شبه‌جزیرهٔ کریمه مصداقی از این است که جغرافیا و فضای جغرافیایی بر تصمیمات سیاسی (انسانی) تأثیر می‌گذارند. *(موقعیت جغرافیایی کریمه (این‌که از طریق اون می‌شه دسترسی خیلی خوبی به دریای سیاه داشت) باعث شده دولت‌های غربی تصمیمات سیاسی خودشون رو براساس اون اتخاذ کنند و به پیوستن کریمه به روسیه اعتراض کنند.)* پس در این‌جا سکونتگاه و فضای جغرافیایی بر عامل انسانی تأثیرگذار بوده است نه برعکس!

نکته جنگ از عوامل انسانی اثرگذار بر اعتبار شهر بیشاپور محسوب می‌شود.

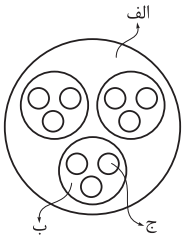
گزینهٔ (۴): درست ـ درست (اگر روستاها تغییرات کالبدی و عملکردی داشته باشند و مظاهر شهری در آن‌ها رواج یابد، ممکن است تعداد افراد بیشتری برای زندگی به آن‌جا روی بیاورند که این مسئله به معنای افزایش روستانشینی یا کاهش شهرنشینی است.)

نکته موقعیت ذکرشده در عبارت «ب» به «کاهش شهرنشینی» منجر می‌شود.

گول نخوری اگه حواست نباشه که مثال شبه‌جزیرهٔ کریمه مصداقی از تأثیر فضای جغرافیایی بر تصمیمات سیاسی و انسانیه، توی دام گزینهٔ (۳) می‌افتی!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۵ با توجه به شکل زیر، کدام مورد مطابق با تقسیم‌بندی صنایع ایران، تدوین شده است؟

۱) اگر «الف» صنایع ماشینی باشد، «ب» و «ج» به ترتیب صنایع شیمیایی و صنعت پتروشیمی را شامل می‌شود که دومین بخش صنعتی بزرگ کشور است.

۲) اگر «الف» صنایع ماشینی باشد، «ب» صنعت پتروشیمی و «ج» صنعت نفت و گاز است که بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور است.

۳) در صورتی که «ج» صنعت فولاد باشد، «الف» صنایع ماشینی و «ب» فلزات اساسی را شامل می‌شود که بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را پوشش می‌دهد.

۴) در صورتی که «ج» صنایع دفاعی باشد، «الف» صنایع اصلی و «ب» صنایع ماشینی است که استان‌های یزد، کرمان و اصفهان بیشترین شاغلان این بخش را دارند.

مشاوره توی این نوع سؤالات، در وهلهٔ اول باید حواست باشه که تقسیم‌بندی درست باشه، اما یه‌هو فراموش نکنی که باید توضیحات رو هم چک کنی! پس یادت باشه توی دسته‌بندی غرق نشی، چون توی دام نادرستی توضیحات می‌افتی، مثل گزینهٔ (۴).

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای دهم ـ درس ۱۰

Hint صنایع کشور به دو گروه «صنایع دستی» و «صنایع ماشینی» تقسیم می‌شوند.

درس Box

- **صنایع ماشینی**
  - نفت و گاز ← بزرگ‌ترین بخش صنعتی
  - پتروشیمی ← دومین بخش بزرگ صنعتی پس از نفت و گاز
  - فلزات اساسی ← پوشش‌دادن بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور
  - خودروسازی ← از شاخصه‌های توسعه‌یافتگی کشور
  - ماشین‌سازی
  - صنایع شیمیایی
  - صنایع غذایی
  - صنایع دفاعی

پاسخ خیلی تشریحی ✔ فلزات اساسی جزء صنایع ماشینی هستند که شامل صنعت فولاد، آلومینیم، مس، سرب و روی می‌شوند. بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را این بخش صنعتی پوشش می‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): صنایع شیمیایی و صنایع پتروشیمی دو طبقه‌بندی جدا و هر دو زیرمجموعهٔ صنایع ماشینی هستند؛ یعنی پتروشیمی زیرمجموعهٔ صنایع شیمیایی نیست.

گزینهٔ (۲): صنعت نفت و گاز و صنعت پتروشیمی مجزا از هم‌اند و هر دو در طبقه‌بندی صنایع ماشینی قرار می‌گیرند؛ یعنی صنعت نفت و گاز زیرمجموعهٔ پتروشیمی نیست.

گزینهٔ (۴): استان‌های یزد و کرمان بیشترین شاغلان بخش **معدن** (نه صنایع) را دارند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۶ با توجه به ویژگی‌های «دریاهای ایران»، موارد ..... با ویژگی‌های دریای ..... مطابقت دارند.

الف) زاویهٔ تابش خورشید به آن هنگام ظهر نزدیک به عمود است.

ب) گسترهٔ امتداد آن مشابه رشته‌کوه تالش است.

ج) یکی از کشورهای همسایهٔ این دریا، شامل ناحیه‌ای است که در امور داخلی خود استقلال محدود دارد، اما تابع حکومت مرکزی است.

د) در فاصلهٔ بین این دریا تا محدوده‌ای که در آن دریاچه‌های فصلی هم به چشم می‌خورد، چندین گل‌فشان وجود دارد.

۱) «الف» برخلاف «ب» و همانند «د» ـ عمان

۲) «ب» همانند «د» و برخلاف «الف» ـ خزر

۳) «ج» برخلاف «د» و همانند «الف» ـ عمان

۴) «د» همانند «ج» و برخلاف «ب» ـ خزر

مشاوره برای حل این نوع سؤالات، به جای چک هم‌زمان همهٔ موارد یک گزینه، تک‌به‌تک برو جلو! مثلاً برای حل گزینهٔ (۴) این‌طوری برو جلو: در وهلهٔ اول عبارت «د» رو به دریای خزر نسبت داده، آیا درسته؟ خیر! پس گزینهٔ (۴) زود رد می‌شه و دیگه نیازی نیست ببینی قسمت همانند و برخلافش درسته یا نه. حالا مثلاً در گزینهٔ (۲)، اول «ب» رو به خزر نسبت داده که این درسته، بعدش گفته «د» هم برای خزره که این‌طور نیست و اینم رد می‌شه.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جغرافیای دهم ـ درس‌های ۴، ۵ و ۶ / جغرافیای یازدهم ـ درس ۹

درس Box

ویژگی دریاهای ایران	
خزر	بزرگ‌ترین پهنهٔ آبی محصور در خشکی است. از بقایای دریای عظیم تتیس است که زمانی بخش اعظم نیمکرهٔ شمالی را پوشانده بود. از حدود ۶۰ میلیون سال پیش این دریا از بقیهٔ آب‌های قدیمی جدا ماند و به شکل بزرگ‌ترین دریاچهٔ جهان درآمد، اما به دلیل همین وسعت زیاد، نام دریا را بر آن نهادند. به واسطهٔ منابع نفت و گاز، تأمین ۹۰٪ از خاویار جهان و دسترسی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه، از موقعیت نسبی بالایی برخوردار است. در افزایش بارش در شمال کشور نقش زیادی دارد. از طریق کانال دن ـ ولگا به دریای سیاه ارتباط پیدا کرده است. در امتداد شمال به جنوب کشیده شده است. با نام‌های دریای مازندران، کاسپین، قزوین، گرگان، طبرستان، هیرکانی و دریای دیلم هم خوانده می‌شود. در نقشه‌های خارجی کاسپین نامیده می‌شود. طول این دریا حدود ۱۲۰۰ کیلومتر و عرض متوسط آن ۳۰۰ کیلومتر است. مساحت آن با توجه به تغییرات سطح آب، متفاوت است. سطح آب این دریا از سطح آب‌های آزاد حدود ۲۸ متر پایین‌تر است. روسیه، ترکمنستان، قزاقستان و جمهوری آذربایجان از همسایگان آن به شمار می‌روند. طولانی‌ترین رودهایی که به این دریا می‌ریزند عبارت‌اند از: رود ولگا و اورال از شمال، سفیدرود و هراز از جنوب، رود اترک و گرگان از جنوب شرق و رود کورا و ارس از سمت جنوب غرب. تجارت دریایی، بهره‌برداری از منابع نفت و گاز، ویژگی‌های خاص محیط زیست (از جمله وجود تالاب‌هایی مناسب برای توقف پرندگان مهاجر)، گردشگری و صید ماهی (از جمله خاویار) از علل اهمیت آن است.
خلیج فارس	بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان است. ذخایر باارزشی دارد، زیرا حدود ۶۶ درصد ذخایر نفت جهان و ۲۸ درصد ذخایر گاز طبیعی را در خود جای داده است. درآمدها و دلارهای ناشی از صدور و فروش نفت خام، منطقهٔ خلیج فارس را به صورت یکی از کانون‌های ثروتمند جهان درآورده است و این بازار مصرف بزرگ، آن را به کانون توجه صادرکنندگان کالاهای صنعتی و غیرصنعتی تبدیل کرده است. این منطقه، ارزش فرهنگی و سیاسی دارد، زیرا خلیج فارس در مرکز و قلب ناحیهٔ جغرافیایی و سیاسی جهان اسلام قرار دارد. به دلیل عدم امکان صعود هوای مرطوب نقش چندانی در بارش مناطق جنوبی کشور ندارد. از مهم‌ترین مراکز صید و پرورش مروارید است. طول آن حدود ۹۰۰ کیلومتر و عرض متوسط آن ۲۵۰ کیلومتر است.
عمان	به واسطهٔ مجاورت با آب‌های آزاد (اقیانوس هند) و وجود سواحل با قابلیت‌های دفاعی مناسب از نظر اقتصادی و نظامی اهمیت بسیاری برای ایران دارد. به دلیل عدم امکان صعود هوای مرطوب نقش چندانی در بارش مناطق جنوبی کشور ندارد. در گذشته دریای مکران نام داشت. بین ایران، عمان و پاکستان مشترک است. چابهار تنها بندر اقیانوسی ایران، در شمال دریای عمان قرار دارد. عمق این دریا گاهی تا ۲۰۰۰ متر هم می‌رسد، از این نظر برای عبور کشتی‌های تجاری و نفتکش‌های غول‌پیکر بسیار مناسب است. جنس ساحل، عمق مناسب دریا و عدم نیاز به استفاده از آبراه و کانال‌های دریانوردی در سواحل مکران، امکان ساخت و توسعهٔ بدون محدودیت بنادر، به‌ویژه جهت پهلوگیری کشتی‌های اقیانوسی را فراهم ساخته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ابتدا به بررسی عبارت‌ها می‌پردازیم:

الف) در مناطق جنوبی کشور، که در عرض‌های پایین جغرافیایی قرار دارند (به خط استوا نزدیک‌ترند)، زاویهٔ تابش خورشید هنگام ظهر، نزدیک به عمود است: دریای عمان و خلیج فارس.

ب) دریای خزر در امتداد شمال به جنوب کشیده شده است. کوهستان‌های تالش نیز با جهت شمالی ـ جنوبی، منطقهٔ آذربایجان را از کناره‌های دریای خزر جدا کرده است.

ج) عبارت «ج» به ناحیهٔ خودمختار نخجوان در جمهوری آذربایجان، یکی از همسایه‌های دریای خزر اشاره دارد.

د) دریاچهٔ فصلی هامون در استان سیستان و بلوچستان قرار دارد؛ همچنین در استان هرمزگان و جنوب استان سیستان و بلوچستان در فاصلهٔ این ناهمواری‌ها تا دریای عمان، چندین گل‌فشان وجود دارد.

بنابراین عبارت‌های «الف» و «د» به دریای عمان و عبارت‌های «ب» و «ج» به دریای خزر اشاره دارند. بر این اساس تنها گزینهٔ (۱) موارد را به درستی ارتباط داده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۷ در نتیجهٔ پاره‌ای عوامل، برخی از کشورها در سطح جهان قدرت زیادی دارند. این کشورها ..... .

۱) از لحاظ شکلی طویل و گسترده و دارای جمعیت زیادند؛ به گونه‌ای که اقوام مختلف در بخش خاصی از آن کشور ساکن‌اند

۲) دارای مواد معدنی بسیاری همچون بوکسیت و سنگ آهن هستند و صادرات این مواد نقش تعیین‌کننده‌ای در اقتصاد کشور دارند

۳) وسعت زیادی دارند و منابع انرژی و معدنی خود را در امور نظامی و صنایع دفاعی کشور سرمایه‌گذاری می‌کنند

۴) کشورهای جزیره‌ای منطقهٔ معتدل هستند که بخش میانی هرم سنی جمعیت آن‌ها بزرگ‌تر و پهن‌تر از قاعدهٔ آن است

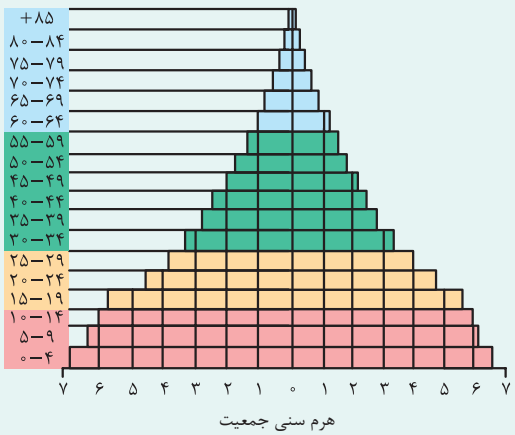
پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ترکیبی؛ جغرافیای دهم ـ درس ۷ / جغرافیای یازدهم ـ درس ۱۱

درس Box

عوامل جغرافیایی قدرت ملی

۱) موقعیت جغرافیایی کشور
۲) وسعت، شکل و ناهمواری‌های کشور
۳) بنیادهای زیستی کشور
۴) منابع انرژی و معدنی کشور
۵) جمعیت کشور

پاسخ خیلی تشریحی

وسعت زیاد یکی از ویژگی‌های مثبت برای کشورها در امر قدرت ملی محسوب می‌شود. کشوری که سرزمین وسیع‌تری در اختیار دارد، قدرتمندتر است و در زمان جنگ نیز می‌تواند نیروهای نظامی پشتیبان را به بخش دیگری منتقل کند.

یکی دیگر از عوامل قدرت ملی کشورها داشتن منابع انرژی و معدنی است، اما داشتن این منابع به تنهایی کافی نیست. اگر این منابع در جهت توسعهٔ صنایع قرار بگیرند، در قدرت آن کشور مؤثرند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): یکی از عوامل مؤثر در قدرت ملی شکل کشورهاست. در کشورهای طویل و چندتکه، نظارت حکومت بر همهٔ قسمت‌های کشور و هم‌چنین ایجاد خطوط ارتباطی با مشکل مواجه می‌شود.

جمعیت زیاد نیز پیش‌شرط قدرت است، اما کیفیت و ترکیب آن اهمیت دارد. همگونی جمعیت از نظر قومی، زبانی و دینی در افزایش قدرت ملی مؤثر است، اما داشتن اقوام مختلف از ویژگی‌های منفی در قدرت ملی است.

گزینهٔ (۲): کشوری که اقتصاد آن **وابسته** به صادرات مواد معدنی و خام باشد، یک ویژگی منفی است و عامل کاهش قدرت ملی تلقی می‌شود.

گزینهٔ (۴): کشورهای چندپاره، یا چندتکه کشورهای جزیره‌ای هستند که شکل آن‌ها به همان دلیلی که در رد گزینهٔ (۱) گفته شد، از ویژگی‌های منفی قدرت ملی است. هم‌چنین داشتن جمعیت فعال و جوان از عوامل قدرت ملی است. کشوری که بخش میانی هرم سنی آن پهن‌تر از قاعدهٔ آن باشد، از لحاظ ترکیب جمعیتی رو به پیری است و این نیز از ویژگی‌های منفی در قدرت ملی یک کشور است.

نکته امکان تبدیل کشورهایی که در منطقهٔ معتدل واقع شده‌اند، به قدرت‌های سیاسی، منطقه‌ای یا جهانی بیشتر است.

نکته قرارگیری جمعیت و بازهٔ سنی در یک هرم سنی، به ترتیب از قاعده به رأس هرم، شامل جمعیت کودک، جوان، بزرگسال و پیر می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۸ با توجه به تأثیر عامل صعود در انواع بارش، به ترتیب کدام پدیده اتفاق می‌افتد؟

۱) در بارندگی کوهستانی، شکل و جهت ناهمواری مانع از حرکت افقی تودهٔ هوای مرطوب می‌شود، بنابراین تودهٔ هوا تا ارتفاع معینی بالا می‌رود و به نقطهٔ اشباع می‌رسد.

۲) در بارندگی همرفتی، تودهٔ هوا از هوای مجاور خود سردتر می‌شود و همراه با بالارفتن به نقطهٔ اشباع می‌رسد و پس از تشکیل ابر، می‌بارد.

۳) در بارندگی جبهه‌ای، توده‌های هوا به هم برخورد می‌کنند، تودهٔ هوای گرم‌تر به سمت بالا می‌رود، سرد می‌شود و پس از تشکیل ابر به نقطهٔ اشباع می‌رسد.

۴) در بارندگی سیکلونی که بیشتر بارش‌های بهاری را شامل می‌شود، تودهٔ هوای سرد به سمت بالا می‌رود، تشکیل ابر می‌دهد و بارندگی صورت می‌گیرد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم - درس ۳

Hint بارندگی سیکلونی و بارندگی جبهه‌ای یکی هستند.

درس Box

انواع بارش

۱) بارندگی همرفتی
- تودهٔ هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود. همراه با بالارفتن، دمای آن پایین می‌آید.
- ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد.
- بارش‌های بهاری بیشتر از این نوع‌اند.

۲) بارندگی جبهه‌ای (سیکلونی): بیشتر در محل جبهه‌ها به وجود می‌آید.

۳) بارندگی کوهستانی (ناهمواری): جهت و شکل کوهستان‌ها مانع از حرکت افقی تودهٔ هوا می‌شود ← تودهٔ هوا در امتداد قله بالا می‌رود ← دما کاهش می‌یابد ← می‌بارد.

عوامل بارش

۱) وجود هوای مرطوب: اقیانوس‌ها، دریاها و دریاچه‌ها منبع عمدهٔ رطوبت هستند.

۲) عامل صعود: تودهٔ هوای مرطوب باید تا ارتفاع معینی بالا برود ← سرد شود ← به نقطهٔ اشباع برسد ← ابر تشکیل شود ← ببارد.

پاسخ خیلی تشریحی در بارندگی کوهستانی یا ناهمواری، شکل و جهت ناهمواری‌ها یا کوهستان‌ها مانع از آن می‌شود که تودهٔ هوای مرطوب به طور افقی حرکت کند. در نتیجه، تودهٔ هوا در امتداد دامنهٔ کوه به طرف قله بالا می‌رود و هنگام صعود، دمای آن کاهش می‌یابد و دیگر نمی‌تواند رطوبت را در خود نگه دارد (به نقطهٔ اشباع می‌رسد) و موجب بارش می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): در بارندگی همرفتی، تودهٔ هوا از هوای مجاور خود **گرم‌تر** می‌شود (نه سردتر).

گزینهٔ (۳): در بارندگی جبهه‌ای که بیشتر در محل جبهه‌ها به وجود می‌آید، تودهٔ هوای گرم‌تر و سبک‌تر به سمت بالا می‌رود، اما با توجه به آن‌چه در عامل صعود گفته شد، ابتدا به نقطهٔ اشباع می‌رسد، سپس ابر تشکیل می‌شود.

گزینهٔ (۴): در بارندگی سیکلونی یا همان جبهه‌ای، اولاً تودهٔ هوای **گرم** به سمت بالا می‌رود و ثانیاً بارش‌های بهاری بیشتر از نوع بارندگی همرفتی هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۹ کدام مورد ارتباط سؤالات کلیدی در جغرافیا را با متن زیر، به ترتیب از «الف» تا «د» به درستی مطرح کرده است؟

«کشورهای مرکز از طریق سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های چندملیتی از نیروی کار ارزان‌قیمت کشورهای پیرامون استفاده می‌کنند. این شرکت‌ها با احداث مزارع پلانتیشن در کشورهای نواحی استوایی از نیروی کار ارزان‌قیمت آن‌ها بهره می‌برند.»

الف) «کجا»، این پدیده در کدام مکان اتفاق افتاده است؟

ب) «چه چیز»، چه چیزی اتفاق افتاده است؟

ج) «چرا»، علت وقوع این پدیده چیست؟

د) «چه‌طور»، زمینه‌های به وجود آمدن این پدیده چیست؟

۱) کشورهای مرکز ـ سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر ـ جذب و دریافت سود و ثروت جهان ـ گسترش شرکت‌های چندملیتی

۲) کشورهای پیرامون ـ بهره‌برداری از منابع دیگر کشورها ـ کمبود نیروی کار ماهر و متخصص ـ ایجاد مزارع پلانتیشن

۳) کشورهای مرکز ـ بهره‌برداری از منابع دیگر کشورها ـ داشتن نیروی ماهر و متخصص ـ استفاده از نیروی کار ارزان‌قیمت

۴) کشورهای پیرامون ـ سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر ـ کمبود زیرساخت‌ها و تجهیزات لازم برای توسعهٔ صنعتی ـ صنعتی‌شدن

مشاوره در کنکور ۱۴۰۳، این تست به گونه‌ای طراحی شده بود که بخشی از اون رو می‌بایست براساس اطلاعات و محتوای کتاب (نه فقط متن در صورت سؤال) جواب می‌دادی. ما هم این تست رو به همون شکل طراحی کردیم؛ یعنی برای پاسخ‌دادن بهش، فقط متن سؤال رو در نظر نگیر و به مطالب کتاب درسی هم رجوع کن.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی موارد:

الف) این پدیده در کشورهای پیرامون اتفاق افتاده است. درست است که کشورهای مرکز اقدام به سرمایه‌گذاری و ایجاد شرکت‌های چندملیتی می‌کنند، اما این فعالیت در کشورهای پیرامون انجام می‌شود.

ب) این‌جا باید ببینیم پدیدهٔ مورد نظر یا اتفاقی که رخ داده، چیست. این پدیده، بهره‌برداری کشورهای مرکز از سرزمین‌های دیگر است که به اشکال گوناگونی (مثلاً استفاده از نیروی کار ارزان یا استفاده از مزارع این کشورها) صورت می‌گیرد.

ج) اکنون باید ببینیم به چه دلیلی این اتفاق رخ داده است. برای درک چرایی این مسئله باید به کتاب مراجعه کنیم و ویژگی‌های کشورهای مرکز و پیرامون را بررسی کنیم. کمبود نیروی کار ماهر و متخصص یکی از ویژگی‌های کشورهای پیرامون است.

د) حال باید ببینیم این بهره‌برداری چه‌طور انجام می‌شود. همان‌گونه که در متن سؤال گفته شده، این بهره‌برداری از طریق سرمایه‌گذاری و ایجاد شرکت‌های ملیتی و به طور جزئی‌تر از طریق مزارع پلانتیشن صورت گرفته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۰ براساس متن زیر، کدام عبارت درست است؟

«اشکال فرسایش در بیابان‌ها ناشی از دو فرایند «الف» و «ب» است که به ترتیب اشکال کاوشی (کنده‌شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن به مکان دیگر) و تراکمی (انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان) است.»

۱) کلوت جزو «الف» است که در آن باد در طی زمان مواد ریزتر را با خود می‌برد و مواد درشت‌تر باقی می‌ماند و شیارهای موازی در رسوبات ایجاد می‌کند.

۲) برخان‌ها جزو «ب» و تپه‌های ماسه‌ای هلالی‌شکل و منفردی هستند که دو زائده یا بازو در جهت باد دارند.

۳) ستون‌های سنگی جزو «الف» هستند که حاصل فرسایش بادی ـ آبی هستند که در اثر باد، مواد نرم زیر تخته‌سنگ‌ها کنده و منتقل می‌شود.

۴) یاردانگ جزو «ب» است که در رسوبات نرم به‌جامانده از دریاچه‌های قدیم و بر اثر وزش باد و جابه‌جاشدن ماسه و شن پدید می‌آید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس ۴

درس Box

- فرسایش طبیعی در بیابان
  - الف) اشکال کاوشی
    - دشت ریگی
    - چاله‌های بادی
    - کلوت (یاردانگ)
    - گرزدیو و ستون‌های سنگی
  - ب) اشکال تراکمی ← تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه)
    - نبکا
    - سیف
    - برخان

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- برخان‌ها از انواع تپه‌های ماسه‌ای هستند که جزء اشکال تراکمی فرسایش در بیابان هستند.
- تپه‌های ماسه‌ای بر اثر وزش باد و جابه‌جاشدن ماسه و شن پدید می‌آیند.
- برخان‌ها تپه‌های ماسه‌ای هلالی‌شکل و منفردی هستند که دو زائده یا بازو در جهت باد دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در کلوت‌ها، مواد **نرم** (نه ریز) جابه‌جا می‌شوند و مواد **سخت‌تر** (نه درشت) باقی می‌مانند.

گزینهٔ (۳): نحوهٔ شکل‌گیری ستون‌های سنگی به این شکل است که باد مواد نرمی را که در زیر یا لبهٔ تخته‌سنگ‌ها قرار گرفته‌اند، تخریب می‌کند و با خود می‌برد و بخش‌های سخت و مقاوم را باقی می‌گذارد. کلوت‌ها حاصل فرسایش بادی ـ آبی هستند نه ستون‌های سنگی.

نکته به ستون‌های سنگی، گرزدیو، دودکش جن و Hodoo هم می‌گویند.

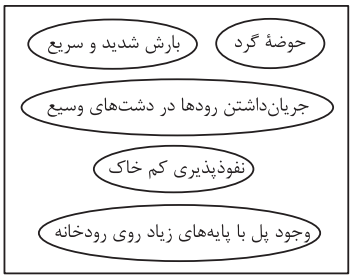
گزینهٔ (۴): کلوت یا یاردانگ در رسوبات نرم به‌جامانده از دریاچه‌های قدیم ایجاد می‌شوند، اما در دستهٔ «الف» قرار دارند و جزو اشکال کاوشی هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۱ با توجه به عوامل مؤثر در وقوع سیل، مناطقی که با مشخصات موارد .....منطبق باشند، به ترتیب ..... شرایط را از نظر وقوع سیل دارند.

مشاوره همون‌طور که توی آزمون‌های قبلی گفتیم، توی این نوع سؤالات، دو تا از مربع‌ها به خاطر داشتن ویژگی‌های قروقاتی زود رد می‌شن. این دوتا مربع خیلی توی رد گزینه کمکت می‌کنن.

الف)

ب)

ج)

د)

۱) «ب» و «ج» ـ بیشترین و کم‌ترین

۲) «ب» و «د» ـ کم‌ترین و بیشترین

۳) «الف» و «ج» ـ کم‌ترین و بیشترین

۴) «الف» و «د» ـ بیشترین و کم‌ترین

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس‌های ۵ و ۶

درس Box

عوامل مؤثر در وقوع سیل

۱) شدت و مدت بارش: بیشتر سیل‌ها پس از یک بارش **شدید و سریع** جاری می‌شوند.

۲) شکسته‌شدن سدها: بر اثر عواملی چون
- زمین‌لرزه
- بارش بیش از گنجایش مخزن سد
- مقاوم‌نبودن سازهٔ سد
- عوامل انسانی

۳) ویژگی‌های طبیعی حوضهٔ رود
- شکل حوضه
  - گرد ← سیل‌خیزی بیشتر
  - دراز یا کشیده ← سیل‌خیزی کم‌تر
  - پهن
- شیب حوضه
- تعداد انشعابات حوضه
- نوع ناهمواری‌ها ← رودهایی که از دشت‌های وسیع عبور می‌کنند، به سرعت سرریز می‌شوند.
- جنس و نفوذپذیری خاک

۴) دخالت‌های انسانی
- الف) احداث سازه‌های نامناسب در مسیر رودها
  - پل‌هایی با دهانه‌های تنگ و پایه‌های زیاد
  - سنگ‌چین‌کردن کناره‌های رود
- ب) ریختن زباله‌های شهری
- ج) از بین بردن پوشش گیاهی

پاسخ خیلی تشریحی ویژگی‌هایی که در مورد «الف» ذکر شده، همگی جزء عوامل مؤثر در وقوع سیل هستند. پس «الف» بیشترین شرایط یا مناسب‌ترین شرایط را برای وقوع سیل دارد. ویژگی‌هایی که در مورد «د» ذکر شده، فاقد شرایط لازم برای وقوع سیل هستند.

نکته
- «بارش سنگین یعنی بارش‌هایی که شدت آن‌ها کم‌تر، اما مدت آن‌ها بیشتر است و از عوامل وقوع زمین‌لغزش است.
- سدهای تنظیمی یکی از روش‌های سازه‌ای برای کنترل وقوع سیل در مبحث مدیریت مخاطرات طبیعی است.

برخی از ویژگی‌هایی که در موارد «ب» و «ج» ذکر شده، مناسب برای وقوع سیل و برخی از آن‌ها نامناسب در وقوع سیل است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۲ با توجه به موارد زیر، کدام مورد درست است؟

الف) یکی از کاربردهای مهم این روش انتقال نفت خام، گاز و مواد پتروشیمی است.

ب) از شیوه‌های متداول حمل‌ونقل در همهٔ قاره‌های جهان با مصرف سوخت و آلایندگی بسیار زیاد است.

۱) «الف» به کشتی‌های فله‌بر در حمل‌ونقل دریایی اشاره دارد و «ب» مناسب برای مسافت‌های نزدیک است، اما احداث پایانه‌ها در آن بسیار پرهزینه است.

۲) «الف» هم به حمل‌ونقل دریایی و هم حمل لوله‌ای اشاره دارد و «ب» قابلیت جابه‌جایی تعداد زیادی مسافر را دارد و برای مسافت‌های کوتاه و دورافتاده مناسب است.

۳) منظور از «ب» حمل‌ونقل هوایی است و «الف» به حمل‌ونقلی اشاره دارد که از سال ۱۹۷۰ میلادی دو تحول مهم ظرفیت جابه‌جایی کالا در آن را سرعت بخشید.

۴) «ب» دارای انعطاف بیشتر از نظر دسترسی به نقاط مختلف و توقف در مسیر است و «الف» به دو شیوهٔ حمل‌ونقل از طریق کشتی‌های فله‌بر و حمل از طریق خطوط لوله اشاره دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۳

درس Box

حمل‌ونقل جاده‌ای
- انعطاف بیشتر از نظر دسترسی به نقاط مختلف در مسیر
- مناسب برای دسترسی به مکان‌های دورافتاده
- هزینهٔ کم‌تر در احداث پایانه‌ها
- قابلیت جابه‌جایی تعداد کم‌تر بار و مسافر
- میزان مصرف سوخت و آلایندگی بالا

حمل‌ونقل ریلی
- مناسب برای مسافت‌های متوسط و نسبتاً طولانی
- هزینهٔ متوسط برای احداث پایانه‌ها
- امنیت بالا و راحتی مسافران نسبت به حمل‌ونقل جاده‌ای
- آلایندگی کم‌تر و مصرف سوخت کم‌تر

حمل‌ونقل آبی
- انجام ۹۰ درصد تجارت جهانی
- مقرون‌به‌صرفه‌ترین و ارزان‌ترین روش برای جابه‌جایی کالا
- مناسب برای مسافت‌های طولانی
- ظرفیت بالا
- هزینهٔ احداث بالا
- سرعت کم

حمل‌ونقل هوایی
- سریع‌ترین شیوه برای مسافت‌های طولانی
- عدم نیاز به احداث مسیر
- هزینهٔ زیاد برای احداث فرودگاه
- مناسب برای حمل کالاهای سبک، کم‌حجم و فاسدنشدنی
- امنیت بسیار زیاد

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

الف) هم به حمل از طریق کشتی‌های فله‌بر اشاره دارد که حمل‌ونقل دریایی را شامل می‌شود و هم به حمل از طریق خطوط لوله اشاره می‌کند.

ب) این عبارت معرف حمل‌ونقل جاده‌ای است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست ـ نادرست؛ احداث پایانه‌ها در حمل‌ونقل جاده‌ای کم‌هزینه‌تر از سایر شیوه‌هاست.

گزینهٔ (۲): درست ـ نادرست؛ حمل‌ونقل جاده‌ای قابلیت جابه‌جایی تعداد کم‌تری مسافر را دارد.

گزینهٔ (۳): نادرست؛ در حمل‌ونقل هوایی نیز مصرف سوخت بسیار بالاست، اما این شیوهٔ حمل‌ونقل در همهٔ قاره‌های جهان به اندازهٔ حمل‌ونقل جاده‌ای متداول نیست. ـ درست

گزینهٔ (۴): درست ـ درست

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۳ کدام مورد عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در رتبه‌بندی سکونتگاه‌ها براساس میزان جمعیت و عملکرد، مگالاپلیس ..... .»

۱) تعدادی منطقهٔ ابرشهری است که در نتیجهٔ گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی پدید آمده‌اند

۲) تعدادی منطقهٔ مادرشهری است که زنجیره‌ای از کلان‌شهرها را تشکیل می‌دهند و در امتداد راه‌های ارتباطی به شکل خوشه‌ای و کهکشانی دیده می‌شوند

۳) تعدادی جهان‌شهر است که حوزهٔ نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به دلیل تمرکز مؤسسات مالی و پولی به وجود آمده‌اند

۴) تعدادی کلان‌شهر است که به دلیل تمرکز و انبوهی جمعیت شهری و فراوانی آمد و شد بین مادرشهرهای همجوار شکل می‌گیرند

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۱

درس Box

- **مادرشهر**: بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است.
- **کلان‌شهر**: معادل مگاسیتی است و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر اطلاق می‌شود.
- **جهان‌شهر**: شهرهایی با بیش از ده میلیون نفر جمعیت در جهان که به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزهٔ نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند.
- **مگالاپلیس یا منطقهٔ اَبَرشهری**: زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها که در نتیجهٔ گسترش فوق‌العاده زیاد آن‌ها در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل پدید آمده‌اند.

ویژگی‌های مگالاپلیس
- تمرکز و انبوهی جمعیت شهری
- تمرکز مؤسسات مالی و پولی
- تمرکز صنایع دانش بنیان
- فراوانی آمدوشد بین مادرشهرهای همجوار با انواع وسایل حمل‌ونقل

پاسخ خیلی تشریحی

در نتیجهٔ گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل، زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها پدید آمده‌اند که به آن‌ها مگالاپلیس گفته می‌شود. در مگالاپلیس، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر به حومه‌ها و شهرک‌های مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد.

نکته

برخی مگالاپلیس را منطقهٔ اَبَرشهری می‌نامند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

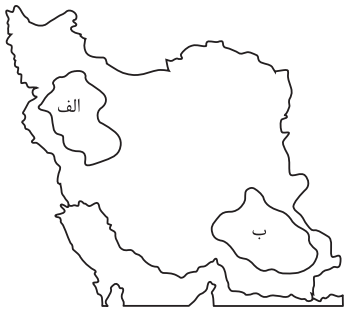
گزینهٔ (۱): مگالاپلیس تعدادی منطقهٔ مادرشهری است و خود یک منطقهٔ اَبَرشهری نامیده می‌شود.

گزینهٔ (۳): تمرکز مؤسسات مالی و پولی از ویژگی‌های مگالاپلیس است نه عامل به وجودآمدن آن.

گزینهٔ (۴): تمرکز و انبوهی جمعیت شهری و فراوانی آمد و شد، از ویژگی‌های مگالاپلیس است نه دلایل شکل‌گیری آن‌ها.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴ با توجه به موارد مشخص‌شده در نقشهٔ زیر، کدام مورد درست است؟

۱) برخلاف آن‌که محدودهٔ «الف» با تصویب قانون تقسیمات کشوری در سال ۱۳۱۶، استان‌های بیشتری از «ب» را در بر می‌گیرد، محدودهٔ «ب» تراکم صنعتی و معدنی بیشتری را در خود جای داده است.

۲) هر دو محدودهٔ «الف» و «ب» کانون‌های آبگیر دائمی را بیشتر از انواع دیگر آن در بر می‌گیرند، هم‌چنان که هر دو محدوده، استعداد تقریباً مشابهی در وقوع زمین‌لرزش از خود نشان می‌دهند.

۳) برخلاف محدودهٔ «الف» که نوسان زیادی در میانگین دمای آن وجود ندارد، در محدودهٔ «ب» اختلاف دما شدید و با وجود فقر پوشش گیاهی، رطوبت آن بالاست.

۴) محدوده‌های «الف» و «ب» در زمان ورود توده‌های هوا به کشور با هم اختلاف و در نوع اثرگذاری این توده‌ها بر وقوع بارندگی، شباهت دارند.

مشاوره اگه همین الان کتاب جغرافیای دهم رو بردارین و ورق بزنین، می‌بینین بیشترین چیزی که تکرار می‌شه، نقشهٔ ایران در ژانرهای مختلفه! مثلاً نقشهٔ عرض‌های جغرافیایی کشور، توده‌های هوایی که به کشور وارد می‌شه، تقسیم‌بندی آب‌وهوای ایران، پراکندگی آبگیرها و جلگه‌ها و نواحی صنعتی و ... خب! حالا اگه بتونید یک دید کلی به این نقشه‌ها داشته باشید و بدونید که هر منطقه توی این نقشه‌ها چه ویژگی‌های منحصربه‌فردی داره، به راحتی می‌تونید از پس این تست‌های ترکیبی بربیایید. یادتون باشه که شما تمام این گزینه‌ها رو به طور مجزا بلدین و الان فقط باید تو یک سؤال همهٔ اطلاعات رو فراخوانی کنید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ترکیبی؛ جغرافیای دهم ـ درس‌های ۵، ۶ و ۱۰ / جغرافیای دوازدهم ـ درس ۵

درس Box

مروری بر ویژگی‌های مختلف همین دو تا ناحیه‌ای که تو صورت سؤال گفتیم.

محدوده	انواع ویژگی‌ها
الف	• تودهٔ هوای واردشونده به کشور: سودانی و مرطوب غربی • تودهٔ هوای سودانی از دریای سرخ و از جهت غرب و جنوب غرب، در ماه‌های سرد سال وارد کشور شده و با واردکردن رطوبت دریای سرخ به ایران، باعث بارندگی می‌شود. • تودهٔ هوای مرطوب غربی از سمت غرب و شمال غرب رطوبت دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس را در دورهٔ سرما به کشور منتقل می‌کند و موجب بارندگی می‌شود.
	• پراکندگی صنعتی و معدنی: معادن و به‌ویژه صنایع در این محدوده متراکم‌ترند.
	• پراکندگی کانون‌های آبگیر: در این محدوده، کانون‌های آبگیر دائمی بیشتری مشاهده می‌شود. • کانون‌های آبگیر دائمی بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش دارند و این بارش‌ها حداقل در ۸ ماه از سال اتفاق می‌افتند.
	• پراکندگی زمین‌لغزش: تراکم بسیار بالایی در این ناحیه دارد. • در زمین‌لغزش حجم عظیمی از مواد در دامنه‌های نسبتاً پرشیب به سمت پایین حرکت می‌کند و جابه‌جا می‌شود؛ بنابراین احتمال وقوع آن در این قسمت که یک ناحیهٔ کوهستانی است، بسیار بالاست.
	• نوع آب‌وهوا: کوهستانی • ویژگی‌های آن عبارت‌اند از: افزایش بارندگی و کاهش دما با افزایش ارتفاع، میانگین دمای پایین و بارندگی اغلب به صورت برف.
ب	• تودهٔ هوای واردشونده به کشور: مرطوب موسمی • این تودهٔ هوا از اقیانوس هند و از جهت جنوب شرقی در ماه‌های گرم برخی سال‌ها وارد کشور شده و موجب باران سیلابی در جنوب شرق ایران می‌شود.
	• پراکندگی صنعتی و معدنی: این محدوده با پراکندگی معادن و صنایع کم‌تری روبه‌رو است.
	• پراکندگی زمین‌لغزش: تراکم ناچیزی در این ناحیه دارد.
	• نوع آب‌وهوا: گرم و خشک: ویژگی‌های آن عبارت‌اند از: بارش کم و خشکی هوا، اختلاف شدید دما، فقر پوشش گیاهی و تبخیر و تعرق زیاد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔ محدودهٔ «الف» (در غرب کشور) مبدأ ورود تودهٔ هوای سودانی و تودهٔ هوای مرطوب غربی و محدودهٔ «ب» (در جنوب شرق کشور) مبدأ ورود تودهٔ هوای مرطوب موسمی است. با آن‌که تودهٔ هوای سودانی در ماه‌های سرد سال و تودهٔ هوای مرطوب موسمی در ماه‌های گرم برخی سال‌ها وارد کشور می‌شوند *(پس یعنی در بازهٔ زمانی متفاوتی نسبت به هم وارد کشور می‌شن)*، اما هر دو باعث وقوع بارندگی *(البته مرطوب موسمی بارندگی سیلابی میاره)* می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست (با توجه به نقشهٔ تقسیمات کشوری ایران در سال ۱۳۱۶، محدودهٔ «الف» استان‌های شمارهٔ (۵) و (۶) و محدودهٔ «ب» استان شمارهٔ (۸) را شامل می‌شوند.) ـ نادرست (هم تراکم معادن و هم تراکم صنایع کشور در محدودهٔ «الف» بسیار بیشتر از محدودهٔ «ب» هستند.)

نکته در سال ۱۳۱۶ و براساس تقسیمات کشوری، قسمت‌های شمال غرب و غرب ایران تعداد استان‌های بیشتر با مساحت کم‌تر و قسمت‌های شرق و جنوب شرق ایران استان‌های کم‌تر با مساحت وسیع‌تری را در بر می‌گرفتند.

گزینهٔ (۲): درست (به نقشهٔ پراکندگی کانون‌های آبگیر در صفحهٔ ۵۰ کتاب درسی دهم مراجعه کنید.) ـ نادرست؛ از آن‌جایی که ایران یک کشور کوهستانی است، دامنه‌های مستعد زمین‌لرزش در آن بسیار زیاد است؛ بنابراین با توجه به این‌که محدودهٔ «الف» برخلاف محدودهٔ «ب» در بند کوهستانی (زاگرس) واقع است، استعداد بسیار بسیار بیشتری برای زمین‌لغزش دارد. *(تازه اگه این استدلال برات کافی نیست یک سری به نقشهٔ پراکندگی زمین‌لغزش‌های ایران در درس ۵ دوازدهم بزن تا ببینی محدودهٔ «ب» بیچاره اصلاً خطر خاصی در این زمینه نداره!)*

نکته کانون‌های آبگیر فصلی بیشتر در قسمت‌های جنوبی کشور و کانون‌های آبگیر اتفاقی بیشتر در قسمت‌های شرقی و مرکزی کشور پراکنده‌اند.

گزینهٔ (۳): محدودهٔ «الف» واقع در ناحیهٔ آب‌وهوایی کوهستانی و محدودهٔ «ب» واقع در ناحیهٔ آب‌وهوایی گرم و خشک است، بر این اساس: درست (در آب‌وهوای کوهستانی میانگین دما غالباً پایین است.) ـ نادرست (رطوبت بالا از ویژگی‌های ناحیهٔ آب‌وهوایی گرم و شرجی است نه ناحیهٔ آب‌وهوایی گرم و خشک.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۵ کدام مورد ترتیب زمانی در وقوع یک زلزله را به درستی مشخص کرده است؟

الف) فشار مداوم نیروهای زمین‌ساخت (تکتونیک) در اطراف قطعات گسل‌ها به تدریج ذخیره می‌شود.

ب) کمربند میانی اقیانوس اطلس، جایی که پوستهٔ بستر اقیانوس اطلس در حال بازشدن و گسترش است از مناطق مهم زلزله‌خیز جهان است.

ج) برای اندازه‌گیری میزان تخریب ناشی از یک زمین‌لرزه و مقدار انرژی آزادشدهٔ زمین به ترتیب از مقیاس مرکالی و ریشتر استفاده می‌کنند.

د) کانون زمین‌لرزه نقطه‌ای است که در آن انرژی انباشته‌شده در سنگ آزاد می‌شود.

۱) از نظر زمان شکل‌گیری پدیده‌ها، مورد «د» پیش از مورد «الف» و پس از مورد «ب» رخ می‌دهد.

۲) از نظر زمان شکل‌گیری پدیده‌ها، مورد «الف» پیش از مورد «ب» و پس از مورد «ج» تشکیل می‌شود.

۳) برای تشکیل مورد «ج» لازم است ابتدا مورد «ب» و سپس مورد «د» وجود داشته باشند.

۴) برای تشکیل موارد «ج» و «ب» لازم است موارد «د» و «الف» به طور کامل فراهم شده باشند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۵

درس Box

همان‌طور که می‌دانیم، لیتوسفر زمین در محل‌های معینی گسستگی دارد و واحدهایی به نام صفحه یا پلیت را تشکیل می‌دهد. حرکت همرفتی مادهٔ تشکیل‌دهندهٔ گوشتهٔ زمین موجب حرکت صفحات نسبت به هم می‌شود. این حرکات که به سه دستهٔ واگرا، همگرا و امتدادلغز تقسیم می‌شوند؛ در ابتدا موجب کشیدگی و فشردگی پوسته می‌شوند و در صورت تداوم شکستگی‌هایی به نام گسل ایجاد می‌کنند. حرکت گسل‌ها موجب زمین‌لرزه می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) منظور از نیروهای زمین‌ساخت همان حرکت صفحات زمین است.

ب) این مورد به صفحهٔ اقیانوس اطلس اشاره دارد.

پس می‌توان گفت «الف» از لحاظ زمانی بعد از «ب» قرار دارد، زیرا «ب» به خود صفحات زمین و «الف» به حرکت صفحات اشاره دارد.

ج) میزان تخریب ناشی از زلزله و میزان انرژی آزادشده پس از وقوع زلزله انجام می‌شود؛ پس این مورد آخرین مرحله است.

د) در یک منطقه، زمانی زلزله اتفاق می‌افتد که سنگ‌های پوستهٔ زمین مقاومت خود را در برابر نیروهای زمین از دست می‌دهند و در نتیجه سنگ‌ها به طور ناگهانی در امتداد گسل می‌شکنند. پس زمانی که انرژی آزادشده در سنگ آزاد می‌شود در همان لحظه زلزله رخ می‌دهد. پس مورد «د» قبل از مورد «ج» رخ می‌دهد.

بنا بر توضیحات می‌توان گفت ترتیب مراحل وقوع زلزله به این صورت است: «ب» ـ «الف» ـ «د» ـ «ج»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۶ کدام مورد از شرایط ایجاد مغالطه‌های ناشی از الفاظ نیست؟

۱) استفاده از کلمات هم‌آوای هم‌نویسه که ما را در فهم معنای جمله دچار شک می‌کنند.

۲) بروز غلط‌های املایی در جملات که باید توسط ویراستاران اصلاح شود.

۳) استفاده از کلمات هم‌آوای غیرهم‌نویسه که معانی متفاوتی دارند.

۴) مشخص‌نبودن فاعل و مفعول در جملات مختلف.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: منطق ـ درس ۲

درس Box

- معانی را می‌توان به دو صورت کتبی و شفاهی به دیگران منتقل کرد. ← اشتباه در کتابت و نگارش می‌تواند باعث پدیدآمدن خطای ذهنی (مغالطه) شود.
- **شیوهٔ نگارش کلمات**

انواع مغالطهٔ شیوهٔ نگارشی	مثال
۱) عدم رعایت دقیق علائم سجاوندی	عفو لازم نیست، اعدامش کنید./ عفو، لازم نیست اعدامش کنید. به نظر، علی احمدی دانشجوی خوبی است./ به نظر علی، احمدی دانشجوی خوبی است.
۲) حرکات کلمات	شِکَر / شُکر عَرَض / عِرض
۳) دیکتهٔ کلمات	سفر / صفر ارز / ارض
۴) فاصله و نیم‌فاصله	دریاچه / دریا، چه (ندانستم که این دریا چه موج خون‌فشان دارد) دربند / در، بند

پاسخ خیلی تشریحی

باید دقت کنید که هر غلط املایی لزوماً مغالطه نیست. اگر غلط املایی ما را در فهم معنای اصلی جمله دچار مشکل کند، مغالطه محسوب می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مغالطهٔ اشتراک لفظ

گزینهٔ (۳): مغالطهٔ شیوهٔ نگارشی کلمات از طریق غلط املایی

گزینهٔ (۴): مغالطهٔ ابهام در مرجع ضمیر

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۷ در کدام گزینه رابطهٔ دو مفهوم، به ترتیب مانند «جسم و جوهر» و «مثلث و دارای سه پاره‌خط» است؟

۱) معنای لغوی و تعریف ـ استدلال و اندیشه

۲) خفاش و پستاندار ـ لوزی و مربع

۳) جسم انسان و دارای آب ـ تمثیل و استقرای تمثیلی

۴) متوازی‌الاضلاع و ذوزنقه ـ قیاس اقترانی و قضیهٔ حملی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: منطق ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی رابطهٔ جسم و جوهر، عموم و خصوص مطلق است چراکه تمام اجسام، جوهرهای دارای سه بعد هستند.

رابطهٔ مثلث و دارای سه پاره‌خط تباین است چراکه طبق تعاریف منطقی، پاره‌خط را نمی‌توان جایگزین ضلع دانست.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مطلق (تعریف > معنای لغوی) ـ مطلق (اندیشه > استدلال)

گزینهٔ (۲): مطلق (پستاندار > خفاش) ـ من‌وجه

گزینهٔ (۳): مطلق (دارای آب > جسم انسان) ـ تباین

گزینهٔ (۴): تباین ـ تباین

نکته دقت کنید که طبق تعاریف منطقی اشکال ریاضی پاره‌خط را نمی‌توان جایگزین ضلع و خط را نمی‌توان جایگزین شکل کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۸ اگر مفهوم **A** از مفهوم **B** عام‌تر باشد و مفهوم **C** و **D** هم با یکدیگر مساوی باشند، اما مفهوم **B** با **C** و **D** تباین و با **F** تساوی داشته باشد، کدام گزینه بیانگر تعریف درستی است؟

۱) تعریف A با استفاده از مفاهیم C و D

۲) تعریف B با استفاده از مفاهیم A و F

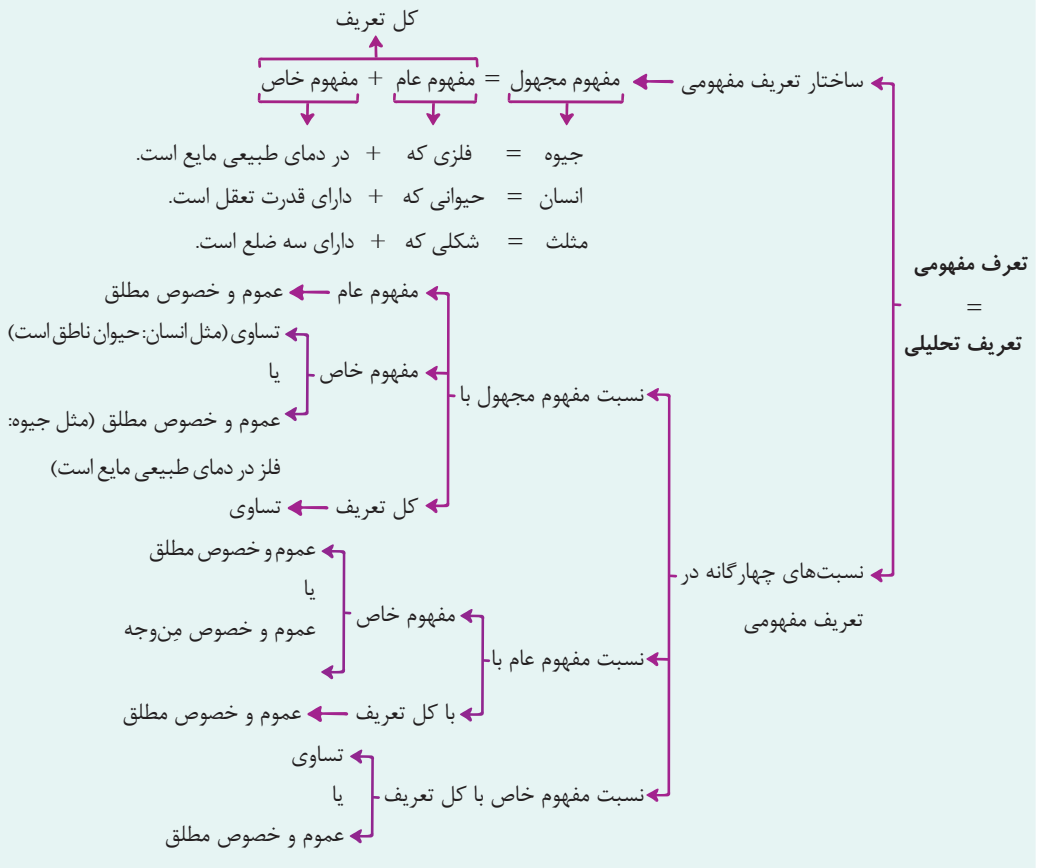
۳) تعریف B با استفاده از مفاهیم C و D

۴) تعریف C با استفاده از مفاهیم B و D

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: منطق ـ درس‌های ۳ و ۴

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ساختار تعریف مفهومی:

مفهوم مجهول: مفهوم عام + مفهوم خاص

در تعریف مفهومی درست، رابطهٔ مفهوم عام و مفهوم مجهول باید عموم و خصوص مطلقی باشد که مفهوم عام بزرگ‌تر از مفهوم مجهول باشد و هم‌چنین رابطهٔ مفهوم مجهول با مفهوم خاص باید یا تساوی یا مطلق باشد.

تعریف B با استفاده از مفاهیم A و F این گونه می‌شود: B : A + F

A: مفهوم عام — F: مفهوم خاص

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۹ موضوع قضایای «الف» و «ب» و محمول قضیهٔ «ج» به ترتیب در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

الف) مقدار یار همنفس چون من نداند هیچ‌کس

ب) بنده‌وار آمدم به زنهارت

ج) خاطر به باغ می‌رودم روز نوبهار

۱) من ـ زنهارت ـ به باغ رونده در روز نوبهار

۲) من ـ من ـ خاطر به باغ رونده

۳) کس ـ زنهارت ـ خاطر به باغ رونده

۴) کس ـ من ـ به باغ رونده در روز نوبهار

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: منطق ـ درس ۶

درس Box

- نسبت، همان افعال ربطی یا اسنادی است. ← افعال اسنادی ← است، بود، شد، گشت، گردید
- اگر در جملهٔ خبری کاملی، فعل غیراسنادی آمده بود، برای تعیین موضوع و محمول، باید آن را به فعل اسنادی تبدیل کرد.
  - **مثال:** حسن هوش دارد. ← حسن (موضوع) دارای هوش (محمول) است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) مقدار یار همنفس چون من نداند هیچ‌کس ← هیچ‌کس (موضوع) داننده مقدار یار همنفس چون من (محمول) نیست.

ب) بنده‌وار آمدم به زنهارت ← من (موضوع) بنده‌وار به زنهارت آمده (محمول) هستم.

ج) خاطر به باغ می‌رودم روز نوبهار ← خاطر من (موضوع) به باغ رونده در روز نوبهار (محمول) است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۰ در رابطه با قیاس اقترانی کدام مطلب درست است؟

۱) اساس تعیین اعتبار یک قیاس، رعایت قانون کیفیت نتیجهٔ قیاس است.

۲) اگر مقدمات یک قیاس شکل اول بسازند، الزاماً نتیجهٔ معتبر آن موجبهٔ کلیه خواهد بود.

۳) موضوع نتیجه، همان موضوع مقدمهٔ اول است که پس از حذف حد وسط به دست می‌آید.

۴) موضوع یا محمول نتیجه، اگر در مقدمات دارای علامت منفی باشد، باید در نتیجه هم علامت منفی بگیرد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: منطق ـ درس ۸

درس Box

شرایط اعتبار قیاس

۱) قانون نتیجهٔ قیاس ← اگر هر دو مقدمه موجبه باشد، نتیجه هم موجبه است و در غیر این صورت نتیجه سالبه است.

۲) شرط اول ← هر دو مقدمه نباید سالبه باشد.

۳) شرط دوم ← علامت حد وسط در هر دو مقدمه نباید منفی باشد.

۴) شرط سوم ← اگر جزئی از نتیجه علامت مثبت دارد، باید در مقدمه هم مثبت باشد و اگر جزئی از مقدمات منفی باشد، باید در نتیجه هم منفی باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

شرط سوم اعتبار قیاس اقترانی عبارت است از: اگر جزئی از نتیجه علامت مثبت داشته باشد، همان جزء باید در مقدمات هم مثبت باشد و به تعبیر دیگر اگر جزئی از مقدمات منفی باشد، همان جزء باید در نتیجه هم منفی باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اساس تعیین اعتبار یک قیاس، تعیین دامنهٔ مصادیق موضوع و محمول است.

گزینهٔ (۲): اگر نتیجهٔ یک قیاس، موجبهٔ کلیه باشد، متوجه می‌شویم که قیاس شکل اول است، اما اگر قیاس شکل اول باشد، لزوماً نتیجه موجبهٔ کلیه نیست.

گزینهٔ (۳): موضوع نتیجه از مقدمهٔ اول به دست می‌آید، اما لزوماً در مقدمهٔ اول هم موضوع نبوده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۱ اگر «غیر د یا ج» منفصل مانعةالجمع باشد، کدام قضایای حملی را می‌توان از آن نتیجه گرفت؟

۱) بعضی «ج» غیر «د» است. ـ هیچ «د» «ج» نیست.

۲) هر «د» «ج» است. ـ هیچ «ج» غیر «د» نیست.

۳) هیچ غیر «د» غیر «ج» نیست. ـ بعضی «د» «ج» است.

۴) بعضی غیر «ج» «د» است ـ هیچ «د» غیر «ج» نیست.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: منطق ـ درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ دقت کنید که در منفصل مانعةالجمع، دو جزء قضیه قابل جمع در صدق نیستند، اما امکان دارد در کذب قابل جمع باشند. با فرض این‌که «غیر د یا ج» مقدمهٔ اول یک قیاس استثنایی باشد، مقدمهٔ دوم معتبر آن باید «غیر د» یا «ج» باشد و نتیجهٔ آن باید «غیر د نیست» یا «ج نیست» باشد.

به عبارتی «هر غیر «د» «ج» است.» و «هیچ غیر «د» «ج» نیست.»، «هر «ج» غیر «د» است.» و «هیچ «ج» غیر «د» نیست.»، «بعضی «د» «ج» نیست.» و «هر «د» «ج» است.»، «بعضی «ج» «د» نیست.» و «بعضی «ج» «د» است.» معتبر و صادق است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۲ مغالطه‌های موجود در کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) تبلیغ تلویزیونی یک مؤسسهٔ آموزشی این‌گونه است که رتبه‌های برتر یک انتخاب دارند.

۲) آقای سعیدی که مدیرعامل یک شرکت است، برای حفظ یکی از معاونینش، به او پیشنهاد افزایش ۸۰٪ حقوق داده است.

۳) اخبار تلویزیون آمریکا اعلام کرد: «ایران مثل یک زندان بزرگ است، پس به آن‌جا سفر نکنید و خود را گرفتار نکنید.»

۴) رئیس‌جمهور در جلسهٔ رأی اعتماد وزیر مسکن گفت: «هر نماینده‌ای که به ایشان رأی ندهد، نشان می‌دهد که درک درستی از اوضاع کشور ندارد.»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: منطق ـ درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی

در این گزینه از مغالطهٔ مسموم‌کردن چاه استفاده شده است چراکه نداشتن درک درست از وضعیت کشور را به نمایندگان نسبت داده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

سایر گزینه‌ها بیانگر مغالطهٔ توسل به احساسات هستند.

نکته

دقت کنید که نسبت‌دادن صفت بد به مکان یا اشیا یا ... مسموم‌کردن چاه نیست، بلکه در این مغالطه صفت ناپسند باید به فرد یا نظریه‌ای نسبت داده شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۳ دربارهٔ فواید تفکر فلسفی کدام مورد درست است؟

۱) دوری از مغالطه، یکی از فواید تفکر فلسفی است که براساس آن فیلسوف فهم درستی از جهان ارائه می‌دهد.

۲) یکی از فواید تفکر فلسفی، استقلال در اندیشه است؛ به همین دلیل فیلسوفان هیچ‌کدام از باورهای عمومی جامعه را نمی‌پذیرند.

۳) براساس فایدهٔ «رهایی از عادات غیرمنطقی» می‌توان گفت مردم هیچ‌گاه نظرات اندیشمندان دربارهٔ رسوم جامعه را نمی‌پذیرند.

۴) تمثیل غار که در کتاب جمهوری افلاطون آمده است، مثالی است که در آن همهٔ فواید تفکر فلسفی به وضوح قابل مشاهده هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۳

درس Box

- **فواید تفکر فلسفی**
  - فواید اصلی
    - هدف زندگی
    - معنای زندگی
  - فواید جانبی ← به شرط بالابردن توان فکری و استفاده از قواعد تفکر
    - ۱) دوری از مغالطه
    - ۲) استقلال در اندیشه
    - ۳) رهایی از عادات غیرمنطقی

پاسخ خیلی تشریحی ✔ فیلسوفان با کاستن از مغالطه‌ها می‌کوشند تا فهم درستی از حقایق، چه در عالم هستی و چه در مسائل بنیادین زندگی ارائه دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): فیلسوفان باورهایی که با عقل و منطق سازگار باشند را می‌پذیرند و فقط عقاید غیرمنطقی را نمی‌پذیرند.

گزینهٔ (۳): هرچند در ابتدا مردمی که به باورهای خود عادت کرده‌اند، سخنان اندیشمندان را نمی‌پذیرند و آنان را باطل می‌پندارند، ولی با دلسوزی و پایداری متفکران، بسیاری از مردم به اشتباه خود پی می‌برند.

گزینهٔ (۴): تمثیل غار افلاطون، مثالی است برای استقلال در اندیشه و رهایی از عادات غیرمنطقی و ارتباطی با دوری از مغالطه ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۴ کدام گزینه در مورد هراکلیتوس نادرست است؟

۱) شهرت وی در تاریخ فلسفه، به دو نظریهٔ وحدت اضداد و تحول دائمی جهان است.

۲) اصلی‌ترین قانون جهان، تغییر و دگرگونی آن است و هیچ چیز ثابتی در جهان نیست.

۳) وجود اضداد است که جهان طبیعت را پدید می‌آورد و به ناچار در همهٔ جهان دیده می‌شود.

۴) معتقد نیست که جمع ضدین عقلاً محال است، زیرا معتقد است وحدت اضداد جهان را پدید می‌آورد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۴

درس Box

- **هراکلیتوس**
  - از اندیشمندان اولیه بوده است.
  - علتِ شهرت هراکلیتوس
    - ۱) اندیشهٔ «وحدت اضداد»
      - اموری که با هم ضد هستند، قابل جمع می‌باشند.
      - وجود اضداد جهان را می‌سازد و گریزی از ستیز و تضاد نیست.
      - **مثال**
        - دامنهٔ کوه هم سربالایی دارد هم سرپایینی.
        - لیوان که تا نیمه پر است، هم نیمهٔ پر دارد هم خالی.
    - ۲) اندیشهٔ «تغییر و تحول دائمی جهان»
      - همه‌چیز در سیَلان و حرکت است.
      - هیچ‌چیز ثابتی در این جهان وجود ندارد.
      - دگرگونی قانون زندگی و قانون کائنات است و نمی‌توان از آن گریخت.
      - نمی‌توان در یک رودخانه دو بار شنا کرد.
        - آب در حال حرکت و تغییر است، پس آبی که الان در رودخانه است، دقیقهٔ پیش نبوده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ هراکلیتوس نیز یک فیلسوف است و به قاعدهٔ عقلی محال‌بودن اجتماع نقیضین معتقد است. او در وحدت اضداد قائل به این نیست که یک حقیقت هم‌زمان ضدخودش هم هست، بلکه معتقد است در یک پدیده دو طرف حقیقت و ضد آن را می‌توان دید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۵ کدام‌یک از شناخت‌های زیر با ابزار متفاوتی به دست آمده است؟

۱) دیدن بارش برف در فصل زمستان

۲) درک بیماری سرماخوردگی در گرمای تابستان

۳) درک بارانی‌بودن دیشب با دیدن خیس‌بودن خیابان در صبح

۴) پیش‌بینی قطع آب در تابستان، به خاطر نبود بارندگی در زمستان

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ دیدن بارش برف در زمستان، از نوع شناخت حسی است که با سایر گزینه‌ها متفاوت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): شناخت تجربی

گزینهٔ (۳): شناخت تجربی

گزینهٔ (۴): شناخت تجربی

در هر سه گزینه با مشاهدهٔ یک امر حسی، نتیجه یا تحلیل عقلانی صورت گرفته که یک شناخت تجربی را نشان می‌دهد.

نکته دقت کنید که شناخت حسی، مستقیماً از حواس پنج‌گانه (بینایی، شنوایی، چشایی، لامسه و بویایی) به دست می‌آید و هیچ واسطهٔ دیگری ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۶ از نظر یک داروینیست چه چیزی باعث می‌شود که یک نوجوان، بارِ سنگین پیرزنی را برایش حمل کند؟

۱) روح فضیلت‌گرایی انسان

۲) اراده و اختیار انسان

۳) تحول تدریجی انواع

۴) جبر حاصل از زیست اجتماعی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۹

درس Box

داروینیست‌ها

- فیلسوفان پیرو داروین (زیست‌شناس)
- عقاید نزدیک به ماتریالیست‌ها دارند.
- از نظریهٔ داروین دربارهٔ پیدایش حیات، تحول تدریجی موجودات زنده و پیدایش انسان از حیوان، نتایج فلسفی گرفتند.
- معتقد بودند که انسان چیزی نیست جز یک حیوان راست قامت، با این تفاوت که از سایر حیوانات پیچیده‌تر است.
- انسان به‌جز پیچیدگی، تفاوت حقیقی یا واقعی با سایر حیوانات ندارد.
- داروین دربارهٔ تک‌بُعدی یا دوبعدی‌بودن انسان هیچ حرفی نمی زند.
- **علت**: تفاوت واقعی میان انسان و سایر حیوانات وجود ندارد. ← **معلول**: نمی‌توان برای انسان ارزش ویژه قائل شد.
- نظر دربارهٔ اخلاق و فضائل اخلاقی:
  - این ویژگی‌ها، فطری و ذاتی نیست، بلکه قراردادی است بر مبنای نیازهای مادی.
  - زیست اجتماعی انسان‌ها، آن‌ها را وادار به ابداع اصول اخلاقی کرده است.

پاسخ خیلی تشریحی

از نظر ماتریالیست‌ها و داروینیست‌ها، چون تفاوت واقعی میان انسان و سایر حیوانات وجود ندارد، نمی‌توان برای انسان ارزش ویژه‌ای قائل شد. مثلاً اگر انسان به اخلاق و فضائل اخلاقی پایبند است، به این دلیل نیست که فضیلت‌گرایی در روح و فطرت او وجود دارد، بلکه به این دلیل است که انسان‌ها وارد زندگی اجتماعی و زیست اجتماعی شده‌اند و این زیست اجتماعی آن‌ها را وادار به ابداع اصول اخلاقی و رعایت آن‌ها کرده است تا بتوانند با هم زندگی کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ماتریالیست‌ها به وجود روح معتقد نیستند.

گزینهٔ (۲): انجام فضائل اخلاقی را محصول جبر اجتماعی می‌دانند.

گزینهٔ (۳): این نظریه مربوط به داروین است که داروینیست‌ها از آن نتایج فلسفی گرفتند و ربطی به موضوع سؤال ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۷ فلاسفهٔ ماتریالیست، از چه رو ملاک انجام فعل اخلاقی را کسب منافع طبیعی می‌دانند؟

۱) زیرا قانون طبیعی «هر چه برای خود می‌پسندی برای دیگری هم بپسند» را یک قاعدهٔ طبیعی می‌دانند.

۲) زیرا حقیقت انسان را صرفاً بعد جسمانی او می‌دانند و برای انسان بعد غیرجسمانی قائل نیستند.

۳) زیرا درک همهٔ انسان‌ها را از اخلاق یکسان نمی‌دانند و ناگزیرند قواعد اخلاقی را وضع کنند.

۴) زیرا اقتضای زیست اجتماعی و رسیدن به منافع شخصی را در رعایت منافع دیگران یافته‌اند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۱۱

درس Box

دیدگاه فلاسفهٔ طبیعت‌گرا و ماتریالیست دربارهٔ معیار فعل اخلاقی

- فیلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست و عموم کسانی که بعد روحانی و معنوی را باور ندارند، ریشه‌های فعل اخلاقی را در همان رفتار طبیعی جست‌وجو می‌کنند.
- به عقیدهٔ آن‌ها فعل اخلاقی و فعل طبیعی را نمی‌توان کامل از هم جدا کرد.
- به نظر آن‌ها، انسان مانند سایر موجودات، هر کاری را برای منافع طبیعی خود انجام می‌دهد. (علت)
- «خوب» و «بد» عناوینی هستند که خود ما به هر کاری می‌دهیم (قراردادی‌اند ≠ ذاتی و فطری)، بسته به این‌که آن کار به سودمان باشد یا ضررمان. (معلول)
- قوانین اخلاقی:
  - قانون اول اخلاقی: آن‌چه را برای خود می‌پسندی، برای دیگران هم بپسند، در این صورت است که می‌توانی با دیگران زیست کنی.
  - چون انسان زندگی اجتماعی دارد، ناگزیر به رعایت منفعت دیگران است تا منفعت خودش نیز حفظ شود.
  - مبدأ زمانی ابداع قوانین اخلاقی: از زمانی که انسان دریافت، نفع او در گرو نفع دیگران است.
  - اموری مانند صداقت، عدالت و امانتداری در واقع ارزش حقیقی ندارند، اما چون برای زندگی اجتماعی ضروری هستند و منفعت دارند، آن‌ها را رعایت می‌کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی

از آن‌جا که انسان زندگی اجتماعی دارد، ناگزیر است که منفعت دیگران را رعایت کند، زیرا در غیر این صورت منفعت خودش هم حفظ نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): از نتایج این‌که قواعد اخلاقی را بر مبنای منفعت طبیعی بدانیم، این است که آن‌چه برای خود می‌پسندی، برای دیگران هم بپسند؛ به علاوه، این قاعده در دیگر دیدگاه‌های اخلاقی هم مطرح است و اختصاصی به ماتریالیست‌ها ندارد، لذا دلیل موضوع مطرح‌شده نیست.

گزینهٔ (۲): درست است که ماتریالیست‌ها حقیقت انسان را بعد جسمانی او می‌دانند، ولی این باعث می‌شود فعل اخلاقی را تنها به جسم نسبت بدهند، نه این‌که دلیل این باشد که منفعت طبیعی، قواعد اخلاقی را می‌سازد.

گزینهٔ (۳): درست است که ماتریالیست‌ها قواعد اخلاقی را خود وضع می‌کنند، ولی سؤال این است که چرا این قواعد براساس منفعت طبیعی وضع شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۸ نسبت‌دادن مفهوم اول کدام گزینه به مفهوم دوم، از نظر جهات قضایا، مشابه سلب‌کردن «دارای وزن» از «مخروط» است؟

جهات قضایا = نسبت‌های سه‌گانهٔ میان قضایا

۱) دارای تأثیر مثبت ـ امتحانات نهایی پایهٔ یازدهم

۲) ممکن‌الوجود بالذات ـ واجب‌الوجود بالغیر

۳) ممکن‌الوجود بالغیر ـ ممتنع‌الوجود بالغیر

۴) بنزینی ـ وسیلهٔ نقلیه

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۲

درس Box

نسبت‌های سه‌گانهٔ قضایا (رابطهٔ میان موضوع و محمول)

۱) ضروری = وجوبی ← عقل آن را می‌پذیرد، اما خلاف آن را نمی‌پذیرد.

۲) امکانی = لا اقتضا ← عقل هم آن را می‌پذیرد و هم خلاف آن را می‌پذیرد.

۳) امتناعی = محال ← عقل فقط خلاف آن را می‌پذیرد.

پاسخ خیلی تشریحی

سلب‌کردن «دارای وزن» از «مخروط» یعنی «مخروط دارای وزن نیست.» که بیانگر رابطهٔ ضروری و واجب است چراکه وقتی از اشکال و احجام هندسی صحبت می‌کنیم، منظورمان تصور انتزاعی آن‌ها است که وزن ندارد.

بررسی گزینه‌ها:

با نسبت‌دادن مفهوم اول به مفهوم دوم (یعنی مفهوم اول محمول است، مفهوم دوم موضوع است و قضیه، موجبه است):

گزینهٔ (۱): امتحانات نهایی پایهٔ یازدهم دارای تأثیر مثبت است. ← امکانی (قانون است و قوانین قابل تغییرند.)

گزینهٔ (۲): واجب‌الوجود بالغیر، ممکن‌الوجود بالذات است. ← ضروری

گزینهٔ (۳): ممتنع‌الوجود بالغیر، ممکن‌الوجود بالغیر است. ← امتناعی (ممکن‌الوجود بالغیر، ممتنع‌الوجود بالذات است.)

گزینهٔ (۴): وسیلهٔ نقلیه بنزینی است. ← امکانی (وسیلهٔ نقلیه می‌تواند برقی، گازسوز، هیبریدی و ...) باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۹ اگر اصل سنخیت را صرفاً اصلی تجربی بدانیم، ..... .

۱) اصل علیت را نیز ضرورتاً تجربی می‌دانیم

۲) امکان پیش‌بینی حوادث را از دست می‌دهیم

۳) نمی‌توانیم هیچ تحقیق عملی‌ای انجام دهیم

۴) اصل وجوب علّی و معلولی را نفی می‌کنیم

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۳

درس Box

سنخیت علت و معلول

- سنخیت، یکی از فروع و لوازم اصل علیت است.
- طبق سنخیت:
  - هر علت خاص، معلول خاص خود را دارد.
  - هر معلول خاص، علت خاص خود را دارد.
  - میان علت و معلول تناسب وجود دارد.
- مثال‌های سنخیت:
  - غذا، علتی برای رفع گرسنگی است نه رفع تشنگی.
  - بتن موجب استحکام ساختمان می‌شود.
  - گندم از گندم بروید.
  - از مکافات عمل غافل مشو.
  - هر که باد بکارد، طوفان درو می‌کند.
  - و ...
- دقت کنید که در برخی از ضرب‌المثل‌ها تناسب وجود داد، اما سنخیت و علت و معلول وجود ندارد. ← **مثال:** کبوتر با کبوتر، باز با باز (علتی در آن نیست.)
- نتایج سنخیت:
  - ۱) انسان از هر چیز، انتظار آثار متناسب با آن را دارد.
    - به همین دلیل برای شناخت ویژگی‌های هر شیء و تفاوت آن با سایر اشیا تلاش می‌کند.
  - ۲) جهان نظم دقیق (انتظام) دارد.
  - ۳) دانشمندان می‌توانند تحقیقات علمی خود را پیگیری کنند.
    - دانشمندان وقتی با پدیده‌ای روبه‌رو می‌شوند، به سراغ عواملی می‌روند که تناسب بیشتری با آن پدیده دارند.
  - ۴) خاص‌بودن روابط در عالم
  - ۵) یکسان عمل‌کردن طبیعت
  - ۶) کلیت قوانین علمی
    - مثل: هر آهنی در اثر گرما منبسط می‌شود.
- **چند نکتهٔ مهم:**
  - فلاسفه (به‌جز فیلسوفان تجربه‌گرا)، اصل سنخیت را مانند اصل علیت، یک اصل عقلی می‌دانند.
  - یافتن مصادیق سنخیت، یعنی این‌که هر علت، چه معلول خاصی دارد، با تجربه ممکن است.
  - تخیل‌کردن در اکثر مواقع با به هم زدن سنخیت صورت می‌پذیرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ اگر کسی اصل سنخیت را اصلی تجربی بداند، نمی‌تواند موارد تجربه‌شده را به موارد تجربه‌نشده تعمیم دهد. به عنوان مثال اگر تا به امروز تجربه کرده‌ایم که با طلوع خورشید، زمین روشن می‌شود، نمی‌توانیم با اطمینان بگوییم که فردا نیز با طلوع خورشید، زمین روشن می‌شود، چون با تجربی‌دانستن اصل سنخیت، کلی‌بودن قواعد علمی از بین می‌رود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ضرورتاً به این مسئله نمی‌رسیم.

گزینهٔ (۳): اصل تحقیق علمی تعطیل نمی‌شود، هرچند نتایج آن تداومی نخواهد داشت و قابل تعمیم نیست.

گزینهٔ (۴): بروز این مورد نیز ضرورتی نخواهد داشت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۰ کدام گزینه نقد هیوم به برهان نظم را به درستی به تصویر کشیده است؟

۱) برهان نظم، علی‌رغم موفقیت در نشان‌دادن نیازمندی‌های انسان به خدا، وجود او را اثبات نمی‌کند.

۲) برهان نظم، وجودی ناظم و مدبر را نشان می‌دهد؛ در حالی که ما به دنبال اثبات پروردگار و آفریدگار هستیم.

۳) یک وجود مدبر حکیم و نظم‌دهنده، لزوماً همان وجود ازلی ابدی نامتناهی که از هر گونه علت بی‌نیاز است نمی‌باشد.

۴) مقدمهٔ اول، برهان نظم، تجربی است اما در مقدمهٔ دوم با بیان عقلی، وجودی جاودان و فناناپذیر را اثبات کرده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۵

درس Box

دیدگاه فلاسفهٔ تجربه‌گرای دورهٔ جدید اروپا دربارهٔ خدا

- برخی از فیلسوفان تجربه‌گرا، به خدا اعتقاد داشتند. ← براساس برهان نظم
  - دیوید هیوم
    - ادعا می‌کند که دلایل دکارت و سایر فیلسوفان عقل‌گرا پذیرفتنی نیست.
    - **علت**: عقل اساساً ادراک مستقل از حس و تجربه ندارد. ← **معلول**: دلایلی که صرفاً متکی بر عقل باشند، مردود هستند.
    - مهم‌ترین برهان فیلسوفان برای اثبات وجود خدا، از نظر هیوم برهان نظم است، چون براساس تجربه است.
    - به عقیدهٔ او برهان نظم
      - توانایی اثبات وجود خدا را ندارد.
      - فقط اوصافی را بیان می‌کند.
        - ناظم
        - خالق
    - هیوم اثباتی برای انکار خداوند ندارد، اما اثبات‌های وجود خدا را هم نمی‌پذیرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ دقت کنید که هیوم برهان نظم را در اثبات وجودی خالق، ناظم، مدبر و حکیم موفق می‌دانست، اما عقیده داشت این وجود، لزوماً خدا (یعنی وجودی ازلی، ابدی، نامتناهی و بی‌نیازی از علت) نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): برهان نظم، وجود خدا را اثبات کرده و به بحث ضرورت خدا یا نیازمندی انسان به خدا نپرداخته است.

گزینهٔ (۲): پروردگار همان رب یا مدبر است و آفریدگار هم همان خالق است که برهان نظم در اثبات آن‌ها موفق بوده است.

گزینهٔ (۴): طبق نظر هیوم، برهان نظم وجودی جاودان و فناناپذیر را بیان نمی‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۱ غایت پذیرش تسلسل علل نامتناهی کدام است؟

۱) هیچ ابتدایی در کار نیست.

۲) معلول‌ها از بین رفته‌اند.

۳) هیچ‌چیز به منصهٔ وجود و ظهور نمی‌رسد.

۴) خداوند وجود واقعی ندارد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔ اگر سلسلهٔ علت‌ها بخواهد تا بی‌نهایت به عقب برگردد و هر علتی وابسته به علت قبل از خود باشد، بدین معناست که آغاز و ابتدایی در کار نیست؛ و در این صورت اصلاً چیزی پدید نمی‌آید تا نوبت به معلول پیش روی ما برسد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این یکی از نتایج قبول تسلسل علل نامتناهی است، ولی آخرین نتیجهٔ آن نیست.

گزینهٔ (۲): در صورت تسلسل علل نامتناهی، هیچ‌چیز به وجود نمی‌آمد که بخواهد از بین برود.

گزینهٔ (۴): هرچند این مورد هم از نتایج قبول تسلسل علل نامتناهی است، ولی نتیجهٔ نهایی آن نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۲ کدام گزینه در رابطه با عقل به عنوان مصداق وجودی نادرست است؟

۱) تنها توانایی ادراکی و شناختی عقول، شهود و دریافت بی‌واسطهٔ حقایق است.

۲) این مرتبه از عقل، در امر عدم تعلق به قیود زمان و مکان با دستگاه تفکر اشتراک دارد.

۳) روح انسانی به صورت بالقوه می‌تواند وارد این مرحله شود، اما فعلیت آن وابسته به تهذیب نفس است.

۴) علی‌رغم برتربودن این مرتبه از عقل نسبت به خرد انسانی، اما راه ادراک آن از دستگاه تفکر و استدلال می‌گذرد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۷

درس Box

مقصود فیلسوفان از عقل به عنوان یک موجود متعالی و برتر از ماده

- عقل به عنوان موجود متعالی و برتر از ماده، یعنی
  - عقل، مجرد است.
  - عقل، مصداق وجودی است.
- کاربرد عقل برای موجوداتی است که مجرد از ماده و جسم هستند، یعنی
  - در قید زمان و مکان نیستند.
  - در افعال خود به ابزارهای مادی نیاز ندارند.
- موجودات عقلانی (عقول)، همان موجودات مجرد هستند که عقل برای آن‌ها کاربرد دارد و در «عالم عقل» به سر می‌برند.
- عقول
  - مصادیق
    - خدا ← در مواردی او را «عقل کل» می‌نامند.
    - بسیاری از فرشتگان
  - ویژگی‌ها
    - در عالم عقل هستند.
      - یکی از عوالمی که با حواس ظاهری درک نمی‌شود. (ماوراءالطبیعه)، مثل عالم نفس یا عالم مُثُل.
    - مجرد از ماده و جسم هستند.
    - علم این قبیل موجودات، از طریق استدلال نیست و از طریق شهود است.

نکته

- راه دستیابی انسان به عالم عقول، استدلال است.
- راه دستیابی عقول به علم با شهود است.

پاسخ خیلی تشریحی

منظور از مصداق وجودی عقل، همان عقل متعالی و برتر از ماده است که مجرد می‌باشد.

دقت کنید که عقول یا همان موجودات عالم عقل مجرد و متعالی، از راه شهود به علم می‌رسند، اما نمی‌توان گفت تنها توانایی آن‌ها شهود است چراکه روح انسانی اگر با تهذیب نفس وارد این مرتبه شود، علاوه بر استدلال، شهود هم می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): عقل متعالی در قید زمان و مکان نیست و در افعال خود از ابزارهای مادی هم استفاده نمی‌کند؛ عقل تفکری هم در قید زمان و مکان نیست، اما از ابزارهای مادی مثل مغز بهره می‌برد.

گزینهٔ (۳): روح هر انسانی توانایی ورود به این مرحله را دارد، به شرطی که تهذیب نفس کند و به تجرد کامل برسد.

گزینهٔ (۴): برای درک این مرتبه از عقل باید از استدلال استفاده کنیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۳ کدام گزینه در مورد فلسفهٔ سیاسی فارابی درست نیست؟

۱) دیدگاه فارابی این است که مسیر اصلی کمال و سعادت انسانی از جامعه می‌گذرد، پس هدف جامعه باید سعادت دنیوی و اخروی افراد باشد.

۲) در مدینهٔ فاضله، هر عضو متناسب با تقدم درجه‌ای که بر برخی اعضای دیگر دارد، وظایفی دارد که به نحو احسن انجام می‌دهد.

۳) انسان‌ها ذاتاً تمایل به هم‌زیستی اجتماعی و حضور در جامعه دارند و این بنیادی‌ترین باور فارابی در مباحث فلسفهٔ سیاسی است.

۴) از آن‌جا که رئیس مدینهٔ فاضله به کمال تعقل رسیده است و قادر است دستورات الهی را دریافت کند، تنها پیامبر، رهبر جامعه است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۹

درس Box

فلسفهٔ سیاسی فارابی

- فارابی هرگز مشاغل سیاسی را نپذیرفت و با اهل سیاست معاشرت نداشت، اما در سیاست بسیار اندیشید و آثاری را در این زمینه نوشت.
- انسان از نظر فارابی
  - انسان موجودی مدنی بالطبع است که برحسب فطرت و طبع خود، به جامعه و زندگی با همنوعان گرایش دارد.
  - مدنی بالطبع در نظرگرفتن انسان، اولین مبنای فارابی برای ورود به مباحث اجتماعی و فلسفهٔ سیاسی است.
  - **علت**: مسیر سعادت و کمال انسان از زندگی اجتماعی گذر می‌کند. ← **معلول**: باید هدف اصلی جامعه و مدینه نیز سعادت انسان در دنیا و آخرت باشد.
- مدینه از نظر فارابی
  - بهترینِ مدینه‌ها، مدینهٔ فاضله است.
  - در مدینهٔ فاضله، مردم به فضایل آراسته‌اند و به سوی سعادت می‌روند.
  - تشبیه فارابی
    - مدینهٔ فاضله مانند یک بدن سالم است.
    - مردم همانند اعضای بدن هستند که هر کدام متناسب با ویژگی‌های خود، وظیفهٔ خود را به نحو احسن انجام می‌دهند.
  - به نظر او باید در مدینه، برخی بر برخی دیگر تقدم داشته باشند و سلسله‌مراتب برقرار باشد (همان‌طور که در بدن قلب بر همهٔ اعضا ریاست دارد).
  - در مدینهٔ فاضله، باید کسی که ویژگی‌های ممتازی دارد، بر سایرین ریاست کند.
  - در تقابل با مدینهٔ فاضله، مدینهٔ جاهله وجود دارد.
  - مهم‌ترین تفاوت مدینهٔ جاهله و فاضله در هدف است.
  - هدف مدینهٔ جاهله: فقط سلامت جسم و فراوانی لذات دنیایی
  - در مدینهٔ جاهله، رسیدن به سعادت را در گرو رسیدن به لذات دنیایی می‌دانند.
  - در مدینهٔ جاهله هم برای سعادت معنایی قائلند، اما آن را رسیدن به لذات دنیایی می‌دانند.
  - رئیس مدینهٔ جاهله کسی است که فراوانی لذات دنیایی را فراهم کند.
- رئیس مدینهٔ فاضله
  - ویژگی‌ها
    - ۱) روحی بزرگ و سرشتی عالی دارد.
    - ۲) به عالی‌ترین درجات تعقل رسیده است.
    - ۳) می‌تواند احکام و قوانین الهی را دریافت کند.
  - رهبر جامعه کسی جز پیامبر خدا نیست. ← البته بدون شرط ریاست نیست و ائمه هم می‌توانند این مقام را داشته باشند.
  - **علت**: از آن‌جا که پیامبران و امامان اتصال پیوسته به عالم بالا دارند. ← **معلول**: جامعه را به درستی و در جهت نیل به سعادت حقیقی رهبری می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ وظایف اعضای مدینهٔ فاضله که همچون بدن انسان است، متناسب با ویژگی‌هایشان است نه متناسب با تقدم رتبه‌ای که دارند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۴ کدام عبارت نشان‌دهندهٔ مباحث مطرح‌شده توسط ملاصدرا متناظر با سفر «در خلق با حق» از سفر عرفا است؟

۱) وجود بی‌نیاز در عالم وجود وحدت دارد، اما وجودهای نیازمند متعدد هستند.

۲) هر کدام از عقل، شهود و وحی در جایگاه خود معتبر هستند و تأییدکنندهٔ یکدیگرند.

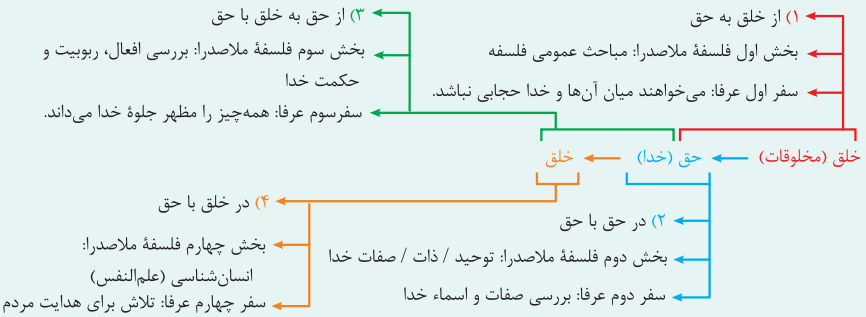
۳) روح و جسم از یکدیگر مجزا نیستند، بلکه وحدتی حقیقی دارند و روح نتیجهٔ تکامل جسم است.

۴) قانون علیت در سراسر هستی جاری است و این قانون پایه و اساس هر تجربه در عالم طبیعت است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

سفر «در خلق با حق» سفر چهارم عرفا است که در آن سالک می‌کوشد به کمک حق، مردم را هدایت کند و آن‌ها را نیز سالک راه حق نماید. ملاصدرا هم در بخش چهارم کتاب «اسفار»، به مباحث مربوط به علم‌النفس یا انسان‌شناسی فلسفی و مراحل شکل‌گیری انسان تا معاد می‌پردازد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): از توحید و یگانگی خدا بحث می‌کند، مربوط به سفر دوم یعنی سفر «با حق و در حق» است.

گزینهٔ (۲): بیانگر دیدگاه معرفت‌شناسی ملاصدرا است که جزء مباحث عمومی فلسفه است و به سفر اول یا سفر «از خلق به حق» مربوط می‌شود.

گزینهٔ (۳): بیانگر دیدگاه ملاصدرا دربارهٔ حقیقت انسان است، پس مربوط به انسان‌شناسی فلسفی است که همان سفر چهارم یا سفر «در خلق با حق» می‌باشد.

گزینهٔ (۴): قانون علیت یک قانون وجودی است و از مباحث عمومی فلسفه و مربوط به سفر اول یا همان سفر «از خلق به حق» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۵ کدام گزینه از اقدامات علامه طباطبایی برای مقابله با گسترش تفکرات مادی‌گرایی نیست؟

۱) تألیف آثار مهمی همچون شرح فصوص و مصباح‌الهدایه

۲) فراتربردن فعالیت‌های خود از حوزهٔ علمیه به مراکز دانشگاهی

۳) تربیت شاگردانی همچون شهید دکتر بهشتی و آیت‌الله جوادی آملی

۴) تدریس و تألیف ناظر به مسائل روز فلسفی و با توجه به سنت فلسفی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ علامه طباطبایی هم آثار مهمی داشتند، ولی آثار مطرح‌شده در گزینهٔ (۱) از آثار امام خمینی (ره) است.

نکته

آثار مهم علامه طباطبایی
- اصول فلسفه و روش رئالیسم
  - یک مطالعهٔ تطبیقی
  - نویسندهٔ متن اصلی: علامه طباطبایی
  - نویسندهٔ پاورقی: شهید مطهری
- بدایةالحکمة ← کتاب تدریس فلسفه در سطوح ابتدایی
- نهایةالحکمة ← کتاب تدریس فلسفه در سطوح پیشرفته
- شیعه
- رسالت تشیع

حاصل مناظرات علامه طباطبایی با هانری کربن

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۶ برای هر یک از موارد زیر چه نوع کسب‌وکار (سازمان تولید) را توصیه می‌کنید؟

● شما در یک شهر کوچک ساکنید. قرار است وزارت راه و شهرسازی از کنار شهر شما یک اتوبان بسیار خوب تأسیس کند. این فکر به ذهنتان می‌رسد که با کسب اجازه از وزارت‌خانه، یک مجتمع تفریحی در کنار جاده تأسیس کنید (مالکیت زمین‌های اطراف جاده در اختیار چند تن از اهالی شهر شماست).

● شما در یک روستای بسیار خوش آب‌وهوای کوهستانی زندگی می‌کنید. مراتع اطراف روستای شما به خاطر شرایط اقلیمی، بسیار مستعد کشت گیاهان دارویی است. این ایده به ذهنتان می‌رسد که با هم‌سن‌وسالان خودتان برای تکثیر و کشت گیاهان دارویی، تأمین منابع مورد نیاز، بازاریابی و توزیع محصول به صورت جمعی اقدام کنید.

● شما به خاطر تلاش‌های درسی فراوانی که داشته‌اید، در بسیاری از موضوعات درسی سرآمد شده‌اید. این ایده به ذهنتان می‌رسد که با استخدام تعدادی از دوستان خود برای همکاری و مشارکت، یک شبکهٔ تدریس فعال در منطقهٔ خود تأسیس کنید.

۱) شخصی ـ شرکت سهامی ـ شرکت سهامی
۲) شرکت سهامی ـ تعاونی ـ شخصی
۳) شخصی ـ شرکت سهامی ـ شخصی
۴) شرکت سهامی ـ تعاونی ـ شرکت سهامی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارات صورت سؤال:

پاسخ به این سؤال بستگی به نوع فعالیت، میزان سرمایه، هدف از کسب‌وکار و هم‌چنین میزان مشارکت افراد دارد.

- تأسیس مجتمع تفریحی کنار اتوبان (در شهر کوچک)

نوع سازمان تولید: شرکت سهامی

دلیل: نیاز به سرمایه‌گذاری قابل توجه برای ساخت و توسعهٔ مجتمع / احتمال جذب سرمایه‌گذاران مختلف / امکان واگذاری سهام در صورت نیاز به منابع مالی بیشتر / تقسیم مسئولیت‌ها و کاهش ریسک فردی

- همکاری جوانان برای کشت گیاهان دارویی

نوع سازمان تولید: تعاونی

دلیل: فعالیتی جمعی و مشارکتی است که نیاز به همکاری اهالی دارد. / هدف سودآوری برای کل اعضاست، نه فقط یک شخص. / روحیهٔ مشارکت و تقسیم کار در آن بسیار مهم است.

- شبکهٔ تدریس خصوصی با مشارکت دوستان

نوع سازمان تولید: کسب‌وکار شخصی

دلیل: مسئولیت تمام تصمیمات مهم، سخت و دشوار بر عهدهٔ شماست و این شمایید که مالک تمام درآمد این کسب‌وکار هستید.

نکته استخدام دوستانتان به عنوان کارمند اگرچه یک نوع همکاری و مشارکت است، اما باز هم شما از نظر قانونی با کسی شریک نیستید و کارتان یک کار شخصی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۷ **با توجه به جایگاه دولت در جریان چرخشی درآمد، کدام گزینه تأثیر دولت بر جریان‌های اقتصادی را به درستی بیان می‌کند؟**

۱) دولت در مدل گسترش‌یافتهٔ جریان چرخشی، به عنوان خریدار کالا و خدمات در بازار حضور دارد که این امر باعث افزایش درآمد بنگاه‌ها و رشد تولید می‌شود.

۲) دریافت مالیات از خانوارها موجب کاهش تقاضا در بازار کالا و خدمات می‌شود و این موضوع منجر به افزایش پرداخت‌های بنگاه‌ها در بازار عوامل تولید خواهد شد.

۳) یارانه‌های پرداختی دولت به خانوارها مستقیماً وارد بازار عوامل تولید می‌شود و موجب کاهش درآمد بنگاه‌ها در جریان چرخشی اقتصاد خواهد شد.

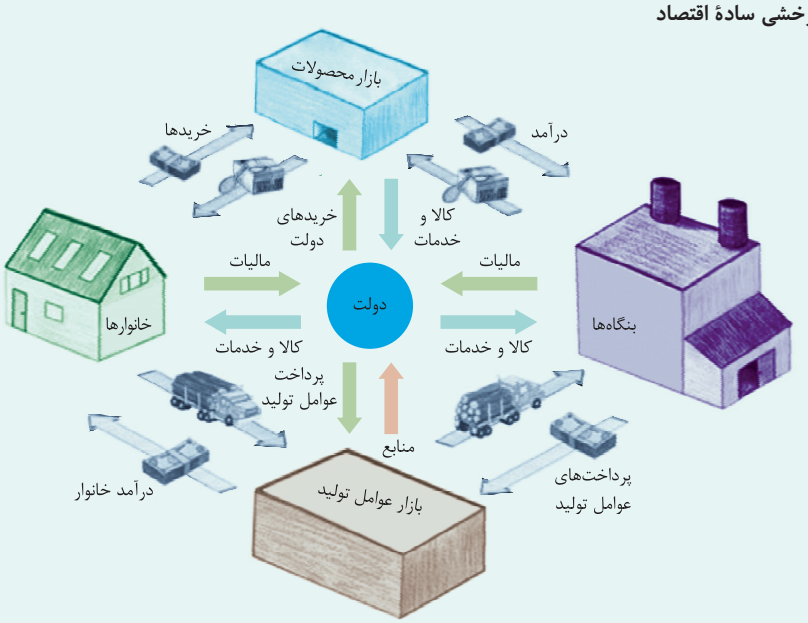
۴) کاهش مخارج دولت در خرید کالاها و خدمات موجب کاهش درآمد بنگاه‌ها می‌شود، اما این کاهش هیچ تأثیری بر جریان درآمد خانوارها در بازار عوامل تولید ندارد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

جریان چرخشی سادهٔ اقتصاد

جریان چرخشی ساده نشان‌دهندهٔ ارتباط میان **خانوارها و بنگاه‌ها** در دو بازار است:

۱) **بازار کالا و خدمات**: خانوارها کالاها و خدمات مورد نیاز خود را از این بازار خریداری می‌کنند.

۲) **بازار عوامل تولید**: خانوارها منابع تولیدی خود (نیروی کار، سرمایه و زمین) را به بنگاه‌ها عرضه کرده و از این طریق کسب درآمد می‌کنند.

در این مدل، خانوارها از طریق درآمد به‌دست‌آمده از بازار عوامل تولید، کالا و خدمات را خریداری کرده و بنگاه‌ها نیز با پرداخت هزینهٔ عوامل تولید، درآمد خانوارها را تأمین می‌کنند.

نقش دولت در جریان چرخشی اقتصاد:

در مدل گسترش‌یافته، دولت به عنوان یکی از بازیگران مهم اقتصادی وارد جریان چرخشی می‌شود و نقش‌های مختلفی بر عهده دارد:

۱) **دریافت مالیات از خانوارها و بنگاه‌ها**: دولت با دریافت مالیات، منابع مالی لازم را برای تأمین هزینه‌های عمومی مانند آموزش، بهداشت و امنیت فراهم می‌کند.

۲) **خرید کالا و خدمات از بازار محصولات / خرید عوامل تولید از بازار عوامل تولید**: دولت به عنوان خریدار کالاها و خدمات در بازار کالاها و خدمات حضور دارد که این امر موجب افزایش درآمد بنگاه‌ها می‌شود. دولت به عنوان خریدار در بازار عوامل تولید هم حضور دارد و موجب افزایش درآمد خانوارها می‌شود.

۳) **پرداخت یارانه به خانوارها و بنگاه‌ها**: دولت با پرداخت یارانه به خانوارها و بنگاه‌ها، نابرابری‌های اقتصادی را کاهش داده و موجب بهبود شرایط اقتصادی می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی

گزینهٔ (۱): صحیح است؛ زیرا در نمودار جریان چرخشی اقتصاد با حضور دولت نشان داده شده است که دولت علاوه بر جمع‌آوری مالیات، کالاها و خدمات را نیز از بازار محصولات خریداری می‌کند. این خریدها موجب افزایش درآمد بنگاه‌ها شده و باعث رشد تولید و افزایش پرداخت‌های بنگاه‌ها به خانوارها در بازار عوامل تولید می‌شود.

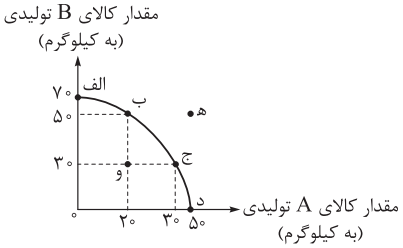
گزینهٔ (۲): نادرست است؛ زیرا کاهش تقاضای خانوارها در بازار کالاها و خدمات معمولاً باعث کاهش درآمد بنگاه‌ها می‌شود، نه افزایش پرداخت‌های آن‌ها در بازار عوامل تولید. در واقع، وقتی تقاضای خانوارها کاهش یابد، بنگاه‌ها سود کم‌تری دارند و پرداخت‌هایشان به نیروی کار و سایر عوامل تولید نیز کاهش می‌یابد.

گزینهٔ (۳): نادرست است؛ زیرا یارانه‌های پرداختی دولت مستقیماً وارد بازار کالا و خدمات می‌شود، نه بازار عوامل تولید. خانوارها این یارانه‌ها را برای خرید کالاها و خدمات خرج می‌کنند و از طریق افزایش تقاضا، موجب افزایش درآمد بنگاه‌ها می‌شوند.

گزینهٔ (۴): نادرست است؛ زیرا کاهش مخارج دولت باعث کاهش درآمد بنگاه‌ها می‌شود و این کاهش درآمد، به طور مستقیم بر بازار عوامل تولید نیز تأثیر می‌گذارد. وقتی درآمد بنگاه‌ها کاهش یابد، پرداخت‌هایشان به نیروی کار و سایر عوامل تولید نیز کاهش می‌یابد، بنابراین جریان درآمد خانوارها نیز کاهش پیدا می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۸ **یک کارگاه تولیدی فرضی، تنها دو کالای A و B را تولید می‌کند. در سال گذشته، این کارگاه ۲۰ کیلوگرم کالای A و ۵۰ کیلوگرم کالای B تولید کرده است. مدیریت کارگاه تصمیم می‌گیرد بنا به نیاز بازار در سال جدید، تولید کالای A را ۱۰ کیلوگرم افزایش دهد. با توجه به الگوی مرز امکانات تولید زیر که مربوط به این کارگاه تولیدی است، هزینهٔ فرصت این اقدام کدام است؟**

۱) ۵۰ کیلوگرم کالای B که به ازای تولید کالای A از دست داده شده است.

۲) ۱۰ کیلوگرم کالای B که بنگاه از تولید آن صرف نظر کرده است.

۳) ۱۰ کیلوگرم کالای A بیشتری که تولید شده است.

۴) ۲۰ کیلوگرم کالای B که بنگاه از تولید آن صرف نظر کرده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای تولید بیشتر کالای A لازم است که کارگاه تولیدی به سمت راست و پایین در طول مرز امکانات تولید جابه‌جا شود. تولید کارگاه در سال گذشته به میزان ۲۰ کیلوگرم کالای A و ۵۰ کیلوگرم کالای B بوده است. (نقطهٔ تولید بنگاه، نقطهٔ «ب» بوده است.) در سال جاری، بنگاه میزان تولید کالای A را ۱۰ کیلوگرم افزایش داده است، یعنی نقطهٔ تولید بنگاه به نقطهٔ «ج» منتقل شده است و در این نقطه به تولید ۳۰ کیلوگرم کالای B و ۳۰ کیلوگرم کالای A پرداخته است.

در واقع کارگاه تولیدی از تولید ۲۰ کیلوگرم کالای B صرف نظر کرده است تا ۱۰ کیلوگرم کالای A بیشتر تولید کند.

در نتیجه، هزینهٔ فرصت افزایش ۱۰ کیلوگرم کالای A، ۲۰ کیلوگرم کالای B است که کارگاه تولیدی از تولید آن صرف‌نظر کرده است.

نکته

علت نادرستی گزینهٔ (۳): هزینهٔ فرصت مربوط به چیزی است که با انتخاب خود از دست می‌دهیم. افزایش ۱۰ کیلوگرمی در تولید کالای A چیزی است که با انتخاب نقطهٔ (ج) به دست آورده‌ایم و نه چیزی که از دست داده‌ایم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۹ هر یک از قراردادها یا معاهده‌های زیر توسط کدام کشور یا کشورها به اجرا درآمده‌اند؟

الف) ممنوعیت واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی

ب) وضع تعرفه‌های حمایتی متعدد بر کالاهای وارداتی در جهت تقویت و حمایت از صنایع داخلی خود در اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم

ج) پیمان تجارت آزاد مشهور به پیمان نفتا

د) در دورهٔ بین دو جنگ جهانی کارگران و تولیدکنندگان، کنگره را متقاعد کردند که تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش دهد.

۱) آمریکا ـ آمریکا، کانادا و مکزیک ـ آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده ـ انگلستان

۲) آمریکا ـ آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده ـ آمریکا، کانادا و مکزیک ـ انگلستان

۳) انگلستان ـ آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده ـ آمریکا، کانادا و مکزیک ـ آمریکا

۴) انگلستان ـ آمریکا، کانادا و مکزیک ـ آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده ـ آمریکا

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

	کشور (کشورها)	سال وضع قرارداد ـ نام قرارداد	مفاد قرارداد
در این سال‌ها دخالت دولت در اقتصاد زیاد است و هدف حمایت از صنایع داخلی است.	انگلستان	۱۷۰۱ ـ ممنوعیت واردات پوشاک	کشور انگلستان واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی را به کشور ممنوع اعلام کرد. هدف از وضع این قرارداد: حمایت از صنعت منسوجات داخلی انگلستان
	آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده	اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم	وضع تعرفه‌های حمایتی متعدد بر کالاهای وارداتی هدف از وضع این قرارداد: تقویت و حمایت از صنایع داخلی کشورهای آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده
	ایالات متحده	در دورهٔ بین دو جنگ جهانی	کارگران و تولیدکنندگان، کنگرهٔ آمریکا را متقاعد کردند که تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش دهد. (سایر کشورها نیز به تلافی، تجارت خود با آمریکا را کاهش دادند.)
	ایالات متحده	در دههٔ ۷۰ قرن بیستم	ایالات متحده، مجدداً به سیاست‌های حمایت‌گرایانه در مقابل تجارت آزاد روی آورد.
در این سال‌ها دخالت دولت در اقتصاد کم می‌شود. سازمان‌های بین‌المللی شکل‌گرفته در قرن بیستم، مجموعه‌ای از پیمان‌های تجاری بود که با فراز و نشیب‌های گوناگونی همراه بود.	چندین کشور	۱۹۴۴ ـ کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز)	نتیجهٔ آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.
	۲۳ کشور	۱۹۴۷ ـ قرارداد گات	۲۳ کشور قراردادی غیررسمی به نام قرارداد گات را امضا کردند. هدف از وضع این قرارداد: جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانهٔ کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان بعدها این قرارداد به سازمان دائمی تجارت جهانی تبدیل شد.
	آمریکا، کانادا و مکزیک	۱۹۹۲ ـ پیمان تجارت آزاد مشهور به پیمان نفتا	بیل کلینتون رئیس‌جمهور وقت ایالات متحدهٔ آمریکا در طول مراحل امضای پیمان نفتا بیان کرد: «نفتا به معنای شغل و درآمد مناسب برای آمریکایی‌هاست. اگر من به این امر باور نداشتم، هرگز این معاهده را امضا نمی‌کردم.»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) کشور انگلستان در سال ۱۷۰۱، قانونی را در مجلس خود تصویب کرد که براساس آن واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی به کشور را ممنوع اعلام می‌کرد. این قانون در حمایت از صنعت منسوجات داخلی انگلستان صورت گرفته بود.

ب) در اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم، کشورهای آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده در جهت تقویت و حمایت از صنایع داخلی خود، تعرفه‌های حمایتی متعددی بر کالاهای وارداتی وضع کردند.

ج) آمریکا، کانادا و مکزیک در سال ۱۹۹۲، پیمان تجارت آزاد مشهور به پیمان نفتا را امضا کردند.

د) در دورهٔ بین دو جنگ جهانی، کارگران و تولیدکنندگان، کنگرهٔ آمریکا را متقاعد کردند که تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۰ پیش‌بینی شما از رفتار مصرف‌کنندگان (تقاضاکنندگان) در هر یک از موقعیت‌های زیر چیست؟

- پس از افزایش حقوق کارکنان دولت، آن‌ها برای خرید کالاهای مصرفی نرمال به بازار مراجعه کرده‌اند.
- با توجه به شرایط اقتصادی، مردم احتمال افزایش قریب‌الوقوع قیمت بنزین را دارند.
- در نتیجهٔ افزایش تعرفه‌های واردات، قیمت چای خارجی به شکل قابل توجهی افزایش یافته است.

۱) افزایش خرید کالاهای مصرفی نرمال / افزایش تقاضا برای بنزین / افزایش تقاضا برای چای ساخت داخل

۲) کاهش خرید کالاهای مصرفی نرمال / کاهش تقاضا برای بنزین / کاهش تقاضا برای چای ساخت داخل

۳) افزایش خرید کالاهای مصرفی نرمال / کاهش تقاضا برای بنزین / کاهش تقاضا برای چای ساخت داخل

۴) کاهش خرید کالاهای مصرفی نرمال / افزایش تقاضا برای بنزین / افزایش تقاضا برای چای ساخت داخل

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

عوامل مؤثر بر میزان تقاضای افراد	۱) **قیمت کالا**: مقدار تقاضا از یک کالا با قیمت آن رابطه‌ای عکس دارد. با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش می‌یابد و بالعکس! ۲) **درآمد**: با توجه به درآمد افراد و تأثیر آن بر مقدار خرید کالاها و خدمات، ما دو نوع کالا و خدمات خواهیم داشت: ● **کالای معمولی**: کالایی است که با کاهش درآمد، تقاضا برای آن کم می‌شود و با افزایش درآمد میزان مصرف آن کالا افزایش می‌یابد، مانند کالاهای مرغوب و دست اول. ● **کالای پست**: به کالایی گفته می‌شود که با افزایش درآمد، تقاضا برای آن کاهش می‌یابد (علت کاهش تقاضا این است که مصرف‌کنندگان با افزایش درآمدشان به جای مصرف آن کالا روی به مصرف کالاهایی می‌آورند که کیفیت بالاتری داشته باشند) مانند کالاهای نامرغوب و دست دوم. ۳) **سلیقه**: چیزهایی که مد می‌شوند، حتی بدون تغییر قیمت، مقدار تقاضای آن‌ها زیادتر می‌شود. ۴) **انتظارات**: اگر مطلع شوید قیمت کالایی در آینده بیشتر می‌شود، امروز ممکن است دربارهٔ خرید آن تصمیم دیگری بگیرید و مقدار بیشتری از آن را بخرید. ۵) **قیمت دیگر کالاها**: ● **کالاهای مکمل**: کالاهایی که به صورت تکمیلی و با هم مصرف می‌شوند. مثل: قند و چای، اتومبیل و بنزین، مسواک و خمیردندان و ... . افزایش قیمت یکی از کالاهای مکمل باعث کاهش در میزان تقاضا برای کالاهای دیگر خواهد شد و برعکس. ● **کالاهای جانشین**: کالاهایی هستند که در استفاده یا مصرف جایگزین یکدیگر می‌شوند. زمانی که قیمت یک کالا افزایش می‌یابد، تقاضا برای آن کاهش و تقاضا برای کالای جانشینش افزایش می‌یابد. برعکس زمانی که قیمت یک کالا کاهش می‌یابد، تقاضا برای آن افزایش و تقاضا برای کالای جانشینش کاهش می‌یابد. کالاهای جانشین مانند: گوشت سفید و قرمز.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: به عامل درآمد اشاره دارد. وقتی درآمد افراد افزایش پیدا می‌کند، میزان تقاضا برای کالاهای نرمال (معمولی) هم افزایش می‌یابد؛ بنابراین در این موقعیت، انتظار می‌رود خرید این کالاها بیشتر شود.

عبارت دوم: این‌جا با عامل انتظارات سروکار داریم. اگر مردم تصور کنند که قیمت بنزین قرار است افزایش پیدا کند، پیش از آن اقدام به خرید بیشتر می‌کنند؛ بنابراین تقاضای فعلی برای بنزین افزایش می‌یابد.

عبارت سوم: این وضعیت به رابطهٔ بین کالاهای جانشین مربوط می‌شود. وقتی قیمت یک کالا (چای خارجی) بالا می‌رود، تقاضا برای کالای جانشین آن (چای ساخت داخل) بیشتر می‌شود؛ پس انتظار می‌رود تقاضا برای چای ساخت داخل افزایش یابد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۱ پاسخ درست پرسش‌های زیر در کدام گزینه عنوان شده است؟

- چرا اقتصاددانان بر اهمیت خودکفایی در بعضی از تولیدات داخلی و عدم وابستگی برای تأمین آن‌ها از خارج تأکید دارند؟
- چرا دیدگاه کشورها به مسئلهٔ تجارت بین‌الملل با هم متفاوت است؟

۱) خودکفایی در تولید برخی کالاهای واسطه‌ای مانند دارو، غذا، محصولات کشاورزی و ... می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شود. / ویژگی‌های متفاوت کشورها از نظر منابع و عوامل تولید، دسترسی به فناوری و وضعیت اقلیمی

۲) عدم خودکفایی در تولید برخی کالاهای ضروری مانند دارو، غذا، محصولات کشاورزی و ... می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شود. / آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت و مسائل و مشکلات خاص کشورها

۳) خودکفایی در تولید برخی کالاهای واسطه‌ای مانند دارو، غذا، محصولات کشاورزی و ... می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شود. / آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت و مسائل و مشکلات خاص کشورها

۴) عدم خودکفایی در تولید برخی کالاهای ضروری مانند دارو، غذا، محصولات کشاورزی و ... می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شود. / ویژگی‌های متفاوت کشورها از نظر منابع و عوامل تولید، دسترسی به فناوری و وضعیت اقلیمی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

می‌دانیم که تجارت بین‌الملل برای دولت‌ها منافع زیادی دارد و آن‌ها با استفاده از آن می‌توانند رفاه بیشتری را برای مردمشان به وجود بیاورند، اما این نکات مثبت باعث نشده تا همهٔ کشورها نگاه یکسانی به این مسئله داشته باشند.

برخورد دولت‌ها در طول تاریخ و در موقعیت‌های مختلف با مسئلهٔ تجارت بین‌الملل متفاوت و حتی متعارض است. علت این اتفاق:

- تفاوت آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کشورها با یکدیگر.
- مسائل و مشکلات مخصوص هر کشور که ممکن است با کشور همسایه بسیار متفاوت باشد.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: **عدم خودکفایی** در تولید برخی کالاهای ضروری (دارو و غذا کالای واسطه‌ای نیستند و خودکفایی در تولید آن‌ها موجب وابستگی به هیچ کشوری نخواهد شد، بلکه عدم خودکفایی باعث وابستگی به کشورهای دیگر خواهد شد.)

عبارت دوم: کشورها به دلیل ۱) آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت و ۲) مسائل و مشکلات خاص خود، دیدگاه‌های متفاوت و بعضاً متضادی به تجارت بین‌الملل دارند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۲ جدول زیر مراحل تولید یک کیک را نشان می‌دهد. با فرض وجود نرخ ۱۰درصدی برای مالیات بر ارزش افزوده:

الف) ارزش افزودهٔ مرحلهٔ دوم و چهارم کدام است؟

ب) مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده توسط شیرینی‌پز

ج) قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده توسط دامدار

د) مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده کدام است؟

دامدار شیر تولیدی خود را به قیمت ۶,۵۰۰ ریال به کارگاه تولید محصولات لبنی می‌فروشد.	کارگاه تولید محصولات لبنی شیر را به خامه تبدیل می‌کند و آن را به قیمت ۷,۵۰۰ ریال به شیرینی‌پزی می‌فروشد.	شیرینی‌پز کیک درست‌شده از خامه را به قیمت ۱۱,۰۰۰ ریال به مغازه‌دار می‌فروشد.	مغازه‌دار کیک را به قیمت ۱۹,۰۰۰ ریال به مشتری می‌فروشد.

۱) الف) ۱۰۰۰ ـ ۸۰۰۰ / ب) ۳۵۰ / ج) ۷۱۵۰ / د) ۱۹۰۰

۲) الف) ۳۵۰۰ ـ ۶۵۰۰ / ب) ۴۵۰ / ج) ۷۵۰۰ / د) ۱۸۵۰

۳) الف) ۱۰۰۰ ـ ۸۰۰۰ / ب) ۳۵۰ / ج) ۷۵۰۰ / د) ۱۸۵۰

۴) الف) ۳۵۰۰ ـ ۶۵۰۰ / ب) ۴۵۰ / ج) ۷۱۵۰ / د) ۱۹۰۰

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

برای محاسبهٔ ارزش افزوده می‌توانید فرمول‌های جدول زیر را به خاطر بسپارید:

قیمت فروش کالا با احتساب مالیات بر ارزش افزوده در هر مرحله = قیمت کالا در آن مرحله + (نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در آن مرحله) / مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده
مالیات بر ارزش افزوده در هر مرحله = نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در آن مرحله
نکته: مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در مرحلهٔ قبل = اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحلهٔ قبل پرداخت شده اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحلهٔ قبل از مرحلهٔ اول پرداخت شده = ۰
مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده = مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در آن مرحله − مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در مرحلهٔ قبل **یا** مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده = (ارزش محصول در آن مرحله − ارزش محصول در مرحلهٔ قبل) × نرخ مالیات بر ارزش افزوده
مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شدهٔ تمامی مراحل = مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده **یا** مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در مرحلهٔ آخر = مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در مرحلهٔ آخر =

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف)

ریال ۱۰۰۰ = ۶۵۰۰ − ۷۵۰۰ = ارزش محصول در مرحلهٔ قبل (مرحلهٔ اول) − ارزش محصول در مرحلهٔ دوم = ارزش افزودهٔ محصول در مرحلهٔ دوم

ریال ۸۰۰۰ = ۱۱,۰۰۰ − ۱۹,۰۰۰ = ارزش محصول در مرحلهٔ سوم − ارزش محصول در مرحلهٔ چهارم = ارزش افزودهٔ محصول در مرحلهٔ چهارم

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

ب) برای محاسبهٔ مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده توسط شیرینی‌پز، میزان ارزش افزوده در مرحلهٔ سوم را محاسبه کنید که این مقدار برابر است با تفاضل ارزش محصول در مرحلهٔ سوم با ارزش محصول در مرحلهٔ دوم، سپس مقدار محاسبه‌شده را در نرخ مالیات بر ارزش افزوده ضرب کنید.

میزان ارزش افزوده در مرحلهٔ سوم = ارزش محصول در مرحلهٔ سوم − ارزش محصول در مرحلهٔ دوم = ۱۱,۰۰۰ − ۷,۵۰۰ = ۳,۵۰۰ ریال

مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده توسط شیرینی‌پز = ۳,۵۰۰ × $\frac{۱۰}{۱۰۰}$ = ۳۵۰ ریال

ج)

قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده در مرحلهٔ اول = قیمت کالا در مرحلهٔ اول + (نرخ مالیات بر ارزش افزوده × قیمت کالا در مرحلهٔ اول) = ۶,۵۰۰ + (۶,۵۰۰ × $\frac{۱۰}{۱۰۰}$) = ۷,۱۵۰ ریال

د)

مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده در مرحلهٔ آخر = مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده

قیمت کالا در مرحلهٔ آخر × نرخ مالیات بر ارزش افزوده = ۱۹,۰۰۰ × $\frac{۱۰}{۱۰۰}$ = ۱,۹۰۰ ریال

نکته

با دانستن جواب قسمت «الف» متوجه می‌شویم پاسخ صحیح یا گزینهٔ (۱) است یا گزینهٔ (۳)، در هر دو گزینه قسمت «ب» یک جواب دارد، در نتیجه پاسخ قسمت «ب» کمکی به یافتن سریع گزینهٔ صحیح نمی‌کند، اما قسمت «ج» و یا «د» در هر دو گزینه متفاوت است، بنابراین شما تنها با یافتن پاسخ قسمت «ج» و یا «د» می‌توانید گزینهٔ صحیح را پیدا کنید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۳ با توجه به اطلاعات ارائه‌شده در جدول زیر که مربوط به یک جامعهٔ فرضی است، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف) نسبت ارزش شبه‌پول به حجم پول چه‌قدر است؟

ب) نقدینگی در این کشور چه‌قدر است؟

چک‌پول‌ها	۱۳۰٫۶۸۴ واحد پولی
اسکناس‌ها	٪۴۰ ارزش سپرده‌های دیداری
حساب‌های پس‌انداز بلندمدت	۴۹٫۱۰۰ واحد پولی
سپرده‌های جاری	$\frac{۳}{۵}$ ارزش حساب‌های پس‌انداز بلندمدت
مسکوکات	نصف ارزش کل اسکناس
حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت	۳۹٫۸۱۰ واحد پولی

۱) $\frac{۲}{۳}-$ ۲۶۶٫۷۳۰ واحد پولی

۲) $\frac{۱}{۲}-$ ۲۶۶٫۷۳۰ واحد پولی

۳) $\frac{۱}{۲}-$ ۲۴۶٫۱۸۶ واحد پولی

۴) $\frac{۲}{۳}-$ ۲۴۶٫۱۸۶ واحد پولی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف)

$$\text{ارزش مسکوکات} = \frac{\text{ارزش اسکناس‌ها}}{۲}$$

$$\text{ارزش اسکناس} = \frac{۴۰}{۱۰۰} \times \text{ارزش سپرده‌های دیداری}$$

$$\text{ارزش سپرده‌های دیداری (جاری)} = \frac{۳}{۵} \times \text{ارزش حساب‌های پس‌انداز بلندمدت}$$

$$\text{ارزش سپرده‌های دیداری (جاری)} = \frac{۳}{۵}(۴۹,۱۰۰) = ۲۹,۴۶۰ \text{ واحد پولی}$$

$$\text{ارزش اسکناس‌ها} = \frac{۴۰}{۱۰۰}(۲۹,۴۶۰) = ۱۱,۷۸۴ \text{ واحد پولی}$$

$$\text{ارزش مسکوکات} = \frac{۱۱,۷۸۴}{۲} = ۵,۸۹۲ \text{ واحد پولی}$$

$$\text{حجم پول} = \text{چک‌پول‌ها} + \text{سپرده‌های دیداری} + \text{اسکناس‌ها} + \text{مسکوکات}$$

$$\text{حجم پول} = ۵۸۹۲ + ۱۱,۷۸۴ + ۲۹,۴۶۰ + ۱۳۰,۶۸۴ = ۱۷۷,۸۲۰ \text{ واحد پولی}$$

$$\text{شبه‌پول} = \text{حساب‌های پس‌انداز بلندمدت} + \text{حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت}$$

$$\text{شبه‌پول} \Rightarrow ۳۹,۸۱۰ + ۴۹,۱۰۰ = ۸۸,۹۱۰ \text{ واحد پولی}$$

$$\text{نسبت ارزش شبه‌پول به حجم پول} = \frac{\text{ارزش شبه‌پول}}{\text{حجم پول}} = \frac{۸۸,۹۱۰}{۱۷۷,۸۲۰} = \frac{۱}{۲}$$

$$\text{نقدینگی} = \text{حجم پول} + \text{شبه‌پول}$$

نکته سپرده‌های دیداری همان سپرده‌های جاری هستند.

ب)

$$۱۷۷,۸۲۰ + ۸۸,۹۱۰ = ۲۶۶,۷۳۰ \text{ واحد پولی}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۴ در بررسی‌های آماری فصل پاییز منطقهٔ A در سال ۱۴۰۳، اطلاعات زیر استخراج شده است. با توجه به اطلاعات جدول، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

شاغلان بخش خدمات و صنعت	۱۲,۰۰۰ نفر
شاغلان بخش کشاورزی	۱۰,۰۰۰ نفر
شاغلان بخش ساختمان	۸,۱۷۵ نفر
افرادی که در جست‌وجوی شغل هستند.	۵,۳۲۵ نفر
تعداد کل دانشجویان (که در جست‌وجوی کار نیستند.)	۲,۲۰۰ نفر

الف) نرخ بیکاری چند درصد است؟

ب) با توجه به درآمد کم کشاورزان و تصمیم برخی از کشاورزان برای ورود به حوزهٔ صنعت، کدام نوع بیکاری در این منطقه تشدید می‌شود؟

ج) اگر دولت بخواهد با ایجاد یک شهرک صنعتی در این منطقه و با به‌کارگیری جمعیت بیکار، نرخ بیکاری را به ٪۱۰ برساند، در این شهرک حداقل چند نفر دیگر باید شاغل شوند؟

۱) ٪۱۸ ـ فصلی ـ ۱۲۳۰
۲) ٪۱۵ ـ اصطکاکی ـ ۳۷۶۹
۳) ٪۱۸ ـ فصلی ـ ۳۷۷۰
۴) ٪۱۵ ـ اصطکاکی ـ ۱۷۷۵

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

اصطلاح اقتصادی	توضیحات
شاغل	کسانی که در ازای کاری که انجام می‌دهند دستمزد یا حقوق می‌گیرند. (این شغل می‌تواند تمام‌وقت یا پاره‌وقت باشد.)
بیکار	کسی که بالاتر از ۱۵ سال دارد و در جست‌وجوی کار است، اما کاری برای خود پیدا نمی‌کند. (این افراد از جست‌وجوی شغل دلسرد نشده‌اند.)
جمعیت فعال	مجموع افراد بالای ۱۵ سال که یا شاغل هستند و یا در جست‌وجوی شغل هستند، ولی کاری پیدا نمی‌کنند. (تعداد افراد بیکار + تعداد افراد شاغل)
جمعیت غیرفعال	افرادی که در سن کار (بالای ۱۵ سال) قرار دارند، ولی شاغل یا بیکار نیستند. مانند: دانش‌آموزان بالای ۱۵ سال، دانشجویان، بازنشستگان، اشخاص خانه‌دار و افرادی که دنبال کار نمی‌گردند.

کل جمعیت
- پایین‌تر از ۱۵ سال
- ۱۵ سال و بالاتر
  - غیرفعال
  - فعال
    - شاغل
    - بیکار

جمعیت زیر ۱۵ سال + جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت کل کشور

جمعیت فعال + جمعیت غیرفعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

نرخ بیکاری: اساسی‌ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور است. نرخ بیکاری از نسبت تعداد بیکاران به کل جمعیت فعال کشور ضرب در عدد ۱۰۰ به دست می‌آید.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

انواع بیکاری

نوع بیکاری	تعریف
بیکاری اصطکاکی	شامل کسانی می‌شود که: ۱) شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. ۲) به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همهٔ کشورها وجود دارد.
بیکاری فصلی	زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند. **مثال:** برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان
بیکاری ساختاری	ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. **مثال:** نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد، ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.
بیکاری دوره‌ای	بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دورهٔ رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف)

$$\text{جمعیت فعال} = \text{جمعیت شاغل} + \text{جمعیت بیکار} = (۱۲,۰۰۰+۱۰,۰۰۰+۸,۱۷۵)+۵,۳۲۵ = ۳۵,۵۰۰$$

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ = \frac{۵,۳۲۵}{۳۵,۵۰۰} \times ۱۰۰ = ۱۵ \text{ درصد}$$

ب) نارضایتی و درآمد کم کشاورزان باعث تغییر شغل کشاورزان شده است و می‌دانیم که افرادی که در حال تغییر شغل هستند، جزء بیکاران اصطکاکی محسوب می‌شوند.

ج)

$$\text{نرخ بیکاری جدید} = \frac{\text{جمعیت بیکار} - x}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ = ۱۰ \text{ درصد}$$

$$x = \text{جمعیت جدید شاغل‌شده}$$

$$\frac{۱۰}{۱۰۰} = \frac{۵,۳۲۵-x}{۳۵,۵۰۰} \Rightarrow ۰/۱ = \frac{۵,۳۲۵-x}{۳۵,۵۰۰} \Rightarrow ۰/۱ \times ۳۵,۵۰۰ = ۵,۳۲۵ - x$$

$$\Rightarrow ۳,۵۵۰ = ۵,۳۲۵ - x \Rightarrow x = ۵,۳۲۵ - ۳,۵۵۰ = ۱,۷۷۵ \text{ نفر}$$

در نتیجه اگر ۱۷۷۵ نفر دیگر شاغل شوند، نرخ بیکاری برابر با ۱۰ درصد خواهد شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۵ در هر کدام از مثال‌های زیر، کدام‌یک از ویژگی‌های پول باید اتفاق بیفتد که هر کدام به عنوان پول رایج شناخته شوند؟

- یک فعال حوزهٔ تجارت آنلاین، ارز جهانی «X» را معرفی کرده که هر واحد از آن ۲۴ ساعت پس از انتشار از بین خواهد رفت.
- «بیت کوین» یک ارز دیجیتال و یک پول الکترونیکی جدید است.

۱) خصوصیت اعتباری آن واضح و شفاف باشد. ـ خصوصیت اعتباری آن مورد قبول همه باشد.

۲) امکان پس‌انداز و استفاده برای پرداخت‌های آینده را داشته باشد. ـ خصوصیت اعتباری آن مورد قبول همه باشد.

۳) خصوصیت اعتباری آن واضح و شفاف باشد. ـ مانند پول‌های کاغذی، پشتوانه‌ای در بانک مرکزی داشته باشد.

۴) امکان پس‌انداز و استفاده برای پرداخت‌های آینده را داشته باشد. ـ محدودیت در تولید و انتشار داشته باشد.

مشاوره کنکور تیر ۱۴۰۳، با سؤال ۱۵۵ همه‌مون رو غافلگیر کرد. کتاب درسی هیچ توضیح خاصی دربارهٔ بیت‌کوین نداده بود، اما احتمالاً همهٔ ما می‌دونیم که بیت‌کوین یه ارز دیجیتاله و کشورهای خیلی کمی هستن که به عنوان یه ارز رسمی پذیرفتنش و معاملاتش آزاده؛ در نتیجه کماکان این پول، مشکل اعتبار داره و هنوز خیلی از دولت‌ها و افراد، این پول، ارزش و اعتبارش رو نپذیرفتن.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: هر واحد از پول «X» در پایان روز از بین می‌رود، در نتیجه دو مورد از وظایف پول را نمی‌تواند انجام دهد: ۱) وسیلهٔ پس‌انداز ۲) وسیله‌ای برای پرداخت‌های آینده

عبارت دوم: «بیت‌کوین» یک پول الکترونیک نوظهور محسوب می‌شود. پول‌های الکترونیکی یا به عبارت دیگر ارزهای دیجیتال، توسط تمامی دولت‌ها به عنوان یک ارز رسمی پذیرفته نشده‌اند و حتی خیلی از مردم، ارزش آن‌ها را باور ندارند. ← این رمزارز باید مانند باقی انواع پول (پول‌های کاغذی و ...)، اعتبارش توسط تمامی افراد و دولت‌ها پذیرفته شده باشد تا به عنوان پول رایج شناخته شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۶ جدول زیر وضعیت توزیع درآمد در دو کشور «الف» و «ب» را نشان می‌دهد. کدام گزینه توصیف نادرستی در خصوص وضعیت توزیع درآمد در این دو کشور است؟

دهک‌ها	کشور «الف»	کشور «ب»
دهک اول	۴ درصد	۶/۵ درصد
دهک دوم	۶ درصد	۸/۵ درصد
دهک نهم	۲۳/۵ درصد	۱۵/۳ درصد
دهک دهم	۲۴/۵ درصد	۱۹/۵ درصد

۱) در کشور «ب» ۱۵ درصد درآمد به ۲۰ درصد کم‌درآمد جامعه تعلق دارد.

۲) وضعیت توزیع درآمد در کشور «ب» عادلانه‌تر از وضعیت توزیع درآمد در کشور «الف» است.

۳) در کشور «الف» ۶۰ درصد درآمد به ۲۰ درصد پردرآمد جامعه تعلق دارد.

۴) کم‌ترین سهم از درآمد ملی متعلق به سهم دهک اول در کشور «الف» است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

شاخص دهک‌ها

- یکی از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد: شاخص دهک‌هاست.
- از شاخص دهک‌ها در برخی گزارش‌های اقتصادی و به منظور نشان‌دادن پیشرفت‌هایی که در زمینهٔ عدالت اقتصادی روی داده است استفاده می‌شود.

برای محاسبهٔ شاخص دهک‌ها	مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند. در نتیجه خواهیم داشت: $\text{جمعیت هر دهک} = \frac{\text{جمعیت کشور}}{۱۰}$
	در این طبقه‌بندی، سطح درآمد از کم‌ترین به بیشترین مد نظر قرار می‌گیرد. گروه اول (دهک اول) که ۱۰ درصد اولیهٔ جمعیت را تشکیل می‌دهند، کم‌ترین درصد درآمد ملی را دارند. گروه آخر (دهک دهم) بیشترین درصد درآمد ملی را دارند.
	سهم دهک‌ها در جدول، از سهم دهک اول به سمت دهک دهم در حال افزایش است (یا از سمت دهک دهم به سمت دهک اول در حال کاهش است). سهم دهک‌ها می‌توانند مساوی با هم نیز باشند، در نتیجه سهم هر دهک از سهم دهک ماقبل خود بزرگ‌تر یا مساوی و از سهم دهک بعدی کوچک‌تر یا مساوی است.
	مجموع سهم تمامی دهک‌ها برابر با ۱۰۰ خواهد بود.

وضعیت توزیع درآمد

- برای به دست آوردن شاخصی برای مقایسهٔ وضعیت توزیع درآمد از نسبت $\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}}$ استفاده می‌کنند.
- هر چه این نسبت بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه **نامناسب‌تر** است و بالعکس هر چه این نسبت کم‌تر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه **مناسب‌تر** است.
- گاهی درآمدهای مردم برای به دست آوردن شاخص دهک‌ها، قابل ثبت نیست. به همین دلیل اقتصاددانان برای به دست آوردن اختلاف درآمدی، اختلاف هزینه‌ای را محاسبه می‌کنند. در این حالت هزینهٔ خانوار نمایندهٔ درآمد آن است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): صحیح است. ۲۰ درصد کم‌درآمد جامعه یعنی مجموع سهم دهک‌های اول و دوم که برابر است با ۱۵ درصد (۱۵ = ۸/۵ + ۶/۵)، در نتیجه می‌توان گفت: در کشور «ب» ۱۵ درصد درآمد به ۲۰ درصد کم‌درآمد جامعه تعلق دارد.

گزینهٔ (۲): صحیح است.

- برای به دست آوردن شاخصی برای مقایسهٔ وضعیت توزیع درآمد از نسبت $\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}}$ استفاده می‌کنند.
- هر چه این نسبت بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه **نامناسب‌تر** است و بالعکس هر چه این نسبت کم‌تر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه مناسب‌تر است.

$$\text{شاخص دهک‌ها یا شاخص وضعیت توزیع درآمد در کشور «الف»} = \frac{۲۴/۵}{۴} = ۶/۱۲۵$$

$$\text{شاخص دهک‌ها یا شاخص وضعیت توزیع درآمد در کشور «ب»} = \frac{۱۹/۵}{۶/۵} = ۳$$

بنابراین وضعیت توزیع درآمد در کشور «ب» با شاخص توزیع درآمد ۳، از کشور «الف» با شاخص توزیع درآمد ۶/۱۲۵ عادلانه‌تر است.

گزینهٔ (۳): نادرست است. ۲۰ درصد پردرآمد جامعه یعنی مجموع سهم دهک‌های نهم و دهم که برابر است با ۴۸ درصد (۴۸ = ۲۴/۵ + ۲۳/۵)، در نتیجه می‌توان گفت: در کشور «الف» ۴۸ درصد درآمد به ۲۰ درصد پردرآمد جامعه تعلق دارد.

گزینهٔ (۴): صحیح است. کم‌ترین سهم از درآمد ملی متعلق به سهم دهک اول (۴ درصد) در کشور «الف» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۷ کدام گزینه در مورد تورم درست است؟

۱) با افزایش نقدینگی، توانایی سرمایه‌گذاران افزایش می‌یابد. در نتیجه با افزایش تولید، تورم مهار می‌شود.

۲) در کشور ما افزایش درآمدهای نفتی به افزایش ظرفیت‌های تولیدی کمک می‌کند. هم‌چنین باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی در کشور می‌شود که می‌تواند تورم را مهار کند.

۳) قیمت خرید کالاهای اساسی در یک کشور در سال گذشته برابر با ۱۲۵۰۰۰ تومان بوده است و امسال همان کالاها با قیمت ۱۳۱۰۰۰ تومان به فروش می‌رسند. این موضوع بیانگر تورم ۱۵درصدی در این جامعه است.

۴) بانک مرکزی هنگام تورم از ابزار پولی محدودکردن افتتاح حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت استفاده می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

علل به وجود آمدن تورم در جامعه	نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد (فزونی تقاضا بر عرضه) فرض کنید در بازار خودرو با مازاد تقاضا روبه‌رو هستیم. (تقاضا زیاد است، اما خودرو به اندازهٔ تقاضاکنندگان وجود ندارد.) در این حالت تنها عدهٔ محدودی از تقاضاکنندگان (آن‌هایی که قیمت بالاتری برای خودرو حاضرند بپردازند) می‌توانند صاحب خودرو شوند. در نتیجه، قیمت خودرو افزایش می‌یابد. اگر سایر کالاها نیز مشابه بازار خودرو افزایش قیمت داشته باشند، کم‌کم سطح عمومی قیمت‌ها در جامعه افزایش و نرخ تورم کل کشور افزایش می‌یابد. در این شرایط دولت برای مقابله و کنترل تورم باید میزان عرضهٔ کالاها را افزایش دهد. روش‌های دولت برای افزایش عرضهٔ کالاها: ۱) ظرفیت‌های تولیدی را افزایش می‌دهد. (این روش زمان‌بر است.) ۲) از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند. (روش ترجیحی دولت)
	جنگ، سیل یا زلزله ممکن است تولید و عرضهٔ محصولات را کم نماید.
	نقدینگی ناهماهنگ با تولید (ناهماهنگ‌بودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید می‌تواند سبب تورم شود). در این شرایط، دولت موظف است تا با کنترل میزان نقدینگی در کشور تورم را کنترل کند.
	در کشور ما افزایش درآمدهای نفتی هرچند گاهی به افزایش ظرفیت‌های تولیدی کمک کرده است، اما باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی در کشور می‌شود که تورم‌زا است.
	در کشور ما نوسانات نرخ ارز هم می‌تواند اثر منفی بر ارزش پول ملی ما بگذارد و باعث کاهش قدرت خرید پول ملی و در نتیجه تورم شود.

انواع سیاست‌های پولی	شرایط اخذ این سیاست توسط بانک مرکزی	روش اعمال این سیاست: سیاست بازار باز (فروش یا خرید اوراق مشارکت)
کاهش نقدینگی (حجم پول) در گردش (سیاست پولی انقباضی)	زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن	فروش اوراق مشارکت: بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت، به مردم به طور مستقیم از مقدار نقدینگی در دست مردم بکاهد.
افزایش نقدینگی (حجم پول) در گردش (سیاست پولی انبساطی)	در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد.	خرید اوراق مشارکت: بانک مرکزی می‌تواند با خرید اوراق مشارکت در دست مردم به طور مستقیم نقدینگی بیشتری به جامعه تزریق کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست است. نقدینگی معمولاً به جای بخش تولید، وارد بازارهای غیرمولد مثل طلا، ارز، مسکن و خودرو می‌شود. این کار باعث افزایش تقاضا و قیمت‌ها (یعنی تورم) می‌شود، نه رشد تولید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گزینهٔ (۲): نادرست است. در کشور ما افزایش درآمدهای نفتی هرچند گاهی به افزایش ظرفیت‌های تولیدی کمک می‌کند، اما باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی در کشور می‌شود که تورم‌زا است.

گزینهٔ (۳): نادرست است.

$$\text{درصد تغییر cpi برای یک ماه (یا یک سال) معین} = \frac{\text{cpi در ماه (سال) معین} - \text{cpi در ماه (سال) قبل}}{\text{cpi در ماه (سال) قبل}} \times ۱۰۰$$

$$\frac{۱۳۱-۱۲۵}{۱۲۵} \times ۱۰۰ = ۴/۸ \text{ درصد}$$

گزینهٔ (۴): صحیح است.

زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن، بانک مرکزی سیاست کاهش نقدینگی یا همان کاهش حجم پول در گردش را به کار می‌گیرد.

محدودکردن افتتاح حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت باعث کاهش شبه‌پول و به تبع آن منجر به کاهش نقدینگی می‌شود که صحیح است.

حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت = شبه‌پول

شبه پول + حجم پول = نقدینگی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۸ هر یک از موارد زیر، به کدام مرحله از مراحل خرید مقایسه‌ای اشاره دارد؟

- گاهی مبلغ زیادی را صرف خرید یک کالا با امکانات فراوان می‌کنیم، در صورتی که نیازی به استفاده از تمامی آن امکانات نداریم.
- گزینه‌های موجود را براساس معیارهای مختلفی که مشخص کرده‌ایم بررسی می‌کنیم.
- ممکن است برای برطرف‌کردن مشکلمان، نیاز به انجام خرید نداشته باشیم و بتوانیم با تعمیر کالاهای موجود، نیاز فعلی‌مان را برطرف کنیم.

۱) تعیین معیارها ـ ارزیابی ـ تصمیم‌گیری
۲) تعریف مسئله ـ ارزیابی ـ فهرست گزینه‌ها
۳) تعیین معیارها ـ تصمیم‌گیری ـ تعیین معیارها
۴) تعریف مسئله ـ تصمیم‌گیری ـ تعیین معیارها

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۳

درس Box

خرید مقایسه‌ای ۵ مرحله دارد:

۱	**تعریف مسئله**	پاسخ‌دادن به این سؤال: واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف وجود دارد؟ گاهی اوقات مبلغ زیادی را صرف خرید یک کالا با امکانات فراوان می‌کنیم، در صورتی که توانایی استفاده از آن امکانات را نداریم و یا اصلاً نیازی به آن‌ها نداریم. در این شرایط می‌توانیم با پرداخت هزینهٔ کم‌تر، کالایی را خریداری کنیم که مطابق با نیازها و توانایی‌های ما باشد (نه بیشتر و نه کم‌تر).
۲	**فهرست گزینه‌ها**	باید مواردی را که می‌تواند مشکلمان را رفع و یا مسئله‌مان را حل کند فهرست کنیم. ممکن است برای برطرف‌کردن مشکلمان نیاز به انجام خرید نداشته باشیم و بتوانیم با تعمیر کالاهای موجود، نیاز فعلی‌مان را برطرف کنیم.
۳	**تعیین معیارها**	معیارهایی که برای ما هنگام انتخاب مهم است را مشخص می‌کنیم: در خرید یک لپ‌تاپ معیارهایی چون ظرفیت حافظه، قدرت پردازشگر، قیمت، سرعت، استحکام بدنه، قدرت باتری، زیبایی ظاهری و خدمات پس از فروش می‌تواند برای ما مهم باشد.
۴	**ارزیابی**	گزینه‌های موجود را براساس معیارهای مختلفی که مشخص کرده‌ایم بررسی و ارزیابی می‌کنیم. طبیعتاً گزینه‌ای که بیشترین معیارهای ممکن را در کنار قیمت قابل قبول داشته باشد، انتخاب خواهد شد. سنجش گزینه‌ها اغلب براساس جدول خرید مقایسه‌ای انجام می‌شود.
۵	**تصمیم‌گیری**	گزینهٔ نهایی را انتخاب می‌کنیم. اگر فرایند خرید مقایسه‌ای را به درستی انجام داده باشیم، در مورد گزینهٔ انتخابی شکی نداریم و تصمیمان تغییر پیدا نخواهد کرد.

پاسخ خیلی تشریحی

مورد اول: در مرحلهٔ **تعریف مسئله**، به این سؤال پاسخ می‌دهیم: واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف وجود دارد؟

گاهی اوقات مبلغ زیادی را صرف خرید یک کالا با امکانات فراوان می‌کنیم، در صورتی که توانایی استفاده از آن امکانات را نداریم و یا اصلاً نیازی به آن‌ها نداریم. در این شرایط می‌توانیم با پرداخت هزینهٔ کم‌تر، کالایی را خریداری کنیم که مطابق با نیازها و توانایی‌های ما باشد.

مورد دوم: در مرحلهٔ **ارزیابی**، گزینه‌های موجود را براساس معیارهای مختلفی که مشخص کرده‌ایم بررسی و ارزیابی می‌کنیم.

مورد سوم: در مرحلهٔ **فهرست گزینه‌ها**، باید مواردی را که می‌تواند مشکلمان را رفع و یا مسئله‌مان را حل کند فهرست کنیم.

ممکن است برای برطرف‌کردن مشکلمان نیاز به انجام خرید نداشته باشیم و بتوانیم با تعمیر کالاهای موجود نیاز فعلی‌مان را برطرف کنیم!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۹ فردی در انتهای سال قبل، پس از پرداخت واجبات مالی خود، ۱۵۰ میلیون تومان برایش باقی ماند. او ۵۰۰۰ برگهٔ سهام خریداری کرد و همهٔ سهام خود را در پایان سال به مبلغ ۴۵۰ میلیون تومان فروخت. اگر تنها منبع درآمد این شخص بازار بورس و هزینه‌های این شخص ۱۸۰ میلیون تومان باشد، کدام گزینه به پاسخ درست پرسش‌های زیر اشاره دارد؟

الف) قیمت بازاری هر سهم چند ریال است؟

ب) قیمت اسمی هر سهم چند ریال است؟

ج) خمس سالیانهٔ این فرد چند میلیون تومان است؟

۱) ۹۰۰,۰۰۰ ـ ۳۰۰,۰۰۰ ـ ۱۶

۲) ۳۰۰,۰۰۰ ـ ۹۰۰,۰۰۰ ـ ۱۶

۳) ۹۰۰,۰۰۰ ـ ۳۰۰,۰۰۰ ـ ۲۴

۴) ۳۰۰,۰۰۰ ـ ۹۰۰,۰۰۰ ـ ۲۴

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ترکیبی ـ درس‌های ۱۲ و ۱۴

درس Box

فرمول‌های مهم محاسبهٔ قیمت اسمی (اولیه) و ثانویهٔ (بازاری) سهام:

$$\text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم} = \frac{\text{ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد سهم خریداری‌شده}}$$

$$\text{ارزش بازاری (قیمت ثانویه) هر سهم} = \frac{\text{ارزش سهام فروخته‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد سهم فروخته‌شده}}$$

تعداد سهام خریداری‌شده توسط فرد × (ارزش اسمی هر سهم − ارزش ثانویهٔ هر سهم) = سود دریافتی فرد

یا

ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد − ارزش سهام فروخته‌شده توسط فرد = سود دریافتی فرد

$$\text{خمس پرداختی} = \frac{1}{5} \times \left(\begin{array}{c} \text{اقلام مصرفی که در طول سال} \\ \text{فرد خریده ولی آن‌ها را مصرف نکرده است} \end{array} + \begin{array}{c} \text{میزان درآمدی که برای فرد پس از} \\ \text{کسر مخارج در پایان سال باقی مانده است} \end{array} \right)$$

پاسخ خیلی تشریحی

برای پاسخ‌دادن به این سؤال بهتر است گام به گام جلو برویم:

گام اول: سرمایهٔ اولیهٔ فرد ۱۵۰ میلیون تومان است (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان)

گام دوم: خرید ۵۰۰۰ برگهٔ سهام

ارزش اسمی (اولیه) هر برگهٔ سهم (مورد ب):

$$\text{ارزش اسمی (اولیه) هر برگهٔ سهم} = \frac{\text{سرمایهٔ اولیهٔ فرد (ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد)}}{\text{تعداد سهام خریداری‌شده توسط فرد}}$$

$$= \frac{۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰۰} = ۳۰,۰۰۰ \text{ تومان} = ۳۰۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

گام سوم: فروش تمامی سهام به قیمت ۴۵۰ میلیون تومان است (۴۵۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان)

ارزش بازاری (ثانویه) هر برگهٔ سهم (الف):

$$\text{ارزش بازاری (ثانویه) هر برگهٔ سهم} = \frac{\text{ارزش سهام فروخته‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد سهام فروخته‌شده توسط فرد}}$$

$$= \frac{۴۵۰,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰۰} = ۹۰,۰۰۰ \text{ تومان} = ۹۰۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

گام چهارم: به دست آوردن درآمد خالص (کسر هزینه از سود حاصل از خرید و فروش سهام):

$$\text{میزان سود حاصل از خرید و فروش سهام} = \text{ارزش سهام فروخته‌شده توسط فرد در پایان سال} - \text{ارزش سهام خریداری‌شده در ابتدای سال}$$

$$= ۴۵۰ - ۱۵۰ = ۳۰۰ \text{ میلیون تومان}$$

$$\text{درآمد خالص} = ۳۰۰ - ۱۸۰ = ۱۲۰ \text{ میلیون تومان}$$

گام پنجم: محاسبه و پرداخت خمس:

نحوهٔ محاسبهٔ خمس:

$$\text{خمس} = \frac{\text{درآمد خالص}}{۵} = \frac{۱۲۰}{۵} = ۲۴ \text{ میلیون تومان}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۰ عباس داورجو، مدیر مالی یک شرکت سرمایه‌گذاری است. جدول زیر اطلاعات سرمایه‌گذاری‌های فعلی شرکت را نشان می‌دهد. با توجه به شرایط اقتصادی، او باید تصمیم‌های جدیدی برای حفظ و افزایش سوددهی شرکت اتخاذ کند. به نظر شما تصمیم او در هر یک از موقعیت‌های زیر چه خواهد بود؟ (هر «همت» برابر با هزار میلیارد تومان است.)

وضعیت دارایی‌های فعلی شرکت		میزان دارایی
سپرده‌گذاری‌های بانکی	سپرده‌های کوتاه‌مدت	۲ همت
	سپرده‌های بلندمدت	۷ همت
	سپرده‌های قرض‌الحسنه	۱/۵ همت
وجه نقد		۱ همت
سهام شرکت‌های سهامی		۲ همت
طلا		۱ همت

شرایط:

الف) پیش‌بینی افزایش تورم

ب) کاهش نرخ سود بانکی از ۲۰ به ۱۵ درصد

ج) نیاز مالی شرکت برای خرید ساختمان فعلی شرکت به ارزش حدود ۲ همت

۱) افزایش سرمایه‌گذاری در سپرده‌های بلندمدت ـ خارج‌کردن سپرده‌های کوتاه‌مدت و انتقال آن به بورس ـ کاهش سپرده‌های بلندمدت برای خرید ساختمان

۲) کاهش وجه نقد و سرمایه‌گذاری آن در طلا ـ خارج‌کردن سپرده‌های بلندمدت و سرمایه‌گذاری در طلا ـ انتقال وجه نقد به سپردهٔ قرض‌الحسنه برای دریافت وام

۳) افزایش سرمایه‌گذاری در سپرده‌های بلندمدت ـ خارج‌کردن سپرده‌های بلندمدت و سرمایه‌گذاری در طلا ـ کاهش سپرده‌های بلندمدت برای خرید ساختمان

۴) کاهش وجه نقد و سرمایه‌گذاری آن در طلا ـ خارج‌کردن سپرده‌های کوتاه‌مدت و انتقال آن به بورس ـ انتقال وجه نقد به سپردهٔ قرض‌الحسنه برای دریافت وام

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی

الف) پیش‌بینی افزایش تورم: در شرایطی که نرخ تورم در حال افزایش است، ارزش پول کاهش می‌یابد. برای حفظ ارزش دارایی‌ها در برابر تورم، باید سرمایه را به دارایی‌هایی تبدیل کرد که ارزش آن‌ها همراه با تورم رشد می‌کند.

اقدام مناسب: سرمایه‌گذاری در طلا، چون طلا معمولاً با افزایش تورم ارزش بیشتری پیدا می‌کند. بنابراین کاهش وجه نقد و سرمایه‌گذاری آن در طلا منطقی است.

کاهش وجه نقد و سرمایه‌گذاری آن در طلا ← محافظت در برابر تورم

ب) کاهش سود بانکی از ۲۰٪ به ۱۵٪: سود سپرده‌های کوتاه‌مدت با نرخ جدید (۱۵٪) محاسبه خواهد شد، ولی سپرده‌های بلندمدتی که قبلاً افتتاح شده‌اند هم‌چنان سود ۲۰٪ دریافت می‌کنند.

اقدام مناسب: از آن‌جایی که نرخ سود جدید پایین‌تر است، دیگر افتتاح سپرده‌های بلندمدت جدید به‌صرفه نیست. در عوض می‌توان سپرده‌های کوتاه‌مدت را از بانک خارج و در بازار بورس سرمایه‌گذاری کرد تا از فرصت سودآوری بالاتر استفاده شود.

خارج‌کردن سپرده‌های کوتاه‌مدت و سرمایه‌گذاری در بازار بورس ← جبران کاهش نرخ سود بانکی

ج) نیاز مالی برای خرید ساختمان (۲ همت): شرکت به مقدار مشخصی پول نقد نیاز دارد. برداشت از سپرده‌های بلندمدت ممکن است منجر به جریمه یا کاهش سود شود.

اقدام مناسب: انتقال وجه نقد موجود به سپردهٔ قرض‌الحسنه برای دریافت وام گزینهٔ مناسبی است. با این کار هم نقدینگی برای خرید ساختمان تأمین می‌شود و هم نیازی به خروج سپرده‌های بلندمدت از حساب نیست.

انتقال وجه نقد به سپردهٔ قرض‌الحسنه ← دریافت وام برای خرید ساختمان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir